

การพัฒนาครูเพื่อคุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑
**TEACHER DEVELOPMENT FOR QUALITY OF
LEARNERS IN THE 21st CENTURY**

พระสมุห์นริศ นรินโท (แก่น้ำ)

ดุชฎินิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๑

การพัฒนาคู่มือเพื่อคุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑

พระสมุห์นริศ นรินโท (แช่น้ำ)

ดุขฎีนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรดุขฎีบัณฑิต
สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษ

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๑

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

Teacher Development for Quality of Learners in The 21st Century

Phrasamu Naris Narindo (Shana)

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of
the Requirements for the Degree of
Doctor of Philosophy
(Buddhist Educational Administration)

Graduate School
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
C.E. 2018

(Copyright by Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย
เรื่อง “การพัฒนาครูเพื่อคุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

(พระมหาสมบุรณ์ วุฑฒิกโร, ดร.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจสอบดุษฎีนิพนธ์

(รศ. ดร.อำนาจ เดชชัยศรี)

ประธานกรรมการ

(พระมหาญาณวัฒน์ ฐิตวฑฒโน, ดร.)

กรรมการ

(ผศ. ดร.อุทัย สติมัน)

กรรมการ

(ดร.ระวิง เรืองสังข์)

กรรมการ

(รศ. ดร.อินตา ศิริวรรณ)

กรรมการ

คณะกรรมการควบคุมดุษฎีนิพนธ์

รศ. ดร.อินตา ศิริวรรณ

ประธานกรรมการ

พระมหาญาณวัฒน์ ฐิตวฑฒโน, ดร.

กรรมการ

ชื่อผู้วิจัย

(พระสมุห์นริศ นรินโท)

ชื่อคุณูปการ	: การพัฒนาครูเพื่อคุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑
ผู้วิจัย	: พระสมุห์นริศ นรินโท (แช่น้ำ)
ปริญญา	: พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต (พุทธบริหารการศึกษา)
คณะกรรมการควบคุมคุณูปการ	: รศ. ดร.อินฉา ศิริวรรณ, พธ.บ. (การบริหารการศึกษา), M.Ed. (Education Administration), Ph.D. (Education Administration)
	: พระมหาญาณวัฒน์ ฐิตวฑฒโน, ดร., ป.ธ.๙, ศศ.ม. (นโยบาย และการจัดการทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม), พธ.ด. (พุทธบริหารการศึกษา)
วันสำเร็จการศึกษา	: ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ คือ ๑) เพื่อศึกษาสภาพการพัฒนาครูเพื่อคุณภาพผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ ๒) เพื่อศึกษากระบวนการพัฒนาครูเพื่อคุณภาพผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ ๓) เพื่อเสนอการพัฒนาครูเพื่อคุณภาพผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ เป็นรูปแบบผสมวิธี คือ ๑) การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามความคิดเห็นกลุ่มตัวอย่าง ๓๔๖ ท่านทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ ๒) การวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ๑๐ และการจัดสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ ๑๐ ท่าน ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

๑. สภาพการพัฒนาครูเพื่อคุณภาพผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ พบว่าความเหมาะสมของการพัฒนาครูเพื่อคุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาด้าน พบว่า ด้านที่มีสภาพการพัฒนายู่ในระดับมากที่สุด ๓ ด้าน คือ การส่งเสริมและพัฒนาสิทธิครู การผลิตครูให้ได้มาตรฐานเพื่อรองรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ การสร้างมาตรฐานวิชาชีพครูให้เป็นที่ยอมรับ และด้านที่มีสภาพการพัฒนายู่ในระดับมาก ๒ ด้าน คือ การพัฒนาครูให้เกิดทักษะการจัดการเรียนรู้เพื่อทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ และการเสริมสร้างประสิทธิภาพการใช้ครู

๒. กระบวนการพัฒนาครูเพื่อคุณภาพผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ ประกอบด้วย ๑) การสร้างมาตรฐานวิชาชีพครูให้เป็นที่ยอมรับ ๒) การผลิตครูให้ได้มาตรฐานเพื่อรองรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ ๓) การพัฒนาครูให้เกิดทักษะการจัดการเรียนรู้เพื่อทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ ๔) การเสริมสร้างประสิทธิภาพการใช้ครู และ ๕) การส่งเสริมและพัฒนาสิทธิครู

๓. ผู้ทรงคุณวุฒิได้ตรวจสอบการพัฒนาครูเพื่อคุณภาพผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ พบว่า มีความเหมาะสมสามารถนำไปพัฒนาได้จริง โดยมี ๕ องค์ประกอบหลัก ได้แก่ องค์ประกอบที่ ๑ การสร้างมาตรฐานวิชาชีพครูให้เป็นที่ยอมรับ คือ ๑) จัดระบบการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ เงินเดือน และวิทยฐานะ ๒) จูงใจให้คนเก่งคนดีเข้าสู่อาชีพครู ๓) ยกย่องและเชิดชูเกียรติครูที่มีผลงานดีเด่น คุณธรรม และจรรยาบรรณ องค์ประกอบที่ ๒ การผลิตครูให้ได้มาตรฐานเพื่อรองรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ คือ ๑) การปฏิรูปครูศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ให้ทันสมัยกับวิทยาการการเรียนรู้ ๒) ลดการผลิตครูเชิงปริมาณและผลิตครูสาขาขาดแคลน ให้สอดคล้องกับความต้องการ

ของสถานศึกษา องค์ประกอบที่ ๓ การพัฒนาครูให้เกิดทักษะการจัดการเรียนรู้เพื่อทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ คือ ๑) ปฏิรูปวิธีการพัฒนาครูให้สอดคล้องกับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ ๒) ส่งเสริมความรู้และการพัฒนาครูตามความต้องการ องค์ประกอบที่ ๔ การเสริมสร้างประสิทธิภาพการใช้ครู คือ ๑) เตรียมครูและสนับสนุนการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพ ๒) ปฏิรูปห้องเรียน และองค์ประกอบที่ ๕ การส่งเสริมและพัฒนาสิทธิครู คือ ๑) เสริมสร้างสิทธิครู ๒) รักษาและปกป้องสิทธิครู

Dissertation Title : Teacher Development for Learners' Quality in the 21st Century
Researcher : Phrasamu Naris Narindo (Shana)
Degree : Doctor of Philosophy (Buddhist Educational Administration)
Dissertation Supervisory Committee
: Assoc. Prof. Dr. Intha Siriwan, B.A. (Education Administration),
M.Ed. (Education Administration), Ph.D. (Education Administration)
: Phramaha Yannawat Thitavaddhano, Dr., Pali IX,
M.A. (Resources & Environment Policy & Management),
Ph.D. (Buddhist Educational Administration)
Date of Graduation : February 13, 2019

Abstract

The purposes of this research were; 1) to study the state of teacher development for learners' quality in the 21st century, 2) to study the teacher development process for learners' quality in the 21st century, and 3) to propose the teacher development for learners' quality in the 21st century. The mixed research methodology was used in the study. The quantitative data were collected from 349 samples by questionnaires and analyzed by mean and standard deviation. The qualitative data were collected by in-depth interviews with 10 experts and focus group discussions, and then analyzed by content analysis.

The research found that;

1. The appropriateness of teacher development for learners' quality in the 21st century was at the highest level overall. When considering in aspects, promotion and development of teachers' rights, producing teachers to meet standard criteria, and establishing recognized professional standards for teachers were at the highest level, while teacher development in learning management skills and enhancing teacher efficiency were at a high level.

2. Teacher development process for learners' quality in the 21st century consists of: 1) To create the recognized teacher professional standards, 2) To produce teachers to support and meet the learning standards in the 21st century, 3) To develop teachers in learning management skills for 21st century, 4) To strengthen teachers' efficiency, and 5) To promote and develop the teachers' rights

3. The appropriateness and applicability of the teacher development for learners' quality in the 21st century were examined and approved by the experts for actual implementation. There were 5 main components; 1. Recognized teacher professional standards consisted of; 1) To systemize teaching profession license, salary and academic background, 2) To motivate qualified people into the teaching career, 3) To praise and reward teachers with outstanding performance, virtue and good behaviors, 2. Producing teachers to meet learning standards in the 21st century by; 1) Education reform, 2) Reducing the production of teachers in quantity but producing teachers on demand, 3. To develop teachers with learning management skills for the 21st century by; 1) Reforming teacher development methods in accordance with learning in the 21st century, 2) Promoting knowledge and teacher development on demand, 4. Enhancing teacher efficiency by; 1) Preparing teachers and supporting teachers' teaching effectively, 2) Reforming the classroom, and 5. Supporting and developing the teachers' rights by; 1) Strengthening the teachers' rights, 2) Maintaining and protecting the teachers' rights.

กิตติกรรมประกาศ

ดุชฎินิพนธ์เรื่อง “การพัฒนาครูเพื่อคุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒” ได้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี โดยผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์จากผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งผู้วิจัยขอขอบพระคุณ และขอเจริญพรขอบคุณท่านผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ณ โอกาสนี้

อนุโมทนาขอบคุณ รศ.ดร.อินดา ศิริวรรณ ประธานกรรมการควบคุมดุชฎินิพนธ์ และพระมหาญาณวัฒน์ ฐิตวฑฒโน,ดร. กรรมการควบคุมดุชฎินิพนธ์ที่คอยดูแล คอยให้คำปรึกษา และคอยให้คำแนะนำ ในการทำดุชฎินิพนธ์เล่มนี้ ด้วยความเสียสละ และมีน้ำใจต่อผู้วิจัยเป็นอย่างดี จนทำให้ดุชฎินิพนธ์เล่มนี้ประสบความสำเร็จ

ขอบพระคุณ และขออนุโมทนาขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ในการสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่มที่ได้ให้ข้อมูล ให้คำแนะนำ และให้ข้อเสนอแนะ อันเป็นประโยชน์ต่อการวิจัย ทำให้ดุชฎินิพนธ์มีความถูกต้อง และสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอบพระคุณ และขออนุโมทนาขอบคุณคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในการสอบปรึกษา พิจารณ์ และสอบป้องกันทุกท่าน ที่ได้ให้ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และคำแนะนำให้แก้ไขข้อบกพร่อง ทำให้ดุชฎินิพนธ์เล่มนี้มีความถูกต้อง และสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอบพระคุณ และขออนุโมทนาขอบคุณคณะผู้บริหาร คณาจารย์ และเจ้าหน้าที่หลักสูตร พุทธศาสตร์ดุชฎินิพนธ์บัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยทุกท่าน ที่ได้ให้ความช่วยเหลือทุกประการจนทำให้ดุชฎินิพนธ์เล่มนี้ประสบความสำเร็จด้วยดี

ผู้วิจัย ขออุทิศผลบุญกุศลความดีความงามจากงานวิจัยครั้งนี้ เพื่อตอบแทนพระคุณ ของมารดาบิดา ครู พระอุปัชฌาย์ อาจารย์ทั้งหลาย ตลอดจนถึงญาติโยมผู้มีพระคุณทุกท่าน และเพื่ออุทิศต่อพระพุทธศาสนา ตลอดจนผู้มีส่วนร่วมแรงร่วมใจในการทำดุชฎินิพนธ์ครั้งนี้ทุกท่าน

พระสมุห์นริศ นรินโท (แช่น้ำ)

กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	ง
สารบัญ	จ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ซ
คำอธิบายสัญลักษณ์ และคำย่อ	ฅ
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑.๑ ความเป็นมา และความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๓
๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ	๔
๑.๔ ขอบเขตการวิจัย	๔
๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	๕
๑.๖ ประโยชน์ที่ได้รับ	๖
บทที่ ๒ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๗
๒.๑ แนวคิดการพัฒนาข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา	๗
๒.๒ ความสำคัญของครูในศตวรรษที่ ๒๑	๑๑
๒.๓ ทักษะครูในศตวรรษที่ ๒๑	๑๙
๒.๔ บริบทของการพัฒนาครูในศตวรรษที่ ๒๑	๓๙
๒.๕ หลักการ และแนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑	๔๙
๒.๖ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๕๘
๒.๗ กรอบแนวคิดในการวิจัย	๖๒
บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย	๖๓
๓.๑ รูปแบบการวิจัย	๖๓
๓.๒ ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย	๖๔
๓.๓ ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง/ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	๖๕
๓.๔ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๖๙
๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล	๗๑
๓.๖ การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	๗๒

เรื่อง	หน้า
บทที่ ๔ ผลการวิจัย	๗๓
๔.๑ ผลการวิเคราะห์สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	๗๓
๔.๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการพัฒนาครูเพื่อคุณภาพผู้เรียน ในศตวรรษที่ ๒๑	๗๕
๔.๓ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาครูเพื่อคุณภาพผู้เรียน ในศตวรรษที่ ๒๑	๘๑
๔.๔ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการนำเสนอการพัฒนาครูเพื่อคุณภาพ ผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑	๙๔
๔.๕ องค์ความรู้จากการวิจัย	๑๐๑
บทที่ ๕ สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	๑๐๒
๕.๑ สรุปผลการวิจัย	๑๐๒
๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย	๑๐๗
๕.๓ ข้อเสนอแนะ	๑๑๐
บรรณานุกรม	๑๑๒
ภาคผนวก	๑๑๗
ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๑๑๘
ภาคผนวก ข รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิและหนังสือเชิญ	๑๒๗
ประวัติผู้วิจัย	

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
๒.๑ ประเด็นที่ ๑ ปฏิรูปครู ความคาดหวัง	๔๘
๓.๑ ขั้นตอนการวิจัย	๖๕
๓.๒ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต ๓	๖๖
๓.๓ รายนามผู้อำนวยการโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัย	๖๘
๔.๔ รายนามผู้ทรงคุณวุฒิในการสนทนากลุ่ม (Focus group Discussion)	๖๘
๔.๑ แสดงจำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	๗๔
๔.๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาครูเพื่อคุณภาพผู้เรียน ในศตวรรษที่ ๒๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการพัฒนาครู เพื่อคุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓ โดยภาพรวม	๗๕
๔.๓ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการพัฒนาครูเพื่อคุณภาพของผู้เรียน ในศตวรรษที่ ๒๑ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต ๓ ด้านการสร้างมาตรฐานวิชาชีพครูให้เป็นที่ยอมรับ	๗๖
๔.๔ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการพัฒนาครูเพื่อคุณภาพของผู้เรียน ในศตวรรษที่ ๒๑ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓ ด้านการผลิตครูให้ได้มาตรฐานเพื่อรองรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑	๗๗
๔.๕ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการพัฒนาครูเพื่อคุณภาพของผู้เรียน ในศตวรรษที่ ๒๑ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓ ด้านการพัฒนาครูให้เกิดทักษะการจัดการเรียนรู้เพื่อทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑	๗๘
๔.๖ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการพัฒนาครูเพื่อคุณภาพของผู้เรียน ในศตวรรษที่ ๒๑ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓ ด้านการเสริมสร้างประสิทธิภาพการใช้ครู	๗๙
๔.๗ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการพัฒนาครูเพื่อคุณภาพของผู้เรียน ในศตวรรษที่ ๒๑ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓ ด้านการส่งเสริมและพัฒนาสิทธิครู	๘๐

สารบัญญภาพ

ภาพที่	หน้า
๒.๑ แนวการจัดการศึกษาที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด	๕๑
๒.๒ การวิเคราะห์โครงสร้างมาตรฐานการศึกษา	๕๕
๒.๓ กรอบแนวคิดในการวิจัย	๖๒
๔.๑ การพัฒนาครูเพื่อคุณภาพผู้เรียนในศตวรรษที่	๙๖
๔.๒ องค์ความรู้จากการวิจัย	๑๐๑

คำอธิบายสัญลักษณ์ และคำย่อ

คำย่อภาษาไทย

คำย่อเกี่ยวกับพระไตรปิฎก

อักษรย่อในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ใช้อ้างอิงจากพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๓๙ การอ้างอิงใช้ระบบระบุ เล่ม ข้อ หน้า หลังคำย่อชื่อคัมภีร์ ดังตัวอย่าง เช่น ที.ม. (ไทย) ๑๐/๒๐๘/๑๕๕. หมายถึง ทีฆนิกาย มหาเวรรค พระไตรปิฎก เล่มที่ ๑๐ ข้อที่ ๒๐๘ หน้า ๑๕๕

พระสุตตันตปิฎก

ที.ปา.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	ทีฆนิกาย	ปาฎิกวรรค	(ภาษาไทย)
ม.มู.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	มัชฌิมนิกาย	มูลปณณาสก	(ภาษาไทย)
ส.ม.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	สังยุตตนิกาย	มหาวารวรรค	(ภาษาไทย)
อง.ติก.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	ติกนิบาต	(ภาษาไทย)
อง.ปญจก.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	ปัญจกนิบาต	(ภาษาไทย)
อง.สตตก.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	อัฐกนิบาต	(ภาษาไทย)
อง.ทสก.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	ทสกนิบาต	(ภาษาไทย)

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมา และความสำคัญของปัญหา

กระแสโลกาภิวัตน์ และความเปลี่ยนแปลงของโลกที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วส่งผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม สังคม เศรษฐกิจ การเมือง และสิ่งแวดล้อม ส่งผลให้การศึกษา มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องในทุกยุคทุกสมัย ซึ่งในยุคศตวรรษที่ ๒๑ เป็นยุคของข้อมูลสารสนเทศ และเทคโนโลยี วัฒนธรรมการเรียนการสอนในศตวรรษที่ ๒๑ จึงมีความแตกต่างจากศตวรรษที่ ๑๙ และ ๒๐ ระบบการศึกษา ต้องมีการพัฒนาเพื่อให้สอดคล้องกับภาวะความเป็นจริง ผู้เรียนยุคใหม่ไม่ชอบเรียนแต่ในห้องที่มีเพียงครูมาสอน ผู้เรียนสามารถค้นคว้าหาความรู้จากสื่อต่างๆ จากอินเทอร์เน็ต ซึ่งมีข้อมูลมากมาย ซึ่งผู้เรียนจะต้องสามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ว่าข้อมูลใดถูกต้อง และเป็นประโยชน์ ไม่ใช่เทคโนโลยีในทางที่ผิด จากการเปลี่ยนแปลง และปัญหาที่เกิดขึ้นในประเทศสหรัฐอเมริกาแนวคิดเรื่อง "ทักษะแห่งอนาคตใหม่: การเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑" ได้ถูกพัฒนาขึ้นโดยภาคส่วนที่เกิดจากวงการนอกการศึกษา ประกอบด้วย บริษัทเอกชนชั้นนำขนาดใหญ่ องค์กรวิชาชีพระดับประเทศ และสำนักงานด้านการศึกษารัฐ รวมตัว และก่อตั้งเป็นเครือข่ายองค์กรความร่วมมือเพื่อทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ (Partnership for ๒๑st Century Skills) หรือเรียกย่อๆ ว่า เครือข่าย P๒๑ หน่วยงานเหล่านี้มีความกังวล และเห็นความจำเป็นที่เยาวชนจะต้องมีทักษะสำหรับการออกไปดำรงชีวิตในโลกแห่งศตวรรษที่ ๒๑ ที่เปลี่ยนไปจากศตวรรษที่ ๑๙ และ ๒๐ จึงได้พัฒนาวิสัยทัศน์และกรอบความคิดเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ ขึ้น^๑ ท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลง และพัฒนาการศึกษาภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐) นั้นได้กล่าวถึงประเด็นยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนา และเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ โดยเฉพาะประเด็นเกี่ยวกับปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ ๒๑ โดยมุ่งเน้นผู้เรียนให้มีทักษะการเรียนรู้ และมีใจใฝ่เรียนรู้ตลอดเวลา มีการออกแบบระบบการเรียนรู้ใหม่ การเปลี่ยนบทบาทครู การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษา และการพัฒนาระบบการเรียนรู้ ตลอดชีวิต การสร้างความตื่นตัวให้คนไทยตระหนักถึงบทบาท ความรับผิดชอบ และการวางตำแหน่งของประเทศไทยในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์ และประชาคมโลก การวางพื้นฐานระบบรองรับการเรียนรู้ โดยใช้ดิจิทัลแพลตฟอร์ม และการสร้างระบบการศึกษาเพื่อเป็นเลิศทางวิชาการระดับนานาชาติ ในปัจจุบันได้มุ่งเน้นในมิติของการพัฒนา ๔ มิติ ที่สำคัญ ได้แก่ การปฏิรูปนักเรียนยุคใหม่ การปฏิรูปครูยุคใหม่

---

^๑สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้ และคุณภาพเยาวชน, ทักษะแห่งอนาคตใหม่การเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑, [ออนไลน์] แหล่งที่มา <<http://www.qlf.or.th/home/contents/417>>, [๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑].

การปฏิรูปโรงเรียนยุคใหม่หรือแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ และการปฏิรูประบบบริหารจัดการยุคใหม่ ซึ่งในทุกระดับนั้นจะมีความสอดคล้องสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบเพื่อให้บรรลุผลของการปฏิรูปการศึกษาไทยในศตวรรษที่ ๒๑^๒ สำหรับการปฏิรูปเพื่อพัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่นั้น ได้มีข้อเสนอแนะ ในเชิงยุทธศาสตร์ของการปฏิรูปครู และบุคลากรทางการศึกษาหลากหลายแนวทางตามข้อเสนอของคณะกรรมการสภาการศึกษากระทรวงศึกษาธิการที่ได้เสนอแนะไว้ ทั้งนี้เพื่อสร้างให้ครูยุคใหม่มีบทบาทในการเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และสามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพมาตรฐาน และในขณะเดียวกันสามารถพัฒนาตนเอง และแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง^๓

ในสภาพการเรียนรู้ที่ผ่านมา ยังพบปัญหาที่เกิดมาจากปัจจัยด้านสมรรถนะเกือบทุกด้าน ซึ่งมีทั้งที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียนเอง และครูผู้เรียน ยกตัวอย่างเช่น ปัญหาที่พบ สำหรับผู้เรียนที่เห็นได้เด่นชัดที่สุด คือ การจัดการเรียนรู้ที่ยังไม่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งสังเกตได้จากผู้เรียนยังขาดการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง และคิดวิเคราะห์ไม่เป็น ไม่สามารถสื่อสารหรือแก้ปัญหาได้ทันเวลาที่ ดังนั้นจึงมีการสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ ปรีดา กลั่นแก้ว^๔ ส่วนปัญหาที่พบสำหรับครูผู้สอน ที่เห็นได้ชัดเจน เป็นปัญหาด้านการใช้เทคโนโลยี ความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศส่งผลต่อความเจริญก้าวหน้าโดยรวม แต่ขาดการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพ ขาดการบูรณาการ ขาดกลไกประสานงานที่ชัดเจนในการแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติ รวมถึงการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างพอเพียง และเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจ และสังคมเป็นสิ่งที่เห็นได้ชัด เป็นปัญหา^๕ ส่วนทักษะในด้านอื่นก็พบปัญหาเช่นกัน จากเหตุผลดังกล่าว ทำให้เล็งถึงการพัฒนาด้านทักษะของครูซึ่งยังเป็นสิ่งที่ต้องพัฒนาค่อนข้างมาก เนื่องจากในศตวรรษที่ ๒๑ เป็นยุคที่ต้องเตรียมคนออกไปเป็นคนที่ใช้ความรู้ และเป็นบุคคลพร้อมเรียนรู้ไม่ว่าจะประกอบสัมมาชีพใด การเรียนรู้ของนักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงเป็นการเรียนจากการค้นคว้าเองของนักเรียน โดยครูช่วยแนะนำ และช่วยออกแบบกิจกรรมที่ช่วยให้นักเรียนแต่ละคนสามารถประเมินความก้าวหน้าของการเรียนรู้ของตนเองได้ ครูจึงต้องมีการพัฒนาตนเองให้มีคุณภาพ และทักษะของการเรียนรู้ และต้องเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ ในทักษะที่

^๒ สุรศักดิ์ ปาเฮ, การพัฒนาวิชาชีพครูสู่ยุคปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ ๒ (เอกสารประกอบการประชุมสัมมนาทางวิชาการ การพัฒนาครูทั้งระบบตามยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาทศวรรษที่ ๒), (แพร่: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต ๑-๒, ๒๕๕๖), หน้า ๑.

^๓ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๕ ที่ ๘๒ ก, ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐), ๑๓ ตุลาคม ๒๕๖๑: หน้า ๓๗, [ออนไลน์] <http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2561/A/082/T_0001.PDF>, ๑๓ มกราคม ๒๕๖๒.

^๔ ปรีดา กลั่นแก้ว, รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดของนักเรียนระดับมัธยมของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (สาขาการบริหารการศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, ๒๕๕๒, หน้า ๘๖.

^๕ ศิริลักษณ์ นาทัน, การศึกษาสภาพ และปัญหาการบริหารงานเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อของโรงเรียนต้นแบบในโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน, วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต (สาขาการบริหารการศึกษา) (คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๐), หน้า ๔๕.

สำคัญ คือ (๑) ทักษะการเรียนรู้ และนวัตกรรม (๒) ทักษะสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี (๓) ทักษะชีวิต และอาชีพ^๖ เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ โดยเน้นที่องค์ความรู้ ทักษะ ความเชี่ยวชาญ และสมรรถนะที่เกิดกับตัวผู้เรียน จึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาครูในด้าน ทักษะต่างๆ ดังนั้นผู้บริหารหรือผู้นาองค์กร จึงต้องทำหน้าที่ศึกษาแนวทางการพัฒนาครูหรือบุคลากร ในหน่วยงานของตน

การพัฒนาครูเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งต่อการปฏิบัติงานวิชาชีพครูให้บรรลุผลได้อย่างมีประสิทธิภาพตามความต้องการขององค์การทางการศึกษายุคการปฏิรูปการศึกษา ด้วยเหตุผลนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบการลงทะเบียนของ ครูในการเข้ารับการอบรมในหลักสูตรอบรมต่างๆ ซึ่งผ่านเกณฑ์การรับรองโดยสถาบันครูพัฒนา นับตั้งแต่เปิดระบบลงทะเบียน และติดตามประเมินผลครูผู้เข้ารับการพัฒนา เมื่อวันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๖๐ จนถึงวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๐ พบว่ามีครูลงทะเบียนในระบบออนไลน์ไปแล้วจำนวน ๓๑๑,๔๒๕ ราย ในจำนวนนี้ได้ลงทะเบียนอบรมสำเร็จแล้ว ๒๐๔,๒๙๐ ราย โดยหลักสูตรที่มีการ ลงทะเบียนอบรมมากที่สุด คือ "หลักสูตรฝึกอบรมการจัดการกิจกรรมเกมการศึกษาจากสื่อนานาชาติ" และ หน่วยงานจัดอบรมที่มีการลงทะเบียนอบรมมากที่สุด คือ "ศูนย์บริการวิชาการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทร วิโรฒ (มศว)" ครูถือว่าเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ ให้กับนักเรียน เพราะครูเป็นผู้ที่มีความใกล้ชิดกับนักเรียนมากที่สุด และเป็นผู้จัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียน ดังนั้นครู จึงเป็นปัจจัยที่สำคัญเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑^๗

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษา การพัฒนาครูเพื่อคุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ การวิจัยครั้งนี้กลุ่มเป้าหมายคือ ข้าราชการครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๓ โดยผลการวิจัยที่ได้จะมีประโยชน์ต่อข้าราชการครู และหน่วยงานที่ดูแล รับผิดชอบข้าราชการครู เพื่อนำไปจัดการอบรม การพัฒนาให้ตรงกับความต้องการของข้าราชการครูต่อไป

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาสภาพการพัฒนาครูเพื่อคุณภาพผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓

๑.๒.๒ เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาครูเพื่อคุณภาพผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓

๑.๒.๓ เพื่อเสนอการพัฒนาครูเพื่อคุณภาพผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓

^๖วิจารณ์ พานิช, *วิถีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์*, (พิมพ์ครั้งที่ ๓), (กรุงเทพมหานคร: ฝ่ายโรงพิมพ์ บริษัท ตถาตา พับลิเคชั่น, ๒๕๕๖), หน้า ๑๗-๑๘.

^๗Plook Teacher, *สรุปสถิติการเข้าอบรมหลักสูตรการพัฒนาข้าราชการครู สพฐ. ที่ผ่านเกณฑ์การ รับรองโดยสถาบันครูพัฒนา*, [ออนไลน์] < <http://www.trueplookpanya.com/blog/content/๖๑๕๗๖/-teanew->>, [๑๓ มกราคม ๒๕๖๒].

๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ

๑.๓.๑ สภาพปัญหาการพัฒนาครูเพื่อคุณภาพผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓๕ เป็นอย่างไร

๑.๓.๒ แนวทางการพัฒนาครูเพื่อคุณภาพผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓๕ ควรทำอย่างไร

๑.๓.๓ การพัฒนาครูเพื่อคุณภาพผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓๕ มีลักษณะอย่างไร

๑.๔ ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ หรือแบบผสมผสาน (Mixed Method) เพื่อเชื่อมโยงความรู้ของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาครูเพื่อคุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓ ดังนี้

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัย ได้ทำการศึกษาเอกสาร บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาครูเพื่อคุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ ประกอบด้วย ๑) แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษา ๒) ความสำคัญ และทักษะของครูในศตวรรษที่ ๒๑ ๓) หลักการ และแนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านประชากร/ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants)

๑. การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

๑) ประชากร ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓ คือ จังหวัดนนทบุรี และจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน ๔๗ โรงเรียน รวมประชากรทั้งสิ้น จำนวน ๓,๕๐๐ คน

๒) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๓ โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ซึ่งกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan)^๕ ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๔๖ คน

๒. การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีผู้ให้ข้อมูลหลัก ดังนี้

๑) การสนทนากลุ่ม (Focus Group) คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๓ ผู้ให้ข้อมูลหลักในการสนทนากลุ่ม เพื่อทำการร่างการพัฒนาครูเพื่อคุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ ได้แก่ (๑) ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่เป็นผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

^๕ อ่างใน ลัดดาวัลย์ เพชรไพโรจน์ สุภมาศ อังคุโชติ และอัจฉรา ชานิประศาสน์, สถิติสำหรับการวิจัยและเทคนิคการใช้ SPSS, ฉบับปรับปรุงครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: เจริญดีมั่นคงการพิมพ์, ๒๕๕๕), หน้า ๒๖๔.

การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓ จำนวน ๓ คน (๒) ผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาการเรียนการสอน จำนวน ๓ คน และ (๓) ผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดกิจกรรมสัมมนา และอบรมครู และบุคลากรทางการศึกษา จำนวน ๓ คน ด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purpose Sampling)

๒) การสัมภาษณ์ (Interview) โดยมีผู้บริหารโรงเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษาเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์ (Interview) จำนวน ๑๐ คน ด้วยการเลือกแบบเจาะจง (Purpose Sampling) เป็นการสัมภาษณ์แบบตัวต่อตัว (Face-to-Face) โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Selection Interview)

๓) การสัมมนา (Semina) ผู้ให้ข้อมูลหลักในการสัมมนา เพื่อตรวจสอบการพัฒนาครูเพื่อคุณภาพของผู้เรียน ได้แก่ (๑) ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่เป็นผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓ จำนวน ๕ คน (๒) ผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาการเรียนการสอน จำนวน ๕ คน และ (๓) ผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดกิจกรรมสัมมนา และอบรมครู และบุคลากรทางการศึกษา จำนวน ๕ คน รวม ๑๐ คน ด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purpose Sampling)

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านพื้นที่

ผู้วิจัย ได้กำหนดพื้นที่ในการศึกษาวิจัยผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๓ จำนวน ๒ จังหวัด คือ จังหวัดนนทบุรี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีจำนวน ๔๗ โรงเรียน

๑.๔.๔ ขอบเขตด้านระยะเวลา

ผู้วิจัย ได้ดำเนินวิจัยโดยมีระยะเวลาในการจัดทำเครื่องมือ เก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล ตั้งแต่เดือน กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ – มกราคม ๒๕๖๒

๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

การพัฒนา หมายถึง กระบวนการในการเพิ่มพูนความรู้ ความชำนาญ ทักษะ ทักษะ ค่านิยม ความสามารถของบุคคล ตลอดจนการให้แนวคิดใหม่ในการปฏิบัติงานเพื่อให้ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษามีคุณภาพสูงขึ้น

ครู หมายถึง ข้าราชการครูหรือบุคลากรทางการศึกษา ที่ทำหน้าที่ด้านการสอน และงานที่เกี่ยวข้องกับการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓

การพัฒนาครู หมายถึง การผลิตครูให้ได้มาตรฐานเพื่อรองรับการเรียนรู้อัจฉริยะในศตวรรษที่ ๒๑ และให้เกิดทักษะการจัดการเรียนรู้

คุณภาพของผู้เรียน หมายถึง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓

ผู้เรียนศตวรรษที่ ๒๑ หมายถึง นักเรียน ๓R และ ๘C คือ ทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อผู้เรียนทุกคน มีดังนี้

๓R	๘C
Reading คือ สามารถอ่านออก	Critical thinking and problem solving คือ มีทักษะการคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และสามารถแก้ไขปัญหาได้
(W) Riteing คือ สามารถเขียนได้	Creativity and innovation คือ การคิดอย่างสร้างสรรค์ และคิดเชิงนวัตกรรม
(A) Rithmatic คือ มีทักษะในการคำนวณ	Cross-cultural understanding คือ ความเข้าใจในความแตกต่างของวัฒนธรรม และกระบวนการคิดข้ามวัฒนธรรม
	Collaboration teamwork and leadership คือ ความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะความเป็นผู้นำ
	Communication information and media literacy คือ มีทักษะในการสื่อสาร และการรู้เท่าทันสื่อ
	Computing and IT literacy คือ มีทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ และรู้เท่าทันเทคโนโลยี
	Career and learning skills คือ มีทักษะอาชีพ และการเรียนรู้
	Compassion คือ มีความเมตตา กรุณา มีคุณธรรม และมีระเบียบวินัย

๑.๖ ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

๑.๖.๑ ได้ทราบข้อมูลสภาพการพัฒนาคูเพื่อคุณภาพผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ สังกัดสำนักงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๓ จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคูเพื่อคุณภาพผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑

๑.๖.๒ เป็นแนวทางการพัฒนาคูเพื่อคุณภาพผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ สังกัดสำนักงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓ เพื่อให้คูมีคุณภาพ และบรรลุตามวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาในโรงเรียน

๑.๖.๓ เป็นแนวทางสำหรับโรงเรียนในการพัฒนาคูเพื่อคุณภาพผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ ให้มีคุณภาพ และประสิทธิภาพ

๑.๖.๔ โรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอื่นๆ สามารถนำผลการศึกษาไปกำหนดเป็นแนวทางการพัฒนาคูเพื่อคุณภาพผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ ให้สามารถทำงานได้อย่างเต็มสมรรถนะ และบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ

บทที่ ๒

เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาครูเพื่อคุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑” ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้า เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้อง และงานวิจัยต่างๆ ทั้งจากตำรา หนังสือ เอกสาร งานวิจัย และข้อมูล ในระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (Internet) โดยนำเสนอเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับ ดังต่อไปนี้

- ๒.๑ แนวคิดการพัฒนาข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา
- ๒.๒ ความสำคัญของครูในศตวรรษที่ ๒๑
- ๒.๓ ทักษะครูในศตวรรษที่ ๒๑
- ๒.๔ บริบทของการพัฒนาครูในศตวรรษที่ ๒๑
- ๒.๕ หลักการ และแนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑
- ๒.๖ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- ๒.๗ กรอบแนวคิดในการวิจัย

๒.๑ แนวคิดการพัฒนาข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา

ตามหลักพุทธธรรมทางพระพุทธศาสนา พระพุทธองค์ทรงได้ตรัสหน้าที่ของครูหรือ อาจารย์ ไว้ในหลักทศ ๖ ซึ่งครูอาจารย์ย่อมอนุเคราะห์ศิษย์ ดังนี้ ๑) ฝึกฝนแนะนำให้เป็นคนดี ๒) สอน ให้เข้าใจแจ่มแจ้ง ๓) สอนศิลปวิทยาให้สิ้นเชิง ๔) ยกย่องให้ปรากฏในหมู่คณะ ๕) สร้างเครื่องคุ้มครอง ในสารทิศ (สอนฝึกให้รู้จักเลี้ยงตัวรักษาตนในอันที่จะดำเนินชีวิตต่อไปด้วยดี ครอบครองความรู้ความ ประพฤติให้เป็นที่ยอมรับในการไปประกอบอาชีพเป็นอยู่ได้ด้วยดี)^๑

การทำหน้าที่ของครูผู้ให้การศึกษาแก่ศิษย์ เราอาจจะพูดได้ว่าการให้การศึกษา นั้น มีหน้าที่หลัก ๒ ประการ^๒ ได้แก่

หน้าที่ ๑ หน้าที่ถ่ายทอดศิลปวิทยา หมายถึง การถ่ายทอด รักษา ส่งเสริมเพิ่มพูน วิชาการ และวิชาชีพ ตลอดจนถึงสืบทอดมรดกวัฒนธรรมทางวิชาการของมนุษย์ ซึ่งมีทั้งภารกิจระยะสั้น และระยะยาว ระยะสั้นก็สำหรับบุคคลแต่ละคนหรือแต่ละชีวิต ระยะยาวก็คือ อารยธรรมที่สืบทอด ต่อกันไปของมนุษยชาติทั้งหมด ทั้งนี้ไม่ว่าในระยะสั้นหรือระยะยาวก็ตาม ก็มีหลักการพื้นฐานว่า

---

^๑ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม, พิมพ์ครั้งที่ ๑๖, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท เอส. อาร์. พรินต์ติ้ง แมส โปรดักส์ จำกัด, ๒๕๕๑), หน้า ๑๙๒-๑๙๓.

^๒ พระเทพเวที (ป.อ. ปยุตโต), การศึกษาที่สากลบนฐานแห่งภูมิปัญญาไทย, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท อมรินทร์ พรินต์ติ้ง กรุ๊ป จำกัด, ๒๕๓๒), หน้า ๕๗-๕๘.

จะต้องให้มีความรู้จริง และรู้ยิ่งขึ้นไป ให้รู้จริงก็หมายความว่า ถ้าเป็นครูถ่ายทอดความรู้ ก็ต้องถ่ายทอดให้นักเรียนได้รู้จริง และนักเรียนเองก็ต้องมีความใฝ่รู้ ที่จะไปศึกษาค้นคว้าให้ได้ความรู้จริงในวิชาการ และวิชาชีพนั้นๆ นอกจากรู้จริงแล้วก็รู้ยิ่งๆ ขึ้นไปอีก เพราะว่าในแง่ของการสืบทอดมรดกวัฒนธรรมของมนุษย์นั้น จะต้องมีการเพิ่มพูนหรือทำให้งอกงามยิ่งขึ้น มนุษย์ในรุ่นก่อนๆ แสวงหาความรู้ทำให้วิทยาการเจริญก้าวหน้ามาได้แค่นี้ รุ่นต่อไปก็คิดค้นสร้างเสริมเพิ่มพูนขยายออกไปอีกให้เจริญงอกงามยิ่งขึ้นไป แต่รวมแล้วก็คือให้รู้จริง และรู้ยิ่งขึ้นไป นอกจากให้รู้จริง และรู้ยิ่งขึ้นไปแล้ว ก็ให้ทำได้จริง โดยเฉพาะในด้านวิชาชีพ เมื่อเขาเรียนรู้แล้ว ครูก็ต้องสอนให้เขาทำได้จริงด้วย นักเรียนเองก็ต้องพยายามที่จะเรียนปฏิบัติฝึกฝนตนเองให้ชำนาญชำนาญ จนกระทั่งทำได้จริง สามารถนำไปใช้ประกอบอาชีพได้ แล้วก็ก้าวสู่ขั้นที่พูดมาแล้ว คือ สร้างความเป็นเลิศ คือทำให้วิชาการ และวิชาชีพของตนที่ตนเรียนตนสอนนั้น ความเป็นเลิศเป็นเลิศในความหมายอย่างที่กำลังกล่าวมาแล้ว เลิศทั้งในสติปัญญาความสามารถส่วนตัว และเลิศในประโยชน์ของสังคมประเทศชาติ นี่เป็นเรื่องของการถ่ายทอดที่พูดสั้นๆ

หน้าที่ ๒ หน้าที่ในการชี้แนะให้รู้จักการดำเนินชีวิตที่ดั่งงามถูกต้อง และการฝึกฝนพัฒนาตนจนถึงความสมบูรณ์ อันนี้เป็นหน้าที่ซึ่งเป็นเรื่องของการศึกษาแท้ๆ เป็นเนื้อตัวแท้ๆ ของการศึกษา หน้าที่อย่างที่สองนี้ ครอบคลุมงานทางการศึกษามากมายหลายอย่าง รวมทั้งเรื่องที่อยู่มาแล้ว เช่น การทำให้คนมีแรงจูงใจที่ถูกต้องในการศึกษา ก็เป็นหน้าที่ในแง่นี้ การสร้างจิตสำนึกในการศึกษา ก็เป็นหน้าที่ในแง่นี้ การทำให้คนมีพัฒนาการในด้านต่างๆ อย่างที่จะพูดต่อไป ก็เป็นหน้าที่ในแง่นี้

ถ้าเราเทียบกับความเป็นครู ครูก็จะทำหน้าที่ในนามของการศึกษา โดยมีหน้าที่หลักอยู่ ๒ อย่างนี้เหมือนกัน คือ หน้าที่ที่ ๑ การถ่ายทอดหรือสืบทอดศิลปวิทยา ให้ความรู้วิชาการความรู้ในการประกอบอาชีพแก่ศิษย์ และหน้าที่ที่ ๒ ที่ครูทำแทนในนามของการศึกษา คือ การชี้แนะแนวทางดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง และทำให้เขาฝึกฝนพัฒนาตนให้เจริญงอกงามจนถึงความสมบูรณ์

สรุป หน้าที่ของครูอาจารย์อันแท้ที่จริงแล้วต้องเป็นผู้มีความขยันหมั่นเพียรศึกษาหาความรู้ทั้งทางโลก และทางธรรม เพื่อพัฒนาลูกศิษย์หรือนักเรียนของตนเองให้เป็นคนที่มีความรอบรู้ ควบคู่กับคุณธรรมไปด้วย

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ กำหนดความมุ่งหมายว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

การจัดการศึกษาให้ผู้เรียนได้พัฒนาตามความมุ่งหมายดังกล่าว ครูจะต้องเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ กระทั่งวิชาวิชาการ กล่าวไว้ว่า การพัฒนาศักยภาพครู ถือเป็นหน้าที่ของสถานศึกษาที่จะพัฒนาให้เป็นครูมืออาชีพ การวิเคราะห์ครูในด้านความสามารถ ความถนัด ความสนใจ เพื่อให้ได้ข้อมูลสำหรับพิจารณาสนับสนุนให้มีการพัฒนาศักยภาพของครูอย่างต่อเนื่อง การพัฒนาศักยภาพครูให้มีความเป็นผู้นำทางวิชาการ สามารถปฏิบัติหน้าที่โดยใช้กระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อาศัยความร่วมมือของครูแกนนำ ครูต้นแบบ และสถาบันการศึกษาชั้นสูง รวมทั้ง

ชมรมวิชาชีพซึ่งจะช่วยพัฒนาครูให้มีศักยภาพในการพัฒนาหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานได้อย่างมีประสิทธิภาพ^๓

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา ได้กำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการพัฒนาข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาโดยให้เหตุผลว่า โดยที่พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๗๙ บัญญัติให้ผู้บังคับบัญชาปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา และมีหน้าที่พัฒนาผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา เพื่อให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติที่ดี คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพที่เหมาะสม ในอันที่จะทำให้การปฏิบัติหน้าที่เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และความก้าวหน้าแก่ราชการ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา กำหนด ดังนี้

๑. ผู้บังคับบัญชาทุกคน ทุกระดับมีหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุนให้ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาทุกคนได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง และได้มาตรฐานถือว่าการปฏิบัติงาน และการเรียนรู้เป็นเรื่องเดียวกันจำเป็นต้องพัฒนาตลอดเวลา ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาทุกคนมีหน้าที่ต้องพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางวิชาการ และด้านอื่นที่เกี่ยวข้อง และให้ผู้บังคับบัญชานำผลการพัฒนาไปใช้เป็นส่วนสำคัญในการพิจารณาดำเนินการบริหารทรัพยากรบุคคล เช่น การเลื่อนขั้นเงินเดือน การเลื่อนตำแหน่งหรือสายงาน การเลื่อนวิทยฐานะ การยกย่องเชิดชูเกียรติ

๒. ผู้บังคับบัญชาทุกคน ทุกระดับต้องพัฒนาตนเองให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา พัฒนาหน่วยงานการศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ และพัฒนาผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาให้มีคุณลักษณะที่เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ และมีความสามารถในการปฏิบัติงานในหน้าที่ความรับผิดชอบให้มีประสิทธิภาพประสิทธิผล และความก้าวหน้าแก่ราชการ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้กล่าวถึง รูปแบบการพัฒนาคนในองค์กรที่สำคัญ ๓ วิธี คือ การพัฒนาขณะปฏิบัติงาน การพัฒนานอกเวลาปฏิบัติงาน และการพัฒนาตนเอง^๔ ดังนี้

๑. การพัฒนาขณะปฏิบัติงาน หมายถึง การพัฒนาที่ผู้เรียนรู้ได้เรียนรู้เทคนิค วิธีการทำงานจนเกิดทักษะ มีความชำนาญจากการได้ฝึกหรือทดลองปฏิบัติงาน รวมทั้งอาจได้รับการถ่ายทอดจากผู้บังคับบัญชาหรือพี่เลี้ยงไปพร้อมๆ กับการปฏิบัติงานจริงการพัฒนาขณะปฏิบัติงานนี้เป็นวิธีที่ใช้กันอย่างแพร่หลายมากกว่าวิธีอื่นๆ แต่ไม่ได้จัดทำกันอย่างเป็นระบบ เพราะมีลักษณะเป็นวิธีการทดลองการปฏิบัติงานมากกว่าการพัฒนาอย่างจริงจัง ข้อเสียของการพัฒนาอย่างนี้ คือ อาจทำให้

^๓ กระทรวงศึกษาธิการ, แนวทางการพัฒนาครูแกนนำเพื่อเป็นครุต้นแบบปฏิรูปการเรียนรู้ และเกณฑ์คุณลักษณะของครูแกนนำเพื่อพัฒนาเป็นครุต้นแบบ, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรมศาสนา, ๒๕๔๓), หน้า ๒๗.

^๔ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. ๒๕๕๒-๒๕๖๑), (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, ๒๕๕๓), หน้า ๑๖.

ผลงานของหน่วยงานลดลงไปบ้างทั้งในด้านปริมาณ และคุณภาพ ตัวอย่างของการพัฒนาในขณะปฏิบัติงาน เช่น การสอนงาน ระบบพี่เลี้ยง การเรียนรู้จากการ ปฏิบัติงาน ฯลฯ

๒. การพัฒนานอกเวลาปฏิบัติงาน หมายถึง การที่ผู้ได้รับการพัฒนาต้องหยุดการทำงานปกติของตนเองเพื่อเข้ารับการฝึกอบรมตามหลักสูตรหรือโครงการต่างๆ ที่กำหนดขึ้น ซึ่งอาจจะจัดขึ้นโดยหน่วยงานพัฒนาของส่วนราชการเอง หรือส่งไปเข้ารับการฝึกอบรมในหน่วยงานภายนอกส่วนราชการที่นิยมดำเนินการ มี ๔ วิธี ได้แก่ การฝึกอบรมในห้องเรียน หรือในชั้นเรียน การฝึกอบรมทางไกล การดูงาน การศึกษาต่อ ฯลฯ

๓. การพัฒนาตนเอง หมายถึง การที่บุคคลมีความสนใจ ใฝ่รู้ และพยายามพัฒนา ตนเอง ด้วยวิธีการต่างๆ โดยขึ้นอยู่กับเวลา โอกาส ความถนัด และความสนใจของผู้ปฏิบัติงาน เช่น การศึกษาหาความรู้จากหนังสือ เอกสารทางวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องหรือเป็นประโยชน์ต่องานของตนเองใฝ่หาความรู้ โดยแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ และความคิดเห็นกับผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน และผู้ที่เกี่ยวข้อง ติดตามข่าว และเหตุการณ์ที่สำคัญทั้งภายใน และภายนอกประเทศ เพื่อเป็นการเปิดโลกทัศน์ของตนเอง

ดังนั้น การพัฒนาข้าราชการครูให้เป็นข้าราชการครูมืออาชีพนั้นต้องพัฒนาทั้งในด้านความรู้ ในเนื้อหา ทักษะด้านต่างๆ รวมถึงเจตคติของความเป็นข้าราชการครู ซึ่งสามารถพัฒนาโดยใช้วิธีที่หลากหลาย เช่น การอบรมสัมมนา การฝึกพัฒนาขณะปฏิบัติงาน การพัฒนาโดยการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การศึกษาดูงาน เป็นต้น นอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ) ได้ กล่าวถึงมาตรการ และแนวทางในการพัฒนาข้าราชการครูดังนี้^๕

๑. ส่งเสริมการพัฒนาข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้มีแนวทางในการดำเนินงาน โดยจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศ กำกับติดตาม ประเมินผล เกี่ยวกับการพัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษา มีการใช้หลักสูตร และวิธีการพัฒนาที่หลากหลาย ต่อเนื่อง อีกทั้งยังมีการส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรมีความตระหนักในการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

๒. ส่งเสริมครู และบุคลากรทางการศึกษาให้ปฏิบัติงานตามมาตรฐาน และจรรยาบรรณของวิชาชีพ โดยส่งเสริมให้ครู และบุคลากรทางการศึกษาตระหนัก และปฏิบัติตน ตามมาตรฐาน และจรรยาบรรณวิชาชีพ มีการจัดกิจกรรมเผยแพร่ผลงาน และยกย่องเชิดชูเกียรติ

๓. ส่งเสริมข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาให้มีความก้าวหน้าในวิชาชีพ มีการพัฒนาตนเองในรูปแบบต่างๆ ตามความต้องการของตนเองหรือหน่วยงานให้มีโอกาสในการเปลี่ยนสายงานเพื่อความก้าวหน้าในวิชาชีพ และมีการพัฒนาผลงานทางวิชาการเพื่อพัฒนาตนเองไปสู่ตำแหน่งที่สูงขึ้น

สรุปได้ว่าการพัฒนาข้าราชการครูเป็นการปรับปรุงการดำเนินงานโดยการเลือกสรรเปลี่ยนแปลง และเพิ่มเติมแนวทางการดำเนินงานที่มีอยู่แล้วให้พัฒนาคุณภาพให้บรรลุ จุดมุ่งหมายแก่ความเป็นเลิศทางการศึกษา โดยจะต้องเน้นพัฒนาครูที่เป็นหัวใจของการขับเคลื่อนที่จะนำไปสู่การปฏิรูป

^๕ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, **ประสิทธิภาพการบริหาร**, (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, ๒๕๔๖), หน้า ๑๗.

การศึกษา ซึ่งข้าราชการครูต้องมีความรู้ความเข้าใจ และต้องปรับเปลี่ยนวิธีการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถมีคุณธรรม จริยธรรม และมีสมรรถนะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตต่อไป

๒.๒ ความสำคัญของครูในศตวรรษที่ ๒๑

ครูนับเป็นปัจจัยหลักในการส่งเสริม และสนับสนุนให้ผู้เรียนมีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑ เมื่อครูอยากให้ศิษย์มีความรู้ ความชำนาญในด้านทักษะใด ตัวครูเองนั้นจำเป็นต้องรู้อย่างยิ่งต้องรู้ และเข้าใจในสิ่งนั้นอย่างถ่องแท้ เพื่อที่จะสามารถถ่ายทอดสิ่งนั้นได้ แต่เนื่องด้วยปัจจุบันยังพบปัญหาที่เกิดขึ้นกับตัวครูพอสมควร ซึ่งปัญหาดังกล่าวก็จะส่งผลกระทบต่อตนเอง และสังคมด้วย^๖

วิจารณ์ พานิช ได้กล่าวถึงความสำคัญโดยสรุปไว้ว่า^๗ การศึกษาในศตวรรษที่ ๒๑ เป็นการเตรียมคนไปเผชิญการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว รุนแรง พลิกผัน และคาดไม่ถึง คนยุคใหม่จึงต้องมีทักษะที่สูงในการเรียนรู้ และปรับตัว ครูเพื่อศิษย์ต้องพัฒนาตนเองให้มีทักษะของการเรียนรู้ด้วย และในขณะเดียวกันต้องมีทักษะในการทำหน้าที่ครูในศตวรรษที่ ๒๑ ซึ่งไม่เหมือนการทำหน้าที่ครูในศตวรรษที่ ๒๐ หรือ ๑๙

วราจกนา ทองนพคุณ ได้กล่าวถึงความสำคัญโดยสรุปไว้ว่า^๘ การเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ เป็นการกำหนดแนวทางยุทธศาสตร์ในการจัดการเรียนรู้โดยร่วมกันสร้างรูปแบบ และแนวปฏิบัติในการเสริมสร้างประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ โดยเน้นที่องค์ความรู้ ทักษะ เพื่อใช้ในการดำรงชีวิตในสังคมแห่งความเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันโดยจะอ้างอิงถึงรูปแบบ (Model) ที่พัฒนามาจากเครือข่ายองค์กรความร่วมมือเพื่อทักษะแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ (Partnership For 21st Century Skills) ที่มีชื่อย่อว่า เครือข่าย P21

นันทวัน จันทร์กลีน ได้กล่าวถึงความสำคัญว่า^๙ การกำหนดความสำคัญ และแนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงไปตามความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี การจัดการศึกษาทุกระดับเน้นให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง จึงจำเป็นต้องบูรณาการทั้งด้านศาสตร์ต่างๆ และบูรณาการการเรียนในห้องเรียน และชีวิตจริง

จากแนวคิดความสำคัญของครูแห่งศตวรรษที่ ๒๑ ดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การศึกษาในศตวรรษที่ ๒๑ มีความสำคัญ และจำเป็นอย่างยิ่งต่อการดำรงชีวิตในศตวรรษใหม่จะช่วยเตรียมความ

^๖ไพฑูรย์ สินลารัตน์, การศึกษาไทย ๔.๐ : การศึกษาเชิงสร้างสรรค์ และผลิตภาพ, (กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๖), หน้า ๒๔.

^๗วิจารณ์ พานิช, วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ (พิมพ์ครั้งที่ ๓), (กรุงเทพมหานคร: บริษัท ตลาดาพับลิเคชั่น, ๒๕๕๖), หน้า ๑๑.

^๘วราจกนา ทองนพคุณ, ทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ ความท้าทายในอนาคต ๒๑ Century Skills: The Challenges Ahead, <<http://www.education.pkur.ac.th>> หน้า ๘-๙, ๑๙ ธันวาคม ๒๕๖๑.

^๙นันทวัน จันทร์กลีน, การศึกษาปัญหา และแนวทางการบริหารจัดการคุณภาพในการพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ โรงเรียนบ้านเนินมะปรางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต ๒, (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาการบริหารการศึกษา), บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, ๒๕๕๗), หน้า ๒๐.

พร้อมให้คนรู้จักคิด เรียนรู้ ทำงาน แก้ปัญหา สื่อสาร และร่วมมือทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพไปตลอดชีวิต เนื่องจากเป็นยุคที่เปลี่ยนแปลงไปตามความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี โดยการเตรียมคนไปเผชิญการเปลี่ยนแปลง ซึ่งคนยุคใหม่จึงต้องมีทักษะที่สูงในการเรียนรู้ และปรับตัว เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในด้านรูปแบบเศรษฐกิจการพึ่งพาอาศัยในที่เพิ่มมากขึ้น และภูมิทัศน์ในการเรียนรู้ที่เปลี่ยนไป

๒.๒.๑ ปัญหา และอุปสรรคของครูไทยในศตวรรษที่ ๒๑

การพัฒนาด้านนโยบายทางการศึกษาของชาติ มีปัจจัยหลายด้านที่ส่งผลต่อการพัฒนา ซึ่งเป็นเรื่องที่ต้องให้ความสำคัญ และทุกหน่วยงานร่วมมือกันหาทางแก้ปัญหา โดยปัญหาทางการศึกษาที่สำคัญ คือ ปัญหาด้านครู เนื่องด้วยสภาพ และวิธีการเรียนรู้ที่เปลี่ยนแปลงไป ส่งผลให้ครูต้องมีการพัฒนาตนเอง เพื่อให้ได้ผู้เรียนที่มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามมาตรฐานของหลักสูตร

ก. ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคของการทำหน้าที่ครู

๑. ภาระงานอื่นนอกเหนือจากการสอน การทำหน้าที่อื่นนอกจากการสอน จะทำให้ครูมีเวลาเตรียมการสอน และมีสมาธิในการสอนน้อยลง ซึ่งโรงเรียนในประเทศไทยให้ครูผู้สอนปฏิบัติหน้าที่อื่น เช่น พัสดุ บุคคล ชุกรการ ฯลฯ จนทำให้ประสิทธิภาพการสอนลดลง

๒. จำนวนครูไม่เพียงพอ สอนไม่ตรงกับวุฒิกำหนดอัตรากำลังที่ไม่เหมาะสมใช้อัตราส่วนของจำนวนนักเรียนต่อจำนวนครูเป็นเกณฑ์ โดยไม่คำนึงถึงจำนวนห้องเรียนนั้น ส่งผลกระทบอย่างมากต่อประสิทธิภาพการสอนของครู

๓. ขาดทักษะทางด้าน ICT โดยครูจำนวนมากยังขาดทักษะด้าน ICT จึงทำให้รับรู้ข้อมูล หรือแหล่งค้นคว้าข้อมูลน้อยกว่านักเรียน นอกจากสื่อการสอนที่มีแค่หนังสือ หรือตำราอาจตอบสนองการรับรู้ และความต้องการของนักเรียนในศตวรรษที่ ๒๑ ได้ไม่เต็มที่

๔. ครูรุ่นใหม่ขาดความเชี่ยวชาญในการสอนทั้งวิชาการ และคุณลักษณะความเป็นครู ความเอาใจใส่ต่อเด็กลดลง ขาดประสบการณ์ ขณะที่ครูรุ่นเก่าไม่ปรับตัวให้เข้ากับลักษณะของผู้เรียนที่เปลี่ยนไปไม่ปรับวิธีการสอน ไม่ใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ เพื่อเสริมการจัดการเรียนให้มีประสิทธิภาพ

๕. ครูสอนหนักส่งผลให้เด็กเรียนมากขึ้น ผลการทดสอบระดับชาติไม่เป็นที่น่าพอใจ ทำให้ครูแก้ปัญหาโดยยังคงยึดวิธีการสอนแบบเดิม พยายามสอนเนื้อหาให้มากขึ้น ใช้เวลาสอนมากขึ้น เพื่อหวังให้นักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้น ทำให้เด็กต้องใช้เวลาเรียนในห้องเรียนมาก ซึ่งจะเห็นได้จากผลการสำรวจของ UNESCO ที่เด็กไทยใช้เวลาเรียนในห้องเรียนเฉลี่ยมากกว่าประเทศเพื่อนบ้าน^{๑๐}

๖. ขาดอิสระในการจัดการ ครูยังคงต้องปฏิบัติตามนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด ซึ่งนโยบายเหล่านั้นไม่ได้ถูกต้อง และดีเสมอไป เช่น การเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ ซึ่งผลลัพธ์ที่ได้ คือ นักเรียนที่เรียนภาษาอังกฤษ ๑๕ ปี แต่ไม่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ เป็นต้น

^{๑๐} UNESCO, World Education Report 2000, [ออนไลน์] <http://www.unesco.org/education/information/wer/html_ENG/presentation.htm>, 09 December 2018.

ข. ปัจจัยส่งเสริมการทำหน้าที่ของครูให้เกิดประสิทธิภาพ

๑. การอบรม แลกเปลี่ยน และสร้างเครือข่าย ความรู้ เช่น การจัดการความรู้ (Knowledge Management:KM) เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบ Professional Learning Community (PLC) เพื่อรวมตัวกันทำงานเป็นทีม ซึ่งอาจอยู่ภายในสถานศึกษาเดียวกันหรือต่างสถานศึกษาก็ได้ โดยใช้เทคโนโลยี และการสื่อสารเป็นเครื่องมือในการทำงานร่วมกัน ซึ่งจะช่วยให้ครูไม่จำกัดเพียงวิธีการสอนของตนเองเท่านั้น แต่ยังสามารถเรียนรู้วิธีการสอนอื่นๆ มาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของตนเอง

๒. การพัฒนาตนเองด้าน ICT เพราะสภาพในปัจจุบันแวดล้อมไปด้วยเทคโนโลยีมากมาย เพราะเมื่อพิจารณาผลดีของการนำ ICT มาใช้ในการศึกษาแล้ว ICT จะช่วยให้การจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เช่น การเผยแพร่เนื้อหา บทเรียน การนำเสนอ สื่อการเรียนการสอน การสืบค้นข้อมูล การเผยแพร่ผลงานของนักเรียน การติดต่อสื่อสาร เป็นต้น นอกจากนี้ ICT ยังเป็นเครื่องมือในการสร้างสังคมของการทำงานเป็นทีมของครูให้มีความสะดวกรวดเร็วขึ้น เช่น การประชุมสัมมนา การติดต่อสื่อสาร การนำเสนอ และเผยแพร่ความรู้ เป็นต้น จะเห็นได้ว่า ทักษะด้าน ICT ของครูมีความสำคัญเป็นอย่างมาในยุคปัจจุบัน ครูควรพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความสามารถในการประยุกต์ใช้ ICT เป็นเครื่องมือสังคมแห่งการเรียนรู้รวมถึงใช้ในการจัดการเรียนการสอน

๓. การลดภาระงานที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน โดยจัดให้มีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบงานฝ่ายต่างๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน เช่น ฝ่ายธุรการ ฝ่ายการเงิน ฝ่ายวัสดุ เป็นต้น เพื่อให้ครูมีเวลาในการเตรียมจัดการเรียนการสอน ประเมินผลการเรียนการสอนได้เต็มศักยภาพมากขึ้น

๔. การสร้างขวัญกำลังใจให้แก่ครู เช่น การปรับเลื่อนวิทยฐานะ โดยประเมินผลจากผลผลิต และผลลัพธ์จากกระบวนการเรียนการสอนนั้น คือ พิจารณาที่ตัวนักเรียนเป็นหลักควบคู่กับผลงานวิชาการ หรือจัดให้มีการประกวดแข่งขันผลงานวิชาการ เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะส่งผลให้ครูมีขวัญ และกำลังใจได้เป็นอย่างดี

๕. การแก้ไขปัญหาการขาดแคลนครู ปัญหาสำคัญอย่างหนึ่งของการศึกษาไทย คือ การมีครูไม่ครบชั้นเรียน และการขาดแคลนครูในบางวิชาเอก การจัดสรรอัตรากำลังครูที่ยึดจำนวนครูต่อจำนวนนักเรียนเป็นหลักส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษา โดยรวมการที่สถานศึกษามีนักเรียนจำนวนน้อยไม่ได้หมายความว่า สถานศึกษาต้องการครู จำนวนน้อยไปด้วย เพราะถึงแม้สถานศึกษาจะมีจำนวนน้อยแต่จำนวนห้องเรียนไม่ได้ลดลง ดังนั้น ครูหนึ่งคนอาจต้องสอน ๓-๔ ห้องเรียนในเวลาเดียวกัน เป็นไปได้ยากที่จะทำให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ ซึ่งปัญหานี้ควรได้รับการแก้ไขเพื่อมุ่งประสิทธิภาพการสอนของครู โดยมีแนวทาง เช่น ปรับเปลี่ยนระบบอัตรากำลังครู การจับกลุ่มกันของสถานศึกษาขนาดเล็กที่มีครูไม่ครบชั้น เพื่อใช้บุคลากร และทรัพยากรร่วมกัน เป็นต้น หากปัญหาถูกแก้ไขจะทำให้ครูสามารถใช้เวลาในการเตรียมการสอน และจัดการเรียนการสอนอย่างเต็มที่

สรุป การส่งเสริมการทำหน้าที่ของครูให้เกิดประสิทธิภาพ สามารถทำได้ด้วยการ ฝึกอบรม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้การทำงานเป็นทีม การพัฒนาตนเองด้าน ICT การลดภาระงาน การสร้างขวัญ และกำลังใจ แก้ไขปัญหาการขาดแคลนครู แต่อย่างไรก็ตามแนวทางเหล่านี้ จะต้องได้รับความร่วมมือ

จากรัฐบาลในด้านการปรับนโยบายให้เอื้อต่อการทำหน้าที่จัดการเรียนการสอนของครูรวมถึงความตระหนัก และมุ่งมั่นพัฒนาศักยภาพของตัวครูเองด้วย

๒.๒.๒ บทบาทของครูไทยในศตวรรษที่ ๒๑

ในศตวรรษที่ ๒๑ ประเทศไทยจำเป็นต้องค้นหายุทธศาสตร์ใหม่ในการพัฒนาระบบการศึกษา ดังที่ ศ.นพ.วิจารณ์ พานิช กล่าวว่า "การศึกษาที่ถูกต้องสำหรับศตวรรษใหม่ต้องเรียนให้บรรลุทักษะ คือ ทำได้ต้องเรียนเลย จากรู้วิชาไปสู่ทักษะในการใช้วิชาเพื่อการดำรงชีวิตในโลกแห่งความเป็นจริง การเรียนจึงต้องเน้นเรียนโดยการลงมือทำ หรือการฝึกฝนนั่นเอง และคนเราต้องฝึกฝนทักษะต่างๆ ที่จำเป็นตลอดชีวิต" เครื่องมือเสริมสร้างทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ จึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการยกระดับการเรียนรู้ร่วมกันของทั้งผู้บริหารการศึกษาครู และผู้เรียนบนฐานคิด "กระบวนการเรียนรู้สำคัญกว่า ความรู้" และ "กระบวนการหาคำตอบสำคัญกว่า คำตอบ" โดยใช้ฐานคิด "ทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑" (21st Century skills) เพื่อรองรับความท้าทาย และการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นกับประเทศไทยในศตวรรษที่ ๒๑ การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา และส่งเสริมการผลิต กำลังคนที่มีขีดความสามารถ ในการแข่งขันในเวทีเศรษฐกิจโลกในศตวรรษที่ ๒๑ โดยอยู่บนพื้นฐานความเป็นไทย และฐานคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้เข้าใจตัวตนความเป็นไทยอย่างเข้มแข็งก่อนเข้าสู่เวทีประชาคมอาเซียนอย่างยั่งยืน

ดังนั้น การสร้างเครื่องมือเสริมสร้างทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ จึงได้ถูกสร้างขึ้นผ่านฐานปรัชญาความคิด และกระบวนการทางการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กไทยให้บรรลุ "ทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑" (21st Century skills) ที่เน้นทักษะการใช้ชีวิต และการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งครูจะมีบทบาทหน้าที่เป็นผู้แนะนำ และทำโครงการการเรียนรู้ร่วมกันกับเด็ก ซึ่งเด็กจะได้ทั้งความสนุกสนาน และแนวทางการคิด และสร้างองค์ความรู้รวมทั้งนวัตกรรมต่างๆ จากความคิดที่เปิดกว้างจากครูที่เป็นผู้เปิดโลกทัศน์นั้นให้เด็กเพราะเครื่องมือเป็นเพียงตัวช่วยนำทางให้ครูเท่านั้นแต่ "ความสำเร็จในการเรียนรู้ไม่ได้อยู่ที่เครื่องมือ หากอยู่ที่การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สร้างสรรค์องค์ความรู้ด้วยตนเอง"

ครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการปลูกฝังทั้งวิชาความรู้ และความประพฤติแก่เด็ก และเยาวชน ดังนั้นครูจึงเป็นบุคคลที่สำคัญที่จะทำให้เด็กไทยของเราอ่านออก เขียนได้ และครูเป็นผู้สร้างพัฒนาการให้เด็กมีความรู้ความสามารถอย่างมีมิติครบทุกส่วน โดยผ่านทางด้านวิชาการ คือ การเรียนการสอน วิชาการต่างๆ ทางด้านร่างกายต้องมีสุขภาพแข็งแรงด้วยวิชาพลศึกษา สุขศึกษา ทางด้านอารมณ์ คือ การกลมกล่อมด้วยวิชาศิลปศึกษา นาฏศิลป์ ดนตรี และในส่วนตัวทางด้านสังคมนั้น ครูต้องสอนให้เด็กเป็นส่วนหนึ่งของสังคมรู้จักประโยชน์ส่วนตน ประโยชน์ส่วนรวม รู้จักบำเพ็ญประโยชน์ด้านการสอนวิชา ลูกเสือเนตรนารี รวมทั้งรู้จักความเสียสละ อดทนด้วยวิชาทหาร ซึ่งวิชาดังกล่าวจะพัฒนาให้เยาวชนมีความรู้อย่างสมบูรณ์ในทุกด้าน^{๑๑}

^{๑๑} กรุงเทพมหานคร, **อนาคตของเศรษฐกิจไทยกับ บทบาทของภาครัฐ** (๑๕ มกราคม ๒๕๕๘), <<http://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/๖๒๘๖๖๖>>, ๐๙ ธันวาคม ๒๕๖๑.

แต่ในปัจจุบันบทบาท และความสำคัญของครูได้ลดน้อยลงเนื่องจากความเปลี่ยนแปลง ความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีไม่ว่าจะเป็นคอมพิวเตอร์ iPad หรือ Smart phone แค่เพียงปลายนิ้ว สมผัสสารพัดคำตอบก็แสดงขึ้นมาได้อย่างรวดเร็ว ทันใจ ผิดกับภาพของครูที่ยืนสอนหน้าชั้นเรียนคอย บอกให้นักเรียนจดหรือท่องจำสิ่งที่ควรรู้ ภาพนักเรียนที่อ่านเอกสารประกอบ หรือเลคเชอร์โน้ตไป พลังๆ ระห่างครูบรรยายหน้าห้องภาพของครูผู้สอนที่พยายามสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียน ด้วยการ สอดส่องคว้ามินักเรียนคนใดหลับ พูดคุยกันไม่สนใจการสอนของครู ครูก็จะคอยเรียกนักเรียนให้ตอบ คำถามหรือทำโทษด้วยวิธีการที่เหมาะสมกับเด็ก

นอกจากนั้นปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือการให้โรงเรียนกวดวิชาหรือการสอนพิเศษมี บทบาทสำคัญมากกว่าครูผู้สอนการเรียนในโรงเรียนปกติซึ่งสถิติของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริม การศึกษาเอกชน (สช.) พบว่า ในช่วง พ.ศ. ๒๕๔๙-๒๕๕๖ โรงเรียนกวดวิชาที่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นปีละ ประมาณ ๒๐๐-๓๐๐ แห่งทั่วประเทศ โดย พ.ศ. ๒๕๔๙ มีโรงเรียนกวดวิชา ๙๖๔ แห่ง แต่ พ.ศ. ๒๕๕๖ มี ๒,๓๔๓ แห่ง ส่วนใหญ่อยู่ในกรุงเทพฯ จำนวน ๒๖๕ แห่ง ซึ่งนอกจากโรงเรียนกวดวิชาที่เพิ่มขึ้นแล้ว จำนวนนักเรียนที่เรียนกวดวิชาที่เพิ่มขึ้นด้วย ซึ่งจากข้อมูลระบุว่า พ.ศ. ๒๕๕๖ มีจำนวนนักเรียนกวดวิชา ๕๓๕,๖๙๕ คน โดยอยู่ในกรุงเทพฯ ๒๐๙,๓๕๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๙ ของนักเรียนทั้งหมด ที่เรียน กวดวิชา

จากเสียงสะท้อนของเด็ก และเยาวชนรวมถึงผู้ปกครองที่อยากเห็นการเปลี่ยนแปลงของ การศึกษาไทย สถาบันวิจัยมหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ และสำนักส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้ และคุณภาพ เยาวชน (สสค.) จึงได้สำรวจเด็ก และเยาวชนที่มีอายุ ๑๔-๑๘ ปี ในพื้นที่ ๑๗ จังหวัด จำนวน ๔,๒๕๕ ตัวอย่าง พบว่า คำถามลำดับแรกที่จะถามครูมากที่สุด คือ คำถามเกี่ยวกับวิธีการสอนของครู (ร้อย ละ ๒๕) ทำไมครูจึงไม่หาวิธีการสอนที่สนุกไม่น่าเบื่อ ทำไมเวลาสอน ต้องใช้วิธีการอ่านหนังสือ และ ทำไมสอนในห้องไม่รู้เรื่อง แต่สอนพิเศษรู้เรื่องโดยเด็ก และ เยาวชนมากกว่า ๒ ใน ๓ อยากให้ เปลี่ยนแปลงรูปแบบการเรียนการสอนของระบบการศึกษาในปัจจุบัน เนื่องจากหลักสูตรการสอนเนื้อหา ทฤษฎีมากกว่าการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

จากคำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี ซึ่งมีพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรี ได้แถลงต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.) เรื่องนโยบายด้านการศึกษา และการเรียนรู้ การทะนุบำรุง ศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรมที่ให้ความสำคัญกับครู ในข้อที่ ๔.๖ ที่จะพัฒนาระบบการผลิต และพัฒนา ครูที่มีคุณภาพ และจิตวิญญาณของความเป็นครู เน้นครูผู้สอนให้มีคุณวุฒิตรงตามวิชาที่สอน และ สามารถนำเทคโนโลยีสารสนเทศ เครื่องมือที่เหมาะสมมาใช้ในการเรียนการสอน เพื่อเป็นเครื่องมือช่วย ครู หรือเพื่อเรียนรู้ด้วยตนเอง เช่น การเรียนทางไกล การเรียนโดยระบบอิเล็กทรอนิกส์^{๑๒} ประกอบกับ ร่างแผนปฏิบัติการหรือ Roadmap การปฏิรูปการศึกษา พ.ศ.๒๕๕๘ - ๒๕๖๔ กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน ๖ ด้าน คือ

๑. การปฏิรูปครู

^{๑๒} สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, ประกาศใน ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๑/ตอนพิเศษที่ ๑๘๐ ง/หน้า ๑ - ๒๑/๑๒ กันยายน ๒๕๕๗.

๒. การกระจายโอกาส และคุณภาพการศึกษาอย่างทั่วถึง และเท่าเทียม
๓. ปฏิรูปการบริหารจัดการ
๔. ปรับระบบการผลิต และพัฒนากำลังคนเพิ่มศักยภาพการแข่งขัน
๕. ปฏิรูปการเรียนรู้
๖. การปรับระบบการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

จากคำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีในด้านการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับครูประกอบกับร่างแผนปฏิบัติการ หรือ Roadmap การปฏิรูปการศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๖๔ ของกระทรวงศึกษาธิการ คือ การให้ความสำคัญการพัฒนาระบบการผลิต และพัฒนาครูให้มีคุณภาพ และมีจิตวิญญาณของความเป็นครูโดยเน้นครูผู้สอนที่มีคุณวุฒิตรงตามวิชาที่สอน และสามารถนำเทคโนโลยีสารสนเทศ เครื่องมือที่เหมาะสมมาใช้ในการเรียนการสอน เพื่อเป็นเครื่องมือช่วยครู หรือพัฒนาการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อให้ครูทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี และสามารถนำเทคโนโลยีเพื่อการสอนให้มีคุณภาพ และมีประสิทธิภาพตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนได้

ดังนั้น จึงต้องมีการยกระดับ และพัฒนาครูไทย ให้ทันต่อสถานการณ์ และความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาครูของประเทศต่างๆ เช่น ฟินแลนด์ นิวซีแลนด์ สหรัฐอเมริกา เนเธอร์แลนด์ โปรตุเกส สิงคโปร์ เกาหลี ญี่ปุ่น จีน พบว่า

๑. การผลิตครู ให้ความสำคัญต่อครู ครูเป็นบุคคลสำคัญที่สุดที่จะส่งผลต่อคุณภาพการเรียนการสอน และคุณภาพของผู้เรียน คุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ ๒๑ ต้องเป็นผู้ที่มีความรอบรู้มากขึ้น มีความเป็นมืออาชีพ ความสามารถศักยภาพสูง เป็นผู้ที่มีนวัตกรรมการสอนเพื่อให้นักเรียนได้ผลการเรียนรู้ตามที่ต้องการ และเตรียมความพร้อมให้แก่ นักเรียนในการเข้าสู่โลกของการทำงานในศตวรรษที่ ๒๑ ครูควรเป็นผู้รักในอาชีพ มีชีวิตเรียบง่าย และมีจิตวิญญาณของความเป็นครู มีการกำหนดสมรรถนะของครูโดยภาพรวม ประกอบด้วย ๑) ความรู้ในเนื้อหาวิชา ๒) การสื่อสาร และการใช้ภาษา ๓) การพัฒนาหลักสูตร ๔) หลักการจัดการเรียนรู้ ๕) การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ๖) การบริหารจัดการชั้นเรียน ๗) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และนวัตกรรมการศึกษา ๘) การวัด และประเมินผล ๙) การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ๑๐) จิตวิทยาสำหรับครู ๑๑) การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ๑๒) คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพ ๑๓) ภาวะผู้นำ และการทำงานเป็นทีม ๑๔) การพัฒนาตนเอง และวิชาชีพ ๑๕) การพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียน นอกจากนี้มีการควบคุมคุณภาพการผลิตครู โดยการใช้ระบบการรับรองวิทยฐานะของสถาบันผลิตครูคัดคนเก่งระดับยอดเยี่ยมให้มาเป็นครูโดยกำหนดกลุ่มที่มีผลการเรียนสูงสุดเข้าเรียนเพื่อเป็นครู การยกย่องอาชีพครูว่าเป็นวิชาชีพชั้นสูงเทียบเท่าอาชีพสำคัญ การได้รับการยอมรับ เชื่อถือไว้วางใจในระดับแนวหน้าของประเทศ และมีเงินเดือนสูงในระดับเดียวกับอาชีพอื่น เช่น แพทย์ นักกฎหมาย เป็นต้น

๒. การพัฒนาครูให้ความสำคัญ และเชื่อว่า ครูเป็นผู้เรียนที่ต้องเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้รับการส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ดังนั้นจึงมีกฎหมาย/นโยบายว่า ครูทุกคนต้องได้รับการพัฒนาจากหน่วยงาน และพัฒนาตนเองทุกปีอย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง และต้องเข้ารับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องปีละ ๑๐๐ ชั่วโมง ครูบรรจุใหม่ต้องผ่านการอบรมตามโปรแกรมการอบรมเพื่อฝึกหัดการสอน และได้รับเงินเดือนสูงระหว่างการอบรมด้วย ครูเก่าอายุงาน ๑๐ ปีขึ้นไป ต้องเข้ารับการพัฒนาด้วย โดยมีองค์กรทำหน้าที่ด้านพัฒนาครูเป็นการเฉพาะ มีคู่มือการพัฒนาความรู้เพื่อให้

ครูเข้ารับการพัฒนาตนเองตามความต้องการทุกปีจากมหาวิทยาลัยที่ได้รับมอบหมายของรัฐ มีการสร้างเครือข่ายการพัฒนา มีระบบพี่เลี้ยง/ครูต้นแบบ (Master teachers) มีการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบ และวิธีการต่างๆ ที่สอดคล้องกับสถานการณ์ และผู้เรียน เช่น การทำห้องเรียนให้เป็นห้องทำงานจำลอง การพัฒนาทักษะต่างๆ เช่น ทักษะปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับศิษย์ ทักษะการตั้งคำถาม รวมถึงทักษะการออกแบบ

การเรียนรู้แบบ Active learning นั้น คือกระบวนการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนต้องมีโอกาสลงมือทำมากกว่าการฟังเพียงอย่างเดียว เช่น การให้ผู้เรียนได้อ่าน เขียน โต้ตอบ และวิเคราะห์ปัญหา ทักษะการให้ข้อมูลย้อนกลับแก่นักเรียน โดยการสังเกตพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนแล้วนำสิ่งที่สังเกตได้มาให้ข้อมูลแก่นักเรียน เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาปรับปรุงของนักเรียน ทักษะการเรียนรู้เป็นทีม ทักษะการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้เรียนแบบรู้จริง ทักษะการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้กำกับการเรียนรู้ของตนเองได้ ฯลฯ นอกจากนี้ต้องมีระบบนิเทศ ติดตาม และพัฒนาการทำงานของครูในชั้นเรียน การเรียนรู้ และพัฒนาจากเพื่อนครู และการพัฒนาครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน รวมทั้งมีการสร้างเกิดการเรียนรู้ และนำมาปฏิบัติด้วยตนเองมากขึ้น

๓. คุณสมบัติของครูมีการกำหนดเงื่อนไข และคุณสมบัตินี้ให้ความสำคัญกับคุณภาพทางการศึกษา และผู้เรียน ครูทุกคนต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู กำหนดให้ครูประถมอย่างน้อยต้องจบปริญญาตรี ครูระดับมัธยมศึกษาต้องจบสูงกว่าปริญญาตรี และมีความเชี่ยวชาญอย่างน้อยหนึ่งวิชาในระดับที่สอน และต้องมีพื้นฐานความรู้ทางการศึกษาทั่วไป และความรู้เฉพาะสำหรับวิชาชีพครู ความรู้ด้านจิตวิทยา เด็ก และวัยรุ่น หลัก และเทคนิคการสอน มีความรู้วิชาประวัติศาสตร์ กำหนดเวลาสอนวันละ ๔ ชั่วโมง และมีเวลาเพื่อการพัฒนาวิชาชีพ สัปดาห์ละ ๒ ชั่วโมง^{๑๓}

๒.๒.๓ โมเดลการพัฒนาครูสำหรับศตวรรษที่ ๒๑

NIE (The National Institute of Education) ได้เสนอโมเดลเพื่อการพัฒนาครูสำหรับศตวรรษที่ ๒๑ โดยใช้ชื่อย่อว่า V3SK Model เน้นที่การสร้างค่านิยมใหม่ ทักษะ และความรู้โดยอธิบายถึงสิ่งที่จำเป็นสำหรับพัฒนาครูแต่ละด้าน^{๑๔} ดังนี้

ก. ด้านค่านิยม (Values) ประกอบด้วย ค่านิยมของการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ (Learner-Centered Value) ประกอบด้วยค่านิยมย่อยๆ ดังนี้ (๑) ความเข้าใจผู้อื่น (๒) มีความเชื่อว่าผู้เรียนมีความสามารถที่จะเรียน (๓) ตระหนักเป็นหน้าที่ที่ต้องพัฒนาให้สูงสุดตามศักยภาพของนักเรียนแต่ละคน (๔) เห็นคุณค่าของความแตกต่างที่หลากหลาย

๑. อัตลักษณ์ของครู ประกอบด้วยค่านิยมย่อยๆ ดังนี้

๑) มุ่งที่มาตรฐาน

^{๑๓} สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้ และคุณภาพเยาวชน, ๑๐ **วิดิทัศน์ประเทศต้นแบบการปฏิรูปการศึกษาที่ประสบความสำเร็จ**, [ออนไลน์] <<http://www.qlf.or.th/Home/Contents/1174>>, ๐๙ ธันวาคม ๒๕๖๑.

^{๑๔} National Institute of Education, **Graduating Student Teachers Encouraged to Engage in Lifelong Learning**, (Singapore: Nanyang Technological University (NIE/NTU), 2008-2009), p. 25.

- ๒) ชอบแสวงหา
- ๓) ต้องการเรียนรู้
- ๔) มีความพยายามที่จะปรับปรุง
- ๕) มีความชื่นชอบในงาน
- ๖) ปรับตัวได้ดี และยืดหยุ่น
- ๗) มีจริยธรรม
- ๘) มีความเป็นมืออาชีพ

๒. การบริการวิชาชีพ และชุมชน ประกอบด้วยค่านิยมย่อยๆ ดังนี้

- ๑) เรียนรู้แบบร่วมมือกัน และปฏิบัติ
- ๒) ให้การฝึกฝนผู้เรียน และเป็นพี่เลี้ยง
- ๓) มีส่วนร่วม และรับผิดชอบสังคม
- ๔) มีจิตใจบริการ

ข. ด้านทักษะ (Skills) ประกอบด้วยทักษะย่อยๆ ดังนี้

- ๑. ทักษะการสะท้อนความคิด และทักษะการคิด
- ๒. ทักษะการใช้วิธีการสอน
- ๓. ทักษะการจัดการเกี่ยวกับบุคคล
- ๔. ทักษะการจัดการเกี่ยวกับตนเอง
- ๕. ทักษะการบริการ และการจัดการ
- ๖. ทักษะการสื่อความหมาย
- ๗. ทักษะการเป็นผู้อำนวยความสะดวก
- ๘. ทักษะการใช้เทคโนโลยี
- ๙. ทักษะเชิงนวัตกรรม และการประกอบการ
- ๑๐. ความฉลาดทางสังคม และอารมณ์

ค. ด้านความรู้ ครูในศตวรรษที่ ๒๑ จำเป็นต้องเตรียมความพร้อมในด้านเนื้อหาที่เป็นทั้งความรู้รอบด้าน ทั้งต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม ประกอบด้วยหน่วยย่อย ดังต่อไปนี้

- ๑. ตนเอง
- ๒. นักเรียน
- ๓. ชุมชน
- ๔. เนื้อหาวิชา
- ๕. วิธีการสอน
- ๖. พื้นฐานการศึกษา และนโยบาย
- ๗. หลักสูตร
- ๘. ความรู้ความเข้าใจในพหุวัฒนธรรม
- ๙. ความตระหนักเกี่ยวกับโลก
- ๑๐. ความตระหนักเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม

๒.๓ ทักษะครูในศตวรรษที่ ๒๑

ในศตวรรษที่ ๒๑ ระบบการศึกษาในปัจจุบันมีความจำเป็นต้องค้นหายุทธศาสตร์ใหม่ในการพัฒนา แนวโน้มการจัดการศึกษาจำเป็นต้องบูรณาการทั้งด้านศาสตร์ต่างๆ การศึกษาที่ถูกต้องสำหรับศตวรรษใหม่ต้องเรียนให้บรรลุทักษะ คือ ทำได้ต้องเรียนเลย จากรู้วิชาไปสู่ทักษะในการใช้วิชา เพื่อดำรงชีวิตในโลกแห่งความเป็นจริง และบูรณาการเรียนในห้องเรียน และชีวิตจริง สามารถถึงความสามารถ ความคิด ทักษะของตัวนักเรียนออกมาได้มากที่สุด ดังนั้น การสร้างเครื่องมือเสริมสร้างทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ จึงได้ถูกสร้างขึ้นผ่านฐานความคิด และกระบวนการวิจัยที่เน้นทักษะการใช้ชีวิต และการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งครูมีบทบาทหน้าที่เป็นผู้แนะนำ และทำโครงการเรียนรู้ร่วมกัน^{๑๕} ซึ่งปัจจัยที่เป็นอุปสรรคของการทำหน้าที่ของครู คือ มีภาระงานอื่นนอกเหนือจากการสอน จำนวนครูไม่เพียงพอ สอนไม่ตรงกับวุฒิ ขาดทักษะทางด้าน ICT ครูที่สอนหนักมักส่งผลให้เด็กเรียนมากขึ้น ครูขาดอิสระในการจัดการ และครูรุ่นใหม่ที่ยังขาดความเชี่ยวชาญในการสอนทั้งวิชาการ และคุณลักษณะความเป็นครูขาดประสบการณ์ในการทำงาน ซึ่งปัจจัยดังกล่าวข้างต้น ทำให้สะท้อนได้ถึงความสำคัญของการพัฒนาทักษะครูให้มีระดับความรู้ ความสามารถนั้นคือ ทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ ซึ่งเป็นทักษะที่สามารถตอบสนองความต้องการของครู และผู้เรียนได้อย่างเต็มรูปแบบ ส่งผลให้การเรียนการสอนเกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลมากที่สุด^{๑๖} ทักษะที่จำเป็นสำหรับครูในศตวรรษที่ ๒๑ มีอยู่ ๓ ด้านหลักได้แก่

๒.๓.๑ ทักษะการเรียนรู้ และนวัตกรรม

โลกแห่งศตวรรษที่ ๒๑ ซึ่งสามารถเรียนรู้ และปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในโลกปัจจุบัน และอนาคตได้ สำหรับผู้ที่มีทักษะการเรียนรู้ และนวัตกรรม จะสามารถปรับตัวให้เข้าได้กับทุกสถานการณ์ที่เกิดขึ้น โดยเป็นทักษะในด้านเป็นตัวกำหนดความพร้อมเพื่อเข้าสู่โลกแห่งการทำงาน และการเรียนรู้ ประกอบด้วยทักษะด้านความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และแก้ไขปัญหา การสื่อสาร และการร่วมมือ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้^{๑๗}

ก. ความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม

ความคิดสร้างสรรค์ มีส่วนสนับสนุนในการตัดสินใจ และแก้ปัญหาในการค้นคว้าหาทางเลือกต่างๆ นอกจากนี้ความคิดสร้างสรรค์ยังช่วยให้บุคคลสามารถนำประสบการณ์มาใช้ในการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้ มีนักวิชาการได้กล่าวไว้ว่า ทักษะการคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรมไว้อย่างหลากหลายดังนี้

^{๑๕} วิจารณ์ พานิช, วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์, หน้า ๑๖.

^{๑๖} ไพฑูรย์ สินลารัตน์, การศึกษาไทย ๔.๐ : การศึกษาเชิงสร้างสรรค์ และผลิตภาพ, (กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๖), หน้า ๔๒.

^{๑๗} WHOQOL Group, WHOQOL-BREF Introduction, Administration, Scoring and Generic Version of the Assessment, (Geneva, Switzerland: Field trail version World Health Organization, 1996), pp.1-3.

สุนันท์ สังข์อ่อง ได้เสนอทักษะของความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม (Creativity and Innovation)^{๑๘} ประกอบด้วย

๑. ความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) กระบวนการความคิดได้มาจากหลายๆ วิธีการ เช่น การระดมสมอง สร้างสิ่งใหม่ซึ่งเป็นแนวคิดที่มีคุณค่า แนวคิดสร้างขึ้นจากการทบทวน ข้อขัดแย้ง วิเคราะห์ และประเมินผลเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

๒. การปฏิบัติอย่างสร้างสรรค์กับคนอื่น ๆ (work creativity with others) สร้างและสื่อสารแนวคิดใหม่ๆ ให้ผู้อื่นทราบอย่างมีประสิทธิภาพ ใจกว้าง และยอมรับ แนวทางใหม่ๆ ที่นำมาใช้ และให้ความร่วมมือกับกลุ่ม แสดงออกโดยปฏิบัติอย่างริเริ่มสร้างสรรค์ และเข้าใจข้อจำกัดที่เป็นจริง การทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ การสื่อสารความคิดใหม่ๆ ร่วมกัน

๓. การนำนวัตกรรมไปใช้ (Implement Innovations) การประยุกต์นำความคิดริเริ่มไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่องาน ทำให้ผลงานนั้นเป็นนวัตกรรม

สุภาพร ศรศิลป์ ได้เสนอทักษะของความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม (Creativity and Innovation) ประกอบด้วย ทักษะที่ใช้ความหลากหลายของเทคนิคการใช้ความคิด การระดมความคิด การสร้างสรรค์ความคิดใหม่ๆ ที่คุ้มค่า วิเคราะห์ และประเมินผลความคิดของตนเอง เพื่อปรับปรุง และเพิ่มความสร้างสรรค์ของตนอยู่ตลอดเวลา การทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ การสื่อสารความคิดใหม่ๆ ร่วมกันเปิดกว้าง และตอบสนองมุมมองใหม่ๆ มีการเสนอแนะในการทำงาน ร่วมกัน แสดงให้เห็นถึงความคิดริเริ่ม และสร้างสรรค์ในการทำงาน และเข้าใจข้อจำกัดในโลกยุคปัจจุบัน^{๑๙}

วิโรจน์ สารรัตนะ ได้เสนอทักษะของความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม (Creativity and Innovation)^{๒๐} ประกอบด้วย

๑. คิดอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งประกอบด้วยการใช้เทคนิคการสร้างสรรค์ที่หลากหลาย สร้างความคิดที่เป็นความคิดเสริมจากเดิม และความคิดก้าวหน้าใหม่ๆ รอบคอบ กลั่นกรอง วิเคราะห์ และประเมินความคิดตนเองเพื่อปรับปรุง และให้เกิดพลังอย่างเต็มที่

๒. ทำงานอย่างสร้างสรรค์กับคนอื่น คือ การพัฒนาปฏิบัติ และสื่อสารความคิดใหม่สู่คนอื่น เปิดกว้าง และตอบสนองต่อทัศนคติใหม่ๆ ที่หลากหลาย นำมาใช้ประโยชน์ และมีผลสะท้อนต่อการทำงาน แสดงให้เห็นถึงความเป็นต้นตอหรือเป็นแหล่งประดิษฐ์นวัตกรรมในการทำงาน และเข้าใจข้อจำกัดของโลกที่เป็นจริงในการนำเอาความคิดใหม่มาใช้ในการทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ การสื่อสารความคิดใหม่ๆ ร่วมกัน ต้องกระทำซ้ำๆ อีกหลายครั้ง และยังพบข้อผิดพลาดอีกบ่อยครั้ง

^{๑๘} สุนันท์ สังข์อ่อง, **หลักสูตร และการสอนสำหรับศตวรรษที่ ๒๑**, กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธุรกิจ, ๒๕๕๕, หน้า ๓๔-๓๖. [ออนไลน์] <www.gotknow.org>, ๐๙ ธันวาคม ๒๕๖๑.

^{๑๙} สุภาพร ศรศิลป์. (ม.ป.ป). **ทักษะการเรียนรู้ และนวัตกรรม**, [ออนไลน์] <<https://www.gotknow.org/posts /๕๐๙๘๘๘>>, ๐๙ ธันวาคม ๒๕๖๑.

^{๒๐} วิโรจน์ สารรัตนะ, **กระบวนการทัศนคติใหม่ทางการศึกษา กรณีทัศนคติต่อการศึกษาศตวรรษที่ ๒๑**, (กรุงเทพมหานคร : ทิพย์วิสุทธิ. ๒๕๕๖), หน้า ๑๒๒-๑๒๔.

๓. นำนวัตกรรมสู่การปฏิบัติ คือ การนำเอาความคิดที่สร้างสรรค์ไปปฏิบัติให้เกิดผลที่เป็นรูปธรรม มีผลที่เป็นประโยชน์ต่อสิ่งที่เกิดจากนวัตกรรมนั้น

Partnership for 21st Century Skills ได้เสนอทักษะของความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม (Creativity and Innovation)^{๒๑} ประกอบด้วย

๑. ใช้เทคนิคการสร้างความคิดที่หลากหลาย เช่น การระดมสมอง
๒. สร้างมุมมองใหม่ และคุณค่า ทั้งที่เป็นการปรับปรุงเล็กน้อยจากของเดิมหรือเป็นการเปลี่ยนแปลงจากเดิมโดยสิ้นเชิง
๓. ทำความเข้าใจ ปรับปรุง วิเคราะห์ และประเมินแนวคิดของตนเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ได้เสนอทักษะของความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม (Creativity and Innovation)^{๒๒} ประกอบด้วย

๑. ความคิดสร้างสรรค์ (Think Creativity) รู้จักการใช้เทคนิคการสร้างความคิดที่หลากหลาย สร้างแนวคิดใหม่ และมีคุณค่า และสามารถอธิบาย ชัดเจน วิเคราะห์ และประเมินแนวคิดของตนเพื่อปรับปรุง และพัฒนาการสร้างสรรค์ให้มากขึ้น

๒. การทำงานอย่างสร้างสรรค์ร่วมกับผู้อื่น (Work Creativity with Others) สามารถพัฒนานำไปปฏิบัติ และสื่อสาร ความคิดใหม่ๆ ไปสู่ผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพเปิดใจกว้าง และยอมรับมุมมองหรือโลกทัศน์ใหม่ๆ ที่มีความหลากหลายให้มองเห็นต่อกลุ่มในการทำงาน แสดงถึงความเป็นผู้นำ ในการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการทำงาน และเข้าใจสภาพการณ์ที่อาจเป็นข้อจำกัดในการรับความคิดใหม่ๆ และสามารถนำความผิดพลาดให้เป็นโอกาสในการเรียนรู้เข้าใจว่าการสร้างสรรค์ และนวัตกรรมเป็นกระบวนการที่ต้องใช้เวลา เป็นกระบวนการที่มีวิญญูของความสำเร็จ และความผิดพลาด การนำนวัตกรรมสู่ การปฏิบัติสามารถดำเนินการให้เกิดการสนับสนุนการนำนวัตกรรมไปใช้

จากแนวคิดทักษะความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรมของนักวิชาการดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ทักษะการคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม หมายถึง ความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) เป็นการสร้างความคิดที่หลากหลาย มีกระบวนการความคิดได้มาจากหลายๆ วิธีการสร้างสรรค์นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน วางแผน ออกแบบ และพัฒนานวัตกรรมให้มีความทันสมัยเหมาะสมกับผู้เรียน สร้างความคิดทั้งที่เป็นความคิดเสริม จากเดิม และความคิดก้าวหน้าใหม่ๆ สามารถวิเคราะห์ และประเมินแนวคิดของตนเพื่อปรับปรุง และพัฒนาการสร้างสรรค์นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ให้มากขึ้น การปฏิบัติอย่างสร้างสรรค์กับคนอื่นๆ (work creativity with others) สร้าง และสื่อสารแนวคิดใหม่ๆ ให้ผู้อื่นทราบอย่างมีประสิทธิภาพยอมรับแนวทางใหม่ๆ ที่นำมาใช้ทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์

^{๒๑} Partnership for 21st Century Skills, Framework for 21st Century Learning, [ออนไลน์] <://www.p21.org/storage/documents/P๒๑_Framework_Definitions.pdf>, 09 December 2018.

^{๒๒} มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑, (กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ประกันคุณภาพการศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, ๒๕๕๗), หน้า๑-๒.

สื่อสาร ความคิดใหม่ๆ เรียนรู้ และเข้าใจว่าความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรมต้องใช้เวลา การนำนวัตกรรมไปใช้ (Implement Innovations) ริเริ่มการประยุกต์นำความคิดไปใช้ให้เกิดงานทำให้ผลงานนั้นเป็นนวัตกรรม สามารถนำนวัตกรรมมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประเมินผลการใช้ และปรับปรุงแก้ไขนวัตกรรม และยังสามารถประยุกต์กระบวนการคิด นำนวัตกรรมสู่การจัดการเรียนการสอนในเชิงสร้างสรรค์อย่างสม่ำเสมอ

ข. การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการแก้ไขปัญหา

การคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็นกระบวนการคิดที่ผู้คิดต้องคิดกว้าง คิดลึก คิดถูกต้องอย่างมีเหตุผล ซึ่งการคิดอย่างมีวิจารณญาณมีความสัมพันธ์กับการคิดแก้ปัญหา โดยการคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็นทักษะสำคัญของการแก้ปัญหา และการแก้ปัญหานั้นส่วนใหญ่ต้องใช้การคิดอย่างมีวิจารณญาณ^{๒๓} ทั้งนี้ ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการแก้ปัญหาไว้ ดังนี้

สุคนธ์ สินธพานนท์ และคณะ ได้เสนอทักษะของการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการแก้ปัญหา (Critical thinking and problem solving) ไว้ว่า เป็นกระบวนการคิดที่ใช้เหตุผลโดยมีการศึกษาข้อเท็จจริง หลักฐาน และข้อมูลต่างๆ เพื่อประกอบการตัดสินใจแล้วนำมาพิจารณาวิเคราะห์อย่างสมเหตุสมผลก่อนการตัดสินใจ ซึ่งมีกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณเพื่อแก้ไขปัญหา^{๒๔} ไว้ดังนี้

๑. การทำความเข้าใจกับปัญหา /ประเด็นสำคัญ/สถานการณ์ที่พบ
  ๒. การรวบรวมข้อมูล ซึ่งเป็นข้อมูลมาเกี่ยวข้องกับการนำมาเป็นแนวทางการแก้ปัญหา
  ๓. การวิเคราะห์ข้อมูลพิจารณาข้อมูลเพื่อหาทางเลือกหรือคำตอบที่ถูกต้องอย่างรอบคอบ ประเมินทางเลือกหลายๆ ทาง
  ๔. การสรุปเพื่อนำไปสู่การตัดสินใจ
- สุนันท์ สังข์อ่อง ได้เสนอทักษะของการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการแก้ปัญหา (Critical thinking and problem solving)^{๒๕} ประกอบด้วย
๑. การให้เหตุผลอย่างมีประสิทธิภาพ มีวิธีการใช้วิธีหาเหตุผลจากหลายๆ วิธีการ เช่นการอุปมาอุปมัย
  ๒. คิดอย่างเป็นระบบ คิดวิเคราะห์ส่วนย่อยๆ แล้วจึงมองเป็นภาพรวม

^{๒๓} วิชาวี ศรีลักษณ์, การพัฒนาตัวบ่งชี้ทักษะของนักเรียนในศตวรรษที่ ๒๑, วิทยานิพนธ์ ปริญญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต (วิจัย และประเมินผลการศึกษา), บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๒๕๕๗, หน้า ๓๑.

^{๒๔} สุคนธ์ สินธพานนท์ และคณะ, พัฒนาทักษะการคิดตามแนวปฏิรูปการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : ๙๑๑๙ เทคนิคพรินติ้ง, ๒๕๕๕), หน้า ๑๐๖-๑๑๓.

^{๒๕} สุนันท์ สังข์อ่อง, หลักสูตร และการสอนสำหรับศตวรรษที่ ๒๑, (กรุงเทพมหานคร:มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, ๒๕๕๕), หน้า ๓๔-๓๖, [ออนไลน์] <www.gotoknow.org>, ๐๙ ธันวาคม ๒๕๖๑.

๓. การลงข้อสรุป และการตัดสินใจ วิเคราะห์ และประเมินข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ วิเคราะห์ และประเมินแนวคิด สังเคราะห์ และเห็นความเชื่อมโยงระหว่างสารสนเทศ และข้อถกเถียง ตีความข้อมูล และลงข้อสรุปจากการสังเคราะห์มาอย่างดี สะท้อนสิ่งที่เรียนรู้อย่างมีวิจรรณญาณ

๔. แก้ปัญหาในรูปแบบต่างๆ โดยใช้วิธีปกติ และวิธีใหม่ๆ วิเคราะห์ และถามคำถามสำคัญเพื่อให้ความคิดชัดเจนขึ้น และนำไปสู่การลงข้อสรุป

Partnership for ๒๑st Century Skills (วิโรจน์ สารรัตน์) ได้เสนอทักษะของการคิดอย่างมีวิจรรณญาณ และการแก้ปัญหา (Critical thinking and problem solving)^{๒๖} ประกอบด้วย

๑. ความมีเหตุผล มีการใช้รูปแบบการมีเหตุผลที่หลากหลาย เช่น ทั้งเชิงอุปมาน และเชิงอนุมาน และอื่นๆ ให้เหมาะกับสถานการณ์

๒. ใช้การคิดอย่างเป็นระบบ วิเคราะห์ ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่างๆ เพื่อให้มองเห็นภาพโดยรวมที่ซับซ้อน

๓. มีการประเมิน และตัดสินใจ วิเคราะห์ และประเมินอย่างมีประสิทธิภาพเกี่ยวกับสถานการณ์ ข้อถกเถียง ข้อเรียกร้อง และความเชื่อ วิเคราะห์ และประเมินแนวคิดของทางเลือกหลักๆ สังเคราะห์ และสร้างความเชื่อมโยงระหว่างสารสนเทศกับข้อถกเถียง แปลความสารสนเทศ และสรุปผลจากการใช้วิธีวิเคราะห์ที่ดีที่สุด และสะท้อนผลเชิงวิพากษ์ต่อประสบการณ์ และกระบวนการเรียนรู้

๔. แก้ปัญหา คือการแก้ปัญหาต่างๆ ที่ไม่คุ้นเคยด้วยวิธีการทั้งแบบดั้งเดิม และแบบนวัตกรรมใหม่ ระบุ และตั้งคำถามสำคัญที่จะทำให้เกิดความกระจ่างในทัศนะที่หลากหลาย และนำไปสู่ทางเลือกที่ดีกว่า

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ได้เสนอ ทักษะของการคิดอย่างมีวิจรรณญาณ และการแก้ปัญหา (Critical thinking and problem solving)^{๒๗} ประกอบด้วย

๑. การมีเหตุผล สามารถใช้รูปแบบของการใช้เหตุผลที่หลากหลายได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์การคิดอย่างเป็นระบบ สามารถวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของแต่ละส่วนย่อย และผลต่อภาพรวมทั้งระบบ

๒. การตัดสินใจ วิเคราะห์ และประเมินหลักฐาน ข้อโต้แย้ง ข้อร้องเรียน และความเชื่อ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ วิเคราะห์ และประเมินทางเลือกต่างๆ สังเคราะห์ และเชื่อมโยงข้อมูลสารสนเทศต่างๆ ได้ตีความข้อมูลสารสนเทศ และลงข้อสรุปบนฐานการวิเคราะห์ ที่น่าเชื่อถือ และสามารถสะท้อนผลได้อย่างมีวิจรรณญาณจากประสบการณ์ และการเรียนรู้

^{๒๖}วิโรจน์ สารรัตน์, กระบวนการทัศน์ใหม่ทางการศึกษา กรณีทัศนะต่อการศึกษาศตวรรษที่ ๒๑, (กรุงเทพมหานคร : ทิพย์วิสุทธิ์, ๒๕๕๖), หน้า ๑๒๒-๑๒๔.

^{๒๗}มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑, (กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ประกันคุณภาพการศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, ๒๕๕๗), หน้า ๑.

วิภาวี ศิริลักษณ์ ได้เสนอทักษะของการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการแก้ปัญหา (Critical thinking and problem solving)^{๒๘} ไว้ว่า เป็นความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผล ไตร่ตรองอย่างรอบคอบเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับสถานการณ์ที่เป็นปัญหาคลุมเครือ หรือมีความขัดแย้ง วิเคราะห์ ประเมิน สรุป และเลือกใช้ข้อมูลที่มีอยู่เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างทางเลือกสำหรับแก้ไขปัญหา รวมถึงการตัดสินใจลงข้อสรุปในการแก้ปัญหาโดยคำนึงถึงผลกระทบที่จะตามมาอย่างรอบด้าน และสมเหตุสมผล

จากแนวคิดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการแก้ปัญหาของนักวิชาการ ดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการแก้ปัญหา หมายถึง ความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผล พิจารณาไตร่ตรองอย่างรอบคอบ เพื่อประกอบการตัดสินใจ เลือกใช้ข้อมูลที่มีอยู่เป็นแนวทางในการสร้างทางเลือกสำหรับการแก้ไขปัญหา รวมถึงการตัดสินใจในข้อสรุปนั้นๆ ซึ่งการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และแก้ไขปัญหา ประกอบด้วย การทำความเข้าใจกับปัญหาประเด็นสำคัญ คิดวางแผน จัดระบบการเรียนรู้ให้สอดคล้องในสถานการณ์ที่พบ สามารถคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และเชื่อมโยงข้อมูลต่างๆ ให้เกิดในกระบวนการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ พิจารณาข้อมูลเพื่อตัดสินใจหาทางเลือกหรือคำตอบที่ถูกต้องอย่างรอบคอบ และสามารถสรุปประเมินผลจากกระบวนการคิด และการแก้ปัญหาได้ อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์

ค. การสื่อสาร และการร่วมมือ

ในโลกยุคเทคโนโลยีสารสนเทศหรือยุค ICT ทักษะการสื่อสารมีความสำคัญ ซึ่งความสามารถในการสื่อสารจะส่งผลให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิด ข้อมูลข่าวสาร ความรู้ ความเข้าใจ และสร้างความเชื่อมั่นในตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของทักษะการสื่อสาร และการมีส่วนร่วมไว้ ดังนี้

สุนันท์ สังข์อ่อง ได้เสนอทักษะการสื่อสาร และการร่วมมือ (Communication and Collaboration)^{๒๙} ประกอบด้วย

๑. การสื่อสาร (Communication) สื่อสารอย่างชัดเจน (Communicate clearly) แยกแยะแนวคิดอย่างมีเหตุผลโดยใช้การสนทนา การเขียน และทักษะการสื่อสารต่างๆ ในหลายรูปแบบ และในหลายบริบท ฟังอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อเข้าใจความหมาย ความรู้ ค่านิยม ทศนคติ และจุดมุ่งหมาย ใช้การสื่อสารหลายๆ วิธีที่จะสนองต่อจุดประสงค์ ใช้สื่อ และเทคโนโลยี และสามารถประเมินผลกระทบ สื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพในหลากหลายบรรยากาศ

๒. การทำงานร่วมกับผู้อื่น (Collaborate with Others) หมายถึง แสดงออกถึงความสามารถที่จะทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ และได้รับการยอมรับ ในที่มีที่ทำงาน

^{๒๘} วิภาวี ศิริลักษณ์, การพัฒนาตัวบ่งชี้ทักษะของนักเรียนในศตวรรษที่ ๒๑, วิทยานิพนธ์ ปริญญาการศึกษาคุณวุฒิบัณฑิต (วิจัย และประเมินผลการศึกษา), (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๒๕๕๗), หน้า ๓๑.

^{๒๙} สุนันท์ สังข์อ่อง, หลักสูตร และการสอนสำหรับศตวรรษที่ ๒๑, (กรุงเทพมหานคร:มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, ๒๕๕๕), หน้า ๓๔-๓๖, [ออนไลน์] <www.gotoknow.org>, ๐๙ ธันวาคม ๒๕๖๑.

ด้วย มีความยืดหยุ่น และเต็มใจที่จะทุ่มเทมุ่งมั่นในการทำให้สำเร็จเพื่อไปสู่เป้าหมายของงาน มีความรับผิดชอบในการทำงานร่วมกับผู้อื่น และเห็นคุณค่าของความคิดที่มาจากสมาชิกใน

วิโรจน์ สารรัตน์ ได้เสนอทักษะการสื่อสาร และการร่วมมือ (Communication and Collaboration)^{๓๐} ประกอบด้วย

๑. การสื่อสารที่ชัดเจน เป็นการนำเสนอความนึกคิด และความคิดอย่างมีประสิทธิภาพทั้งการพูด การเขียน และการกระทำอย่างหลากหลายรูปแบบ และบริบท ฟังอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อตีความหมายทั้งในความรู้ ค่านิยม ทักษะคติ และความสนใจ ใช้การสื่อสารเพื่อจุดมุ่งหมายต่างๆ เช่น การแจ้งข่าว การสอน การจูงใจ และเชื้อเชิญ เป็นต้น นำเอาสื่อ และเทคโนโลยีมาใช้อย่างมีเหตุผล อย่างรู้ความมีประสิทธิภาพ และผลกระทบ สื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพในหลายๆ สถานการณ์แวดล้อมรวมทั้งการใช้ภาษาไทย และหลายภาษาด้วย

๒. ความร่วมมือ แสดงถึงความสามารถที่จะทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และอย่างเคารพซึ่งกัน และกันกับคนอื่นๆ หรือกลุ่มอื่นที่หลากหลย แสดงออกถึงความยืดหยุ่น และความเต็มใจที่จะช่วยเหลือเพื่อให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน มีความรับผิดชอบร่วมกันกับการทำงานแบบมีส่วนร่วม และให้คุณค่ากับแต่ละคนที่เป็นส่วนหนึ่งของทีม

อนุชา โสมาบุตร ได้เสนอทักษะการสื่อสาร และการร่วมมือ (Communication and Collaboration)^{๓๑} ประกอบด้วย

๑. การสื่อสารได้ชัดเจนมีประสิทธิภาพโดยสร้างความถูกต้อง ชัดเจนในการสื่อความหมายทั้งการพูด การเขียน หรือการใช้ทักษะอื่นๆ ในทางอวัจนภาษาในรูปแบบต่างๆ มีประสิทธิภาพทางการรับฟังที่สามารถสร้างทักษะสำหรับการถอดรหัส ความหมาย การสรุปเป็นความรู้สร้างคุณค่า ทักษะคติ และเกิดความสนใจใฝ่รู้ ใช้การสื่อสารในการกำหนดจุดมุ่งหมายเฉพาะทั้งการรายงาน การสอน การสร้างแรงจูงใจ ใช้สื่อเทคโนโลยี หลากหลาย และรู้วิธีการใช้สื่อได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ท่ามกลางสภาพแวดล้อมหรือบริบทที่ต่างกัน

๒. การทำงานร่วมกับผู้อื่น โดยมีความสามารถในการเป็นผู้นำในการทำงาน และเกิดการยอมรับในทีมงาน มีกิจกรรมการทำงานที่สร้างความรับผิดชอบ และก่อให้เกิดความสุขในการทำงานเพื่อให้บรรลุผลตามที่มุ่งหวัง สร้างการมีส่วนร่วมในความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน และแต่ละคนมองเห็นคุณค่าของการทำงานเป็นหมู่คณะ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ได้เสนอ ทักษะการสื่อสาร และการร่วมมือ^{๓๒} (Communication and Collaboration) ประกอบด้วย

^{๓๐}วิโรจน์ สารรัตน์, กระบวนการทัศน์ใหม่ทางการศึกษา กรณีที่คณะต่อการศึกษาศตวรรษที่ ๒๑, (กรุงเทพมหานคร : ทิพย์วิสุทธิ, ๒๕๕๖), หน้า ๑๒๒-๑๒๔.

^{๓๑}อนุชา โสมาบุตร, แนวคิดการจัดการเรียนรู้สำหรับครูในศตวรรษที่ ๒๑, [ออนไลน์] <<https://teacherweekly.wordpress.com>>, ๐๙ ธันวาคม ๒๕๖๑.

^{๓๒}มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑, (กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ประกันคุณภาพการศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, ๒๕๕๗), หน้า ๑.

๑. การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ สื่อสารถ่ายทอดความคิดได้อย่างชัดเจน ทั้งการพูด การเขียน และทักษะการสื่อสารทางอวัจนภาษาหลากหลายรูปแบบ ใช้การสื่อสารเพื่อตอบสนองวัตถุประสงค์ที่หลากหลาย ทั้งการให้ข้อมูลการสอน การกระตุ้นหรือการโน้มน้าว สามารถใช้ประโยชน์จากสื่อ และเทคโนโลยีที่หลากหลาย เลือกใช้สื่อได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งสามารถประเมินผลที่จะเกิดขึ้นจากการใช้สื่อเหล่านั้น และสามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพในสภาพแวดล้อมที่ต่างกัน รวมทั้งการสื่อสารได้หลายภาษา

๒. การทำงานร่วมกับผู้อื่น ความสามารถในการทำงานเป็นทีมได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดการยอมรับในทีมงานที่หลากหลาย มีความยืดหยุ่น และประนีประนอม เพื่อให้เกิดประโยชน์ และบรรลุเป้าหมายร่วมกัน มีความรับผิดชอบในการทำงานร่วมกัน และเห็นคุณค่าของผู้ร่วมงานในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของทีมงาน

จากแนวคิดทักษะการสื่อสาร และการมีส่วนร่วมของนักวิชาการ ดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่าการสื่อสาร และการมีส่วนร่วม หมายถึง ความสามารถในการสื่อสารจะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความคิด ข้อมูลข่าวสาร ความรู้ ความเข้าใจ และสร้างความเชื่อมั่นในตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพการสื่อสาร เป็นความสามารถถ่ายทอดความรู้ ความคิด ข้อมูล ข้อเท็จจริง การอธิบาย ตอบข้อซักถาม การแลกเปลี่ยนความคิด ผ่านกระบวนการ โดยใช้การสนทนา การเขียน และทักษะการสื่อสารต่างๆ อย่างหลากหลายรูปแบบ เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ ค่านิยม ทักษะคติ และจุดมุ่งหมายที่ต้องการเพื่อการสื่อสารนั้นส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนเกิดประสิทธิภาพท่ามกลางสภาพแวดล้อม และบริบทที่มีความแตกต่างกัน ส่งเสริม และสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครู และผู้เรียนสามารถประเมิน และปรับปรุงระบบการสื่อสารในชั้นเรียน และการมีปฏิสัมพันธ์ในการทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ^{๓๓}

๒.๓.๒ ทักษะสารสนเทศสื่อและเทคโนโลยี

สภาพแวดล้อมในปัจจุบันที่เต็มไปด้วยความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี และสื่ออย่างมากมาย และรวดเร็ว สามารถเข้าถึงสารสนเทศได้อย่างเต็มที่ การที่จะเป็นประชากรในศตวรรษที่ ๒๑ ได้อย่างมีประสิทธิภาพจะต้องมีความสามารถที่หลากหลาย โดยเฉพาะทักษะสารสนเทศ สื่อเทคโนโลยี ซึ่งมีรายละเอียดของแต่ละด้านดังต่อไปนี้

ก. ด้านสารสนเทศ

ในศตวรรษที่ ๒๑ จำเป็นต้องเรียนรู้แหล่งข้อมูลพื้นฐานต่างๆ ที่มีความหลากหลาย รวมถึงการเข้าถึง และการนำแหล่งข้อมูลสารสนเทศนั้นมาประยุกต์ใช้ได้สอดคล้อง กับจุดมุ่งหมาย จึงมีนักวิชาการได้เสนอทักษะสารสนเทศ (Information Literacy) ไว้ดังนี้

อาชัญญา รัตนอุบล และคณะ ได้เสนอ ทักษะสารสนเทศ ได้ว่า การรู้สารสนเทศ หรือทักษะด้านสารสนเทศ ครอบคลุม ความสามารถในการเข้าถึงการกำหนด การประเมิน และการ

^{๓๓} นันทวัน จันทร์กลีน, การศึกษาปัญหา และแนวทางการบริหารจัดการคุณภาพในการพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ โรงเรียนบ้านเนินมะปราง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พิษณุโลก เขต ๒, วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา), (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, ๒๕๕๗), หน้า ๓๓.

ใช้สารสนเทศจากแหล่งต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ซึ่งความสามารถเหล่านี้ไม่ได้เป็นปรากฏการณ์ใหม่ที่เกิดขึ้น จากผลของยุคสารสนเทศ หากเป็นสิ่งสำคัญที่จะสร้างความสำเร็จ และคุณภาพชีวิตให้แก่ประชาชน ในอดีตที่ผ่านมาการใช้สารสนเทศ ได้ถูกจำกัดในรูปแบบของสื่อสิ่งพิมพ์ หนังสือ วิทยุ และวารสาร เป็นต้น หากในยุคศตวรรษที่ ๒๑ นี้ การใช้สารสนเทศนี้ไม่ได้ถูกจำกัดให้อยู่ในรูปแบบของสื่อดังกล่าวเท่านั้น สารสนเทศได้ถูกขยายขอบเขตไปยังสื่อที่เป็นเทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น ซีดีรอม ฐานข้อมูลออนไลน์ อินเทอร์เน็ตข้อมูล มัลติมีเดีย และเอกสารในรูปแบบดิจิทัล เป็นต้น ทำให้ความสามารถในการใช้สารสนเทศ ต้องผสมผสานทักษะด้านการค้นคว้า การประเมินความรู้เกี่ยวกับเครื่องมือที่เป็นเทคโนโลยีสมัยใหม่ อีกทั้งต้องมีความสามารถในการเชื่อมโยง การเรียนรู้ให้เข้ากับความรู้เดิมที่มีอยู่ รวมทั้งความสามารถในการใช้สารสนเทศให้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ได้วางไว้ ผสมผสานความ เข้าใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจ วัฒนธรรม กฎหมาย และการเมือง^{๓๔}

พงษ์ ภาวิจิตร ได้เสนอทักษะด้านสารสนเทศ (Information Literacy Skills)^{๓๕}

ประกอบด้วย

๑. สามารถเลือกใช้เครื่องมือทางเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร เพื่อค้นหาข้อมูลที่ต้องการ

๒. สามารถใช้เครื่องมือที่เลือกเข้าถึงแหล่งข้อมูลที่สอดคล้องในสิ่งแวดล้อมดิจิทัล คือ ต้องรู้ข้อมูลประเภทไหน ใช้โปรแกรมหรือเครื่องมืออะไรในการเก็บข้อมูล ซึ่งการค้นหาฐานข้อมูลต้องมีศักยภาพในการค้นจากหลายแหล่ง

๓. สามารถจัดการบริหาร จัดเก็บข้อมูล และนำกลับมาปรับปรุงแก้ไขใหม่ได้

สุนันท์ สังข์อ่อง ได้เสนอทักษะด้านสารสนเทศ (Information Literacy Skills)^{๓๖}

ประกอบด้วย

๑. การรู้สารสนเทศ (Information Literacy) เข้าถึง และประเมินข้อมูล หมายถึง เข้าถึงข้อมูลได้เป็นปัจจุบัน และจากหลากหลายแหล่ง ประเมินข้อมูลอย่างวิเคราะห์ วิจารณ์

๒. ใช้ และจัดการสารสนเทศ หมายถึง ใช้ข้อมูลได้อย่างถูกต้อง และสร้างสรรค์ในการนำไปแก้ปัญหาที่ต้องการจัดการกับข้อมูลที่มาจากแหล่งต่างๆ ที่หลากหลาย ใช้ข้อมูลโดยคำนึงถึงจริยธรรม และกฎหมาย

^{๓๔} อาชัญญา รัตนอุบล และคณะ, รายงานการวิจัยการพัฒนารูปแบบการใช้สารสนเทศสำหรับสังคมไทย, (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, ๒๕๕๐), หน้า ๑๗.

^{๓๕} พงษ์ ภาวิจิตร, กึ้นแห่งศตวรรษใหม่ : 21st Century Skills, (กรุงเทพมหานคร: ซีเอ็ดวานซ์ อินเทอร์เน็ต พรีนติ้ง, ๒๕๕๕), หน้า ๑๘๓.

^{๓๖} สุนันท์ สังข์อ่อง, หลักสูตร และการสอนสำหรับศตวรรษที่ ๒๑, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์, ๒๕๕๕), หน้า ๓๔-๓๖, [ออนไลน์] <www.gotoknow.org>, ๐๙ ธันวาคม ๒๕๖๑.

วิจารณ์ พานิช ได้เสนอทักษะด้านสารสนเทศ (Information Literacy Skills)^{๓๗} ประกอบด้วย

๑. ทักษะในการเข้าถึง (Access. อย่างรวดเร็ว และรู้แหล่ง)
๒. ทักษะในการประเมินความน่าเชื่อถือ
๓. ทักษะในการใช้อย่างสร้างสรรค์ ดังนั้น ครูเพื่อศิษย์ต้องออกแบบการเรียนรู้ให้ศิษย์มีทักษะเข้าถึง และประเมินสารสนเทศ
๔. เข้าถึงสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ (ใช้เวลาน้อย. และมีประสิทธิผล (เข้าถึงแหล่งที่ถูกต้องเหมาะสม.

๕. ประเมินสารสนเทศอย่างลึกซึ้งครบถ้วนรอบด้าน และอย่างรู้เท่าทัน เป้าหมายของทักษะสารสนเทศ คือ การใช้ และจัดการสารสนเทศ ใช้สารสนเทศได้อย่างแม่นยำ และสร้างสรรค์ต่อกรณีหรือปัญหาที่เผชิญ จัดการเชื่อมต่อสารสนเทศ (Information flow. จากแหล่งที่หลากหลายได้ เข้าถึง และใช้สารสนเทศอย่างถูกต้องตามหลักจริยธรรม และกฎหมายทุกคนต้องมีทักษะในการสร้างสารสนเทศ และสื่อออกไปแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้คนวงกว้าง คือ ต้องไม่จำกัดมุมมองด้านสารสนเทศเฉพาะการเป็นผู้บริโภค แต่ต้องมีพฤติกรรมในฐานะผู้ผลิตด้วย และต้องเป็นผู้ผลิตที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม ไม่ผลิตสารสนเทศปลอม หลอกหลวง หรือด้อยคุณภาพ

Partnership for ๒๑st Century Skills (วิโรจน์ สารรัตนะ) ได้เสนอทักษะด้านสารสนเทศ (Information Literacy Skills)^{๓๘} ประกอบด้วย

๑. การเข้าถึง และประเมินสารสนเทศ เข้าถึงสารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ (เวลา) และอย่างมีประสิทธิภาพ (แหล่ง) ประเมินสารสนเทศอย่างมีวิจารณญาณ และอย่างชำนาญ
๒. ใช้ และจัดการสารสนเทศ ใช้สารสนเทศได้อย่างถูกต้อง และอย่างสร้างสรรค์กับประเด็นหรือปัญหาที่เผชิญ และบริหารจัดการสารสนเทศจากหลากหลายแหล่ง ใช้ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับประเด็นเชิงจริยธรรมหรือเชิงกฎหมายในการเข้าถึง และการใช้สารสนเทศ

จากแนวคิดทักษะสารสนเทศ ของนักวิชาการดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ทักษะสารสนเทศ หมายถึง ความสามารถในการวางแผนการสืบค้นข้อมูลสารสนเทศ การรู้สารสนเทศต้องผสมผสานทักษะด้านการค้นคว้า เข้าถึงแหล่งสารสนเทศ สืบค้นข้อมูล วินิจฉัย วิเคราะห์ แยกแยะ เลือกใช้แหล่งสารสนเทศที่น่าเชื่อถือได้เหมาะสม ระบุเครื่องมือสืบค้นสารสนเทศ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้อย่างทันสมัย ตามความต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถถ่ายทอดสารสนเทศต่อผู้เรียนได้อย่างถูกต้องเหมาะสม สามารถประเมินความรู้เกี่ยวกับเครื่องมือที่เป็นเทคโนโลยีสมัยใหม่ และเชื่อมโยงการเรียนรู้ให้เข้ากับความรู้เดิม และสถานการณ์การเรียนรู้ต่างๆ รวมทั้งสามารถในการใช้สารสนเทศให้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ได้วางไว้ เพื่อค้นหาข้อมูลที่ต้องการ เข้าถึงข้อมูลได้เป็นปัจจุบัน

^{๓๗}วิจารณ์ พานิช, วิถีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ ๒๑, (กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิสดศรีสฤษดิ์วงศ์, ๒๕๕๕), หน้า ๔๐-๔๔.

^{๓๘}วิโรจน์ สารรัตนะ, กระบวนการทัศน์ใหม่ทางการศึกษา กรณีทัศนะต่อการศึกษาศตวรรษที่ ๒๑, (กรุงเทพมหานคร : ทิพยวิสุทธี, ๒๕๕๖), หน้า ๑๒๒-๑๒๔.

และจากหลากหลาย แหล่งประเมิน ข้อมูลอย่างวิเคราะห์วิจารณ์ ใช้ และจัดการสารสนเทศ ได้อย่างถูกต้อง และสร้างสรรค์ในการนำไปแก้ปัญหาที่ต้องการจัดการกับข้อมูลที่มาจากแหล่งต่างๆ ที่หลากหลาย ใช้ข้อมูลโดยคำนึงถึงจรรยาบรรณการเผยแพร่สารสนเทศอย่างถูกต้อง

ข. ด้านสื่อ

คนในศตวรรษที่ ๒๑ ต้องมีความสามารถใช้เครื่องมือสร้างสื่อ และสื่อสารออกไปได้หลากหลายทาง เช่น วิดีโอ (Video) ออดิโอ (Audio), พอดคาสท์ (Podcast) เว็บไซต์ (Website) เป็นต้น Center for Media Literacy ระบุว่า ทักษะด้านสื่อประกอบด้วย ความสามารถ ด้านการเข้าถึง วิเคราะห์ ประเมิน และสร้างสาร (Message) ในรูปแบบต่างๆ จึงได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้เสนอทักษะด้านสื่อ ดังต่อไปนี้

วิจารณ์ พานิช ได้เสนอทักษะด้านสื่อ^{๓๙} ประกอบด้วย

๑. วิเคราะห์สื่อได้ เข้าใจวัตถุประสงค์ว่าทำไมจึงมีการสร้างสื่อ นั้น และสร้าง อย่างไร ตรวจสอบว่าแต่ละคนตีความสื่อแตกต่างกันอย่างไร สื่อ นั้น นอกจากสื่อความจริงแล้ว ยังเพิ่มคุณค่าหรือความเห็นเข้าไปอย่างไร และสื่อ นั้นสามารถมีอิทธิพลต่อความเชื่อ และพฤติกรรมอย่างไร ทำความเข้าใจประเด็นเชิงจริยธรรม และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเข้าถึงสื่อ และการสื่อสาร

๒. สร้างผลิตภัณฑ์สื่อได้ มีความสามารถใช้เครื่องมือที่เหมาะสม ดำเนินการสร้างสื่อที่เหมาะสมกับการนำเสนอในหลากหลายวัตถุประสงค์ มีความเข้าใจ และสามารถนำเสนอในสภาพแวดล้อมที่แตกต่าง หลากหลาย และต่างวัฒนธรรม

Pacific Policy Research Center ได้เสนอทักษะด้านสื่อ (Media Literacy Skills) ได้ว่า ทักษะสื่อเป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับบุคคลที่จะสามารถเข้าถึง เข้าใจ และวิเคราะห์สื่อ และข้อมูลจากสื่อ โดยชุดทักษะด้านสื่อนี้ ประกอบด้วย ความสามารถในการทำความเข้าใจอิทธิพลของสื่อที่มีต่อความเชื่อ และพฤติกรรมของมนุษย์^{๔๐}

Partnership for 21st Century Skills (วิโรจน์ สารรัตนะ) ได้ เสนอทักษะด้านสื่อ^{๔๑} ประกอบด้วย

๑. วิเคราะห์สื่อ เข้าใจวิธีการ และเหตุผลในการสร้างข้อความสื่อ รวมทั้งจุดมุ่งหมายในการสร้าง ตรวจสอบวิธีการแปลความหมายในข้อความสื่อของแต่ละบุคคล ค่านิยม และทัศนคติที่เกี่ยวข้องหรือไม่เกี่ยวข้อง และอิทธิพลของสื่อที่มีต่อความเชื่อ และพฤติกรรมใช้ และเข้าใจพื้นฐานที่เกี่ยวกับประเด็นเชิงจริยธรรมหรือเชิงกฎหมายในการเข้าถึง และการใช้สื่อ

๒. สร้างสรรค์ ผลิตภัณฑ์สื่อ เข้าใจ และนำเอาเครื่องมือ คุณลักษณะ และระเบียบแบบแผนการสร้างสื่อที่เหมาะสมที่สุดมาใช้ เข้าใจ และนำเอาการแสดงออก และการแปลความที่เหมาะสมที่สุดมาใช้ในสภาพแวดล้อมที่มีความแตกต่าง และหลากหลายวัฒนธรรม

^{๓๙}วิจารณ์ พานิช, วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ ๒๑, หน้า ๔๐-๔๔.

^{๔๐}Pacific Policy Research Centre, 21st century skills for students and teachers, (Honolulu: Kamehameha Schools, Research and Evaluation Division, 2010), p. 8-9

^{๔๑}วิโรจน์ สารรัตนะ, กระบวนการทัศน์ใหม่ทางการศึกษา กรณีทัศนคติต่อการศึกษาศตวรรษที่ ๒๑, (กรุงเทพมหานคร : ทิพย์วิสุทธิ, ๒๕๕๖), หน้า ๑๒๒-๑๒๔.

อนุชา โสมาบุตร ได้เสนอทักษะด้านสื่อ^{๔๒} ประกอบด้วย

๑. ความสามารถในการวิเคราะห์สื่อ โดยเข้าใจวิถีการใช้ และการผลิตสื่อเพื่อให้ตรงกับเป้าประสงค์ที่กำหนด สามารถใช้สื่อเพื่อตอบสนองต่อความแตกต่างของปัจเจกชน รู้คุณค่า และสร้างจุดเน้น รู้ถึงอิทธิพลของสื่อที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้บริโภค สื่อ และมีความรู้พื้นฐานที่จะประยุกต์ใช้สื่อได้ตามกรอบแห่งคุณธรรมจริยธรรมที่มีปัจจัยเสริมอยู่รอบด้าน

๒. ความสามารถในการผลิตสื่อสร้างสรรค์ โดยมีความรู้ ความเข้าใจ ต่อการใช้สื่ออย่างสร้างสรรค์ และเหมาะสมตามคุณลักษณะเฉพาะของตัวสื่อประเภทนั้นๆ และมีความรู้ ความเข้าใจต่อการใช้สื่อได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสนองต่อความแตกต่างในเชิงวัฒนธรรมอย่างรอบด้าน

จากแนวคิดทักษะด้านสื่อ ของนักวิชาการดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ทักษะสื่อ หมายถึง ความสามารถด้านการเข้าถึง วิเคราะห์สื่อ ประเมิน และสร้างสรรค์ในรูปแบบต่างๆ การสืบค้นค้นคว้า ข้อเท็จจริงต่างๆ แปรความหมาย และตีความจากสื่อ แก่ผู้เรียนได้ถูกต้องชัดเจน สามารถผลิต และพัฒนาสื่อได้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของการเรียนรู้ สร้างสื่อที่เหมาะสมกับการนำเสนอในหลากหลาย วัตถุประสงค์ มีความรู้ ความเข้าใจต่อการใช้สื่อได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประยุกต์ใช้สื่อสมัยใหม่สอดแทรก ในกระบวนการเรียนการสอน เข้าใจวัตถุประสงค์ในการสร้างสื่อ นั้น มีจุดหมายในการสร้าง ค่านิยม และทัศนคติ และอิทธิพลของสื่อที่มีต่อความเชื่อ และพฤติกรรม การแปรความหมาย และการตีความได้อย่างถูกต้องชัดเจน

ค. ด้านเทคโนโลยี

การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารในการเรียนรู้ที่มี ISTE (International Society for Technology in Education) แม้ว่าเด็กในยุคนี้ เก่งกว่าครู และพ่อแม่ ในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร แต่เด็กยังต้องการคำแนะนำจากครู และพ่อแม่ในการใช้เครื่องมือนี้ให้เกิดประโยชน์ ต่อการเรียนรู้ และสร้างสรรค์ ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านได้เสนอทักษะด้านเทคโนโลยี ไว้ดังต่อไปนี้

Partnership for 21st Century Skills (วิโรจน์ สารรัตนะ) ได้เสนอทักษะด้านเทคโนโลยี ได้ว่า ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการวิจัย การจัดการ การประเมิน และการสื่อสารสารสนเทศ ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เครื่องมือการสื่อสาร เครือข่าย และสื่อสังคมออนไลน์ ในการเข้าถึง จัดการบูรณาการ ประเมิน และสร้างสรรค์ในเศรษฐกิจ ความรู้ได้อย่างเหมาะสม และประสบผลสำเร็จ ใช้ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับประเด็นเชิงจริยธรรม หรือเชิงกฎหมายในการเข้าถึง และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ^{๔๓}

^{๔๒} อนุชา โสมาบุตร, แนวคิดการจัดการเรียนรู้สำหรับครูในศตวรรษที่ ๒๑, [ออนไลน์] <<https://teacherweekly.wordpress.com>>, ๐๙ ธันวาคม ๒๕๖๑.

^{๔๓} วิจารย์ พานิช, วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ ๒๑, หน้า ๔๐-๔๔.

อนุชา โสมาบุตร ได้เสนอทักษะด้านเทคโนโลยี^{๔๔} ประกอบด้วย

๑. ใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือเพื่อการวิจัย การจัดการองค์กร การประเมิน และการสื่อสารทางสารสนเทศ

๒. ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (คอมพิวเตอร์, PDAs, Media Players etc.) ในการสื่อสาร และการสร้างเครือข่าย รวมทั้งการเข้าถึงสื่อทางสังคม (Social Media) ได้อย่างเหมาะสม

๓. มีความรู้พื้นฐานในการประยุกต์ใช้ ICT ได้ตามกรอบแห่งคุณธรรม จริยธรรมที่มีข้อมูลหลากหลายรอบด้าน

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์^{๔๕} ได้เสนอทักษะด้านเทคโนโลยี ไว้ว่า ความรู้พื้นฐาน ไอซีที คือ ความรู้พื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาความรู้ และทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ ในบริบทของการเรียนรู้วิชาแกน นักเรียนต้องใช้เทคโนโลยีให้เป็นเพื่อเรียนรู้เนื้อหา และทักษะ และจะได้เรียนรู้วิธีการเรียนรู้ การคิดเชิงวิพากษ์การแก้ไขปัญหา การใช้ข้อมูลข่าวสาร การสื่อสาร การผลิตนวัตกรรม และการร่วมมือทำงาน

สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย สพฐ. (๒๕๕๘:๘๒-๘๓) ได้เสนอ ทักษะด้านเทคโนโลยี ไว้ว่า ในปัจจุบันมีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านทางสื่อ และเทคโนโลยีมากมาย ผู้เรียนจึงต้องมีความสามารถในการแสดงทักษะการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ และปฏิบัติงานได้หลากหลาย โดยอาศัยความรู้ในหลายด้าน ความรู้ด้านสารสนเทศ ความรู้เกี่ยวกับสื่อ และความรู้ด้านเทคโนโลยี การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีนำไปใช้จัดกระบวนการเรียนรู้ และช่วยการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นการดำเนินการให้มีระบบ สื่อสารสนเทศ และเทคโนโลยีเข้าไปช่วยจัดการประสิทธิภาพทุกกระบวนการเรียนรู้ ครูควรมีทักษะดังต่อไปนี้

๑. เลือกใช้เทคโนโลยีในการประยุกต์ใช้ในการจัดทำหลักสูตร และหน่วยการเรียนรู้

๒. ใช้สื่อ และเทคโนโลยีช่วยในการออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้ จัดทำใบความรู้ เอกสารมอบหมายการทำงาน การส่งงานในรูปแบบกลุ่มเมล์ หรือรูปแบบอื่น

๓. ใช้เทคโนโลยีในการประชุมเครือข่ายทางไกล ประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้แก้ปัญหา และพัฒนางานของคณะครู

๔. ใช้เทคโนโลยีในการจัดทำเครื่องมือการวัด และประเมินผล จัดทำคลังข้อสอบจัดชุดข้อสอบ จัดการสอบ และจัดเก็บข้อมูล และประมวลผล แสดงผลตามระเบียบการวัดประเมินผล

๕. ใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการติดตามความก้าวหน้า และพฤติกรรมผู้เรียน

๖. ใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการนิเทศให้ความช่วยเหลือ และกำกับติดตามโรงเรียน

จากแนวคิด ทักษะด้านเทคโนโลยีของนักวิชาการดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ทักษะด้านเทคโนโลยี หมายถึง ความสามารถในการใช้ระบบเครือข่ายสมัยใหม่ เป็นตัวถ่ายทอด ข้อมูลตลอดจน

^{๔๔} อนุชา โสมาบุตร, แนวคิดการจัดการเรียนรู้สำหรับครูในศตวรรษที่ ๒๑, [ออนไลน์] <<https://teacherweekly.wordpress.com>>, ๐๙ ธันวาคม ๒๕๖๑.

^{๔๕} ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, หลักสูตรในศตวรรษที่ ๒๑, [ออนไลน์] <<http://www.gotoknow.org/posts/535839>>, ๐๙ ธันวาคม ๒๕๖๑.

ความรู้ ประสบการณ์ ในกระบวนการค้นคว้า สร้างสรรค์ ส่งเสริม และพัฒนานวัตกรรม สร้างกิจกรรม การเรียนถ่ายทอดต่อผู้เรียนได้เป็นระบบอย่างต่อเนื่อง สามารถใช้เทคโนโลยีเพื่อการวิจัย การจัดการ การประเมิน และการสื่อสารสารสนเทศ ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เครื่องมือการสื่อสาร เครือข่าย และสื่อสังคมออนไลน์ ในการเข้าถึงจัดการบูรณาการ ประเมิน และสร้างสารสนเทศในเศรษฐกิจความรู้ได้อย่างเหมาะสม และประสบผลสำเร็จ รวมถึงการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีไปใช้จัดกระบวนการเรียนรู้ และช่วยการเรียนรู้ของนักเรียน ผู้เรียนสามารถผลิตผลงาน คัดเลือกแหล่งข้อมูลปรับปรุง และพัฒนากระบวนการ สืบค้นข้อมูลผ่านระบบเครือข่าย เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้

๒.๓.๓ ทักษะชีวิต และอาชีพ

การเรียนรู้เพื่อสร้างทักษะการทำงานสำหรับเยาวชนคนรุ่นใหม่เป็นสิ่งสำคัญ และจำเป็นที่ครูต้องได้รับการพัฒนาเพื่อให้มีคุณภาพชีวิตในด้านทักษะชีวิตที่ดีขึ้น ทักษะชีวิตจะช่วยให้คนเรารู้จักเจตคติ และทักษะ ซึ่งจะสามารถจัดการกับปัญหาต่างๆ ตัว ให้อยู่รอดในสภาพสังคม และวัฒนธรรมยุคปัจจุบันได้อย่างมีความสุข โดยเรียนตามพัฒนาการของสมอง ครูจะต้องเรียนรู้วิธีการออกแบบการเรียนรู้แบบ PBL ให้แก่ศิษย์แต่ละกลุ่มอายุ และตามพัฒนาการของสมองเด็กแต่ละคน ทักษะที่สำคัญดังกล่าว ประกอบด้วย ความยืดหยุ่น และการปรับตัว การริเริ่มสร้างสรรค์ และเป็นตัวของตัวเอง ทักษะสังคม และสังคมข้ามวัฒนธรรม การเป็นผู้สร้างหรือผู้ผลิต ภาวะผู้นำ และความรับผิดชอบ^{๔๖} ซึ่งมีรายละเอียดของแต่ละด้านดังต่อไปนี้

ก. ความยืดหยุ่น และการปรับตัว

ความยืดหยุ่น และการปรับตัวเป็นทักษะเพื่อการเรียนรู้ การทำงาน และการเป็นพลเมืองในศตวรรษที่ ๒๑ เป็นความยืดหยุ่น และปรับตัวเพื่อบรรลุเป้าหมาย การเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว ทำให้การวางแผนการทำงานแบบตายตัวใช้ไม่ได้ผล มนุษย์ในศตวรรษที่ ๒๑ จึงต้องมีความสามารถสูงในการยืดหยุ่น และปรับตัวเพื่อบรรลุเป้าหมาย และคุณค่า มีนักวิชาการหลายท่าน ได้เสนอทักษะความยืดหยุ่น และการปรับตัว ไว้ดังนี้

ภาคีเพื่อทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ (Partnership for 21st Century Skills) ได้เสนอทักษะด้านความยืดหยุ่น และการปรับตัว ประกอบด้วย

๑. ปรับตัวเข้ากับความแตกต่างขอบเขต และหน้าที่ที่หลากหลาย รวมถึงกำหนดการ และบริบทที่เปลี่ยนแปลงไปได้

๒. ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพในสภาพของความไม่ชัดเจน และมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

๓. เอาผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นมาใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๔. จัดการเชิงบวกกับคำชม คำวิจารณ์ และความผิดพลาด

^{๔๖} นันทวัน จันทร์กลีน, “การศึกษาปัญหา และแนวทางการบริหารจัดการคุณภาพในการพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ โรงเรียนบ้านเนินมะปราง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พิษณุโลก เขต ๒”, วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา), (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, ๒๕๕๗), หน้า ๓๓.

๕. ทำความเข้าใจ ต่อรอง และสร้างสมดุลของมุมมอง และความเชื่อที่แตกต่างเพื่อ
ทำให้งานสำเร็จ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสภาพแวดล้อมที่หลากหลายทางวัฒนธรรม

วิจารณ์ พานิช ได้เสนอทักษะด้านความยืดหยุ่น และการปรับตัว^{๔๗} ประกอบด้วย

๑. ปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง ปรับตัวเข้ากับบทบาทที่แตกต่าง งานที่ได้รับ
มอบหมาย กำหนดการที่เปลี่ยนไป และบริบทที่เปลี่ยนแปลง ทำงานได้ผลดีในสภาพของความไม่
ชัดเจน ไม่แน่นอน และในสภาพที่ลำดับความสำคัญของงานเปลี่ยนไป

๒. มีความยืดหยุ่น นำเอาผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นมาใช้ประโยชน์อย่างได้ผลจัดการเชิง
บวกตัดคำชม คำตำหนิ และความผิดพลาด สามารถนำความเห็น และความเชื่อที่แตกต่างหลากหลาย
ของทีมงานจากหลากหลายวัฒนธรรม มาทำความเข้าใจ ต่อรอง สร้างดุลยภาพ และทำให้งานลุล่วง

อนุชา โสมาบุตร ได้เสนอทักษะด้านความยืดหยุ่น และการปรับตัว^{๔๘} ประกอบด้วย

๑. การปรับตัวเพื่อรับการเปลี่ยนแปลง (Adapt to Change) โดยปรับตัวตาม
บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ และบริบทตามช่วงเวลาที่กำหนด และปรับตัวเพื่อการเปลี่ยนแปลง
บรรยากาศของการทำงานในองค์กรที่ดีขึ้น

๒. เกิดความยืดหยุ่นในการทำงาน (Be Flexible) โดยสามารถหลอมรวมผลสะท้อน
ของงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นผู้ผู้นำที่สร้างสรรค์ให้เกิดผลเชิงบวกกับการทำงาน และมีความรู้
ความเข้าใจในการสร้างความสมดุล และความเสมอภาคอย่างรอบด้าน เพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง
ในเชิงสร้างสรรค์ของการทำงาน

จากแนวคิดทักษะด้านความยืดหยุ่น และการปรับตัวของนักวิชาการดังกล่าวข้างต้น สรุป
ได้ว่า ทักษะด้านความยืดหยุ่น และการปรับตัว หมายถึง ความสามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงที่
เกิดขึ้นในองค์กร ปรับตัวเข้ากับบทบาทที่แตกต่าง งานที่ได้รับมอบหมาย และบริบทที่เปลี่ยนไป
ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพในสภาพของความไม่ชัดเจน และมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา มีความ
ยืดหยุ่นในการทำงาน สามารถยอมรับ สัมมนา และพัฒนาวิชาชีพ โดยการสร้างสมดุลในการทำงาน
และการพัฒนาวิชาชีพอยู่เสมอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสภาพแวดล้อมที่หลากหลายทางวัฒนธรรม

ข. การริเริ่มสร้างสรรค์ และเป็นตัวของตัวเอง

งานในศตวรรษที่ ๒๑ ต้องการความร่วมมือสูง และในขณะเดียวกัน ก็ต้องการการ
พึ่งตนเองสูงด้วย เพราะในศตวรรษที่ ๒๑ หัวหน้าจะมีเวลาสอนหรือแนะนำลูกน้องลดลง และงาน
ต้องการความฉับไวเพิ่มขึ้น จะเห็นว่าการทำงานในศตวรรษที่ ๒๑ มีทั้งลักษณะพึ่งพาอาศัยกัน และ
กัน และเป็นอิสระต่อกัน เป็นทักษะที่สำคัญมากในการทำงาน และดำรงชีวิตในโลกยุคใหม่ ซึ่งมี
นักวิชาการหลายท่านได้เสนอทักษะการริเริ่มสร้างสรรค์ และเป็นตัวของตัวเอง ไว้ดังนี้

ภาคีเพื่อทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ (Partnership for ๒๑st Century Skills) ได้เสนอ
ทักษะการริเริ่มสร้างสรรค์ และเป็นตัวของตัวเอง ประกอบด้วย

^{๔๗} วิจารณ์ พานิช, วิถีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์, หน้า ๔๘-๕๘.

^{๔๘} อนุชา โสมาบุตร, แนวคิดการจัดการเรียนรู้สำหรับครูในศตวรรษที่ ๒๑, [ออนไลน์]
<<https://teacherweekly.wordpress.com>>, ๐๙ ธันวาคม ๒๕๖๑.

๑. กำหนดเป้าหมายโดยมีทั้งเกณฑ์ความสำเร็จที่จับต้องได้ และจับต้องไม่ได้
๒. สร้างสมดุลระหว่างกลยุทธ์ ซึ่งเป็นเป้าหมายระยะสั้น และยุทธศาสตร์ ซึ่งเป็นเป้าหมายระยะยาว

๓. ใช้เวลาอย่างคุ้มค่า และจัดการภาระงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ
๔. กำหนดงาน กำกับติดตาม จัดลำดับความสำคัญ และทำงานสำเร็จได้ด้วยตนเอง
๕. เรียนรู้ทักษะในงานของตน และมองหาโอกาสที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ เพื่อขยายความเชี่ยวชาญของตน

๖. แสดงความริเริ่มที่จะพัฒนาทักษะไปสู่ระดับมืออาชีพ
๗. แสดงความมุ่งมั่นในการเรียนรู้ว่าเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ต้องทำตลอดชีวิต
๘. ทบทวน และไตร่ตรองประสบการณ์ที่ผ่านมาเพื่อค้นหาทางพัฒนาในอนาคต
วิจารณ์ พานิช ได้เสนอทักษะด้านการริเริ่มสร้างสรรค์ และเป็นตัวของตัวเอง^{๔๙}
ประกอบด้วย

๑. จัดการเป้าหมาย และเวลา กำหนดเป้าหมายโดยมีเกณฑ์ ความสำเร็จที่จับต้องได้ และที่จับต้องไม่ได้ มีความสมดุลระหว่างเป้าหมายเชิงยุทธวิธี ซึ่งเป็นเป้าหมาย ระยะสั้นกับเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ ซึ่งเป็นเป้าหมายระยะยาว ใช้เวลา และจัดการ ภาระงานอย่างมีประสิทธิภาพ

๒. ทำงานได้ด้วยตนเอง ทำงานสำเร็จได้ด้วยตนเอง โดยกำหนดตัวงานเอง คอยติดตาม ผลงานเอง และกำหนดลำดับความสำคัญของงานเอง

๓. เป็นผู้เรียนรู้ได้ด้วยตนเอง นอกเหนือจากเรียนรู้ทักษะในงานของตน โดยตรงแล้ว สามารถมองเห็นโอกาสเรียนรู้ใหม่ๆ เพื่อขยายความเชี่ยวชาญของตน ริเริ่มการพัฒนาทักษะไปสู่ระดับมืออาชีพ แสดงความเอาใจจริงเอาใจต่อการเรียนรู้ว่าเป็นกระบวนการที่ต้องทำตลอดชีวิต สามารถทบทวน ใคร่ครวญ ประสบการณ์ในอดีตเพื่อใช้ค้นหาทางพัฒนาในอนาคต

อนุชา โสมาบุตร ได้เสนอทักษะด้านการริเริ่มสร้างสรรค์ และเป็นตัวของตัวเอง^{๕๐}
ประกอบด้วย

๑. เป็นผู้มีความริเริ่ม และเป็นผู้นำ การจัดการด้านเป้าหมาย และเวลา กำหนดเป้าหมายได้ชัดเจนบนฐานความสำเร็จตามเกณฑ์ที่กำหนด สร้างความสมดุลในเป้าหมายที่กำหนด (ทั้งในระยะสั้น และระยะยาว. และใช้เวลา และการจัดการให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการทำงาน

๒. การสร้างงานอิสระ โดยกำกับติดตาม จำแนกวิเคราะห์ จัดเรียงลำดับความสำคัญ และกำหนดภารกิจงานอย่างมีอิสระปราศจากการควบคุมจากภายนอก

๓. เป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพในตนเอง โดยมุ่งมั่นสู่ความเชี่ยวชาญทั้งทางด้านทักษะความรู้ และขยายผลสู่ความเป็นเลิศ เป็นผู้นำเชิงทักษะขั้นสูง มุ่งสู่ความเป็นมืออาชีพ เป็นผู้นำในการ

^{๔๙}วิจารณ์ พานิช, วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์, หน้า ๔๘-๕๘.

^{๕๐}อนุชา โสมาบุตร, แนวคิดการจัดการเรียนรู้สำหรับครูในศตวรรษที่ ๒๑, [ออนไลน์] <<https://teacherweekly.wordpress.com>>, ๐๙ ธันวาคม ๒๕๖๑.

เรียนรู้ตลอดชีวิต และสามารถสะท้อนผล และเก็บเกี่ยวประสบการณ์จากอดีตมุ่งสู่เส้นทางแห่งความก้าวหน้าในอนาคต

จากแนวคิดทักษะด้านการริเริ่มสร้างสรรค์ และเป็นตัวของตัวเอง ของนักวิชาการ ดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ทักษะด้านการริเริ่มสร้างสรรค์ และเป็นตัวของตัวเอง หมายถึง ความสามารถมองเห็นโอกาสเรียนรู้ใหม่ๆ สร้างสรรค์ผลงานเพื่อขยายความเชี่ยวชาญของตน ริเริ่มการพัฒนาทักษะไปสู่ระดับมืออาชีพกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาตนเองอย่างชัดเจน เป็นผู้มีความคิดริเริ่ม และเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ

ค. ทักษะสังคม และสังคมข้ามวัฒนธรรม

สามารถทำงาน และดำรงชีวิตอยู่กับสภาพแวดล้อม และผู้คนที่มีความแตกต่างหลากหลายได้อย่างไม่รู้สึกเครียดหรือแปลกแยก และทำให้งานสำเร็จได้เป็นเรื่องราวการเรียนรู้ และยกระดับ ความฉลาดด้านสังคม และความฉลาดด้านอารมณ์ ครูควรออกแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อศิษย์ได้พัฒนาทักษะนี้ ทั้งนี้ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้เสนอทักษะสังคม และสังคมข้ามวัฒนธรรมไว้ ดังนี้

ดีน แบลเลห์ และปาร์คเกอร์ (Deen ,Balley and Parker อ้างใน สุกิจ โปธิศิริกุล^{๕๑}) ได้เสนอทักษะทางสังคม และสังคมข้ามวัฒนธรรม ไว้ว่า การยอมรับความแตกต่าง เป็นความสามารถในการยอมรับ และยินดีในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล ประกอบด้วย การปฏิบัติกับผู้อื่นที่แตกต่างกันด้วยความเคารพการทำงานหรือการทำกิจกรรมกับบุคคลอื่นที่มีความแตกต่างกันกับตัวเอง และการสร้างมิตรภาพกับบุคคลอื่นที่มีความแตกต่างจากตนเอง และทักษะความเป็นผู้นำ ซึ่งเป็นความสามารถที่จะช่วยเหลือในการพบปะ ประชุม การแสดงความสามารถของการนำกลุ่ม การใช้อิทธิพลส่วนบุคคลในการแนะนำกลุ่มให้บรรลุวัตถุประสงค์ของกลุ่มได้ ประกอบด้วย การจัดการกลุ่มเพื่อให้ไปสู่เป้าหมายที่กลุ่มกำหนดไว้ การใช้รูปแบบของความเป็นผู้นำที่แตกต่างกันในการนำกลุ่ม การกระตุ้นให้บุคคลอื่นสามารถแบ่งปันประสบการณ์ที่จะใช้ให้เป็นประโยชน์ในกลุ่ม

ภาคีเพื่อทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ (Partnership for ๒๑st Century Skills) ได้เสนอทักษะทางสังคม และสังคมข้ามวัฒนธรรม^{๕๒} ประกอบด้วย

๑. ทำงานในที่มีความหลากหลายได้อย่างมีประสิทธิภาพ
๒. เคารพความแตกต่างทางวัฒนธรรม และทำงานร่วมกับคนที่มีพื้นฐานทางสังคมและวัฒนธรรมที่แตกต่างกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ
๓. ตอบสนองต่อความคิดเห็น และค่านิยมที่แตกต่างกันอย่างใจกว้าง
๔. ใช้พลังจากความแตกต่างทางสังคม และวัฒนธรรมในการสร้างแนวความคิดใหม่ และเพิ่มนวัตกรรม และคุณภาพของงาน

^{๕๑} สุกิจ โปธิศิริกุล, การพัฒนาตัวบ่งชี้ทักษะในการดำเนินชีวิตของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, **วิทยานิพนธ์ ปริญญาโท**, มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๕๓, หน้า ๔๗-๔๘.

^{๕๒} Partnership for 21st Century Skills, **Framework for 21st Century Learning**, [ออนไลน์] <://www.p21.org/storage/documents/P๒๑_Framework_Definitions.pdf>, 09 December 2018.

วิจารณ์ พานิช ได้เสนอทักษะด้านการริเริ่มสร้างสรรค์ และเป็นตัวของตัวเอง^{๕๓} ประกอบด้วย

๑. มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นอย่างเกิดผลดี รู้ว่าเมื่อไรควรฟัง เมื่อไรควรพูด แสดงพฤติกรรมอย่างมีอาชีพ และอย่างน่านับถือ

๒. ทำงานในทีมที่แตกต่างหลากหลายอย่างได้ผลดี เคารพความแตกต่างทางวัฒนธรรม และทำงานร่วมกับคนที่มีความพื้นฐานแตกต่างกันทางสังคม และวัฒนธรรมอย่างได้ผลดี ตอบสนองความเห็น และคุณค่าที่แตกต่างอย่างใจกว้าง ยกระดับความแตกต่างทางสังคม และวัฒนธรรมไปสู่การสร้างแนวความคิดใหม่ วิธีการแบบใหม่หรือคุณภาพของผลงาน การมีผลงาน และความรับผิดชอบตรวจสอบได้

การเรียนรู้จากการทำโครงการ (PBL/ Project Base Learning) เป็นวิธีเรียนทักษะเหล่านี้ โดยใช้เครื่องมือด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารเป็นตัวช่วยอำนวยความสะดวกในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ มีการเก็บข้อมูลเพื่อความโปร่งใสตรวจสอบได้ รวมทั้งเพื่อการรับรู้ผลงานที่ทำได้ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

อนุชา โสมาบุตร ได้เสนอทักษะด้านทักษะทางสังคม และสังคมข้ามวัฒนธรรม^{๕๔} ประกอบด้วย

๑. ประสิทธิภาพเชิงปฏิสัมพันธ์ร่วมกับผู้อื่น โดยรอบรู้ในการสร้างประสิทธิภาพจังหวะเวลาที่เหมาะสมในการฟัง-การพูดในโอกาสต่างๆ และสร้างศักยภาพต่อการควบคุมให้เกิดการยอมรับในความเป็นผู้นำทางวิชาชีพ

๒. การสร้างทีมงานที่มีคุณภาพ ยอมรับในข้อแตกต่างทางวัฒนธรรม และภารกิจงานของทีมงานที่แตกต่างกันหลากหลายลักษณะ เปิดโลกทัศน์ และปลูกจิตสำนึกเพื่อมองเห็นการยอมรับในข้อแตกต่าง สามารถมองเห็นคุณค่าในความแตกต่างเหล่านั้น พึงระลึกละเอียดว่าข้อแตกต่างเชิงสังคม และวัฒนธรรมนั้น สามารถนำมาสร้างสรรค์เป็นแนวคิดใหม่ๆ ให้เกิดขึ้นได้ โดยการคิดค้นนวัตกรรมเพื่อการสร้างงานอย่างมีประสิทธิภาพ

จากแนวคิดทักษะด้านทักษะทางสังคม และสังคมข้ามวัฒนธรรมของนักวิชาการ ดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ทักษะด้านทักษะทางสังคม และสังคมข้ามวัฒนธรรม หมายถึง ความสามารถในการเรียนรู้ และสร้างสังคมในการทำงานให้เกิดการยอมรับ และยินดีในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล การทำงานหรือการทำกิจกรรมกับบุคคลอื่นที่มีความแตกต่างกันกับตัวเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีทักษะความเป็นผู้นำสามารถประสานความร่วมมือสร้างความสัมพันธ์อันดีให้เกิดในสังคมแห่งการเรียนรู้ สร้างสังคมในการทำงานที่มีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงความแตกต่างในด้านวัฒนธรรม และสังคม

^{๕๓}วิจารณ์ พานิช, วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์, หน้า ๔๘-๕๘.

^{๕๔}อนุชา โสมาบุตร, แนวคิดการจัดการเรียนรู้สำหรับครูในศตวรรษที่ ๒๑, [ออนไลน์] <<https://teacherweekly.wordpress.com>>, ๐๙ ธันวาคม ๒๕๖๑.

ง. การเป็นผู้สร้างหรือผู้ผลิต

การศึกษาในศตวรรษที่ ๒๑ สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่ง คือของครูผู้สอนเป็นการฝึกสร้างกระบวนการคิด กระบวนการทำงาน แสดงความสามารถพิเศษในการสร้างผลงานที่มีคุณภาพสูง เพื่อที่จะสามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เกิดทักษะอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งมีนักวิชาการได้เสนอทักษะการเป็นผู้สร้างหรือผู้ผลิต ไว้ดังนี้

ภาคีเพื่อทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ (Partnership for 21st Century Skills) ได้เสนอทักษะการสร้างผลผลิต และความรู้รับผิด ประกอบด้วย

๑. การจัดการโครงการ ควรกำหนดเป้าหมาย และทำให้สำเร็จ แม้ต้องเผชิญกับอุปสรรค และแรงกดดันมีการจัดลำดับความสำคัญวางแผน และจัดการงานเพื่อให้บรรลุผลที่ตั้งใจ

๒. ความสามารถในการทำงานเชิงบวก และมีจริยธรรม

๓. ความสามารถในการจัดการเวลา และโครงการอย่างมีประสิทธิภาพ

๔. ความสามารถในการทำงานที่หลากหลาย

๕. มีส่วนร่วมอย่างแข็งขัน รวมทั้งมีความน่าเชื่อถือ และตรงต่อเวลา

๖. สามารถนำเสนอตัวเองอย่างมืออาชีพ และมีมารยาท

๗. ความสามารถในการทำงานร่วมกัน และให้ความร่วมมือกับทีมงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๘. เคารพ และชื่นชมความหลากหลายของทีม

๙. มีความรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้น

วิจารณ์ พานิช ได้เสนอทักษะด้านการเป็นผู้สร้าง และผู้ผลิต^{๕๕} ประกอบด้วย

๑. การจัดการโครงการ

๑) กำหนดเป้าหมาย และทำให้บรรลุเป้าหมายนั้น แม้จะมีอุปสรรค และมีแรงบีบบังคับ แย่งเวลาหรือความสนใจ

๒) กำหนดลำดับความสำคัญวางแผน และจัดการงาน

๒. การผลิตผลงาน

๑) ความสามารถด้านการทำงานอย่างมีจริยธรรม และด้วยท่าทีเชิงบวก

๒) จัดการเวลา และโครงการอย่างมีประสิทธิภาพ

๓) สามารถทำงานหลายอย่างได้ในเวลาเดียวกัน

๔) ร่วมงานอย่างเอาจริงเอาจัง เชื่อถือได้ และตรงต่อเวลา

๕) นำเสนอตนเองอย่างมืออาชีพ และมีมารยาท

๖) ทำงานร่วมกัน และร่วมมือเป็นทีมอย่างได้ผลดี

๗) เคารพ และเห็นคุณค่าของความแตกต่างหลากหลายในทีมงาน

๘) รับผิดชอบต่อผลงานที่เกิดขึ้น

^{๕๕}วิจารณ์ พานิช, วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์, หน้า ๔๘-๕๘.

สุนันท์ สังข์อ่อง ได้เสนอทักษะด้านการเป็นผู้สร้าง และผู้ผลิต^{๕๖} ประกอบด้วย

๑. ทำงานอย่างจริงจัง และซื่อสัตย์
๒. จัดการเวลา และโครงการได้อย่างมีประสิทธิภาพ
๓. ทำงานได้หลายอย่าง
๔. มีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้นสม่ำเสมอตรงเวลา
๕. นำเสนอตนเองอย่างมีอาชีพ
๖. ทำงานร่วมกับคนอื่นอย่างมีประสิทธิภาพ
๗. ยอมรับความแตกต่างของสมาชิกในกลุ่ม
๘. ยอมรับผลที่เกิดขึ้น

อนุชา โสมาบุตร ได้เสนอทักษะด้านการเป็นผู้สร้าง และผู้ผลิต^{๕๗} ประกอบด้วย

๑. การจัดการโครงการ โดยกำหนดเป้าหมายให้ชัดเจนเพื่อมุ่งสู่ความสำเร็จของงาน และวางแผน จัดเรียงลำดับความสำคัญของงาน และบริหารจัดการให้เกิดผลลัพธ์ที่มุ่งหวัง
๒. ผลผลิตที่เกิดขึ้น (Produce Results) โดยสร้างผลผลิตที่มีคุณภาพสูง โดยมีจุดเน้นในด้านต่างๆ ได้แก่ การทำงานทางวิชาชีพสุจริต สามารถบริหารเวลา และบริหารโครงการได้อย่างมีประสิทธิภาพเน้นภารกิจการงานในเชิงสหกิจ การมีส่วนร่วมอย่างแข็งขัน นำเสนอผลงานได้อย่างมีอาชีพ และยอมรับผลผลิตที่เกิดขึ้นด้วยความชื่นชม

จากแนวคิดทักษะด้านการเป็นผู้สร้าง และผู้ผลิตของนักวิชาการ ดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ทักษะด้านทักษะการเป็นผู้สร้าง และผู้ผลิต หมายถึง ความสามารถในการสร้างผลผลิตในการพัฒนา และการปรับปรุงงานวิจัยเพื่อการพัฒนาผู้เรียน พัฒนาศาสตร์ของตนเอง การทำงานทางวิชาชีพที่สุจริตต้องคำนึงถึง เป้าหมาย และทำให้บรรลุเป้าหมาย และวางแผน จัดเรียงลำดับความสำคัญของงาน และบริหารจัดการให้เกิดผลลัพธ์ที่มุ่งหวัง ทำงานร่วมกันเป็นทีมอย่างได้ผลดี รับผิดชอบต่อผลงานที่เกิดขึ้น เรียนรู้จากการทำโครงการ (PBL/ Project Base Learning) เพื่อฝึกกระบวนการคิด และการแก้ไขปัญหาในเชิงวิจัย

จากความหมายของทักษะครูในศตวรรษที่ ๒๑ ดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ทักษะของครูในศตวรรษที่ ๒๑ หมายถึง การทำให้เป็นบุคคลที่มีความสามารถทางด้านการจัดการเรียนรู้ และนวัตกรรมด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี ด้านชีวิต และอาชีพ การเรียนรู้ เป็นทักษะซึ่งครูผู้ทำการสอนควรพัฒนาตนเอง ซึ่งการเรียนรู้ของนักเรียนจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงเป็นการเรียนจากการค้นคว้าของนักเรียน โดยครูช่วยแนะนำ และช่วยออกแบบกิจกรรมที่ช่วยให้นักเรียนแต่ละคนสามารถประเมินความก้าวหน้าของการเรียนรู้ของตนเองได้ บทบาทของครูก็ต้องเปลี่ยนไปในทิศทางการพัฒนาทักษะของครูให้มีทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ ใน ๓ ทักษะที่สำคัญคือ ๑) ทักษะด้านการเรียนรู้ และนวัตกรรม

^{๕๖} สุนันท์ สังข์อ่อง, **หลักสูตร และการสอนสำหรับศตวรรษที่ ๒๑**, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, ๒๕๕๕), หน้า ๓๔-๓๖, [ออนไลน์] <www.gotoknow.org>, ๐๙ ธันวาคม ๒๕๖๑.

^{๕๗} อนุชา โสมาบุตร, **แนวคิดการจัดการเรียนรู้สำหรับครูในศตวรรษที่ ๒๑**, [ออนไลน์] <<https://teacherweekly.wordpress.com>>, ๐๙ ธันวาคม ๒๕๖๑.

ประกอบด้วย (๑.๑) ทักษะด้านความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม (๑.๒) ด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการแก้ไขปัญหา (๑.๓) ด้านการสื่อสาร และความร่วมมือ ๒) ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี ประกอบด้วย (๒.๑) ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ เทคโนโลยี ๓) ทักษะด้านชีวิต และอาชีพ ประกอบด้วย (๓.๑) ความยืดหยุ่น และการปรับตัว (๓.๒) การร่วมมือสร้างสรรค์ และเป็นตัวของตัวเอง (๓.๓) ทักษะทางสังคม และสังคมข้ามวัฒนธรรม การเป็นผู้สร้างหรือผู้ผลิต มีภาวะผู้นำ และความรับผิดชอบซึ่งสามารถนำไปใช้ กำหนดเป็นแนวทางในการพัฒนาทักษะครูในศตวรรษที่ ๒๑ เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ โดยเน้นที่องค์ความรู้ และทักษะที่เกิดจากผู้เรียน

๒.๔ บริบทของการพัฒนาครูในศตวรรษที่ ๒๑

๒.๔.๑ ครูไทยในปัจจุบัน

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภากำหนดว่า ครูซึ่งประกอบวิชาชีพหลักทางด้านการเรียนการสอน และส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่างๆ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จะต้องมิใช่ประกอบวิชาชีพครู ซึ่งใบอนุญาตมีอายุ ๕ ปี ผู้ต่อใบประกอบวิชาชีพครู นอกจากจะมีวุฒิขั้นต่ำปริญญาตรีแล้ว จะต้องมีการปฏิบัติงานตามมาตรฐาน การปฏิบัติงานโดยมีการพัฒนาตนเอง หรือมีกิจกรรมการพัฒนาในด้าน ต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน การจัดการเรียนรู้ การบริหารจัดการสถานศึกษา การบริหารจัดการหน่วยงาน รวมทั้งกิจกรรมที่ก่อประโยชน์ต่อการศึกษาโดยรวม ไม่น้อยกว่า ๓ กิจกรรม ภายในเวลา ๕ ปี โดย เป็นกิจกรรมที่ปฏิบัติตั้งแต่วันที่ออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพทางการศึกษาจนถึงปัจจุบัน และ กิจกรรมจะต้องไม่ซ้ำกันทั้ง ๓ กิจกรรม^{๕๘} ดังรายการกิจกรรมการพัฒนาต่อไปนี้

๑. การเข้ารับการศึกษามีวุฒิเพิ่มขึ้นในสาขาที่เกี่ยวข้องกับการประกอบวิชาชีพทางการศึกษา
๒. การเข้ารับการอบรม และได้รับวุฒิบัตรแสดงความชำนาญการในการประกอบวิชาชีพจากคุรุสภา
๓. การผ่านการอบรมตามหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานในหน้าที่
๔. การผ่านการประเมินหรืออยู่ระหว่างการศึกษาประเมินเพื่อให้มีหรือเลื่อนวิทยฐานะที่สูงขึ้น
๕. การเป็นวิทยากรในเรื่องที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้หรือจัดการศึกษา
๖. การเขียนตำรา หรือบทความ หรือผลงานทางวิชาการในเรื่องที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้หรือการจัดการศึกษา
๗. การสร้างนวัตกรรมที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้หรือที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษา
๘. การทำวิจัยในเรื่องที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้ และการจัดการศึกษา

^{๕๘} สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, มาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๕๘), หน้า ๑๖-๑๘.

๙. การได้รับคัดเลือกให้ได้รับรางวัลของคุรุสภา หรือของหน่วยงานทางการศึกษาอื่น
๑๐. การเข้าฟังการบรรยาย อภิปราย ประชุมปฏิบัติการ ประชุมสัมมนาหรืออื่นๆ โดยมีการ ลงทะเบียน และมีหลักฐานแสดงการเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าว
๑๑. การศึกษาดูงานที่เกี่ยวข้องกับการประกอบวิชาชีพทางการศึกษาทั้งในประเทศ และ ต่างประเทศ
๑๒. การจัดทำผลงาน หรือกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้หรือการจัดการ การศึกษา

ครูผู้สอนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน่วยงานต้นสังกัด คือ สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ศูนย์โรงเรียนภาครัฐที่เปิดสอนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทั่วประเทศ สำนัก การศึกษา กรุงเทพมหานคร (กทม.) ศูนย์เฉพาะโรงเรียนที่เปิดสอนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของสังกัด กรุงเทพมหานคร สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (สช.) ศูนย์โรงเรียนภาคเอกชนที่เปิดสอน ระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับอาชีวศึกษาทั่วประเทศ สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา (สคบส.) ก็มีส่วนในการพัฒนาครูทุกสังกัด และสำนักงานคณะกรรมการการ อุดมศึกษา (สกอ.) ศูนย์โรงเรียนสาธิตของมหาวิทยาลัย นอกจากนี้ ยังมีองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด และองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีโรงเรียนประจำตำบล ประจำอำเภอ และศูนย์เด็กเล็กประจำตำบลในความดูแลอีกจำนวนหนึ่ง ซึ่งมักจะอยู่ในส่วนภูมิภาค โดยทั่วไป หน่วยงานต้นสังกัดแต่ละแห่งจะเป็นผู้รับผิดชอบพัฒนาบุคลากรภายในสังกัด สถาบันการศึกษา ระดับอุดมศึกษาจะมีบทบาทพัฒนาทั้งบุคลากรภายในหน่วยงาน และบริการวิชาการให้กับครูผู้สอน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกสังกัด และประชาชน ทั่วไปตามแต่โอกาส

๒.๔.๒ การยกระดับ และพัฒนาคุณภาพครู

ครูในสถานศึกษาหรือครูในระบบปัจจุบัน เป็นครูกลุ่มหลักที่ยังคงมีบทบาทสำคัญต่อการ เรียนรู้ และคุณภาพของผู้เรียน จากสถิติการศึกษาของประเทศไทย ปี ๒๕๕๕-๒๕๕๖^{๕๙} มีครู/คณาจารย์ รวม ๗๔๐,๑๙๙ คน จำแนกเป็น (๑) ครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และปฐมวัย จำนวน ๖๗๓,๖๓๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๑ และ (๒) คณาจารย์ระดับอุดมศึกษา จำนวน ๖๖,๖๕๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๙ ปี การศึกษา ๒๕๕๕ ครู/คณาจารย์ดังกล่าว รับผิดชอบผู้เรียนในระบบแต่ละระดับ ทั้งสิ้น ๑๔,๐๗๙,๙๘๐ คน จำแนกเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐาน และปฐมวัย จำนวน ๑๒,๓๒๒,๑๙๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๗.๕๑ และ การศึกษาระดับอุดมศึกษา จำนวน ๑,๗๕๗,๗๘๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๔๙ อัตราส่วนนักเรียน/ นักศึกษาต่อครู สำหรับการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน และปฐมวัย คิดเป็น ๑๘.๓:๑ และสำหรับระดับอุดมศึกษา คิดเป็น ๒๖.๔๑: ๑

อาจกล่าวได้ว่า อัตราส่วนนักเรียนต่อครู โดยเฉพาะระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และปฐมวัย โดยภาพรวมยังคงต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานของคณะกรรมการข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ.) ที่กำหนดไว้คือ ๒๕:๑ ที่น่าจะเพียงพอต่อความต้องการของสถานศึกษา อย่างไรก็ตามอัตราส่วน

^{๕๙} สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (๒๕๕๗). คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี. ๒๐ มีนาคม ๒๕๕๘, จาก http://www.onec.go.th/onec_web/main.

นักเรียนต่อครูไม่สามารถสะท้อนความหลากหลายของการจัดการศึกษาชั้นพื้นฐานที่มีพื้นที่แตกต่างกัน ทั้งในเมือง ชนบท และชายแดน ยังคงมีครูเกินเกณฑ์ในบางพื้นที่ และไม่ครบตามเกณฑ์ในหลายพื้นที่ รวมทั้งการขาดแคลนครูเชิงคุณภาพตามสาระวิชา เช่น ภาษา วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ บางแห่งไม่มีครูสอนเฉพาะวิชา^{๖๐} ขณะเดียวกันการขาดแคลนครูเชิงปริมาณในอนาคตจะทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น เมื่อครูจะเกษียณในรอบห้าปี ๒๕๕๖-๒๕๖๐ ถึง ๙๗,๒๕๔ คน มีจำนวนระหว่างปีละ ๑๐,๙๓๒ คน - ๒๕,๔๓๑ คน^{๖๑} หากไม่เตรียมการผลิตที่สอดคล้องกับความต้องการทั้งเชิงปริมาณ และคุณภาพก็จะส่งผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ อีกทั้งคณะกรรมการกำหนดเป้าหมาย และนโยบายกำลังคนภาครัฐ (คปร.) ได้กำหนดให้มีการคืนอัตราเกษียณให้กระทรวงศึกษาธิการไว้เพียงปี ๒๕๕๖ หลังจากนั้น จะคืนให้เพียงร้อยละ ๒๐ ซึ่งจะได้คืนเพียง ๒๐,๐๐๐ อัตราเท่านั้น จึงนับเป็นวิกฤติการณ์ และความท้าทายต่อระบบครู และระบบการศึกษาที่น่าห่วงใย

สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้ และพัฒนาคุณภาพเยาวชนได้จัดการประชุมวิชาการ “อภิวัดการเรียนรู้ ... สู่จุดเปลี่ยนประเทศไทย” ระหว่างวันที่ ๖-๘ พฤษภาคม ๒๕๕๗ ได้กล่าวถึง การยกระดับ และการพัฒนาครูปัจจุบันว่า หากพิจารณาถึงวงจรของระบบครูปัจจุบันที่ ประกอบด้วย การผลิต การพัฒนา และการใช้ครู^{๖๒} พบว่า

๑. การผลิตครู มีการกำหนดมาตรฐานวิชาชีพครูโดยคุรุสภา และมีสถาบันผลิตครูในความรับผิดชอบของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ทั้งภาครัฐ เอกชน และคณะสงฆ์ ถึง ๗๗ แห่ง ปี ๒๕๕๗ ทุกชั้นปี จำนวน ๑๒๓,๐๗๐ คน สำเร็จการศึกษา ๑๕,๔๖๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๕๖ และเข้าใหม่ ๔๗,๔๓๖ คน คิดเป็น ร้อยละ ๓๘.๕๔ พบว่า คุณลักษณะครูที่ต้องการควรเป็นครูที่มีจิตวิญญาณของความเป็นครู และผู้ให้ มีความรู้ ความสามารถ และทักษะในการจัดการเรียนรู้ ผู้อำนวยการสถานศึกษา นวัตกรรม ผู้สร้างแรงบันดาลใจ ตามทันเทคโนโลยี มีคุณธรรม มีความภาคภูมิใจ ในความเป็นไทย รู้ และเข้าใจอัตลักษณ์ของความเป็นพลเมือง และพลโลก สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ ๒๑ และประชาคมอาเซียน การผลิตครูจึงต้องการการออกแบบที่สอดคล้องกับการเรียนรู้ แบบใหม่ในศตวรรษที่ ๒๑ บนพื้นฐานความเป็นไทยที่ต้องรณรงค์ และคัดเลือกให้คนเก่งคนดีมาเป็นครูควบคู่กับการจัดระบบการตอบแทนที่เหมาะสม และศักดิ์ศรีของครูเมื่ออาชีพที่ควรปฏิรูประบบการผลิตครูของคุรุสภา/ศึกษาศาสตร์ที่ทันสมัย สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางวิทยาการ และความรู้พลีกรูปแบบของการผลิต และพัฒนาครูให้เป็นผู้จัดการกระบวนการเรียนรู้

๒. การพัฒนา การพัฒนาครูเป็นหน้าที่ของต้นสังกัด และมีองค์กรกลางด้านนโยบาย และส่งเสริมการพัฒนาครู (สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา: สคบศ.) ที่ยังคง

^{๖๐} สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, ๒๕๕๑; สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, ๒๕๕๒ และสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน), ๒๕๕๔ อ้างถึงใน สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้ และพัฒนาคุณภาพเยาวชน, ๒๕๕๔, หน้า ๘.

^{๖๑} สำนักงาน ก.ค.ศ., ๒๕๕๖. หน้า ๑๓.

^{๖๒} สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้ และพัฒนาคุณภาพเยาวชน, ๒๕๕๗. หน้า ๘-๙.

ต้องการการกระจายการพัฒนาไปที่สถานศึกษาโดยตรง ตามความต้องการการพัฒนาที่แท้จริงของครู ความเสมอภาคในโอกาสได้รับการพัฒนาระหว่างครูในเมือง และครูในชนบท ครูในโรงเรียนขนาดใหญ่ และครูในโรงเรียนขนาดกลางหรือขนาดเล็ก โดยเฉพาะนวัตกรรมการพัฒนาที่หลากหลายที่ให้ ความสำคัญว่าครูคือผู้เรียนที่ต้องแสวงหา และได้รับการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องเพื่อศิษย์ที่มีคุณภาพ

๓. การใช้ครู มีองค์การบริหารจัดการครูโดยคณะกรรมการข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ.) องค์การวิชาชีพครูโดยคุรุสภา ทำหน้าที่ควบคุม และส่งเสริมมาตรฐาน วิชาชีพครู พบว่า ต้องการครูที่สอดคล้องกับความขาดแคลนเชิงปริมาณ และคุณภาพ และสามารถ กำหนดความต้องการได้เอง โดยเฉพาะครูประจำสาระวิชา ครูวิชาเอก การสร้างแรงจูงใจ และความ ภาคภูมิใจในวิชาชีพการควบคุมมาตรฐานคุณภาพ และการพัฒนาวิชาชีพครูที่สอดคล้องกับสภาพจริง การรักษา และปกป้องสิทธิครู รวมทั้งการประเมินครูเพื่อเลื่อนวิทยฐานะตามสภาพจริง และผลที่เกิด กับผู้เรียนที่ผูกกับความรู้ความสามารถของครูควบคุมมาตรฐานครู ควรปฏิรูประบบการสอนของ ครูที่เน้นการคิดวิเคราะห์ และมีวิจรณ์ญาณของผู้เรียน การประเมินครูแบบค่าสัมพัทธ์ที่ให้ ความสำคัญต่อความเปลี่ยนแปลงสุทธิที่เกิดกับปัจจัย (Net Gain) รวมทั้งภาวะผู้นำของผู้บริหาร และ ธรรมาภิบาล สรุปได้ว่า การผลิต การพัฒนา และ การใช้ครู ล้วนต้องการการปรับปรุง และพัฒนาที่ นำไปสู่การยกระดับครูเพื่อคุณภาพของผู้เรียนทั้งสิ้น แม้ว่า ปัจจุบันจะมีข้อเสนอโยบายการพัฒนา ครูจาก องค์กรนโยบายที่เกี่ยวข้องมาแล้วอย่างต่อเนื่องก็ตาม แต่ก็ยังต้องการการเติมเต็มในระบบ และนำไปสู่การปฏิบัติให้มากขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม ทั้งด้านการผลิต การพัฒนา และ การใช้ครูใน โอกาสต่อไป

๒.๔.๓ เจตนารมณ์ และนโยบายของหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.)

เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองโดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ก็มีการ กำหนดนโยบายทางการศึกษาเพื่อการบริหารประเทศ และคณะรัฐมนตรีได้กำหนดแนวนโยบาย ทางการศึกษาเพื่อกระทรวงศึกษาธิการนำไปวางแผนยุทธศาสตร์ รวมถึงจัดทำข้อเสนอ และ Roadmap การปฏิรูปการศึกษาเพื่อพัฒนาคนอย่างยั่งยืน ดังนี้

เจตนารมณ์ และนโยบายของหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.)

ผู้บัญชาการทหารบก พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ได้ประกาศเจตนารมณ์ และกำหนดนโยบายในการบริหารราชการแผ่นดิน ซึ่งเป็นนโยบายเฉพาะหน้า และนโยบายระยะยาว เพื่อให้ส่วนงานระดับแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติ และระดับปฏิบัติ นำไป ดำเนินการ ด้านการศึกษา^{๖๓} ดังนี้

๑. การศึกษาเป็นพื้นฐานในการนำพาประเทศไทยก้าวหน้าอย่างยั่งยืน จึงจำเป็นที่ จะต้อง ส่งเสริม และยกระดับการศึกษาในทุกช่วงวัย ให้ทุกส่วนบูรณาการการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ไม่ แยกงานด้านการศึกษาจนทำให้ไม่มีแนวทางที่ชัดเจนในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ

^{๖๓} กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๕๗, หน้า ๑๓.

๒. การพัฒนาครู/บุคลากรทางการศึกษา เทคโนโลยีในการศึกษาสู่ความทันสมัย โดยมีเด็ก เยาวชน นักเรียน นักศึกษาเป็นศูนย์กลาง การเปลี่ยนแปลงใดๆ ในระบบการศึกษา ต้องตอบ โจทย์ให้ได้ว่า การกระทำนั้นๆ เด็กหรือผู้เข้ารับการศึกษาในทุกๆระดับ จะได้รับประโยชน์อะไร

๓. สร้างสรรค์วิธีการทำให้เยาวชนไทยมีจิตสำนึกความรักชาติ ผลประโยชน์ของชาติ เทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์เรียนรู้ภูมิปัญญาในประวัติศาสตร์ ความเป็นมาของบรรพบุรุษไทย และประเทศไทยในอดีต มีความสำนึกในการตอบแทนคุณของแผ่นดิน ไม่ใช่ก้าวไปข้างหน้าแล้วทิ้งสิ่งดีๆ ที่ผ่านมามาไปอย่างสิ้นเชิง

๔. ให้ฝ่ายความมั่นคงมีโอกาสให้ความร่วมมือในทุกสถาบันการศึกษา เพื่อสร้างความ มีระเบียบวินัย เข้มแข็ง ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และอื่นๆ เพื่อเป็นพลังอำนาจของชาติในการพัฒนา ประเทศอย่างยั่งยืน

๒.๔.๔ นโยบายของคณะรัฐมนตรี พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ด้านการศึกษา และ เรียนรู้ การทำนุบำรุงศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม

นโยบายของคณะรัฐมนตรี พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ด้านการศึกษา และเรียนรู้ การทำนุ บำรุงศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม ซึ่งแถลงต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๕๗ ดังนี้

รัฐบาลจะนำการศึกษา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ความภาคภูมิใจในประวัติศาสตร์ และ ความเป็นไทยมาใช้สร้างสังคมให้เข้มแข็งอย่างมีคุณภาพ และคุณธรรมควบคู่กันดังนี้

๑. จัดให้มีการปฏิรูปการศึกษา และการเรียนรู้ โดยให้ความสำคัญทั้งการศึกษาใน ระบบ และ การศึกษาทางเลือกไปพร้อมกัน เพื่อสร้างคุณภาพของคนไทยให้สามารถเรียนรู้ พัฒนาตน ได้เต็มตามศักยภาพ ประกอบอาชีพ และดำรงชีวิตได้โดยมีความใฝ่รู้ และทักษะที่เหมาะสม เป็นคนดี มีคุณธรรม สร้างเสริมคุณภาพการเรียนรู้ โดยเน้นการเรียนรู้เพื่อสร้างสัมมาชีพในพื้นที่ ลดความ เหลื่อมล้ำ และพัฒนากำลังคนให้เป็นที่ต้องการเหมาะสมกับพื้นที่ ทั้งในด้านการเกษตร อุตสาหกรรม และธุรกิจบริการ

๒. ในระยะเฉพาะหน้า จะปรับเปลี่ยนการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการศึกษาให้ สอดคล้องกับความจำเป็นของผู้เรียน และลักษณะพื้นที่ของสถานศึกษา ปรับปรุง และบูรณาการ ระบบการกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษาให้มีประสิทธิภาพเพื่อเพิ่มโอกาสแก่ผู้ยากจนหรือด้อยโอกาส จัดระบบการสนับสนุนให้เยาวชน และประชาชนทั่วไปมีสิทธิเลือกใช้บริการการศึกษา ทั้งในระบบ โรงเรียน และนอกโรงเรียน โดยจะพิจารณาจัดให้มีคู่มือการศึกษาเป็นแนวทางหนึ่ง

๓. ให้องค์กรภาคประชาสังคม ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ ประชาชน ทั่วไปมีโอกาสร่วมจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ และทั่วถึง และร่วมในการปฏิรูปการศึกษา และการเรียนรู้ กระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษาสู่สถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา และองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นตามศักยภาพ และความพร้อม โดยให้สถานศึกษาสามารถเป็นนิติบุคคล และ บริหารจัดการได้อย่างอิสระ และคล่องตัวขึ้น

๔. พัฒนาคอนกทุกช่วงวัยโดยส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อให้สามารถมีความรู้ และทักษะใหม่ที่สามารถประกอบอาชีพได้หลากหลายตามแนวโน้มการจ้างงานในอนาคตปรับ กระบวนการเรียนรู้ และหลักสูตรให้เชื่อมโยงกับภูมิสังคม โดยบูรณาการความรู้ และคุณธรรมเข้า

ด้วยกันเพื่อให้เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียนทั้งในด้านความรู้ ทักษะ การใฝ่เรียนรู้ การแก้ปัญหาการรับฟังความเห็นผู้อื่น การมีคุณธรรม จริยธรรม และความเป็นพลเมืองดี โดยเน้นความร่วมมือระหว่างผู้เกี่ยวข้องทั้งใน และนอกโรงเรียน

๕. ส่งเสริมอาชีวศึกษา และการศึกษาระดับวิทยาลัยชุมชน เพื่อสร้างแรงงานที่มีทักษะ โดยเฉพาะในท้องถิ่นที่มีความต้องการแรงงาน และพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษาให้เชื่อมโยงกับมาตรฐานวิชาชีพ

๖. พัฒนาระบบการผลิต และพัฒนาครูที่มีคุณภาพ และมีจิตวิญญาณของความเป็นครู เน้นครูผู้สอนให้มีคุณธรรมตามวิชาที่สอน นำเทคโนโลยีสารสนเทศ และเครื่องมือที่เหมาะสมมาใช้ในการเรียนการสอนเพื่อเป็นเครื่องมือช่วยครูหรือเพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง เช่น การเรียนทางไกล การเรียนโดยระบบอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น รวมทั้งปรับระบบการประเมินสมรรถนะที่สะท้อนประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอน และการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเป็นสำคัญ

๗. ทะนุบำรุง และอุปถัมภ์พระพุทธศาสนา และศาสนาอื่นๆ สนับสนุนให้องค์กรทางศาสนามีบทบาทสำคัญในการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ตลอดจนพัฒนาคุณภาพชีวิตสร้างสันติสุข และความปรองดองสมานฉันท์ในสังคมไทยอย่างยั่งยืน และมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมตามความพร้อม

๘. อนุรักษ์ ฟื้นฟู และเผยแพร่มรดกทางวัฒนธรรม ภาษาไทย และภาษาถิ่น ภูมิปัญญา ท้องถิ่น รวมทั้งความหลากหลายของศิลปวัฒนธรรมไทย เพื่อการเรียนรู้ สร้างความภาคภูมิใจใน ประวัติศาสตร์ และความเป็นไทย นำไปสู่การสร้างความสัมพันธ์อันดีในระดับประชาชน ระดับชาติ ระดับภูมิภาค และระดับนานาชาติ ตลอดจนเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจให้แก่ประเทศ

๙. สนับสนุนการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ วัฒนธรรมของประเทศเพื่อนบ้าน และวัฒนธรรมสากล และการสร้างสรรค์งานศิลปะ และวัฒนธรรมที่เป็นสากล เพื่อเตรียมเข้าสู่เสาหลักวัฒนธรรมของประชาคมอาเซียน และเพื่อการเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมโลก

๑๐. ปลูกฝังค่านิยม และจิตสำนึกที่ดี รวมทั้งสนับสนุนการผลิตสื่อคุณภาพเพื่อเปิดพื้นที่ สาธารณะให้เยาวชน และประชาชนได้มีโอกาสแสดงออกอย่างสร้างสรรค์

๒.๔.๕ แผนปฏิบัติการกระทรวงศึกษาธิการ

กระทรวงศึกษาธิการ ได้วิเคราะห์เจตนารมณ์ และนโยบายของหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) เจตนารมณ์ และนโยบายของหัวหน้าฝ่ายสังคมจิตวิทยา คสช. ยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๕๘ แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ.๒๕๕๒ - ๒๕๕๙) นำมาจัดทำยุทธศาสตร์ของแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๘ ซึ่งยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวกับการพัฒนาครู^{๖๔} คือ

ยุทธศาสตร์ข้อ ๕ การปฏิรูปครูโดยเน้นการผลิต และพัฒนาครูที่มีคุณภาพ

เป้าประสงค์ ข้อ ๙ ครู และบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนาตามเส้นทางวิชาชีพทั้งระบบเต็มตามศักยภาพ เพื่อยกระดับเข้าสู่มาตรฐานวิชาชีพชั้นสูง

^{๖๔} กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๕๗. หน้า ๖.

ตารางการวิเคราะห์ความเชื่อมโยงระหว่างเจตนารมณ์ และนโยบายการบริหารราชการ
ของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) กับยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปี
ปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๕๘

เป้าหมายการให้บริการของกระทรวงศึกษาธิการ (ปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๕๘) และ
ยุทธศาสตร์ภายใต้แผนปฏิรูปราชการประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๕๘ ของกระทรวงศึกษาธิการ

เจตนารมณ์ / นโยบายการ บริหารราชการ คสช.	ยุทธศาสตร์การจัดสรร งบประมาณ ๒๕๕๘		เป้าหมาย การให้บริการ กระทรวง ๒๕๕๘	ยุทธศาสตร์ ศธ. ๒๕๕๘
	ยุทธศาสตร์ การจัดสรร	แผนงาน		
นโยบายด้าน การศึกษา - พัฒนาครู/ บุคลากรทางการ ศึกษา พัฒนา เทคโนโลยีทาง การศึกษาสู่ความ ทันสมัย โดยมีเด็ก เยาวชน นักเรียน นักศึกษาเป็น ศูนย์กลาง	๔. ยุทธศาสตร์ การศึกษา สาธารณสุข คุณธรรม จริยธรรม และ คุณภาพชีวิต	๔.๑ แผนงาน ขยายโอกาส และ พัฒนาคุณภาพ การศึกษา	๕. ประชาชน ได้รับ การศึกษา และการ เรียนรู้ ตลอดชีวิตที่มี มาตรฐานคุณภาพ ๖. นักเรียนได้รับ การส่งเสริมการ ใช้ เทคโนโลยีด้าน การศึกษาในการ เรียนรู้อย่างมี คุณภาพ	๕. ยุทธศาสตร์ การปฏิรูปครูโดย เน้นการผลิต และ พัฒนาครูที่มี คุณภาพ ๙. ยุทธศาสตร์ การพัฒนาระบบ เทคโนโลยี สารสนเทศเพื่อ การศึกษาให้ ทันสมัย

๒.๔.๖ การรับฟังความคิดเห็น: ปฏิรูปการศึกษาเพื่อปฏิรูปประเทศไทย

ผลการรับฟังความคิดเห็นจากการประชุมเวทีสาธารณะ ส่วนภูมิภาค : ปฏิรูปการศึกษา
เพื่อ ปฏิรูปประเทศไทย โดยสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เมื่อตุลาคม ๒๕๕๗^{๖๕} ตามที่คณะ
รักษาความสงบแห่งชาติ ได้แถลงเจตนารมณ์ และนโยบายในการบริหารราชการ โดยได้มอบนโยบาย
ในการบริหารราชการด้านการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาครู คือ

ข้อ ๒ การพัฒนาครู/บุคลากรทางการศึกษา เทคโนโลยีในการศึกษาสู่ความทันสมัย โดยมี
เด็ก เยาวชน นักศึกษาเป็นศูนย์กลาง การเปลี่ยนแปลงใดๆ ในระบบการศึกษาต้องตอบโจทย์ให้ได้ว่า
การกระทำนั้นๆ เด็กหรือผู้เข้ารับการศึกษาในทุกระดับ จะได้รับประโยชน์อะไร

สอดคล้องกับคำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา
นายกรัฐมนตรี แถลงต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.) ในวันศุกร์ที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๕๗ ในนโยบาย
ที่ ๔ การศึกษา และเรียนรู้ การทะนุบำรุงศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม โดยรัฐบาลจะนำการศึกษา

^{๖๕} สำนักงานปลัดกระทรวง, ๒๕๕๗, หน้า ๑-๔.

ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ความภาคภูมิใจในประวัติศาสตร์ และความเป็นไทย มาใช้สร้างสังคมให้เข้มแข็งอย่างมีคุณภาพ และคุณธรรมควบคู่กัน ที่สอดคล้องกับการพัฒนาครู คือ

ข้อ ๑. จัดให้มีการปฏิรูปการศึกษา และการเรียนรู้ โดยให้ความสำคัญทั้งการศึกษาในระบบ และการศึกษาทางเลือกไปพร้อมกัน เพื่อสร้างคุณภาพของคนไทยให้สามารถเรียนรู้ พัฒนาตน ได้เต็มตามศักยภาพ ประกอบอาชีพ และดำรงชีวิตได้โดยมีความใฝ่รู้ และทักษะที่เหมาะสม เป็นคนดี มีคุณธรรม สร้างเสริมคุณภาพการเรียนรู้ โดยเน้นการเรียนรู้เพื่อสร้างสัมมาชีพในพื้นที่ ลดความเหลื่อมล้ำ และพัฒนากำลังคนให้เป็นที่ต้องการเหมาะสมกับพื้นที่ ทั้งในด้านการเกษตร อุตสาหกรรม และธุรกิจบริการ

สอดคล้องกับ และทิศทางการบริหารราชการแผ่นดินของฝ่ายสังคมจิตวิทยา ที่กำหนดแนวนโยบาย และทิศทางการปฏิบัติราชการ โดยกำหนดวิสัยทัศน์การบริหารราชการแผ่นดินฝ่ายสังคมจิตวิทยา สังคมไทยเป็นสังคมที่สงบสุข สมานฉันท์ ปราศจากการใช้ความรุนแรงในการแก้ไขปัญหา มีความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ รวมทั้งมุ่งเน้นการพัฒนาเพื่อเสริมสร้างรากฐานความมั่นคงทางสังคมให้มีความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน ตลอดจนสนับสนุนการเสริมสร้างศักยภาพในเชิงการแข่งขัน และเป็นที่ยอมรับในระดับสากล โดยมีเจตนารมณ์ของหัวหน้าฝ่ายสังคมจิตวิทยาในด้านปรับปรุงระบบการศึกษา โดยพัฒนาให้ประชาชนสามารถเข้าถึงระบบการศึกษาอย่างเท่าเทียม สร้างศักยภาพในเชิงการแข่งขัน ตอบสนองต่อความต้องการภายในประเทศ และภูมิภาค มุ่งเน้นการสร้าง และพัฒนากระบวนการคิด และการแก้ไขปัญหาเชิงระบบเพิ่มศักยภาพในการใช้ภาษาไทย และภาษาต่างประเทศเพื่อการติดต่อสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ และให้ความสำคัญกับการปลูกฝังด้านคุณธรรม จริยธรรม สร้างวินัย สำนึกความรับผิดชอบ และยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ดังนั้นเพื่อให้การดำเนินงานของกระทรวงศึกษาธิการ ให้สอดคล้อง และสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ และหัวหน้าฝ่ายสังคมจิตวิทยา รวมทั้งนโยบายในการบริหารราชการของรัฐบาลที่ได้มอบหมายให้กระทรวงศึกษาธิการเร่งดำเนินการปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบ โดยมุ่งผลประโยชน์ของชาติเป็นหลัก ยกกระดับการศึกษา สร้างมาตรฐานของการดำรงชีวิตของประชาชนในสังคมไทย ตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ภายใต้การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุขอย่างยั่งยืน

กระทรวงศึกษาธิการ จึงได้จัดทำข้อเสนอ และ Roadmap การปฏิรูปการศึกษาเพื่อพัฒนาคน อย่างยั่งยืน (พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๙) ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ เจตนารมณ์ หลักการ เป้าหมาย กรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ข้อเสนอการปฏิรูปในระยะเร่งด่วน (ปี ๒๕๕๘) ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในระยะต่อไป (๒๕๕๙-๒๕๖๙) และกลไกการขับเคลื่อน และสนับสนุนการปฏิรูปการศึกษาให้บรรลุผล และต่อเนื่องยั่งยืน โดยดำเนินการด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน โดยใช้หลักวิชาการเป็นฐาน มีผลการดำเนินงาน คือ

กำหนดกรอบแนวทางปฏิรูปการศึกษา ได้แก่

๑. ปฏิรูปครู
๒. ปฏิรูปการเรียนรู้
๓. เพิ่ม-กระจายโอกาส และคุณภาพอย่างทั่วถึง เท่าเทียม
๔. ปฏิรูประบบการบริหารจัดการ

๕. การผลิต และพัฒนากำลังคนเพื่อเพิ่มศักยภาพการแข่งขัน

๖. ปรับระบบการใช้ ICT เพื่อการศึกษา

กำหนดเป้าหมายสำคัญของการปฏิรูปการศึกษา ได้แก่

๑. เปลี่ยนแปลงผู้เรียนให้ดีขึ้นใน ๓ ด้าน คือ มีความรู้ และความใฝ่รู้ มีทักษะเท่าทันชีวิต และโลกของงาน และเป็นคนดีมีคุณธรรม

๒. จัดการศึกษาตอบสนองการพัฒนาประเทศ มุ่งสร้างบุคลากรที่มีคุณภาพระดับสากลที่จะช่วยยกระดับประเทศไทยให้พ้นกับดักรายได้ปานกลาง (Middle-Income Trap) ในอนาคต ทำให้ประเทศไทยเป็นประเทศที่สามารถปรับตัวให้ทันกับบริบทความเปลี่ยนแปลงของโลกได้ตลอดเวลา

๓. ลดค่าใช้จ่ายในการบริหารลง สามารถทุ่มทรัพยากรในระดับที่เพียงพอไปเพื่อลด ช่องว่างของโอกาสทางการศึกษา ต้องเป็นการปฏิรูปที่ไปให้ถึงการให้หลักประกันการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างน้อย ๑๒ ปีแก่เด็กบนแผ่นดินไทยทุกคน

๔. ประชาชนต้องมีส่วนร่วมได้จริง ผ่านการกระจายอำนาจ และความรับผิดชอบให้พื้นที่ และสถานศึกษา มุ่งให้อิสระ (Autonomy) ควบคู่ความรับผิดชอบ (Accountability) รวมถึงเปิดช่องทางแก่ทุกภาคส่วนในการเข้ามาร่วมจัดการศึกษา

ในส่วนการรับฟังความคิดเห็นจากภาคส่วนต่างๆ ในส่วนภูมิภาค สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ได้มอบหมายให้สำนักงานศึกษาธิการภาค ๑-๑๓ ซึ่งมีภารกิจเกี่ยวกับการเป็นหน่วยงานกลางในการส่งเสริมสนับสนุน อำนวยการ และพัฒนาการศึกษาแบบร่วมมือ และบูรณาการกับหน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และหน่วยงานอื่นหรือภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในพื้นที่กลุ่มจังหวัด และเขตตรวจราชการ ให้ดำเนินโครงการประชุมเวทีสาธารณะ (Public Forum) ส่วนภูมิภาค : ปฏิรูปการศึกษาเพื่อปฏิรูปประเทศไทย เพื่อรับฟังความคิดเห็นจากทุกภาคส่วนในพื้นที่ ๔ ภูมิภาคทั่วประเทศ ในประเด็นตามข้อเสนอ และ Roadmap การปฏิรูปการศึกษาเพื่อพัฒนาคนอย่างยั่งยืน (พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๙) ของกระทรวงศึกษาธิการ โดยรับฟังปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะ และแนวทางในการปรับเปลี่ยนเพื่อเร่งนำเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ฝ่ายสังคมจิตวิทยา หัวหน้า คสช. และสภาปฏิรูปแห่งชาติ (สปช.) เพื่อเป็นข้อมูลในการปฏิรูปการศึกษา และขับเคลื่อนในเรื่องของกฎหมายระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ ต่อไป

การประชุมเวทีสาธารณะ (Public Forum) ส่วนภูมิภาค: ปฏิรูปการศึกษาเพื่อปฏิรูปประเทศไทย ที่สำนักงานศึกษาธิการภาค ๑-๑๓ ได้ดำเนินการรับฟังความคิดเห็นจากทุกภาคส่วนในพื้นที่ ๔ ภูมิภาค โดยได้ดำเนินการวิเคราะห์ สังเคราะห์ (Content Analysis) และสรุปเนื้อหาตามประเด็นที่กำหนดสรุปผลได้ดังนี้^{๖๖}

^{๖๖} สำนักงานปลัดกระทรวง, ๒๕๕๗ หน้า ๑๘-๑๙.

ตารางที่ ๒.๑ ประเด็นที่ ๑ ปฏิรูปครู ความคาดหวัง

ความคาดหวัง	วิธีการ / แนวทางที่จะต้องการให้ดำเนินการ
<p>๓. พัฒนาครูอย่างมีคุณภาพ เป็นระบบ และ ต่อเนื่อง รวมทั้งพัฒนาครูมืออาชีพใหม่ ความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน เพิ่มพูนทักษะ และเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ทั้งด้านภาษา และ ICT</p>	<ul style="list-style-type: none"> - พัฒนาครูให้ปรับกระบวนการทัศน์เปลี่ยนวิธีคิด เปลี่ยนวิธีสอน เปิดใจรับการเปลี่ยนแปลงใหม่ๆ ให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลง - ศึกษาความต้องการในการพัฒนาครู เพื่อจัด หลักสูตรการพัฒนาครูให้ตรงตามความต้องการ และให้ครูสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาการสอนได้จริง - วางแผนการพัฒนาครูโดยเน้นพัฒนาครูในสาขาวิชาที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ในระยะ ๓ ปี เพื่อส่งเสริมพัฒนาคุณภาพการเรียน การสอนในวิชานั้นๆ - จัดตั้งสถาบันพัฒนามาตรฐานวิชาชีพครู - เร่งพัฒนาครูด้านภาษาอังกฤษ และ ICT - การพัฒนาครูให้เน้นโครงการ/กิจกรรมที่สร้างจิตวิญญาณความเป็นครูให้มากขึ้น และอบรม คุณธรรมจริยธรรมครูอย่างต่อเนื่อง - มีรูปแบบ และวิธีการพัฒนาครูที่หลากหลาย มี ประสิทธิภาพ เช่น One Stop Service Training, On The Job Training, การใช้โรงเรียนเป็นฐาน เป็นต้น - จัดให้มีคู่มือการพัฒนาครู เพื่อให้ครูนำไปใช้ในการพัฒนาตนเอง สามารถเลือกหลักสูตรฝึกอบรมได้ตรงตามความต้องการ - ควรมีการอบรมครูอย่างเข้มข้นต่อเนื่อง โดยเฉพาะสาขาที่ขาดแคลน และมีการติดตาม ประเมินผลอย่างจริงจัง และควรจัดอบรมใน วันหยุดเสาร์ – อาทิตย์ หรือปิดภาคเรียนเพื่อ ไม่ให้กระทบต่อการเรียนการสอน - ให้สถานศึกษามีส่วนร่วมในการพัฒนาครู โดยตรง สอดคล้องกับการพัฒนาครูอย่างเข้ม ๒ ปี -มีกระบวนการกำกับ ติดตาม และ ประเมินผล การพัฒนาครูอย่างเป็นรูปธรรม - มีคณะกรรมการสอดส่องความประพฤติเป็น ระยะ ป้องกันครูประพฤติปฏิบัติตนไม่เหมาะสม - ผู้บริหารต้องนิเทศ ติดตาม ประเมินผล การจัดการเรียนการสอนครู - ควรจัดกลุ่มเครือข่ายสถาบันฝ่ายผลิตครู ให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาครูประจำการในพื้นที่ที่ ตนเองรับผิดชอบ - ควรมีสถาบันพัฒนาครูในส่วนภูมิภาค เพื่อดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนาครูในส่วนภูมิภาค นั้นๆ

สรุป ครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจำเป็นต้องมีใบประกอบวิชาชีพครู ซึ่งต้องต่อใบอนุญาตทุก ๕ ปี ครูมีโอกาสเลือกกิจกรรมการพัฒนา ๓ กิจกรรมจาก ๑๒ กิจกรรมที่คุรุสภา กำหนด ทั้งนี้ หน่วยงานต้นสังกัดจะทำหน้าที่พัฒนาบุคลากรภายในหน่วยงานหลากหลายรูปแบบ เช่น การจัดอบรม การส่งเสริมการวิจัย การส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ รวมถึงการศึกษา คุงาน เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการต่อใบประกอบวิชาชีพครู และเพื่อการพัฒนาคุณภาพขององค์กร พัฒนาบุคลากรซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนอย่างมีคุณภาพ สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้ และพัฒนาคุณภาพเยาวชน (สสค.) ได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูล และ พบว่า การผลิต การพัฒนา และ การใช้ครูยังต้องการปรับปรุง และพัฒนาที่ยกระดับครูเพื่อคุณภาพผู้เรียน เจตนาธรรม และนโยบายของหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ทางการศึกษาได้ ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาครู/บุคลากรทางการศึกษา เทคโนโลยีในการศึกษาสู่ความทันสมัย โดยมีเยาวชน นักเรียน นักศึกษาเป็น ศูนย์กลาง นโยบายของคณะรัฐมนตรี พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ด้านการศึกษา และเรียนรู้ การทำนุบำรุงศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม มุ่งพัฒนาระบบการผลิต และพัฒนาครูที่มีคุณภาพ และมีจิต วิญญาณความเป็นครู เน้นครูผู้สอนมีวุฒิตรงตามวิชาที่สอน นำเทคโนโลยีสารสนเทศ มาเป็นเครื่องมือ ช่วยครูด้านการสอน และจัดกิจกรรม แผนปฏิบัติการกระทรวงศึกษาธิการได้นำนโยบาย คณะรัฐมนตรีมาประยุกต์ให้เกิดยุทธศาสตร์ในการปฏิรูป และพัฒนาครูส่วนการปฏิรูปการศึกษาเพื่อ ปฏิรูปประเทศไทยได้มีการรับฟังความคิดเห็นทั่วประเทศ ได้กำหนดกรอบแนวทางปฏิรูปการศึกษา อันดับแรก คือ การปฏิรูปครู

๒.๕ หลักการ และแนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑

๒.๕.๑ ความหมายของคุณภาพผู้เรียน

คุณภาพนักเรียนหรือคุณภาพผู้เรียนเป็นคำสำคัญที่ถูกกำหนดไว้ในหลักสูตรการศึกษาทุกระดับ และเป็นเป้าหมายสูงสุดของการจัดการศึกษาที่ต้องการให้ผู้เรียนเกิดหลังจากได้รับการศึกษาในหลักสูตร ซึ่งมีนักการศึกษาหรือนักวิจัยได้ให้ความหมายไว้สอดคล้องกัน ดังนี้

ราชบัณฑิตยสถานศึกษา^{๖๗} นิยามคำคุณภาพว่าเป็นลักษณะพิเศษของบุคคลหรือ สิ่งของ ในขณะที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ให้ความหมายไว้ ว่าคุณภาพผู้เรียน หมายถึง คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนซึ่งเป็นลักษณะที่สังคมต้องการ^{๖๘} ซึ่งสอดคล้องกับกรม สามีญศึกษา และไพลีย์ เหล็งสุดใจ ที่ให้นิยามไว้ ว่าคุณภาพผู้เรียน หมายถึง ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุขเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพที่กำหนดไว้^{๖๙}

สรุปได้ว่า คุณภาพผู้เรียน หมายถึง ระดับคุณภาพผู้เรียนด้านคุณลักษณะเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุขตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานที่กำหนด

^{๖๗} ราชบัณฑิตยสถานศึกษา. ๒๕๔๒, หน้า ๒๑๑.

^{๖๘} สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. ๒๕๔๑, หน้า ๑๔.

^{๖๙} กรมสามัญศึกษา (๒๕๔๒ : คำนำ) และไพลีย์ เหล็งสุดใจ. ๒๕๔๗, หน้า ๑๐.

๒.๕.๒ องค์ประกอบของคุณภาพผู้เรียน

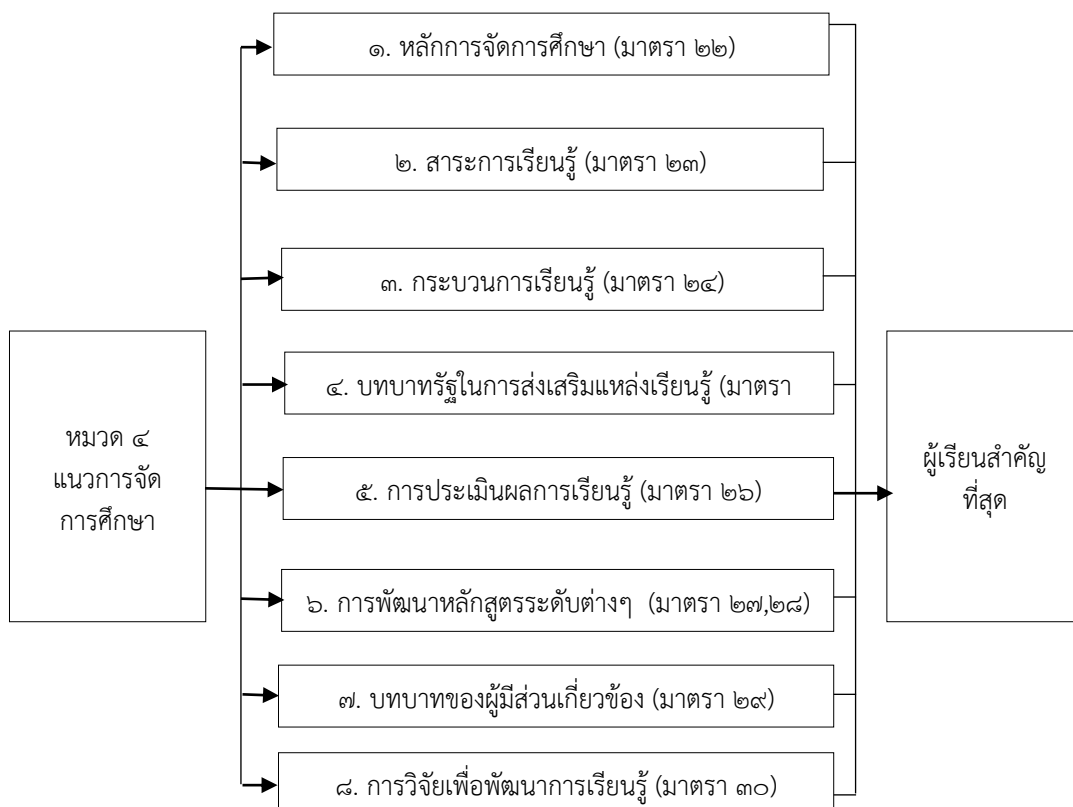
องค์ประกอบสำคัญของคุณภาพผู้เรียนนั้น มักถูกกำหนดไว้ในหลักสูตรสถานศึกษาอยู่ในลักษณะจุดหมาย คุณลักษณะอันพึงประสงค์ สมรรถนะสำคัญ หรือมาตรฐานการศึกษา กล่าวคือ หลังจากร่างที่มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ โดยมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๔๒ มีผลให้เกิดการปฏิรูปการศึกษาอันเป็นวาระสำคัญแห่งชาติ มีสาระสำคัญทั้งสิ้น ๙ หมวด ซึ่งทุกหมวดในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ จะมุ่งประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน โดยเฉพาะในหมวด ๔ แนวการจัดการศึกษา เป็นการปฏิรูปการเรียนรู้ที่ถือว่าเป็นหัวใจของการปฏิรูปการศึกษา โดยสาระของหมวดนี้ครอบคลุมหลักการ สาระ และกระบวนการจัดการศึกษาที่เปิดกว้างให้แนวทางการมีส่วนร่วมสรรค์สร้างวิสัยทัศน์ใหม่ทางการเรียนการสอนทั้งใน และนอกระบบโรงเรียน สาระเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่ “ผู้เรียนสำคัญที่สุด” โดยนิยามของการจัดกระบวนการ เรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุดนั้น คือ มุ่งประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน ให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ มีทักษะในการแสวงหาความรู้ที่หลากหลาย สามารถนำวิธีการเรียนรู้ไปใช้ในชีวิตรจริงได้ และทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนเพื่อพัฒนาผู้เรียน ผู้สอนจะต้องสนใจ และให้ผู้เรียนได้พัฒนา ความสัมพันธ์ระหว่างสมอง (head) จิตใจ (heart) มือ (hand) และสุขภาพองค์รวม (health) ความหลากหลายของสติปัญญา การจัดกระบวนการเรียนรู้ควรจัดกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคน^{๗๐} ซึ่งสาระสำคัญในมาตรา ๒๒ ถึงมาตรา ๓๐ ดังกล่าวมี ๘ เรื่อง ใหญ่ๆ ดังแสดงในภาพประกอบที่ ๑^{๗๑}

---

^{๗๐} วิโรจน์ สารรัตนะ, ผู้บริหารโรงเรียน: สามมิติการพัฒนาวิชาชีพสู่ความเป็นผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพ, (กรุงเทพมหานคร: ทิพย์วิสิทธ์, ๒๕๔๘), หน้า ๗๕.

^{๗๑} สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, ๒๕๔๓, หน้า ๓๓.

ภาพที่ ๒.๑ แนวการจัดการศึกษาที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด

จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ดังกล่าว จะเห็นว่าได้กำหนดทิศทางในการปฏิรูปการเรียนรู้ที่ชัดเจน แม้ว่าการปฏิรูปการเรียนรู้ของชาติเป็นงานที่ยากแต่เป็นภารกิจที่ยิ่งใหญ่ที่มุ่งสัมฤทธิ์ผล ทั้งนี้ ทุกส่วนของสังคมไม่ว่าฝ่ายนโยบาย พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู ผู้เรียน ผู้บริหาร และชุมชนต้องมีความเข้าใจตรงกัน และเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิรูปครั้งนี้ โดยมุ่งหวังที่จะได้เห็นคนไทยที่พึงประสงค์เป็นทั้ง “คนดี คนเก่ง และมีความสุข” เกี่ยวกับเรื่องนี้ได้มีผู้ทรงคุณวุฒิด้านการเรียนรู้ นักการศึกษา นักคิด ครูอาจารย์ ผู้บริหาร ผู้เรียน และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน และลักษณะกระบวนการเรียนรู้ที่พึงประสงค์ ตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ไว้ดังนี้

๑. คนดี คือ คนที่ดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพ มีจิตใจที่ดีงาม มีคุณธรรมจริยธรรมมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้งด้านจิตใจ และพฤติกรรมที่แสดงออก เช่น มีวินัย มีความเอื้อเฟื้อ เกื้อกูล มีเหตุผล รู้หน้าที่ ซื่อสัตย์ พากเพียร ขยัน ประหยัด มีจิตใจเป็นประชาธิปไตย เคารพความ คิดเห็น และสิทธิของผู้อื่น มีความเสียสละ รักษาสิ่งแวดล้อม สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างสันติสุข

๒. คนเก่ง คือ คนที่มีสมรรถภาพสูงในการดา เนินชีวิต โดยมีประสบการณ์ในการสอนด้าน ใดด้านหนึ่ง หรือรอบด้าน หรือมีประสบการณ์ในการสอนพิเศษเฉพาะทาง เช่น ทักษะ และกระบวนการเรียนวิทยาศาสตร์ ประสบการณ์ในการสอนด้านคณิตศาสตร์ มีความคิดสร้างสรรค์ มีประสบการณ์ในการสอนด้านภาษา ศิลปะ ดนตรี กีฬา มีภาวะผู้นำ รู้จักตนเอง ควบคุมตนเองได้ เป็นต้น เป็นคนทันสมัย ทันเหตุการณ์ ทันโลก ทันเทคโนโลยี มีความเป็นไทย สามารถพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ และทำประโยชน์ให้เกิดแก่ตน สังคม และประเทศชาติได้

๓. คนมีความสุข คือ คนที่มีสุขภาพดีทั้งกาย และจิตใจ เป็นคนร่าเริงแจ่มใส ร่างกาย แข็งแรง จิตใจเข้มแข็ง มีมนุษยสัมพันธ์ มีความรักต่อทุกสรรพสิ่ง มีอิสรภาพ ปลอดภัยจากการตก เป็นทาสของอบายมุข และสามารถดำรงชีวิตได้อย่างพอเพียงแก่อัตภาพ

ต่อมาในปี ๒๕๔๔ กระทรวงศึกษาธิการ ได้มีคำสั่งที่ วก ๑๑๖๖/๒๕๔๔ เรื่องให้ใช้ หลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔ โดยมีผลบังคับใช้กับโรงเรียนเครือข่าย และ โรงเรียนนาร่อง การใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในปีการศึกษา ๒๕๔๕ และใช้กับโรงเรียนที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานทั่วประเทศในปีการศึกษา ๒๕๔๖ เป็นต้นไป และครบทุกช่วงชั้นในปีการศึกษา ๒๕๔๘ ซึ่งในจุดหมายของหลักสูตรได้มุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีความเป็นไทย มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ จึงกำหนดจุดหมาย สาระ การเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ แนวการสอนการวัดผล และประเมินผลการเรียนรู้ไว้ ซึ่งถือเป็น มาตรฐานการเรียนรู้ และแนวทางจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ดังนี้^{๗๒}

๑. เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยในตนเอง ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของ พระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์

๒. มีความคิดสร้างสรรค์ใฝ่รู้ใฝ่เรียน รักการอ่าน รักการเขียน และรักการค้นคว้า

๓. มีความรู้อันเป็นสากล รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง และความเจริญก้าวหน้าทาง วิทยาการ มีทักษะ และศักยภาพในการจัดการ การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยี ปรับวิธีการคิด วิธีการทำงานได้เหมาะสมกับสถานการณ์

๔. มีทักษะ และกระบวนการ โดยเฉพาะทางคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ทักษะการ คิด สร้างปัญญา และทักษะในการดำรงชีวิต

๕. รักการออกกำลังกาย ดูแลตนเองให้มีสุขภาพ และบุคลิกภาพที่ดี

๖. มีประสิทธิภาพในการผลิต และการบริโภค มีค่านิยมเป็นผู้ผลิตมากกว่าเป็นผู้บริโภค

๗. เข้าใจในประวัติศาสตร์ของชาติไทย ภูมิใจในความเป็นไทย เป็นพลเมืองดี ยึดมั่น ในวิถีชีวิตการปกครองโดยระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์

๘. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ภาษาไทย ศิลปะ วัฒนธรรมประเพณี กีฬา ภูมิปัญญาไทย ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม

๙. รักประเทศชาติ และท้องถิ่น มุ่งทำประโยชน์ และสร้างสิ่งที่ดีงามให้แก่สังคม

และในปี พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้มีการปรับปรุงหลักสูตรอีกครั้ง หนึ่งโดยกำหนดจุดหมาย คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสมรรถนะที่สำคัญของนักเรียน^{๗๓} ไว้ดังนี้

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ จึงกำหนดเป็นจุดหมายเพื่อให้เกิดกับ ผู้เรียนเมื่อจบ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

^{๗๒} กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๔๔, หน้า ๑๒.

^{๗๓} กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๕๑, หน้า ๕-๗.

๑. มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัย และปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

๒. มีความรู้ ประสบการณ์ในการสอนในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหาการใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต

๓. มีสุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย

๔. มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทย และพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิต และการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๕. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรม และภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์ และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์ และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

ในการพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ ๕ ประการดังนี้

๑. ประสบการณ์ในการสอนในการสื่อสาร เป็นประสบการณ์ในการสอนในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเองเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเอง และสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัด และลดปัญหาความขัดแย้งต่างๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผล และความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเอง และสังคม

๒. ประสบการณ์ในการสอนในการคิด เป็นประสบการณ์ในการสอนในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเอง และสังคมได้อย่างเหมาะสม

๓. ประสบการณ์ในการสอนในการแก้ปัญหา เป็นประสบการณ์ในการสอนในการแก้ปัญหา และอุปสรรคต่างๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรม และข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์ และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่างๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกัน และแก้ไขปัญหา และมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคม และสิ่งแวดล้อม

๔. ประสบการณ์ในการสอนในการใช้ทักษะชีวิตเป็นประสบการณ์ในการสอนในการนำกระบวนการต่างๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหา และความขัดแย้งต่างๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม และสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเอง และผู้อื่น

๕. ประสบการณ์ในการสอนในการใช้เทคโนโลยี เป็นประสบการณ์ในการสอนในการเลือก และใช้เทคโนโลยีด้านต่างๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาตนเอง และสังคม ในด้านการเรียนรู้ การสื่อสารการทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้อง เหมาะสม และมีคุณธรรม

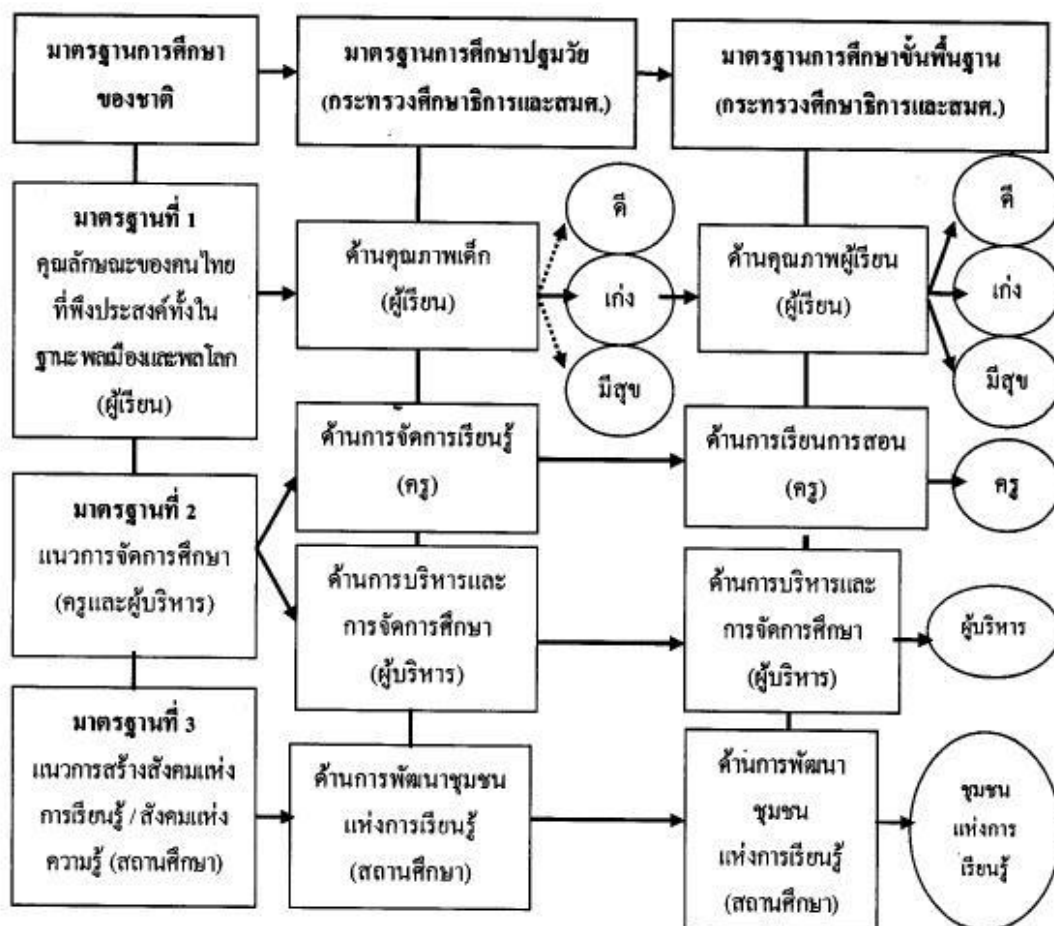
นอกจากนี้ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขในฐานะเป็นพลเมืองไทย และพลโลกไว้ ๘ ประการ คือ ๑) รักชาติ ศาสน กษัตริย์ ๒) ซื่อสัตย์สุจริต ๓) มีวินัย ๔) ใฝ่เรียนรู้ ๕) อยู่อย่างพอเพียง ๖) มุ่งมั่นในการทำงาน ๗) รักความเป็นไทย และ ๘) มีจิตสาธารณะ

จากคุณลักษณะอันพึงประสงค์ดังกล่าวสถานศึกษาสามารถกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพิ่มเติมให้สอดคล้องตามบริบท และจุดเน้นของตนเองได้

นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ และนโยบายด้านการศึกษาของรัฐบาลที่ได้แถลงต่อรัฐสภาต่างมีอุดมการณ์ และหลักการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งความรู้ และเพื่อให้คนไทยทั้งปวงได้รับโอกาสเท่าเทียมกันทางการศึกษาพัฒนาคนได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต อันเป็นเงื่อนไขไปสู่ระบบเศรษฐกิจฐานความรู้ที่พึงประสงค์ นั่นคือ “การจัดให้มีการศึกษาตลอดชีวิต และการสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้” ดังนั้นเพื่อให้เป็นไปตามอุดมการณ์ และหลักการในการจัดการศึกษาดังกล่าว คณะรัฐมนตรีได้มีมติอนุมัติให้นำมาตรฐานการศึกษาของชาติไปสู่การปฏิบัติเมื่อวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๔๗ และในปี ๒๕๔๘ กระทรวงศึกษาธิการ ได้ประกาศให้ใช้มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน และมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยเพื่อการประเมิน คุณภาพภายในสถานศึกษา และมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๘ โดยประกอบด้วย โครงสร้างมาตรฐานการศึกษาของชาติ ๓ มาตรฐาน (๑๑ ตัวบ่งชี้) ได้แก่ มาตรฐานที่ ๑ คุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ทั้งในฐานะพลเมือง และพลโลก มาตรฐานที่ ๒ แนวการจัดการศึกษา และมาตรฐานที่ ๓ แนวการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้/สังคมแห่งความรู้ มาตรฐานการศึกษาปฐมวัย ๑๘ มาตรฐาน (๘๒ ตัวบ่งชี้) ได้แก่ ด้านคุณภาพเด็ก ๘ มาตรฐาน ด้านการสอน ๒ มาตรฐาน ด้านการบริหาร และการจัดการศึกษา ๖ มาตรฐาน และด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ ๒ มาตรฐาน มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ๑๘ มาตรฐาน (๘๔ ตัวบ่งชี้) ได้แก่ ด้านคุณภาพผู้เรียน ๘ มาตรฐาน ด้านการเรียนการสอน ๒ มาตรฐาน ด้านการบริหาร และการจัดการศึกษา ๖ มาตรฐาน และด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ ๒ มาตรฐาน

ในขณะที่สำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (๒๕๔๙) ก็ได้กำหนดมาตรฐานเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๔๙-๒๕๕๓) ไว้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่ มาตรฐานการศึกษาปฐมวัย ประกอบด้วย มาตรฐานด้านผู้เรียน ๗ มาตรฐาน (๒๖ ตัวบ่งชี้) มาตรฐานด้านครู ๒ มาตรฐาน (๙ ตัวบ่งชี้) และมาตรฐานด้านผู้บริหาร ๕ มาตรฐาน (๑๕ ตัวบ่งชี้) รวมทั้งสิ้น ๑๔ มาตรฐาน (๕๐ ตัวบ่งชี้) และมาตรฐานการศึกษาระดับประถม และมัธยมศึกษา ประกอบด้วย มาตรฐานด้านผู้เรียน ๗ มาตรฐาน (๓๒ ตัวบ่งชี้) มาตรฐานด้านครู ๒ มาตรฐาน (๑๓ ตัวบ่งชี้) และ

มาตรฐานด้านผู้บริหาร ๕ มาตรฐาน (๑๕ ตัวบ่งชี้) รวมทั้งสิ้น ๑๔ มาตรฐาน (๖๐ ตัวบ่งชี้) ดังแสดงในภาพประกอบที่ ๒

ภาพที่ ๒.๒ การวิเคราะห์โครงสร้างมาตรฐานการศึกษา

จากโครงสร้างมาตรฐานการศึกษาดังกล่าว จะเห็นว่ามียอดประกอบ ๔ ด้าน ซึ่งถือเป็นเป้าหมายสำคัญในการจัดการศึกษา และเป็นตัวชี้วัดถึงประสิทธิผลของโรงเรียน ได้แก่ คุณภาพของผู้เรียน (เก่ง ดี และมีความสุข) คุณภาพของครู คุณภาพของผู้บริหาร และชุมชนแห่งการเรียนรู้ ซึ่งมีอุดมการณ์ของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ว่า “เป็นการจัดการศึกษาเพื่อปวงชนโดยรัฐต้องจัดให้มีการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อพัฒนาเยาวชนไทยทุกคนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ คือ คนดี คนเก่ง และมีความสุข ทั้งในฐานะที่เป็นพลเมืองไทย และพลเมืองของโลก เพื่อเป็นรากฐานที่พอเพียงสำหรับการใฝ่รู้ใฝ่เรียนตลอดชีวิต รวมทั้งเพื่อการพัฒนาหน้าที่การงาน และการพัฒนาคุณภาพชีวิตส่วนตน และครอบครัว และเพื่อสร้างรากฐานที่แข็งแกร่งสำหรับการสร้างสรรค์สังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ เพื่อการพัฒนาประเทศที่ยั่งยืนในอนาคต” ภายใต้หลักการสำคัญ คือ

๑. หลักการพัฒนาผู้เรียนอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม เป็นผู้มีจริยธรรมในการดำเนินชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ใฝ่รู้มีทักษะในการแสวงหาความรู้ที่พอเพียงต่อการพัฒนางานอาชีพ และคุณภาพชีวิตส่วนตน สามารถเผชิญความเปลี่ยนแปลงได้อย่างเท่าทัน และชาญฉลาด และมีความเป็นประชาธิปไตย

๒. หลักการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นไทยให้มีความรัก และภาคภูมิใจในท้องถิ่น และประเทศชาติ มีความรู้ และทักษะพื้นฐานสำหรับการประกอบอาชีพสุจริต มีความมุ่งมั่น ขยัน ซื่อสัตย์ ประหยัด อดทน มีลักษณะนิสัย และทัศนคติที่พึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีทั้งของ ครอบครัว ชุมชน สังคมไทย และสังคมโลก

๓. หลักแห่งความเสมอภาค คนไทยทั้งปวงต้องมีสิทธิ์เสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่น้อยกว่า ๑๒ ปี อย่างทั่วถึงเท่าเทียม ควบคู่ไปกับความมีคุณภาพ โดยไม่แบ่งชนชั้นหรือความแตกต่างทางสังคมวัฒนธรรม

๔. หลักการมีส่วนร่วม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการบริหาร และการจัดการศึกษา ร่วมกับคณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา เพื่อเสริมสร้างเอกลักษณ์ ศักดิ์ศรี และตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นตามนโยบายของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ เกี่ยวกับการกระจายอำนาจ

๕. หลักแห่งความสอดคล้องอุดมการณ์ และมาตรฐานในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ต้องสอดคล้องกับสารະบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๔๒ และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒. พุทธศักราช ๒๕๔๕) นโยบายการศึกษาของรัฐบาลที่แถลงต่อรัฐสภา สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ และสัมพันธ์เชื่อมโยงกับมาตรฐานการอาชีวศึกษา และมาตรฐานการอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดองค์ประกอบในการพัฒนามาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียนไว้ ๘ มาตรฐาน ดังนี้

๑. ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์

๑.๑ มีวินัย มีความรับผิดชอบ และปฏิบัติตามหลักธรรมเบื้องต้นของศาสนาของตนนับถือ

๑.๒ มีความซื่อสัตย์สุจริต

๑.๓ มีความกตัญญูกตเวที

๑.๔ มีเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละเพื่อส่วนรวม

๑.๕ ประหยัด รู้จักใช้ทรัพย์สินของส่วนตน และส่วนรวมอย่างคุ้มค่า

๑.๖ ภูมิใจในความเป็นไทย เห็นคุณค่าภูมิปัญญาไทย นิยมไทย และดำรงไว้ซึ่ง

ความเป็นไทย

๒. ผู้เรียนมีจิตสำนึก ในการอนุรักษ์ และพัฒนาสิ่งแวดล้อม

๒.๑ รู้คุณค่าของสิ่งแวดล้อม และตระหนักถึงผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อม

๒.๒ เข้าร่วมหรือมีส่วนร่วมกิจกรรม/โครงการอนุรักษ์ และพัฒนาสิ่งแวดล้อม

๓. ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่อ อาชีพสุจริต

๓.๑ มีทักษะในการจัดการ และทำงานให้สำเร็จ

๓.๒ เพียรพยายาม ขยัน อดทน ละเอียดรอบคอบในการทำงาน

๓.๓ ทำงานอย่างมีความสุข พัฒนางาน และภูมิใจในผลงานของตนเอง

- ๓.๔ ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
- ๓.๕ มีความรู้สึกที่ดีต่ออาชีพสุจริต และหาความรู้เกี่ยวกับอาชีพที่ตนสนใจ
๔. ผู้เรียนมีประสบการณ์ในการสอนในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มี
 วิจารณ์ญาณ มีความคิด สร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์
- ๔.๑ สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ สรุปความคิดรวบยอด คิดอย่างเป็นระบบ
 และมีกรคิด แบบองค์รวม
- ๔.๒ สามารถคาดการณ์ กำหนดเป้าหมาย และแนวทางการตัดสินใจได้
- ๔.๓ ประเมิน และเลือกแนวทางการตัดสินใจ และแก้ไขปัญหาอย่างมีสติ
- ๔.๔ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มองโลกในแง่ดี และมีจินตนาการ
๕. มาตรฐานที่ ๕ ผู้เรียนมีความรู้ และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร ตัวบ่งชี้
- ๕.๑ มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยตามเกณฑ์
- ๕.๒ มีผลการทดสอบรวบยอดระดับชาติเฉลี่ยตามเกณฑ์
- ๕.๓ สามารถสื่อความคิดผ่านการพูด เขียน หรือนำเสนอด้วยวิธีต่างๆ
- ๕.๔ สามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้ทั้งภาษาไทย และภาษาต่างประเทศ
- ๕.๕ สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อพัฒนาการเรียนรู้
๖. ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเอง
 อย่างต่อเนื่อง
- ๖.๑ มีนิสัยรักการอ่าน การเขียน และการฟัง รู้จักตั้งคำถามเพื่อหาเหตุผล
- ๖.๒ สนใจแสวงหาความรู้จากแหล่งต่างๆ รอบตัว ใช้ห้องสมุด แหล่งความรู้ และ
 สื่อต่างๆ ได้ทั้งใน และนอกสถานศึกษา
- ๖.๓ มีวิธีการเรียนรู้ของตนเอง เรียนรู้ร่วมกับผู้อื่นได้สนุกกับการเรียนรู้ และชอบ
 มาโรงเรียน
๗. ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี
- ๗.๑ มีสุขนิสัยในการดูแลสุขภาพ และออกกำลังกายสม่ำเสมอ
- ๗.๒ มีน้ำหนัก ส่วนสูง และมีสมรรถภาพทางกายตามเกณฑ์
- ๗.๓ ป้องกันตนเองจากสิ่งเสพติดให้โทษ และหลีกเลี่ยงสภาวะที่เสี่ยงต่อความ
 รุนแรง โรคร้ายอุบัติเหตุ และปัญหาทางเพศ
- ๗.๔ มีความมั่นใจ กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม และให้เกียรติผู้อื่น
- ๗.๕ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อน ครู และผู้อื่น
๘. ผู้เรียนมีสุนทรียภาพ และลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา
- ๘.๑ ชื่นชม ร่วมกิจกรรม และมีผลงานด้านศิลปะ
- ๘.๒ ชื่นชม ร่วมกิจกรรม และมีผลงานด้านดนตรี/นาฏศิลป์
- ๘.๓ ชื่นชม ร่วมกิจกรรม และมีผลงานด้านกีฬา/นันทนาการ

สรุปคุณภาพผู้เรียน ดังกล่าวข้างต้น ไว้อย่างสอดคล้องกัน ซึ่งจะเน้นให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะ
 อันพึงประสงค์ให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดไว้คือ เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข ดังนั้นในการวิจัย
 ครั้งนี้ผู้วิจัยจึงใช้แนวคิดคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่ง

ประกอบด้วย มาตรฐานด้านผู้เรียน ๘ ด้าน คือ (๑) ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ (๒) ด้านจิตสำนึกในการอนุรักษ์ และพัฒนาสิ่งแวดล้อม (๓) ด้านทักษะในการทำงาน (๔) ด้านประสบการณ์ในการสอนในการคิด (๕) ด้านความรู้ และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร (๖) ด้านทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง (๗) ด้านสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี และ (๘) ด้านสุนทรียภาพ ดนตรี และกีฬา

๒.๖ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๖.๑ งานวิจัยในประเทศ

สุนันทา บุญประสิทธิ์ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ ๑-๒ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต ๓ พบว่า^{๗๔} ความต้องการในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีความต้องการอันดับสูงสุด คือ ด้านการวัดผล และประเมินผล รองลงมาคือ ด้านการจัดสื่อการเรียนการสอน ด้านการพัฒนาตนเอง และส่วนด้านหลักสูตร และการใช้หลักสูตรมีความต้องการอันดับน้อยที่สุด

วณิช นิรันตรายนนท์ ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ สุขศึกษา และพลศึกษาที่มีประสิทธิผลสำหรับโรงเรียนขนาดเล็กในเขตบริการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี เขต ๑ พบว่า^{๗๕} รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครู ๓ รูปแบบ คือ การฝึกอบรมการใช้ Coaching และการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผลการนำรูปแบบที่สร้างขึ้นไปใช้ พบว่า ครูมีสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ สุขศึกษา และพลศึกษา ในระดับมากที่สุด และผลสัมฤทธิ์หลังการอบรมของครูผู้เข้าร่วมพัฒนาสมรรถนะตามรูปแบบสูงกว่าก่อนการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ ๐.๑

สุทธิพร จิตต์มิตรภาพ กล่าวในหนังสือ เรื่องการเปลี่ยนแปลงโลกของการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ และการพัฒนาสู่ “ครูมืออาชีพ” กล่าวว่า^{๗๖} โลกแห่งการศึกษาได้เปลี่ยนแปลงไปค่อนข้างมาในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาการศึกษาที่ยอมรับกันว่าเป็นการสร้างความรู้ ความสามารถ และพัฒนาศักยภาพของคน ได้แก่ การศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง หมายถึง การให้โอกาสแก่ผู้เรียนทุกคนได้มีโอกาสรับรู้เพิ่มพูนความรู้แบบประสบการณ์ตลอดจนพัฒนาศักยภาพของแต่ละคนให้

^{๗๔} สุนันทา บุญประสิทธิ์, รูปแบบการพัฒนาครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ ๑-๒ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต ๓, *ปริญาครุศาสตร์มหาบัณฑิต (บริหารการศึกษา)*, (มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, ๒๕๔๘), หน้า ๕๒.

^{๗๕} วณิช นิรันตรายนนท์, รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ สุขศึกษา และพลศึกษาที่มีประสิทธิผลสำหรับโรงเรียนขนาดเล็กในเขตบริการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี เขต ๑, *วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาคุณวุฒิบัณฑิต (บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๕๒)*, หน้า ๒๐๙-๒๑๐.

^{๗๖} สุทธิพร จิตต์มิตรภาพ, *การเปลี่ยนแปลงโลกของการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ และการพัฒนาสู่ “ครูมืออาชีพ”*, สมาคมเครือข่ายการพัฒนาวิชาชีพอาจารย์ และองค์กรอุดมศึกษาแห่งประเทศไทย, สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษากระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๕๓, หน้า ๑-๒.

ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้โดยปราศจากข้อจำกัดทั้งระดับ สติปัญญา ความสามารถในการรับรู้ และอื่นๆ อีกทั้งหวังว่าผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้โดยไม่มีข้อจำกัดเกี่ยวกับเวลา และสถานที่ และที่สำคัญอีประการหนึ่งก็คือเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดทั้งในการแก้ปัญหา กระทั่ง และสังเคราะห์ ความรู้ในทุกๆระดับในลักษณะที่เรียกว่า Constructionism และในด้านความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร (Information and Communications Technology-ICT) เป็นปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้การศึกษาในอนาคตเป็นจริงได้ เพราะสามารถแสดงอักษรภาพเสียงภาพเคลื่อนไหว รวมถึงการสร้างสถานการณ์เสมือนจริง (Virtual Situation) ได้เหมือนกับที่หนังสือ ภาพ เทปเสียง วีดิทัศน์ หรือสื่ออื่นๆ ที่มีทั้งหมด รวมทั้งเพิ่มการปฏิสัมพันธ์ (Interaction) กับผู้ใช้ได้ และสร้างเครือข่ายให้สามารถติดต่อสื่อสารได้อย่างไร้ขอบเขตในแง่ของสถานที่ที่แตกต่างคนละแห่งกัน

นันทวัน จันทร์กลั่น ศึกษาปัญหา และแนวทางการบริหารจัดการคุณภาพในการพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ โรงเรียนบ้านเนินมะปราง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พิษณุโลก เขต ๒ พบว่า^{๗๗} ๑) ปัญหาการบริหารจัดการคุณภาพในการพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ โรงเรียนบ้านเนินมะปราง ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยของปัญหาสูงสุดได้แก่ ด้านทักษะสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยีมีปัญหาสูงสุด รองลงมาได้แก่ปัญหาด้านทักษะการเรียนรู้ และนวัตกรรม และปัญหาด้านทักษะชีวิต และการทำงานโดยมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ๒) ผลการศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารจัดการคุณภาพ ในการพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ ได้แก่ (๑) ด้านทักษะชีวิต และการทำงาน แนวทางการบริหารจัดการคุณภาพ ผู้บริหาร และคณะครูควรร่วมประชุมเพื่อที่จะศึกษา ข้อบกพร่อง วิธีการดำเนินงานเพื่อลำดับความสำคัญของปัญหาที่จะแก้ไข ก่อนหลัง และทำความเข้าใจปัญหาร่วมกันวางแผนการดำเนินงานด้วยการจัดอันดับความสำคัญของปัญหา หากกำหนดวิธีการที่ได้จากการวิเคราะห์ปัญหา นำเอาผลที่ได้มาวิเคราะห์ มีการประเมินผลของการจัดกิจกรรมว่ามีการดำเนินงานตามแผนที่วางไว้หรือไม่ร่วมกันจัดทำมาตรฐาน เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติให้ดียิ่งขึ้นไปอีก (๒) ด้านทักษะการเรียนรู้ และนวัตกรรมแนวทางการบริหารจัดการคุณภาพ ควรร่วมกันคัดเลือก และกำหนดปัญหาที่จะดำเนินการนำมาลำดับปัญหาที่จะทำก่อน-หลังได้ ร่วมกันทำความเข้าใจ ปัญหา และปรับปรุงไปในทางเดียวกัน ร่วมกันในการวางแผนการดำเนินงาน ความสำคัญของปัญหาที่จะแก้ไขก่อน-หลัง และนำเอาผลที่ได้มาวิเคราะห์ มีการประเมินผลของการจัดกิจกรรมว่ามีการดำเนินงานตามแผนที่วางไว้หรือไม่ร่วมกันจัดทำมาตรฐาน (๓) ทักษะสารสนเทศ สื่อ เทคโนโลยี แนวทางการบริหารจัดการคุณภาพ ผู้บริหารควรส่งเสริมการสร้างบรรยากาศของการทำงานมีความเป็นกันเอง สร้างสรรค์ ส่งเสริมความไว้วางใจกันในการทำงาน มีการมอบหมายงานอย่างชัดเจน ผู้บริหารมีส่วนร่วมในการประเมินผลการทำงานของทีม และ ผู้บริหารมีงานให้เข้มแข็ง

^{๗๗} นันทวัน จันทร์กลั่น, การศึกษาปัญหา และแนวทางการบริหารจัดการคุณภาพในการพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ โรงเรียนบ้านเนินมะปราง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พิษณุโลก เขต ๒, วิทยานิพนธ์ ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏ พิบูลสงคราม, ๒๕๕๗), หน้า ๒๕-๓๗.

วิภาวี ศิริลักษณ์ ได้ศึกษาการพัฒนาตัวบ่งชี้ทักษะของนักเรียนในศตวรรษที่ ๒๑ โดยทำการสังเคราะห์แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากนั้นให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาเด็ก และเยาวชนที่ศึกษาเกี่ยวกับทักษะศตวรรษที่ ๒๑ จำนวน ๙ คน เก็บข้อมูลนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา พบว่า^{๗๘} ทักษะของนักเรียนในศตวรรษที่ ๒๑ มีองค์ประกอบ ๕ องค์ประกอบ ได้แก่ ๑) ทักษะการคิดสร้างสรรค์ ๒) การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการแก้ปัญหา ๓) ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี ๔) ทักษะการสื่อสาร ๕) ทักษะชีวิต และอาชีพ โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง ๐.๘๕ - ๐.๙๘ ซึ่งทุกองค์ประกอบมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ทุกตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

๒.๖.๒ งานวิจัยต่างประเทศ

Jonathan Bergman and Aaron Sams กล่าวไว้ในหนังสือ Flip Your Classroom: Reach Every Student in Every Class Every Day กล่าวว่า^{๗๙} การสร้างนวัตกรรม หลากหลายรูปแบบเพื่อใช้สำหรับการปรับปรุงพัฒนา และการแก้ไขปัญหาในการจัดการศึกษา การเรียนรู้ได้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องเป็นพลวัต (Dynamic) ที่ดำเนินการมาอย่างเป็นระบบ ภายใต้สภาพการณ์ทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปนวัตกรรมทางการศึกษาที่ได้ผ่านกระบวนการศึกษาวิจัยอย่างเป็นระบบนั้น จะก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนที่ทรงพลัง และเป็นที่ยอมรับ เมื่อสภาพการณ์ทางการเรียนรู้ในปัจจุบันที่ได้มีการปรับเปลี่ยนเพื่อก้าวทันกับสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปยังสังคมแห่งการเรียนรู้ภายใต้กระแสแห่งโลกในยุคดิจิทัล (Digital Age) นั้นส่งผลต่อการแสวงหารูปแบบ และการปรับกระบวนการทำงาน (Paradigm Shift) ที่มีหลากหลายให้สอดคล้อง และก้าวทันความเปลี่ยนแปลงกับโลกยุคใหม่ ซึ่งเปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว ดังนั้นแนวความคิดรูปแบบ และวิธีการที่ใช้กันในแบบเดิมนั้นอาจมีการวิเคราะห์ ทบทวนเพื่อศึกษาผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นว่ามีประสิทธิภาพ และมีความเหมาะสมมากน้อยประการใด และทำการศึกษาพัฒนาเพื่อสร้างนวัตกรรมรูปแบบใหม่ขึ้นมาใช้เพื่อจุดมุ่งหมายสำคัญดังกล่าวถึงในเบื้องต้น

Bernie Trilling and Charles Fadel ได้กล่าวถึงคุณภาพครูในศตวรรษที่ ๒๑ โดยสรุปว่า^{๘๐} ครูที่จะเป็นผู้แนะนำทาง (Coach) ที่มีประสิทธิภาพที่ไม่ใช่ผู้บรรยาย ต้องเรียนรู้กิจกรรมที่ถูกออกแบบไว้ เพื่อให้ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง นักเรียน และครูต้องทำงานด้วยกันในแต่ละงานร่วมกัน จัดการ และร่วมกันทำให้งานสำเร็จ นอกจากนี้ยังกล่าวถึงคุณภาพของการศึกษาว่าการที่มีการศึกษาที่ดี มีคุณภาพ จะเป็นปัจจัยที่สำคัญในการดำเนินชีวิต โดยเป้าหมายของการศึกษา คือ การเตรียมนักเรียนให้ดีขึ้น และเหมาะสมต่อความต้องการในปัจจุบัน และคุณภาพของครูถูกพิจารณาว่าเป็นปัจจัยสำคัญการผลิตมนุษย์

^{๗๘} วิภาวี ศิริลักษณ์, การพัฒนาตัวบ่งชี้ทักษะของนักเรียนในศตวรรษที่ ๒๑, วิทยานิพนธ์ปริญญา การศึกษามหาบัณฑิต (วิจัย และประเมินผลการศึกษา) (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๒๕๕๗), หน้า ๒๙-๔๙.

^{๗๙} Jonathan Bergman and Aaron Sams. 2555. p. 2.

^{๘๐} Trilling, B., & Fadel, C, 21st century skills: Learning for life in our times, (San Francisco, CA: Jossey-Bass a Wiley imprint, 2009).

Amin กล่าวถึงบทบาทครูที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑ ว่า^{๘๑} ครูถูกคาดหวังให้เป็นผู้นำทางด้านเทคโนโลยี และไม่ได้มีความรับผิดชอบแค่เรื่องสอน แต่รับผิดชอบในเรื่องการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วย ครูถูกต้องการให้กลายเป็นผู้อำนวยความสะดวกคอยช่วยเหลือผู้เรียนให้เข้าถึงแหล่งการเรียนรู้เปิดใจในการเรียนรู้สิ่งใหม่ ทำงานเป็นทีม และเป็นผู้เชื่อมโยงระหว่างผู้เรียนกับสิ่งที่ผู้เรียนจำเป็นต้องรู้ เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกัน

Gerritsen, Plug and Webbink พิจารณาคุณภาพครูเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และเป็นประเด็นสำคัญในนโยบายทางการศึกษา โดยทำการทดลองคุณภาพครูกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชาวดัตช์ พบว่า^{๘๒} ครูเป็นปัจจัยสำคัญต่อการแสดงออกของนักเรียน และการที่มีครูที่มีคุณภาพแตกต่างกัน จะส่งผลต่อความสำเร็จของนักเรียน นอกจากนี้ปัจจัยที่เป็นตัวสำคัญของคุณภาพยังไม่เป็นที่ชัดเจน แต่ปัจจัยหนึ่งมาจากประสบการณ์ของครู ซึ่งในบริบทของชาวดัตช์ คุณภาพครูเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการศึกษา โรงเรียนแต่ละแห่งจะจัดองค์ประกอบต่างๆ ให้เท่าเทียมกัน เช่น สิ่งอำนวยความสะดวกที่เท่าเทียมกัน ลักษณะนักเรียนที่คล้ายคลึงกัน ขนาดห้องเรียนที่เท่ากัน แต่การทำให้คุณภาพครูมีความเท่ากันเป็นสิ่งที่ยากของครูแต่ละคน

Denise Harshbarger และ Rodey Harshbarger ได้ศึกษาเกี่ยวกับการเรียนในศตวรรษที่ ๒๑ กล่าวว่า^{๘๓} คนทำงานในศตวรรษที่ ๒๑ จะแตกต่างจากคนทำงานที่อยู่ก่อนของเราซึ่งคำสั่งจะเกิดขึ้นด้วยระบบอัตโนมัติ และเทคโนโลยี ที่จะทำให้ลูกจ้างผลิตสินค้าได้อย่างรวดเร็ว เพื่อเป็นการสนองความต้องการเหล่านี้ ลูกจ้างยุคนี้ต้องมีทักษะเหล่านี้ในการตอบสนองความต้องการ คือการสื่อสาร การร่วมมือ คิดวิเคราะห์ ความคิดสร้างสรรค์ ปัญหาของการปฏิบัติที่สำคัญในวิทยาลัยนี้คือ การขาดทักษะ ๔C ของนักเรียนในระบบการศึกษาระดับเกรด ๑๒ และการขาดโอกาสในพัฒนาทักษะเหล่านี้ ๔C

การตรวจสอบปัญหานี้ผ่านการศึกษาสำรวจในเขตการศึกษาขนาดเล็ก และชนบทในรัฐฟลอริดาตะวันออกเฉียงเหนือ ครูผู้สอนจะต้องเตรียมการสอนสองสัปดาห์ต่อหนึ่งหน่วยสำหรับสอนกับนักเรียนที่มุ่งเน้นการพัฒนาการสื่อสาร การทำงานร่วมกัน การคิดวิเคราะห์ และทักษะความคิดสร้างสรรค์ (4C) ภายในบริบทของเนื้อหาหลักสูตร หลักสูตรส่งเสริมการพัฒนาปัจจัยไม่ใช่องค์ความรู้ของนักเรียน (ศึกษาพฤติกรรม ความคิดเชิงวิชาการ กลยุทธ์ การเรียน ทักษะทางสังคม และความเพียร) เป็นขั้นที่ก้าวไปสู่เพื่อปรับทักษะของนักเรียน ๔C ผ่านหลักสูตร ผลจากการวิจัยแสดงว่า ครูรู้ทักษะ ๔C ของนักเรียนเพื่อที่จะปรับปรุงหลักสูตรการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลังจากสัปดาห์แรกของการเรียนการ

^{๘๑} Amin, J. N., **Redefining the role of teachers in the digital era**, The international journal of Indian psychology, 3(3), (2016), pp. 40-45.

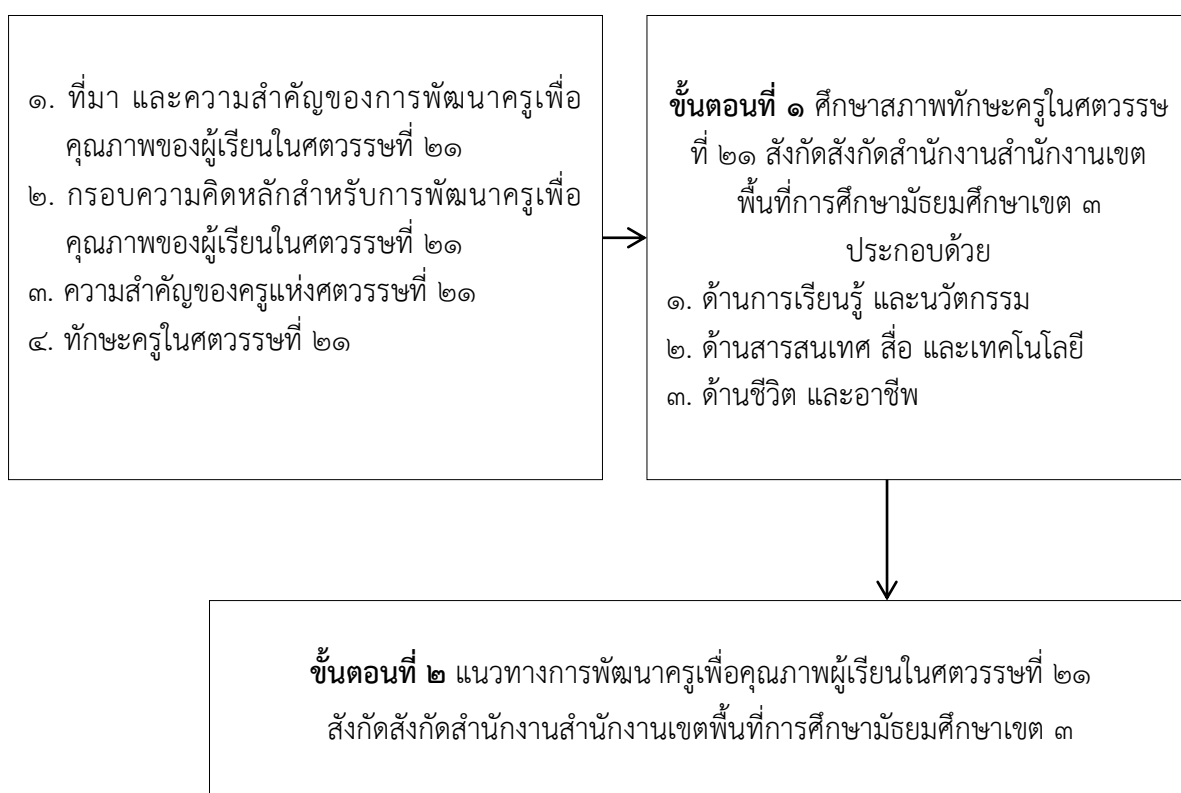
^{๘๒} Gerritsen, S., Plug, E., & Webbink, D., **Teacher quality and student achievement: Evidence from a sample of Dutch twins**, Journal of applied econometrics, (2016). 31, 1-18.

^{๘๓} Denise Harshbarger และ Rodey Harshbarger, **learning in the 21st century: a study addressing educational trends and implications**, the Degree of Doctor of Education in the College of Education and Human Performance at the University of Central Florida Orlando, Florida, 2016, p. Abstract.

สอน สิ่งหนึ่งที่สำคัญ ครูมองนักเรียนเป็นศูนย์กลางของการสอนประสบความสำเร็จกว่าการใช้หลักสูตร ๔C กว่าครูที่ต้องการห้องเรียนที่ครูเป็นศูนย์กลาง

๒.๗ กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัย ได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual Framework)

ภาพที่ ๒.๓ กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาครูเพื่อคุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑” ซึ่งผู้วิจัย ได้ทำการค้นคว้าข้อมูลจาก เอกสาร บทความ วิทยานิพนธ์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีรายละเอียดของวิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย รูปแบบการวิจัย ประชากร และผู้ให้ข้อมูลหลัก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การสร้างเครื่องมือ และการพัฒนาเครื่องมือในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ตามลำดับ ดังต่อไปนี้

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

๓.๒ ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

๓.๓ ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง/ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๓.๔ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๓.๕ การเก็บรวบรวมข้อมูล

๓.๖ การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาครูเพื่อคุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑” ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Method Research) โดยการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามจากกลุ่มตัวอย่าง ใช้แบบสอบถาม และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์ (Interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ใช้เทคนิควิธีวิเคราะห์เอกสาร (Documentary Analysis) แล้วนำเสนอผลการศึกษาดตามแบบวิธีการศึกษาเชิงพรรณนา (Descriptive Research) เพื่อเชื่อมโยงความรู้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาครู โดยมีขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

การจัดเตรียมโครงการวิจัย ขั้นตอนนี้ได้ศึกษาข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Source) ได้แก่ พระไตรปิฎก และศึกษาข้อมูล ชั้นทุติยภูมิ (Secondary Source) ได้แก่ ตำราทางวิชาการ ฐานข้อมูลงานวิจัยทางการพัฒนาครูเพื่อคุณภาพของผู้เรียน เอกสาร และหนังสือต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาครูเพื่อคุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ โดยศึกษาแหล่งข้อมูลจากหอสมุดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หอสมุดแห่งชาติ สำนักหอสมุดของมหาวิทยาลัยต่างๆ ของรัฐ และเอกชน รวมถึงการสืบค้นข้อมูลจากแหล่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เพื่อนำมาวิเคราะห์สภาพ ปัญหาอุปสรรค เพื่อพัฒนาครูเพื่อคุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ โดยนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาในการเลือกหัวข้อปัญหาเพื่อการศึกษา กำหนดคำถาม และวัตถุประสงค์ของการศึกษา ได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาครูเพื่อคุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมากำหนด และวัตถุประสงค์ของการศึกษาที่สอดคล้องกับหัวข้อ และปัญหาการศึกษา

๓.๒ ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ ๑ ศึกษาสภาพการพัฒนาครูเพื่อคุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ ตามลำดับ ดังนี้

๑. ผู้วิจัย ทำการศึกษาเอกสาร รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์เอกสาร ศึกษาแนวคิดทฤษฎี และรายงานวิจัยงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาครูเพื่อคุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ รวมทั้งข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับด้านการเรียนรู้ และนวัตกรรม ด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี ด้านชีวิต และอาชีพโดยวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อให้ได้กรอบแนวคิดในการวิจัย

๒. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษา มาวิเคราะห์ สังเคราะห์ และพัฒนาเป็นเครื่องมือในการทำวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามจาก เพื่อสำรวจระดับความต้องการการพัฒนาครูเพื่อคุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑

๓. นำแบบสอบถาม หรือเครื่องมือที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๕ ท่าน ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ เป็นการหาความตรงเชิงโครงสร้าง ใช้เทคนิควิธีการวัดดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Item Objective Congruence Index : IOC) ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา และลักษณะการใช้ภาษา ผู้วิจัย นำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ

๔. นำเครื่องมือที่ผ่านการแก้ไขปรับปรุงแล้ว มาทดลองใช้กับกลุ่มทดลอง (Try out) โดยผู้วิจัย นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับผู้บริหาร และครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒ จำนวน ๓๐ ท่าน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้วิธีของครอนบาค (Cronbach)

๕. สำรวจความต้องการการพัฒนาครูเพื่อคุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ โดยส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้อำนวยการ ครู และบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓ จำนวน ๓๔๖ คน ได้รับแบบสอบถามที่สมบูรณ์กลับคืนมาจำนวน ๓๔๖ ฉบับ แล้วรวบรวมข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ นำมาสรุปเป็นข้อมูลในการพัฒนาครูเพื่อคุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑

ขั้นตอนที่ ๒ พัฒนาระบบการพัฒนาครูเพื่อคุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ ตามลำดับ ดังนี้

๑. ศึกษาข้อมูล เอกสาร งานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาครูเพื่อคุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ มาสร้างแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างการพัฒนาครูเพื่อคุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑

๒. สัมภาษณ์เชิงลึกผู้อำนวยการ ครู และบุคลากรทางการศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓ จำนวน ๑๐ ท่าน เพื่อพัฒนาระบบการพัฒนาครูเพื่อคุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑

๓. วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) หาลักษณะร่วม (Common Character) และข้อสรุปร่วม (Common Conclusion)

๔. นำผลการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และจากแบบสอบถามมา พัฒนาระบบการพัฒนาครูเพื่อคุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑

ขั้นตอนที่ ๓ เสนอกระบวนการการพัฒนาครูเพื่อคุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของกระบวนการที่พัฒนาขึ้น โดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญด้านการพัฒนาครูเพื่อคุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ ทั้งบรรพชิต และคฤหัสถ์ จำนวน ๑๐ รูป/คน เพื่อพิจารณาความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และการนำไปใช้ประโยชน์พร้อมทั้งข้อเสนอแนะ เพื่อปรับปรุงให้ได้การพัฒนาครูเพื่อคุณภาพผู้เรียนที่เหมาะสม แล้ววิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic Induction) โดยการตีความ สร้างข้อสรุปจากข้อมูลต่างๆ ที่รวบรวมมาได้ แล้วสรุป และนำเสนอการพัฒนาครูเพื่อคุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ โดยจัดทำเป็นขั้นตอนการวิจัยดังแสดงเป็นแผนภาพ ดังนี้

ตารางที่ ๓.๑ ขั้นตอนการวิจัย

ขั้นตอนการวิจัย	วิธีการวิจัย	การวิเคราะห์ข้อมูล	ผลที่ได้รับจากการวิจัย
ขั้นตอนที่ ๑ ศึกษาสภาพการพัฒนาครูเพื่อคุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑	๑. การวิเคราะห์เอกสาร	๑. การวิเคราะห์เนื้อหา	๑. สภาพการพัฒนาครูเพื่อคุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑
ขั้นตอนที่ ๒ พัฒนาระบบการพัฒนาครูเพื่อคุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑	๑. การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน ๑๐ คน	๑. การวิเคราะห์เนื้อหาและสรุปผลการสัมภาษณ์	๑. การพัฒนาครูเพื่อคุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ (ฉบับร่าง)
ขั้นตอนที่ ๓ เสนอการพัฒนาครูเพื่อคุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑	๑. การสนทนากลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน ๑๐ รูป/คน	๑. การวิเคราะห์เนื้อหาและสรุปผลการสนทนากลุ่ม	๑. การพัฒนาครูเพื่อคุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ (ฉบับสมบูรณ์)

๓.๓ ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง/ผู้ให้ข้อมูลหลัก

๓.๓.๑ ประชากร และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

๑. ประชากร ที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓ จำนวน ๔๗ โรงเรียน รวม จำนวน ๓,๕๐๐ คน

๒. กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิจัย ผู้วิจัย ได้เลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยการเปิดตาราง ขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie, R.V. & Morgan,D.W.^๑ ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๓๔๖ คน ได้แจกแบบสอบถามจำนวน ๓๔๖ ฉบับ ได้รับคืนมา ๓๔๖ ฉบับ คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐

ตารางที่ ๓.๒ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต ๓^๒

ที่	ชื่อโรงเรียน	ผู้อำนวยการ/ครู และบุคลากรทางการศึกษา (จำนวนคน)
๑	โรงเรียนวัดเขมาภิรตาราม	๒๐๙
๒	โรงเรียนศรีบุญยานนท์	๑๒๑
๓	โรงเรียนสตรีนนทบุรี	๒๐๐
๔	โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี	๑๘๙
๕	โรงเรียนเบญจมราชานุสรณ์	๑๖๕
๖	โรงเรียนนนทบุรีพิทยาคม	๖๓
๗	โรงเรียนรัตนาภิเษร์	๙๖
๘	โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) นนทบุรี	๕๑
๙	โรงเรียนเทพศิรินทร์ นนทบุรี	๑๘๐
๑๐	โรงเรียนไทรน้อย	๙๕
๑๑	โรงเรียนปากเกร็ด	๑๒๓
๑๒	โรงเรียนราชประชานุเคราะห์	๒๘
๑๓	โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี	๑๘๐
๑๔	โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า นนทบุรี	๗๐
๑๕	โรงเรียนโพธิ์นิมิตพิทยาคม	๘๓
๑๖	โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ หอวัง นนทบุรี	๑๖๒
๑๗	โรงเรียนราชวินิต นนทบุรี	๓๘
๑๘	โรงเรียนบางบัวทอง	๑๗๑
๑๙	โรงเรียนอยุธยาวิทยาลัย	๑๔๒
๒๐	โรงเรียนจอมสุรางค์อุปถัมภ์	๑๘๒
๒๑	โรงเรียนอยุธยาอนุสรณ์	๙๙
๒๒	โรงเรียนปากกรานพิทยา	๑๒
๒๓	โรงเรียนท่าเรือ	๘๑

^๑Krejcie, R. V. & Morgan, D. W., **Determining Sample Size for Research Activities**, Educational and Psychological Measurement, 30(3), (1970). pp. 607-610.

^๒สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓. ข้อมูลโรงเรียนมัธยมศึกษา ปีการศึกษา ๒๕๖๐.

ที่	ชื่อโรงเรียน	ผู้อำนวยการ/ครู และบุคลากร ทางการศึกษา (จำนวนคน)
๒๔	โรงเรียนท่าหลวงวิทยานุกูล	๒๐
๒๕	โรงเรียนนครหลวง อุดมรัชต์วิทยา	๓๓
๒๖	โรงเรียนท่าช้างวิทยาคม	๒๕
๒๗	โรงเรียนบางปะหัน	๒๑
๒๘	โรงเรียนภาชี	๖๖
๒๙	โรงเรียนวิเชียรกลิ่นสุคนธ์อุปถัมภ์	๑๙
๓๐	โรงเรียนวังน้อย (พนมยงค์วิทยา)	๑๓
๓๑	โรงเรียนอุทัย	๕๖
๓๒	โรงเรียนหนองน้ำส้มวิทยาคม	๑๐
๓๓	โรงเรียนมหาราช	๑๓
๓๔	โรงเรียนบ้านแพรกประชาสรรค์	๑๒
๓๕	โรงเรียนบางไทรวิทยา	๒๗
๓๖	โรงเรียนบางบาล	๑๕
๓๗	โรงเรียนบางปะอิน (ราชานุเคราะห์ ๑)	๙๙
๓๘	โรงเรียนบางปะอิน	๒๗
๓๙	โรงเรียนอุดมศิลป์วิทยา	๑๘
๔๐	โรงเรียนผักไห่ (สุทธาประมุข)	๓๙
๔๑	โรงเรียนลาดชะโดสามัคคี	๑๖
๔๒	โรงเรียนวัดโพธิ์ผักไห่ (เวชพันธู์อนุสรณ์)	๑๖
๔๓	โรงเรียนลาดบัวหลวงไพโรจน์วิทยา	๓๓
๔๔	โรงเรียนเสนา (เสนาประสิทธิ์)	๑๒๘
๔๕	โรงเรียนสาคลีวิทยา	๑๘
๔๖	โรงเรียนลาดงาประชาบำรุง	๑๑
๔๗	โรงเรียนบางซ้ายวิทยา	๓๓
	รวมทั้งสิ้น	๓,๕๐๐

๓.๓.๒ การวิจัยเรื่อง การพัฒนาครูเพื่อคุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ เพื่อให้ได้ กระบวนการพัฒนาครูเพื่อคุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ โดยสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคือผู้อำนวยการโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓ จำนวน ๑๐ ท่าน ซึ่งได้มาจากการคัดเลือกแบบเจาะจง ดังนี้

ตารางที่ ๓.๓ รายนามผู้อำนวยการโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓
ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัย

ที่	ชื่อ-นามสกุล	ตำแหน่ง	วัน/เดือน/ปี สัมภาษณ์
๑	นางจรรยา จารุสาร	ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดเขมาภิรตาราม	๒ สิงหาคม ๒๕๖๑
๒	นายอภิรักษ์ กงทอง	ผู้อำนวยการท่าช้างวิทยาคม	๗ สิงหาคม ๒๕๖๑
๓	นางนันทนา ชมชื่น	ผู้อำนวยการโรงเรียนผักไห่ (สุทธาประมุข)	๙ สิงหาคม ๒๕๖๑
๔	นายสุชีพ บุญวงษ์	ผู้อำนวยการโรงเรียนจอมสุรางค์อุปถัมภ์	๑๓ สิงหาคม ๒๕๖๑
๕	นางปราณี กระทุ่มเขตต์	ผู้อำนวยการโรงเรียนท่าเรือ	๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๑
๖	นายถาวร ทิพย์โส	ผู้อำนวยการโรงเรียนลาดชะโดสามัคคี	๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๑
๗	นายสุวัฒน์ ผลวงค์	ผู้อำนวยการโรงเรียนลาดงาประชาบำรุง	๒๐ สิงหาคม ๒๕๖๑
๘	นางปริศนา สุขสุสาสน์	ผู้อำนวยการโรงเรียนเสนา (เสนาประสิทธิ์)	๒๒ สิงหาคม ๒๕๖๑
๙	นายสมชาย คำรักษ์	ผู้อำนวยการโรงเรียนนหาราช	๒๓ สิงหาคม ๒๕๖๑
๑๐	นายภาณุวัฒน์ เขียวนาค	ผู้อำนวยการโรงเรียนอุทัย	๒๔ สิงหาคม ๒๕๖๑

๓.๓.๓ การตรวจสอบความเหมาะสมของการพัฒนาครูเพื่อคุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ ด้วยการสนทนากลุ่ม (Focus group Discussion) โดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ และเชี่ยวชาญด้านการพัฒนาครูเพื่อคุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ ที่ได้จากการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) จำนวน ๑๐ รูป/คน ดังนี้

๑. ต้องเป็นผู้ที่มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาเอกในสาขาที่เกี่ยวข้อง
๒. ต้องเป็นผู้ที่มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาเอกในสาขาบริหารการศึกษา
๓. ต้องดำรงตำแหน่งเป็นผู้ช่วยศาสตราจารย์ในสาขาพุทธบริหารการศึกษา หรือสาขาบริหารการศึกษา อย่างน้อย ๓ ปีขึ้นไปเพื่อแสวงหาความคิดเห็นที่สอดคล้องกันในบางประการ และข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาครูเพื่อคุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ ที่มีความสมบูรณ์

ตารางที่ ๓.๔ รายนามผู้ทรงคุณวุฒิในการสนทนากลุ่ม (Focus group Discussion)

ที่	ชื่อ-นามสกุล	ตำแหน่ง
๑	พระครูกิตติญาณวิสิฐ,ดร.	อาจารย์ประจำหลักสูตร พธ.ม. (พุทธบริหารการศึกษา)
๒	พระครูวิรุฬห์สุตคุณ,ดร.	อาจารย์ประจำหลักสูตร พธ.ม. (พุทธบริหารการศึกษา)
๓	พระครูสังฆรักษ์จักรกฤษณ์ ฐิริปญโญ,ดร.	อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
๔	พระมหาสมบัติ ธนปญโญ,ดร.	อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
๕	รศ.ดร.สมศักดิ์ บุญปู	ผอ.หลักสูตร พธ.ด. (พุทธบริหารการศึกษา)
๖	รศ.ดร.สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย	ผอ.หลักสูตร พธ.ม. (พุทธบริหารการศึกษา)
๗	ดร.ยุทธวีร์ แก้วทองใหญ่	อาจารย์ประจำหลักสูตร พธ.ม. (พุทธบริหารการศึกษา)
๘	ดร.ยศสรวาดิ กริ่งไกร	นักวิจัยอิสระ
๙	ดร.ชรินทร์ จิตตสุโก	นักวิจัยอิสระ

๓.๔ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีวิทยาการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) ซึ่งใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการสนทนากลุ่ม โดยมีรายละเอียดของเครื่องมือ ดังนี้

๓.๔.๑ แบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามเพื่อศึกษาสภาพการพัฒนาคู่มือเพื่อคุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ โดยแบ่งออกเป็น ๒ ตอนดังนี้

ตอนที่ ๑ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้อำนวยการโรงเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓ มีลักษณะเป็นแบบสำรวจ รายการ (Check list) ประกอบด้วย เพศ อายุ ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงาน ขนาดของโรงเรียน

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามความคิดเห็นต่อการพัฒนาคู่มือเพื่อคุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ ของผู้อำนวยการโรงเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา ผู้วิจัย ได้ใช้มาตรวัดแบบของไลเคิร์ต (Likert's Scale) แบ่งออกเป็น ๕ ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด โดยผู้วิจัย ให้คะแนน ดังนี้

- ๕ หมายถึง มีระดับการปฏิบัติมากที่สุด
- ๔ หมายถึง มีระดับการปฏิบัติมาก
- ๓ หมายถึง มีระดับการปฏิบัติปานกลาง
- ๒ หมายถึง มีระดับการปฏิบัติน้อย
- ๑ หมายถึง มีระดับการปฏิบัติน้อยที่สุด

การสร้าง และพัฒนาเครื่องมือวิจัย การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัย ได้กำหนดการสร้าง และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย คือ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และใช้แบบสัมภาษณ์เครื่องมือในการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และแบบการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นแบบสอบถามเพื่อศึกษาสภาพการพัฒนาคู่มือเพื่อคุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ มีขั้นตอนการ และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือการวิจัย ดังนี้

๑. สร้างแบบสอบถาม โดยศึกษาแนวคิดทฤษฎี จากเอกสาร และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการพัฒนาคู่มือเพื่อคุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ และตรวจสอบเนื้อหาของแบบสอบถามว่าครอบคลุมวัตถุประสงค์ หรือไม่

๒. นำแบบสอบถามที่ผู้วิจัย ได้สร้างขึ้นมา ไปเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถามเบื้องต้น

๓. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน ๕ ท่าน (รายละเอียดในภาคผนวก) เพื่อตรวจสอบความถูกต้องตามเนื้อหา (Content Validity) และความชัดเจนของภาษา ด้วยการตรวจ และประเมินดัชนีความสอดคล้อง ใน ๓ ระดับ คือ มีความเหมาะสม ไม่แน่ใจ ไม่เหมาะสม โดยใช้สูตรในการคำนวณดัชนีความ

สอดคล้อง (Index of Consistency : IOC) ซึ่งถือเกณฑ์ IOC มากกว่า ๐.๗ จึงยอมรับว่าแบบสอบถามมีความเหมาะสม ซึ่งได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง ๐.๗ - ๑.๐๐ ถือได้ว่าแบบสอบถามได้รับการยอมรับจากผู้เชี่ยวชาญ

๔. นำความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้ง ๕ ท่าน มาปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม แล้วนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างทดสอบในการวิจัย จำนวน ๓๐ คน เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา หรือวิธีของ Cronbach ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .๘๘๕

๕. นำแบบสอบถามไปปรับปรุงให้สมบูรณ์ก่อนนำไปแจกแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้

๓.๔.๒ แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง (Semi-structured Selection Interview) โดยสัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียน หรือผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการพัฒนาครู หรือผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อศึกษาสภาพการพัฒนาครูเพื่อคุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ จำนวน ๑๐ คน

การสร้าง และพัฒนาเครื่องมือวิจัยแบบสัมภาษณ์มีลักษณะเป็นแบบกึ่งโครงสร้าง เพื่อพัฒนากระบวนการพัฒนาครูเพื่อคุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ มีขั้นตอนในการสร้าง และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือการวิจัย ดังนี้

๑. กำหนดประเด็น และขอบเขตของคำถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาครูเพื่อคุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑

๒. สร้างแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง เพื่อศึกษาสภาพการพัฒนาครูเพื่อคุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ โดยแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง แบ่งเป็น ๓ ตอน ได้แก่ ตอนที่ ๑ ข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการพัฒนาครูเพื่อคุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑

ตอนที่ ๓ ข้อเสนอแนะในการพัฒนาครูเพื่อคุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑

๓. นำแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัย สร้างขึ้น นำมาเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของแบบสัมภาษณ์เบื้องต้น

๔. นำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการตรวจสอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ๕ คน (รายละเอียดในภาคผนวก) เพื่อตรวจสอบความถูกต้องตามเนื้อหา (Content Validity) และความชัดเจนของภาษา

๕. นำความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์ แล้วนำไปสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก

๓.๔.๓ แนวคำถามสำหรับการสนทนากลุ่ม เป็นแนวคำถามสำหรับการสนทนากลุ่ม เพื่อเสนอการพัฒนาครูเพื่อคุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑

การสร้าง และพัฒนาเครื่องมือวิจัย แนวคำถามสำหรับการสนทนากลุ่ม เพื่อเสนอการพัฒนาครูเพื่อคุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ มีขั้นตอนการสร้าง และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย ดังนี้

๑. สร้างแนวคำถามสำหรับการสนทนากลุ่ม โดยศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสังเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ เพื่อร่างการพัฒนาครูเพื่อคุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑
๒. นำแนวคำถามสำหรับการสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัย สร้างขึ้นนำมาเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องตามเนื้อหา (Content Validity) และภาษาที่ใช้
๓. ปรับปรุงแนวคำถามสำหรับการสัมภาษณ์ให้สมบูรณ์แล้วนำไปจัดการสัมภาษณ์
๔. นำแนวคำถามสำหรับการสนทนากลุ่มที่ผู้วิจัย สร้างขึ้นนำมาเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องตามเนื้อหา (Content Validity) และภาษาที่ใช้
๕. ทำการปรับปรุงแนวคำถามสำหรับการสนทนากลุ่มให้สมบูรณ์แล้วนำไปจัดการสนทนากลุ่ม

๓.๕ การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัย ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

๓.๕.๑ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม

๑. ผู้วิจัย ได้ขอความอนุเคราะห์จากสำนักงานบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์ เพื่อขอหนังสือส่งถึงผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการขอแจกแบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูล
๒. ผู้วิจัย นำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๓๔๖ คน ด้วยตัวเอง
๓. ผู้วิจัย เก็บแบบสอบถามมาได้ ๓๔๖ ฉบับ มีความสมบูรณ์ทั้ง ๓๔๖ ฉบับ คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐
๔. นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ และประมวลผลต่อไป

๓.๕.๒ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์

๑. ผู้วิจัย ดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง
๒. ผู้วิจัย สรุปรวบรวมความคิดเห็นในแต่ละด้านทันทีที่จบแบบสัมภาษณ์ในแต่ละด้าน
๓. เมื่อการสัมภาษณ์สิ้นสุดลง ผู้วิจัย จะสรุปอีกครั้ง ซึ่งหากผู้ให้สัมภาษณ์แต่ละคนมีความคิดเห็น เพิ่มเติมก็จะบันทึกเพิ่มเติมอีก
๔. การสัมภาษณ์แต่ละครั้งผู้วิจัย ได้บันทึกเทปไว้ทุกครั้ง โดยขออนุญาตในการบันทึกเสียงจากผู้ให้สัมภาษณ์

๓.๕.๓ การสนทนากลุ่ม (Focus Group) มีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

๑. ขั้นตอนการเตรียมการ ซึ่งประกอบด้วย การจัดทำกำหนดการสนทนากลุ่ม การจัดทำหนังสือเชิญประธานพร้อมคำกล่าวเปิด และคำกล่าวรายงานต่อประธาน การประสานงานเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ การขออนุมัติใช้สถานที่พร้อมโสตทัศนูปกรณ์ในการจัดสนทนากลุ่ม และการจัดทำเอกสารประกอบการสนทนากลุ่ม ประกอบด้วยแนวคำถามสำหรับการสนทนากลุ่ม และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ได้แก่ คุชชีนิพนธ์ และการพัฒนาครูเพื่อคุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ (ฉบับร่าง)

๒. ขั้นตอนสนทนากลุ่ม ซึ่งประกอบด้วย นำเสนอข้อมูลนิพนธ์ ดำเนินการอภิปราย และจัดบันทึกข้อเสนอแนะ พร้อมทั้งทำการบันทึกภาพเคลื่อนไหว และภาพนิ่ง

๓. สรุปผลการสนทนากลุ่มตามแนวคำถามสำหรับการสนทนากลุ่ม

๓.๖ การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๖.๑ การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม เมื่อดำเนินการเก็บข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ในการจัดกระทำ ข้อมูล ผู้วิจัย ได้ดำเนินการ ดังนี้

๑. ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละฉบับ
๒. กรอกรหัสแบบสอบถาม
๓. กำหนดตัวแทนค่าข้อมูลในแบบสอบถามแต่ละข้อแล้วบันทึกข้อมูล
๔. ประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการ ดังนี้

๑. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าเฉลี่ยร้อยละ (Percentage)

๒. ความต้องการของผู้อำนวยการโรงเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาครูเพื่อคุณภาพผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) จัดลำดับความคิดเห็น โดยแยกเป็นรายข้อ รายด้าน และโดยภาพรวม นำเสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบคำอธิบาย เกณฑ์ที่ใช้ในการแปลความหมายข้อมูล การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยได้กำหนดขอบเขตของค่าเฉลี่ย^๓ ดังนี้

ช่วงค่าเฉลี่ย	หมายถึง	การแปลความหมาย
๔.๕๑-๕.๐๐	หมายถึง	ระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด
๓.๕๑-๔.๕๐	หมายถึง	ระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
๒.๕๑-๓.๕๐	หมายถึง	ระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
๑.๕๑-๒.๕๐	หมายถึง	ระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย
๑.๐๐-๑.๕๐	หมายถึง	ระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

๓.๖.๒ การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพ

๑. การวิเคราะห์เอกสาร (Document Analysis) ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

๒. การสัมภาษณ์ (Interview) ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสรุปผลตามแบบสัมภาษณ์

๓. การสนทนากลุ่ม (Focus Group) ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสรุปผลการสนทนากลุ่ม

^๓บุญชม ศรีสะอาด, วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย, พิมพ์ครั้งที่ ๒. (กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น.๒๕๕๔), หน้า ๒๐๙.

บทที่ ๔

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาครูเพื่อคุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑” ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิรวมทั้งจากผู้มีส่วนได้เสียที่เกี่ยวข้อง จากนั้นนำมาสังเคราะห์เป็นรูปแบบเบื้องต้น ก่อนที่จะนำเสนอต่อเวทีสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) เพื่อพัฒนารูปแบบให้มีความสมบูรณ์ขึ้น การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้การศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) จากแบบสอบถาม (Questionnaire) และนำเสนอต่อประชาพิจารณ์ (Public Hearing) เพื่อหาข้อสรุปในผลงานวิจัย ทั้งนี้ผลการวิจัยแบ่งออกเป็น ๕ ตอน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

๔.๑ ผลการวิเคราะห์สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

๔.๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการพัฒนาครูเพื่อคุณภาพผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑

๔.๓ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาครูเพื่อคุณภาพผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑

๔.๔ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการนำเสนอการพัฒนาครูเพื่อคุณภาพผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑

๔.๕ องค์ความรู้จากการวิจัย

๔.๑ ผลการวิเคราะห์สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากการสำรวจความคิดเห็นจากผู้อำนวยการโรงเรียน ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓ จำนวน ๔๗ แห่ง ซึ่งใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๔๖ เพื่อหาข้อมูลตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของประชากร ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ ตอนที่ ๒ แบบสอบถามความคิดเห็นต่อการพัฒนาครูเพื่อคุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ ของผู้อำนวยการโรงเรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยกำหนดระดับนัยสำคัญที่ .๐๕ มีผลการวิเคราะห์ ตามตามข้อที่ ๔

ตารางที่ ๔.๑ แสดงจำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

สภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	๑๓๙	๔๐.๒
หญิง	๒๐๗	๕๙.๘
รวม	๓๔๖	๑๐๐.๐
อายุ		
น้อยกว่า ๓๐ ปี	๕๕	๑๕.๙
๓๐-๓๙ ปี	๙๑	๒๖.๓
๔๐-๔๙ ปี	๑๑๗	๓๓.๘
๕๐ ปีขึ้นไป	๘๓	๒๔.๐
รวม	๓๔๖	๑๐๐.๐
สถานภาพ		
ผู้อำนวยการโรงเรียน	๔๖	๑๓.๓
ครู	๒๓๖	๖๘.๒
บุคลากรทางการศึกษา	๖๔	๑๘.๕
รวม	๓๔๖	๑๐๐.๐
ประสบการณ์การทำงาน		
น้อยกว่า ๑๐ ปี	๑๒๔	๓๕.๘
๑๐ ปีขึ้นไป	๒๒๒	๖๔.๒
รวม	๓๔๖	๑๐๐.๐
ขนาดของโรงเรียน		
โรงเรียนขนาดเล็ก	๘๔	๒๔.๓
โรงเรียนขนาดกลาง	๙๕	๒๗.๕
โรงเรียนขนาดใหญ่	๓๐	๘.๗
โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ	๑๓๗	๓๙.๖
รวม	๓๔๖	๑๐๐.๐

จากตารางที่ ๔.๑ พบว่า กลุ่มตัวอย่าง ๓๔๖ คน เป็นเพศหญิง จำนวน ๒๐๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๙.๘ และเป็นเพศชาย ๑๓๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๐.๒ ตามลำดับ

อายุ ส่วนใหญ่มีอายุ ๔๐-๔๙ ปี จำนวน ๑๑๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๘ อายุ ๓๐-๓๙ ปี จำนวน ๙๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๓ อายุมากกว่า ๕๐ ปีขึ้นไป จำนวน ๘๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๐ และอายุน้อยกว่า ๓๐ ปี จำนวน ๕๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๙ ตามลำดับ

สถานภาพ เป็นครู จำนวน ๒๓๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๘.๒ เป็นบุคลากรทางการศึกษา จำนวน ๖๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๕ และเป็นผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน ๔๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๓ ตามลำดับ

ประสบการณ์การทำงาน ส่วนใหญ่มีประสบการณ์การทำงาน ๑๐ ปีขึ้นไป จำนวน ๒๒๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๔.๒ มี และมีประสบการณ์ทำงานน้อยกว่า ๑๐ ปี จำนวน ๑๒๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๕.๘ ตามลำดับ

ขนาดของโรงเรียน ส่วนใหญ่ทำงานที่โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จำนวน ๑๓๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๙.๖ ทำงานที่โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน ๙๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๕ ทำงานที่โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน ๘๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๓ และทำงานที่โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน ๓๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๘.๗ ตามลำดับ

๔.๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาครูเพื่อคุณภาพผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการพัฒนาครูเพื่อคุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓ โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ตามตารางที่ ๔.๒

ตารางที่ ๔.๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาครูเพื่อคุณภาพผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ โดยภาพรวม

สภาพการพัฒนาครูเพื่อคุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑	n = ๓๔๖		ระดับความคิดเห็น
	($\bar{X}$)	(S.D.)	
๑. การสร้างมาตรฐานวิชาชีพครูให้เป็นที่ยอมรับ	๔.๕๒	๐.๕๑	มากที่สุด
๒. การผลิตครูให้ได้มาตรฐานเพื่อรองรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑	๔.๕๓	๐.๕๐	มากที่สุด
๓. การพัฒนาครูให้เกิดทักษะการจัดการเรียนรู้เพื่อทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑	๔.๕๐	๐.๕๑	มาก
๔. การเสริมสร้างประสิทธิภาพการใช้ครู	๔.๔๕	๐.๔๘	มาก
๕. การส่งเสริมและพัฒนาสิทธิครู	๔.๖๓	๐.๔๙	มากที่สุด
รวม	๔.๕๓	๐.๕๐	มากที่สุด

จากตารางที่ ๔.๒ พบว่า สภาพการพัฒนาครูเพื่อคุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=๔.๕๓$, S.D.=๐.๕๐) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีการพัฒนาอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ การส่งเสริมและพัฒนาสิทธิครู ($\bar{X}=๔.๖๓$) การผลิตครูให้ได้มาตรฐานเพื่อรองรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ ($\bar{X}=๔.๕๓$) การสร้างมาตรฐานวิชาชีพครูให้เป็นที่

ยอมรับ ($\bar{X}=๔.๕๒$) และด้านที่มีการพัฒนาอยู่ในระดับมาก คือ การพัฒนาครูให้เกิดทักษะการจัดการเรียนรู้เพื่อทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ ($\bar{X}=๔.๕๐$) และการเสริมสร้างประสิทธิภาพการใช้ครู ($\bar{X}=๔.๔๕$) ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๓ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการพัฒนาครูเพื่อคุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓ ด้านการสร้างมาตรฐานวิชาชีพครูให้เป็นที่ยอมรับ

สภาพการสร้างมาตรฐานวิชาชีพครูให้เป็นที่ยอมรับ	n = ๓๔๖		ระดับ ความ คิดเห็น
	($\bar{X}$)	(S.D.)	
๑. จัดให้มีการสอบเพื่อรับและต่อใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ แทนการได้รับแบบอัตโนมัติ	๔.๓๙	๐.๕๐	มาก
๒. กำหนดให้ครูทุกคนต้องพัฒนาตนเองทุกปี ผลการพัฒนาครู เชื่อมโยงกับผลงานวิทยฐานะและการต่อใบประกอบวิชาชีพ ครู	๔.๕๗	๐.๕๒	มากที่สุด
๓. พัฒนาระบบเงินเดือน การตอบแทนครูที่เหมาะสม ยึดโยงกับ ผลงานและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนตามสภาพจริง	๔.๕๖	๐.๕๑	มากที่สุด
๔. ประเมินผลการทำงานของครูด้วยวิธีการประเมินแบบค่า สัมพัทธ์ (Relative) ที่คำนึงถึงความต่างระหว่างผลผลิตกับ ปัจจัย (Net gain)	๔.๔๒	๐.๕๐	มาก
๕. พัฒนาระบบการจูงใจให้คนเก่งมาเรียนครูและจัดสรร ตำแหน่งที่เหมาะสมรองรับเมื่อจบการศึกษา โดยคัดสรรจากผู้ มีผลการเรียนระดับสูงสุดเข้าเรียนครู	๔.๕๙	๐.๕๐	มากที่สุด
๖. ปรับระบบการยกย่องและเชิดชูเกียรติครูที่มีผลงานดีเด่นด้วย ระบบแอมวองแทนการเสนอตนเองของครูและมีสวัสดิการ ตอบแทนต่อเนื่อง	๔.๕๘	๐.๕๑	มากที่สุด
รวม	๔.๕๒	๐.๕๖	มากที่สุด

จากตารางที่ ๔.๓ พบว่า สภาพการพัฒนาครูเพื่อคุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓ ตามการสร้างมาตรฐานวิชาชีพครูให้เป็นที่ยอมรับ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = ๔.๕๒$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ด้านที่มีสภาพการพัฒนาอยู่ในมากที่สุด ๔ ข้อ ได้แก่ (๑) พัฒนาระบบการจูงใจให้คนเก่งมาเรียนครูและจัดสรรตำแหน่งที่เหมาะสมรองรับเมื่อจบการศึกษา โดยคัดสรรจากผู้มีผลการเรียนระดับสูงสุดเข้าเรียนครู ($\bar{X} = ๔.๕๙$) (๒) ปรับระบบการยกย่องและเชิดชูเกียรติครูที่มีผลงานดีเด่นด้วยระบบแอมวองแทนการเสนอตนเองของครูและมีสวัสดิการตอบแทนต่อเนื่อง ($\bar{X} = ๔.๕๘$) (๓) กำหนดให้ครูทุกคนต้องพัฒนาตนเองทุกปี ผลการพัฒนาครูเชื่อมโยงกับผลงานวิทยฐานะและการต่อใบประกอบวิชาชีพครู ($\bar{X} = ๔.๕๗$) และ (๔) พัฒนาระบบเงินเดือน การตอบแทนครูที่เหมาะสม

ยึดโยงกับผลงานและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนตามสภาพจริง ($\bar{X} = ๔.๕๖$) และด้านที่มีสภาพการพัฒนาอยู่ในระดับมาก ๒ ข้อ ได้แก่ (๑) ประเมินผลการทำงานของครูด้วยวิธีการประเมินแบบค่าสัมพัทธ์ (relative) ที่คำนึงถึงความต่างระหว่างผลผลิตกับปัจจัย (Net gain) ($\bar{X} = ๔.๔๒$) และ (๒) จัดให้มีการสอบเพื่อรับและต่อใบอนุญาตประกอบวิชาชีพแทนการได้รับแบบอัตโนมัติ ($\bar{X} = ๔.๓๙$) ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๔ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการพัฒนาคู่มือคุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓ ด้านการผลิตครูให้ได้มาตรฐานเพื่อรองรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑

การผลิตครูให้ได้มาตรฐานเพื่อรองรับการเรียนรู้ ในศตวรรษที่ ๒๑	n = ๓๔๖		ระดับ ความ คิดเห็น
	($\bar{X}$)	(S.D.)	
๑. พัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับการเรียนรู้แบบใหม่ในศตวรรษที่ ๒๑	๔.๖๒	๐.๕๐	มากที่สุด
๒. พลิก/พัฒนารูปแบบและวิธีการสอนของครูให้เป็นผู้จัดกระบวนการเรียนรู้	๔.๔๐	๐.๕๐	มาก
๓. จัดระบบการฝึกสอนและมีนิเทศให้มีประสิทธิภาพ	๔.๕๗	๐.๕๒	มากที่สุด
๔. สร้างงานวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับ วิวัฒนาการทางความรู้และเทคโนโลยี	๔.๖๒	๐.๔๙	มากที่สุด
๕. พัฒนาคณาจารย์ให้มีความก้าวหน้าทางวิชาการและการ สร้างองค์ความรู้ใหม่	๔.๖๐	๐.๕๑	มากที่สุด
๖. วางแผนลดและดำเนินการตามแผนการผลิตครูที่สอดคล้อง กับความต้องการที่แท้จริงของสถานศึกษา ทั้งเชิงปริมาณและ คุณภาพโดยเฉพาะสาขาขาดแคลนอย่างมีประสิทธิภาพ	๔.๓๖	๐.๔๙	มาก
รวม	๔.๕๓	๐.๕๐	มากที่สุด

จากตารางที่ ๔.๔ พบว่า สภาพการพัฒนาคู่มือคุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓ ด้านการผลิตครูให้ได้มาตรฐานเพื่อรองรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = ๔.๕๓$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ด้านที่มีสภาพการพัฒนาอยู่ระดับมากที่สุด ๔ ข้อ ได้แก่ (๑) พัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับการเรียนรู้แบบใหม่ในศตวรรษที่ ๒๑ ($\bar{X} = ๔.๖๒$) (๒) สร้างงานวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับวิวัฒนาการทางความรู้และเทคโนโลยี ($\bar{X} = ๔.๖๒$) (๓) พัฒนาคณาจารย์ให้มีความก้าวหน้าทางวิชาการและการสร้างองค์ความรู้ใหม่ ($\bar{X} = ๔.๖๐$) (๔) จัดระบบการฝึกสอนและมีนิเทศให้มีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = ๔.๕๗$) และด้านที่มีสภาพการพัฒนาอยู่ระดับมาก ๒ ข้อ ได้แก่ (๑) พลิก/พัฒนารูปแบบและวิธีการสอนของครูให้เป็นผู้จัดกระบวนการเรียนรู้ ($\bar{X} = ๔.๔๐$) (๒)

วางแผนลดและดำเนินการตามแผนการผลิตครูที่สอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของสถานศึกษา ทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพโดยเฉพาะสาขาขาดแคลนอย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = ๔.๓๖$) ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๕ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการพัฒนาครูเพื่อคุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓ ด้านการพัฒนาครูให้เกิดทักษะการจัดการเรียนรู้เพื่อทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑

การพัฒนาครูให้เกิดทักษะการจัดการเรียนรู้เพื่อทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑	n = ๓๔๖		ระดับความคิดเห็น
	($\bar{X}$)	(S.D.)	
๑. ลด/ยกเลิก วิธีการพัฒนาที่เน้นการอบรม เป็นการพัฒนาครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานให้เกิดการพัฒนาการเรียนรู้อบรมครูที่โรงเรียน เช่น จัดระบบการจัดการความรู้ภายในสถานศึกษา จัดตั้งชุมชนแห่งการเรียนรู้ จัดตั้งคลินิกครูเพื่อการเรียนรู้ จัดระบบครูพี่เลี้ยง เพื่อนช่วยเพื่อน การนิเทศภายใน	๔.๔๗	๐.๕๑	มาก
๒. นำเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนา โดยพัฒนาระบบออนไลน์เพื่อการการพัฒนาครู จัดตั้งคลังเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาให้ครูสามารถใช้บริการ เพื่อการจัดการเรียนรู้ได้อย่างทันสมัยและคล่องตัว	๔.๔๗	๐.๕๑	มาก
๓. ส่งเสริมการพัฒนาตนเองของครูอย่างต่อเนื่อง เช่น การเข้าประชุม สัมมนา ศึกษาต่อ ดูงานแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง รับการนิเทศโดยเฉพาะการเรียนรู้อบรมจากปฏิบัติงานจนเกิดความชำนาญ	๔.๕๔	๐.๕๑	มากที่สุด
๔. สร้างเครือข่ายการพัฒนาทั้งในและนอกสถานศึกษาเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เช่น เครือข่ายเสมือนจริง (ออนไลน์) เครือข่ายครูเฉพาะสาขาวิชา เครือข่ายครูสอนดี เครือข่ายครู	๔.๖๐	๐.๕๐	มากที่สุด
๕. พัฒนาครูแบบมีส่วนร่วมขององค์กรในพื้นที่ทั้งภาครัฐ เอกชนและท้องถิ่น	๔.๔๒	๐.๕๐	มาก
๖. วิจัยและพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้อบรมและการเรียนการสอนของครูให้ทันสมัยและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงและความก้าวหน้าทางการศึกษาและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง	๔.๔๗	๐.๕๑	มาก
๗. จัดให้มีคู่มือการพัฒนาประจำปี จัดสรรให้ครูแต่ละบุคคลตามความต้องการเฉพาะให้ครูทุกคน ต้องได้รับการพัฒนาและนำเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินผลงาน	๔.๕๕	๐.๕๑	มากที่สุด
รวม	๔.๕๐	๐.๕๑	มาก

จากตารางที่ ๔.๕ พบว่า สภาพการพัฒนาครูเพื่อคุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓ ด้านการพัฒนาครูให้เกิดทักษะการจัดการเรียนรู้เพื่อทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๕๐$) เมื่อ

พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ด้านที่มีสภาพการพัฒนาอยู่ระดับมากที่สุด ๓ ข้อ ได้แก่ (๑) สร้างเครือข่ายการพัฒนาทั้งในและนอกสถานศึกษาเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เช่น เครือข่ายเสมือนจริง (ออนไลน์) เครือข่ายครูเฉพาะสาขาวิชา เครือข่ายครูสอนดี เครือข่ายครู ($\bar{X} = ๔.๖๐$) (๒) จัดให้มีคู่มือการพัฒนาประจำปี จัดสรรให้ครูแต่ละบุคคลตามความต้องการเฉพาะให้ครูทุกคน ต้องได้รับการพัฒนาและนำเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินผลงาน ($\bar{X} = ๔.๕๕$) (๓) ส่งเสริมการพัฒนาตนเองของครูอย่างต่อเนื่อง เช่น การเข้าประชุม สัมมนา ศึกษาต่อ ดูงานแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง รับการนิเทศ โดยเฉพาะการเรียนรู้จากการปฏิบัติงานจนเกิดความชำนาญ ($\bar{X} = ๔.๕๔$) และด้านที่มีสภาพการพัฒนาอยู่ระดับมาก ๔ ข้อ ได้แก่ (๑) ลด/ยกเลิก วิธีการพัฒนาที่เน้นการอบรม เป็นการพัฒนาครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานให้เกิดการพัฒนาการเรียนรู้ของครูที่โรงเรียน เช่น จัดระบบการจัดการความรู้ภายในสถานศึกษา จัดตั้งชุมชนแห่งการเรียนรู้ จัดตั้งคลินิกครูเพื่อการเรียนรู้จัดระบบครูพี่เลี้ยง เพื่อนช่วยเพื่อน การนิเทศภายใน ($\bar{X} = ๔.๔๗$) (๒) นำเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนา โดยพัฒนาระบบออนไลน์เพื่อการการพัฒนาครู จัดตั้งคลังเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาให้ครูสามารถใช้บริการ เพื่อการจัดการเรียนรู้ได้อย่างทันสมัยและคล่องตัว ($\bar{X} = ๔.๔๗$) (๓) วิจัยและพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ และการเรียนการสอนของครูให้ทันสมัยและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงและความก้าวหน้าทางการศึกษาและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = ๔.๔๗$) (๔) พัฒนาครูแบบมีส่วนร่วมขององค์กรในพื้นที่ทั้งภาครัฐเอกชน และท้องถิ่น ($\bar{X} = ๔.๔๒$) ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๖ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการพัฒนาครูเพื่อคุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓ ด้านการเสริมสร้างประสิทธิภาพการใช้ครู

การเสริมสร้างประสิทธิภาพการใช้ครู	n= ๓๔๖		ระดับ ความ คิดเห็น
	($\bar{X}$)	(S.D.)	
๑. จัดให้มีการปฐมนิเทศครูใหม่และทำความเข้าใจในปรัชญา จุดมุ่งหมาย หลักสูตรและวิธีการเรียนการสอน จิตวิญญาณ และความเป็นครูที่ดี	๔.๗๗	๐.๔๓	มากที่สุด
๒. กำหนดจำนวนนักเรียนต่อครูให้เหมาะสมและสอดคล้องกับการเรียนการสอน	๔.๓๔	๐.๔๗	มาก
๓. พัฒนาและจัดสื่อการสอนที่มีคุณภาพสอดคล้องกับเนื้อหาสาระวิชาทั้งที่เป็นสื่อเนื้อหา และสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย	๔.๓๒	๐.๔๗	มาก
๔. ปรับเปลี่ยนรูปแบบการสอนของครูให้เป็นผู้จัดกระบวนการเรียนรู้แทนการสอนแบบดั้งเดิม	๔.๓๒	๐.๔๘	มาก
๕. จัดระบบเครือข่ายและนิเทศการสอนภายในสถานศึกษา (ห้องเรียน) ให้มีประสิทธิภาพ	๔.๔๐	๐.๕๐	มาก
๖. จัดให้มีครูต้นแบบ (Master Teachers) เพื่อเป็นพี่เลี้ยง และช่วยเหลือทางวิชาการ/การจัดการเรียนรู้ของครู	๔.๕๗	๐.๕๒	มากที่สุด
รวม	๔.๔๕	๐.๔๘	มาก

จากตารางที่ ๔.๖ พบว่า สภาพการพัฒนาครูเพื่อคุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓ ตาม การเสริมสร้างประสิทธิภาพการใช้ครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๔๕$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ด้านที่มีสภาพการพัฒนายู่ระดับมากที่สุด ๒ ข้อ ได้แก่ (๑) จัดให้มีการปฐมนิเทศครูใหม่และทำความเข้าใจในปรัชญา จุดมุ่งหมาย หลักสูตรและวิธีการเรียนการสอน จิตวิญญาณและความเป็นครูที่ดี ($\bar{X} = ๔.๗๗$) (๒) จัดให้มีครูต้นแบบ (Master Teachers) เพื่อเป็นพี่เลี้ยงและช่วยเหลือทางวิชาการ/การจัดการเรียนรู้ของครู ($\bar{X} = ๔.๕๗$) และด้านที่มีสภาพการพัฒนายู่ระดับมาก ๔ ข้อ ได้แก่ (๑) จัดระบบเครือข่ายและนิเทศการสอนภายในสถานศึกษา (ห้องเรียน) ให้มีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = ๔.๔๐$) (๒) กำหนดจำนวนนักเรียนต่อครูให้เหมาะสมและสอดคล้องกับการเรียนการสอน ($\bar{X} = ๔.๓๔$) (๓) ปรับเปลี่ยนรูปแบบการสอนของครูให้เป็นผู้จัดกระบวนการเรียนรู้แทนการสอนแบบดั้งเดิม ($\bar{X} = ๔.๓๒$) และ (๔) พัฒนาและจัดสื่อการสอนที่มีคุณภาพสอดคล้องกับเนื้อหาสาระวิชา ทั้งที่เป็นสื่อเนื้อหา และสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย ($\bar{X} = ๔.๓๒$) ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๗ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการพัฒนาครูเพื่อคุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓ ด้านการส่งเสริมและพัฒนาสิทธิครู

การส่งเสริมและพัฒนาสิทธิครู	n = ๓๔๖		ระดับ ความ คิดเห็น
	($\bar{X}$)	(S.D.)	
๑. จัดตั้งและพัฒนากองทุนพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา เพื่อสิทธิในการได้รับการส่งเสริมและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง	๔.๖๔	๐.๔๙	มากที่สุด
๒. จัดตั้งองค์กรเพื่อรักษา สนับสนุนและปกป้องสิทธิครู เมื่อเผชิญกับสภาวะการเปลี่ยนแปลงสถานภาพภาวะวิกฤติ หรือภัยอันตรายที่มีผลกระทบต่อการปฏิบัติงาน ขวัญกำลังใจของครู	๔.๖๒	๐.๕๐	มากที่สุด
รวม	๔.๖๓	๐.๔๙	มากที่สุด

จากตารางที่ ๔.๗ สภาพการพัฒนาครูเพื่อคุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓ ตามยุทธศาสตร์ ที่ ๕ การส่งเสริมและพัฒนาสิทธิครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = ๔.๖๓$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ด้านที่มีสภาพการพัฒนายู่ระดับมากที่สุดทั้ง ๒ ข้อ คือ (๑) จัดตั้งและพัฒนากองทุนพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา เพื่อสิทธิในการได้รับการส่งเสริมและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = ๔.๖๔$) และ (๒) จัดตั้งองค์กรเพื่อรักษา สนับสนุนและปกป้องสิทธิครู เมื่อเผชิญกับสภาวะการเปลี่ยนแปลงสถานภาพภาวะวิกฤติ หรือภัยอันตรายที่มีผลกระทบต่อการปฏิบัติงานขวัญกำลังใจของครู ($\bar{X} = ๔.๖๒$) ตามลำดับ

๔.๓ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาครูเพื่อคุณภาพผู้เรียน ในศตวรรษที่ ๒๑

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาครูเพื่อคุณภาพผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ เป็นผลการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน ๑๐ รูป/คน ถือเป็นแนวทางสำคัญในการการพัฒนาครูเพื่อคุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ ซึ่งสามารถสรุปผลโดยจำแนกตามรายด้านของการศึกษาวิจัย ดังนี้แบ่งประเด็นที่จะศึกษาวิจัย เป็น ขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

๑. การสร้างมาตรฐานวิชาชีพครูให้เป็นที่ยอมรับ
๒. การผลิตครูให้ได้มาตรฐานเพื่อรองรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑
๓. การพัฒนาครูให้เกิดทักษะการจัดการเรียนรู้เพื่อทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑
๔. การเสริมสร้างประสิทธิภาพการใช้ครู
๕. การส่งเสริมและพัฒนาสิทธิครู

ผลการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน ๑๐ รูป/คน ถือเป็นแนวทางสำคัญในการการพัฒนาครูเพื่อคุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ ซึ่งสามารถสรุปผลโดยจำแนกตามรายด้านของการศึกษาวิจัย ดังนี้

๔.๓.๑ การสร้างมาตรฐานวิชาชีพครูให้เป็นที่ยอมรับ

ก. จัดระบบการออกไปอนุญาตประกอบวิชาชีพ เงินเดือน และวิทยฐานะ

การสร้างมาตรฐานวิชาชีพครูให้เป็นที่ยอมรับ จัดให้มีการสอบเพื่อรับและต่อใบอนุญาตประกอบวิชาชีพแทนการได้รับแบบอัตโนมัติ^๑ กำหนดให้ครูทุกคนต้องพัฒนาตนเองทุกปีผลการพัฒนาครูเชื่อมโยงกับผลงานวิทยฐานะและการต่อใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู^๒ พัฒนาระบบเงินเดือน การตอบแทนครูที่เหมาะสม ยึดโยงกับผลงานและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนตามสภาพจริง^๓ ประเมินผลการทำงานของครูด้วยวิธีการประเมินแบบค่าสัมพัทธ์ที่คำนึงถึงความต่างระหว่างผลผลิตกับปัจจัย^๔ ปรับระบบการผลิต การคัดสรรค่าตอบแทนและสวัสดิการให้สามารถดึงดูดคนเก่งและดี มีใจรักในวิชาชีพมาเป็นครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา^๕ สนับสนุนสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นเลิศด้านการผลิตครู วิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับวิชาชีพครู รวมทั้งมีระบบประกันและรับรองคุณภาพมาตรฐานวิชาชีพครูและสถาบันผลิตครู^๖ วางแผนการผลิตครู การพัฒนาและการใช้อย่างเป็นระบบ โดยระบบที่จะใช้กับครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา จะสอดคล้องกับความต้องการ ทั้งระดับพื้นฐาน

^๑ สัมภาษณ์ นางจรรยา จารุสาร, ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดเขมาภิรตาราม, ๒ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^๒ สัมภาษณ์ นายอภิรักษ์ กงทอง, ผู้อำนวยการท่าช้างวิทยาคม, ๗ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^๓ สัมภาษณ์ นางนันทนา ชมชื่น, ผู้อำนวยการโรงเรียนผักไห่ (สุทธาประมุข), ๙ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^๔ สัมภาษณ์ นายสุชีพ บุญวงษ์, ผู้อำนวยการโรงเรียนจอมสุรางค์อุปถัมภ์, ๑๓ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^๕ สัมภาษณ์ นางปราณี กระทุ้มเขตต์, ผู้อำนวยการโรงเรียนท่าเรือ, ๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^๖ สัมภาษณ์ นายถาวร ทิพย์ใสต์, ผู้อำนวยการโรงเรียนลาดชะโดสามัคคี, ๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๑.

อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบและการศึกษานอกระบบ^๗ จัดระบบเพื่อให้บัณฑิตสาขาอื่นได้เป็นครู ผู้สำเร็จ การศึกษาสาขาอื่นที่มีใจรักในวิชาชีพครู สามารถศึกษาวิชาครู เพิ่มเติมตามเกณฑ์ที่กำหนด^๘ พัฒนาระบบการผลิตครู อาจารย์ที่สอนในระดับสูงกว่าการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยพัฒนาระบบการผลิตครู คุณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาสำหรับการอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา โดยเชื่อมโยงความสามารถในการสอน การบริหารจัดการความรู้ และการถ่ายทอด ผนวกเข้ากับประสบการณ์จากการฝึกสอน ฝึกงาน สหกิจศึกษา หรือการปฏิบัติงาน^๙ กำหนดให้มีสถานศึกษาเฉพาะทางและส่งเสริมให้ผู้ที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะทางเข้าไปศึกษาในสถานศึกษานั้น และสนับสนุนให้เกิดการต่อยอด เพื่อให้เกิดความเจริญก้าวหน้า^{๑๐}

สรุปผลการวิเคราะห์การสร้างมาตรฐานวิชาชีพครูให้เป็นที่ยอมรับตามได้ ดังนี้

๑. มีการสอบเพื่อรับและต่อใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ
๒. กำหนดให้ครูทุกคนต้องพัฒนาตนเองทุกปี
๓. พัฒนาระบบเงินเดือน การตอบแทนครูที่เหมาะสม
๔. ประเมินผลการทำงานของครูด้วยวิธีการประเมินแบบค่าสัมพัทธ์
๕. จัดสรรค่าตอบแทนและสวัสดิการให้สามารถดึงดูดคนเก่งและดีมาเป็นครู
๖. มีระบบประกันและรับรองคุณภาพมาตรฐานวิชาชีพครูและสถาบันผลิตครู
๗. วางแผนการผลิตครู การพัฒนาและการใช้อย่างเป็นระบบ
๘. จัดระบบเพื่อให้บัณฑิตสาขาอื่นได้เป็นครู
๙. มีพัฒนาระบบการผลิตครู อาจารย์ที่สอนในระดับสูงกว่าการศึกษาขั้นพื้นฐาน
๑๐. สนับสนุนให้เกิดการต่อยอด เพื่อให้เกิดความเจริญก้าวหน้า

ข. จูงใจให้คนเก่งคนดีเข้าสู่อาชีพครู

มีการปรับอัตราเงินเดือนของอาชีพครูให้สูงขึ้นตามความเหมาะสมของวุฒิการศึกษา^{๑๑} มีงบประมาณสนับสนุนให้ครูมีการพัฒนาความรู้หรือวุฒิการศึกษาให้สูงขึ้น^{๑๒} ให้มีสวัสดิการเพิ่มมากขึ้น^{๑๓} พัฒนาระบบการเลื่อนขั้นตำแหน่งระดับผู้บริหารให้เป็นระบบ^{๑๔} เพิ่มตำแหน่งการสอบบรรจุครูให้เพียงพอทั่วประเทศ^{๑๕} การสอบคัดเลือกบรรจุครู ต้องให้ตรงตามสาขาวิชาที่จบมาเท่านั้น^{๑๖} มีตำแหน่ง

^๗ สัมภาษณ์ นายสุวัฒน์ ผลวงศ์, ผู้อำนวยการโรงเรียนลาดงาประชาบำรุง, ๒๐ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^๘ สัมภาษณ์ นางปริศนา สุขสุสาน, ผู้อำนวยการโรงเรียนเสนา (เสนาประสิทธิ์), ๒๒ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^๙ สัมภาษณ์ นายสมชาย คำรักษ์, ผู้อำนวยการโรงเรียนนหาราช, ๒๓ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^{๑๐} สัมภาษณ์ นายภาณุวัฒน์ เขียวนาค, ผู้อำนวยการโรงเรียนอุทัย, ๒๔ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^{๑๑} สัมภาษณ์ นางจรรยา จารุสาร, ๒ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^{๑๒} สัมภาษณ์ นายอภิรักษ์ กงทอง, ๗ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^{๑๓} สัมภาษณ์ นางนันทนา ชมชื่น, ๙ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^{๑๔} สัมภาษณ์ นายสุชีพ บุญวงษ์, ๑๓ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^{๑๕} สัมภาษณ์ นางปราณี กระทุ้มเขตต์, ๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^{๑๖} สัมภาษณ์ นายถาวร ทิพย์ใสต์, ๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๑.

หน้าที่การงานชัดเจนหลังจากจบการศึกษา^{๑๗} นิสิตที่มีเกรดเฉลี่ยสูงสามารถเข้าสู่ตำแหน่งครูได้เลยโดยไม่ต้องสอบคัดเลือก^{๑๘} ส่งเสริมให้มีการสอบคัดเลือกครูคืนถิ่นเพื่อที่นิสิตที่จบมาจะได้มีงานทำที่ถิ่นกำเนิดบ้านตัวเอง^{๑๙} ส่งเสริมให้นิสิตที่จบจากสาขาอื่นได้เข้ามาเรียนวิชาชีพครูแล้วมีสิทธิในการสอบบรรจุครู^{๒๐}

สรุปผลการวิเคราะห์การจูงใจให้คนเก่งคนดีเข้าสู่อาชีพครูตาม ได้ ดังนี้

๑. เพิ่มอัตราเงินเดือนของอาชีพครู
๒. สนับสนุนให้ครูมีการพัฒนาความรู้ให้สูงขึ้น
๓. เพิ่มสวัสดิการอาชีพครูให้มากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่
๔. มีการพัฒนาระบบการเลื่อนตำแหน่งทางวิชาการให้เป็นระบบ
๕. มีการเพิ่มตำแหน่งครูให้เพียงพอต่อการจบการศึกษาของนิสิต
๖. การสอบคัดเลือกบรรจุครูต้องให้ตรงตามสาขาวิชาที่จบมา
๗. มีตำแหน่งอัตรากำลังเพียงพอต่อจำนวนที่นักศึกษาที่เรียนครู
๘. นักศึกษาที่มีเกรดเฉลี่ยสูงสามารถบรรจุครูได้เลย
๙. มีการส่งเสริมการสอบคัดเลือกครูคืนถิ่น
๑๐. นิสิตที่จบจากสาขาอื่นมีโอกาสสอบครูได้

ค. ยกย่องและเชิดชูเกียรติครูที่มีผลงานดีเด่น คุณธรรม และจรรยาบรรณ

ให้การคุ้มครอง พิทักษ์สิทธิของครูเมื่อได้รับการร้องขอหรือได้ทราบเรื่องว่าครูไม่ได้รับความเป็นธรรม หรือถูกละเมิดสิทธิ^{๒๑} ให้การยกย่อง เชิดชูเกียรติให้กับครูที่ทำประโยชน์แก่วงการศึกษาด้วยวิธีการประเมินผลงานที่สะท้อนมาจากความเห็นของภาคประชาสังคม^{๒๒} ให้การช่วยเหลือครูที่ประสบภัยพิบัติต่าง ๆ ด้วยการเข้าถึงอย่างรวดเร็ว ทันทต่อเหตุการณ์^{๒๓} มีประกาศยกย่องครูให้รางวัลแก่บุคคลหรือหน่วยงานที่มีผลงานดีเด่นและได้กระทำความดีให้เป็นที่ประจักษ์ แก่บุคคลทั่วไป เพื่อเป็นกำลังใจให้ปฏิบัติงานต่อไป ซึ่งแนวคิดนี้เป็นที่นิยมปฏิบัติมาช้านานแล้วทั้งในประเทศ และต่างประเทศ โดยเฉพาะสาขาวิชาชีพครู^{๒๔} ให้รางวัลและยกย่องครูแห่งชาติและครูต้นแบบ^{๒๕} มีการจัดงานวันครูเพื่อเป็นการยกย่องวิชาชีพทางการศึกษาให้สังคมเห็นความสำคัญของวิชาชีพครู ที่ทำคุณประโยชน์ให้แก่เยาวชนและประเทศชาติ และระลึกถึงพระคุณครูผู้อบรมสั่งสอนถ่ายทอดความรู้แก่เยาวชนให้เป็นพลเมืองดีของชาติ^{๒๖} มีการประกาศเกียรติคุณครูอาวุโส เป็นการยกย่องผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาที่ปฏิบัติกร

^{๑๗} สัมภาษณ์ นายสุวพันธ์ ผลวงศ์, ๒๐ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^{๑๘} สัมภาษณ์ นางปริศนา สุขสุสาน, ๒๒ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^{๑๙} สัมภาษณ์ นายสมชาย คำรักษ์, ๒๓ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^{๒๐} สัมภาษณ์ นายภาณุวัฒน์ เขียวนาค, ๒๔ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^{๒๑} สัมภาษณ์ นางจรรยา จารุสาร, ๒ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^{๒๒} สัมภาษณ์ นายอภิรักษ์ กงทอง, ๗ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^{๒๓} สัมภาษณ์ นางนันทนา ชมชื่น, ๙ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^{๒๔} สัมภาษณ์ นายสุชีพ บุญวงษ์, ๑๓ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^{๒๕} สัมภาษณ์ นางปราณี กระจ่มเขตต์, ๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^{๒๖} สัมภาษณ์ นายถาวร ทิพย์ใสต์, ๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๑.

สอนมาจนมีอายุครบ ๖๐ ปีบริบูรณ์ มีความประพฤติเป็นแบบอย่างที่ดีตามจารีตครู และเป็นผู้ที่
 เพียบพร้อมด้วยคุณธรรม เป็นครูที่ทำการสอนมีระยะเวลารวมกันไม่น้อยกว่า ๓๐ ปี^{๒๗} มีการยกย่องให้
 เกียรติผู้อื่น เพื่อเพิ่มศักยภาพในการทำงาน^{๒๘} มีการประกาศเกียรติคุณผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา
 รับรางวัลคุรุสภา เป็นการดำเนินการสรรหาผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาที่มีมาตรฐานวิชาชีพ
 จรรยาบรรณดีเด่น และสร้างคุณประโยชน์ในด้านการศึกษารับรางวัลคุรุสภา^{๒๙} การประกาศเกียรติคุณผู้
 ประกอบวิชาชีพทางการศึกษารับเครื่องหมายเชิดชูเกียรติ “คุรุสดุดี”^{๓๐}

สรุปผลการวิเคราะห์ยกย่องและเชิดชูเกียรติครูที่มีผลงานดีเด่น คุณธรรม และ
 จรรยาบรรณตามได้ ดังนี้

๑. มีการคุ้มครอง พิทักษ์สิทธิของครูเมื่อได้รับการร้องขอ
๒. ให้การยกย่อง เชิดชูเกียรติให้กับครูที่ทำประโยชน์แก่วงการการศึกษา
๓. ให้การช่วยเหลือครูที่ประสบภัยพิบัติต่าง ๆ
๔. มีประกาศยกย่องครูให้รางวัลแก่บุคคลหรือหน่วยงานที่มีผลงานดีเด่น
๕. ให้รางวัลและยกย่องครูแห่งชาติและครูต้นแบบ
๖. จัดงานวันครูเพื่อเป็นการยกย่องให้สังคมเห็นความสำคัญของวิชาชีพครู
๗. ประกาศเกียรติคุณครูอาวุโส เป็นการยกย่องผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา
๘. มีการยกย่องให้เกียรติผู้อื่น
๙. ประกาศเกียรติคุณผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษารับรางวัลคุรุสภา
๑๐. ประกาศเกียรติคุณผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษารับเครื่องหมายเชิดชูเกียรติ

๔.๓.๒ การผลิตครูให้ได้มาตรฐานเพื่อรองรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑

ก. การปฏิรูปครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ให้ทันสมัยกับวิทยาการการเรียนรู้

ปรับปรุง/พัฒนาหลักสูตรให้ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน และผู้เรียน และให้
 ทันสมัยสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพเศรษฐกิจสังคม และเทคโนโลยี^{๓๑} พัฒนาบุคลากรให้ได้
 มาตรฐานอุดมศึกษาทั้งด้านคุณวุฒิ และตำแหน่งทางวิชาการ^{๓๒} ส่งเสริมสนับสนุนให้คณาจารย์ทำวิจัย^{๓๓}
 สนับสนุนให้นำองค์ความรู้ที่ได้จากงานวิจัยมาใช้ในการเรียนการสอน^{๓๔} เร่งรัดพัฒนาคุณภาพการจัดการ
 เรียนรู้ และมุ่งเน้นการประกันคุณภาพทางวิชาการ^{๓๕} จัดอบรมบริการวิชาการ/วิชาชีพทางด้านวิชาชีพ

^{๒๗} สัมภาษณ์ นายสุวพันธ์ ผลวงศ์, ๒๐ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^{๒๘} สัมภาษณ์ นางปริศนา สุขุสุสาน, ๒๒ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^{๒๙} สัมภาษณ์ นายสมชาย คำรักษ์, ๒๓ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^{๓๐} สัมภาษณ์ นายภาณุวัฒน์ เขียวนาค, ๒๔ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^{๓๑} สัมภาษณ์ นางจรรยา จารุสาร, ๒ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^{๓๒} สัมภาษณ์ นายอภิรักษ์ กงทอง, ๗ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^{๓๓} สัมภาษณ์ นางนันทนา ชมชื่น, ๙ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^{๓๔} สัมภาษณ์ นายสุชีพ บุญวงศ์, ๑๓ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^{๓๕} สัมภาษณ์ นางปราณี กระจ่มเขตต์, ๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๑.

ให้กับชุมชนและหน่วยงานภายนอก^{๓๖} เสริมสร้างประสิทธิภาพการบริหารจัดการคณะครุศาสตร์^{๓๗} มีการกำหนดหลักเกณฑ์ คุณสมบัติ และวิธีการต่าง ๆ รวมไปถึงเกณฑ์การประเมินและพัฒนาแจ้งให้ที่ประชุมรับทราบและใช้ภาวะผู้นำโดยคำนึงถึงประโยชน์ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย^{๓๘} ปฏิรูปการเรียนรู้ให้ผู้เรียนรู้จักคิด มีการฝึกปฏิบัติจริง และมีการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง^{๓๙} ปลุกฝังและเสริมสร้างให้นักศึกษา เห็นคุณค่าของภูมิปัญญาและศิลปวัฒนธรรมไทย^{๔๐}

สรุปผลการวิเคราะห์การปฏิรูปครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ให้ทันสมัยกับวิทยาการการเรียนรู้ได้ ดังนี้

๑. พัฒนาหลักสูตรให้ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน และผู้เรียน
๒. พัฒนาบุคลากรให้ได้มาตรฐานอุดมศึกษาทั้งด้านคุณวุฒิ และตำแหน่งทางวิชาการ
๓. ส่งเสริมสนับสนุนให้คณาจารย์ทำวิจัย
๔. นำองค์ความรู้ที่ได้จากงานวิจัยมาใช้ในการเรียนการสอน
๕. พัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้
๖. จัดอบรมบริการวิชาการ/วิชาชีพทางด้านวิชาชีพครูให้กับชุมชน
๗. เสริมสร้างประสิทธิภาพการบริหารจัดการคณะครุศาสตร์
๘. กำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการต่าง ๆ รวมไปถึงเกณฑ์การประเมินและพัฒนา
๙. ปฏิรูปการเรียนรู้ให้ผู้เรียนรู้จักคิด มีการฝึกปฏิบัติจริง
๑๐. ปลุกฝังให้นักศึกษา เห็นคุณค่าของภูมิปัญญาและศิลปวัฒนธรรมไทย

ข. ลดการผลิตครูเชิงปริมาณและผลิตครูสาขาขาดแคลน ให้สอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษา

ปรับระบบการผลิต การคัดสรร ค่าตอบแทนและสวัสดิการ ให้สามารถดึงดูดคนเก่งและคนดี มีใจรักวิชาชีพมาเป็นครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา^{๔๑} วางแผนการผลิต การพัฒนาและการใช้ครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาอย่างเป็นระบบให้สอดคล้องกับความต้องการทั้งการศึกษาขั้นพื้นฐาน^{๔๒} จัดให้มีสถาบันระดับชาติเพื่อส่งเสริมและพัฒนาคณาจารย์ในสถาบันผลิตครู พัฒนาครูประจำการและผู้นำทางการศึกษา วิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับวิชาชีพครู รวมทั้งประกันและรับรองคุณภาพมาตรฐานวิชาชีพครู^{๔๓} ส่งเสริมสถาบันอุดมศึกษาที่ผลิตครูให้มีความเป็นเลิศในการผลิตและพัฒนาครู โดยเน้นการวิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับวิชาชีพครู รวมทั้งจัดให้มีระบบประกันและรับรองคุณภาพมาตรฐาน

^{๓๖} สัมภาษณ์ นายถาวร ทิพย์โส, ๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^{๓๗} สัมภาษณ์ นายสุวพันธ์ ผลวงศ์, ๒๐ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^{๓๘} สัมภาษณ์ นางปริศนา สุขสุสาน, ๒๒ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^{๓๙} สัมภาษณ์ นายสมชาย คำรักษ์, ๒๓ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^{๔๐} สัมภาษณ์ นายภาณุวัฒน์ เขียวนาค, ๒๔ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^{๔๑} สัมภาษณ์ นางจรรยา จารุสาร, ๒ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^{๔๒} สัมภาษณ์ นายอภิรักษ์ กงทอง, ๗ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^{๔๓} สัมภาษณ์ นางนันทนา ชมชื่น, ๙ สิงหาคม ๒๕๖๑.

วิชาชีพครูและสถาบันผลิตครู^{๔๔} ปรับปรุงและพัฒนาาระบบและเกณฑ์การประเมินสมรรถนะวิชาชีพครูให้เชื่อมโยงกับความสามารถในการจัดการเรียนการสอนและการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญและปรับเกณฑ์การกำหนดอัตราครูโดยกำหนดภาระงานครูให้ชัดเจนและลดภาระงานอื่นที่ไม่จำเป็น โดยจัดให้มีบุคลากรสายสนับสนุนให้เพียงพอ^{๔๕} เร่งรัดพัฒนาครูที่สอนไม่ตรงวุฒิให้มีความรู้ความสามารถสอดคล้องกับสาขาวิชาที่สอน รวมทั้งจัดระบบการพัฒนาครูโรงเรียนขนาดเล็กในลักษณะเครือข่ายความร่วมมือ ตลอดจนส่งเสริมให้มีการนิเทศ อบรมเพื่อพัฒนาครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน^{๔๖} จัดระบบเพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษาสาขาอื่นที่มีใจรักในวิชาครูมาเป็นครู โดยให้ศึกษาวิชาชีพครูเพิ่มตามเกณฑ์ที่กำหนด รวมทั้งส่งเสริมให้สถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ภูมิภาค ท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้านและผู้ทรงคุณวุฒิในชุมชน/ท้องถิ่น เพื่อเป็นผู้สอนและพัฒนาการเรียนรู้อย่าง^{๔๗} ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยได้พัฒนาความรู้ความสามารถทั้งด้านวิชาการ และการบริหารจัดการ^{๔๘} วางแผนการผลิต การพัฒนาและการใช้ครู คุณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาอย่างเป็นระบบให้สอดคล้องกับความต้องการ ทั้งระดับพื้นฐาน อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา ทั้งในการศึกษาในระบบ และการศึกษานอกระบบ^{๔๙} เร่งรัดตั้งกองทุนพัฒนาและกองทุนส่งเสริมครู คุณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา^{๕๐}

สรุปวิเคราะห์ผลการผลิตครูเชิงปริมาณและผลิตครูสาขาขาดแคลน ให้สอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษาตามได้ ดังนี้

๑. ปรับระบบการผลิต การคัดสรร ค่าตอบแทนและสวัสดิการ
๒. พัฒนาและการใช้ครูให้สอดคล้องกับความต้องการทั้งการศึกษาขั้นพื้นฐาน
๓. จัดให้มีสถาบันระดับชาติเพื่อส่งเสริมและพัฒนาคุณาจารย์ในสถาบันผลิตครู
๔. ส่งเสริมสถาบันอุดมศึกษาที่ผลิตครูให้มีความเป็นเลิศในการผลิตและพัฒนาครู
๕. ปรับปรุงและพัฒนาาระบบและเกณฑ์การประเมินสมรรถนะวิชาชีพครู
๖. พัฒนาครูที่สอนไม่ตรงวุฒิให้มีความรู้ความสามารถสอดคล้องกับสาขาวิชาที่สอน
๗. จัดระบบเพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษาสาขาอื่นที่มีใจรักในวิชาครูมาเป็นครู
๘. ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษานอกระบบ
๙. พัฒนาและการใช้ครู อย่างเป็นระบบให้สอดคล้องกับความต้องการ
๑๐. ตั้งกองทุนพัฒนาและกองทุนส่งเสริมครู

^{๔๔} สัมภาษณ์ นายสุชีพ บุญวงศ์, ๑๓ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^{๔๕} สัมภาษณ์ นางปราณี กระทุมเขตต์, ๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^{๔๖} สัมภาษณ์ นายถาวร ทิพย์โส, ๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^{๔๗} สัมภาษณ์ นายสุวัฒน์ ผลวงศ์, ๒๐ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^{๔๘} สัมภาษณ์ นายสมชาย คำรักษ์, ๒๓ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^{๔๙} สัมภาษณ์ นางปริศนา สุขุสุสาน, ๒๒ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^{๕๐} สัมภาษณ์ นายภาณุวัฒน์ เขียวนาคนันท์, ๒๔ สิงหาคม ๒๕๖๑.

๔.๓.๓ การพัฒนาครูให้เกิดทักษะการจัดการเรียนรู้เพื่อทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ แบ่งออกได้ ดังนี้

ก. ปฏิรูปวิธีการพัฒนาครูให้สอดคล้องกับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑

ลด/ยกเลิกวิธีการพัฒนาที่เน้นการอบรม เป็นการพัฒนาครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ให้เกิดการพัฒนาการเรียนรู้ออกของครูที่โรงเรียน เช่น จัดระบบการจัดการความรู้ภายในสถานศึกษา จัดตั้งชุมชนแห่งการเรียนรู้^{๕๑} นำเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนา โดยพัฒนาระบบออนไลน์เพื่อการพัฒนาครู จัดตั้งคลังเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาให้ครูสามารถใช้บริการเพื่อจัดการเรียนรู้ได้อย่างทันสมัยและคล่องตัว^{๕๒} ส่งเสริมการพัฒนาตนเองของครูอย่างต่อเนื่อง เช่น การเข้าประชุม สัมมนา ศึกษาต่อ ติวงาน และเปลี่ยนเรียนรู้ ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง^{๕๓} สร้างเครือข่ายการพัฒนาทั้งในและนอกสถานศึกษา เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เช่น เครือข่ายเสมือนจริง (ออนไลน์)^{๕๔} พัฒนาครูแบบมีส่วนร่วมขององค์กรในพื้นที่ทั้งภาครัฐ เอกชน และท้องถิ่น^{๕๕} พัฒนาความร่วมมือกับสถาบันฝ่ายผลิตครูให้ผลิตในจำนวนที่พอเหมาะ เน้นคุณภาพสูง โดยให้ปริมาณการผลิตครูสอดคล้องกับความต้องการใช้ครู^{๕๖} ปรับปรุงหลักเกณฑ์การออก การต่ออายุ และการเพิกถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ ให้มีวิธีการใหม่ ๆ เพื่อการแก้ไขปัญหาที่ประสบอยู่ในปัจจุบัน^{๕๗} ปรับเงื่อนไขการรับรองประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู เพื่อแก้ไขปัญหาสถาบันรับจำนวนไม่ตรงกับที่ได้รับการรับรองสถาบัน จัดการเรียนการสอนก่อนที่ครูสภาจะรับรองหรือบางแห่งจัดการเรียนการสอนโดยไม่ขอรับรองจากรัฐสภา^{๕๘} ปรับเกณฑ์การเทียบโอนและการทดสอบที่อนุญาตให้ผู้มีวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาตรี ที่ไม่ใช่ปริญญาทางการศึกษา สามารถขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูได้โดยไม่ผ่านการศึกษาดำเนินหลักสูตร^{๕๙} หาวิธีการแก้ไขปัญหากรณีผู้จบการศึกษาในสาขาวิชาเฉพาะ เช่น วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ อักษรศาสตร์ ที่ต้องการประกอบวิชาชีพครู^{๖๐}

สรุปวิเคราะห์ปฏิรูปวิธีการพัฒนาครูให้สอดคล้องกับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ ได้ ดังนี้

๑. ลด/ยกเลิกวิธีการพัฒนาที่เน้นการอบรม เป็นการพัฒนาครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ให้เกิดการพัฒนาการเรียนรู้ออกของครูที่โรงเรียน
๒. นำเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนา

^{๕๑} สัมภาษณ์ นางจรูญ จารุสาร, ๒ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^{๕๒} สัมภาษณ์ นายอภิรักษ์ กงทอง, ๗ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^{๕๓} สัมภาษณ์ นางนันทนา ชมชื่น, ๙ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^{๕๔} สัมภาษณ์ นายสุชีพ บุญวงษ์, ๑๓ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^{๕๕} สัมภาษณ์ นางปราณี กระทุ้มเขตต์, ๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^{๕๖} สัมภาษณ์ นายถาวร ทิพย์โส, ๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^{๕๗} สัมภาษณ์ นายสุวพันธ์ พลวงศ์, ๒๐ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^{๕๘} สัมภาษณ์ นางปริศนา สุขสุสาน, ๒๒ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^{๕๙} สัมภาษณ์ นายสมชาย คำรักษ์, ๒๓ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^{๖๐} สัมภาษณ์ นายภาณุวัฒน์ เขียวนาค, ๒๔ สิงหาคม ๒๕๖๑.

๓. ส่งเสริมการพัฒนาตนเองของครูอย่างต่อเนื่อง
๔. สร้างเครือข่ายการพัฒนาทั้งในและนอกสถานศึกษาเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้
๕. พัฒนาความร่วมมือกับสถาบันฝ่ายผลิตครูให้ผลิตในจำนวนที่พอเหมาะ
๖. มีพัฒนาครูแบบมีส่วนร่วมขององค์กรในพื้นที่ทั้งภาครัฐ เอกชน และท้องถิ่น
๗. ปรับปรุงหลักเกณฑ์การออก การต่ออายุ และการเพิกถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ ให้มีวิธีการใหม่ ๆ
๘. ปรับเงื่อนไขการรับรองประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู
๙. นำปรับเกณฑ์การเทียบโอนและการทดสอบที่อนุญาตให้ผู้มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี ที่ไม่ใช่ปริญญาทางการศึกษา สามารถขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูได้
๑๐. แก้ไขปัญหากรณีผู้จบการศึกษาในสาขาวิชาเฉพาะที่ต้องการประกอบวิชาชีพครู

ข. ส่งเสริมความรู้และการพัฒนาครูตามความต้องการ

จัดให้มีการปฐมนิเทศครูใหม่และทำความเข้าใจในปรัชญา จุดมุ่งหมาย หลักสูตรและวิธีการเรียนการสอน จิตวิญญาณและความเป็นครูที่ดี^{๖๑} กำหนดจำนวนนักเรียนต่อครูให้เหมาะสมและสอดคล้องกับการเรียนการสอน^{๖๒} พัฒนาและจัดสื่อการสอนที่มีคุณภาพสอดคล้องกับเนื้อหาสาระวิชา ทั้งที่เป็นสื่อเนื้อหาและสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย^{๖๓} ครูทุกคนต้องได้รับการพัฒนาจากหน่วยงานและพัฒนาตนเองทุกปีอย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง และต้องเข้ารับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องปีละ ๑๐๐ ชั่วโมง^{๖๔} ครูบรรจุใหม่ต้องผ่านการอบรมตามโปรแกรมการอบรมเพื่อฝึกหัดการสอนและได้รับเงินเดือนสูง ระหว่างการอบรมด้วย^{๖๕} การพัฒนาตนเองต้องอยู่ในการกำกับดูแลของศึกษานิเทศก์และผู้บริหารและต้องผ่านการทดลองงาน ๑ ปี ครูเก่าอายุงาน ๑๐ ปีขึ้นไปต้องเข้ารับการพัฒนาด้วยโดยมีองค์กรทำหน้าที่ด้านพัฒนาครูเป็นการเฉพาะ^{๖๖} ต้องมีความคิดที่กว้างไกลมีการใช้สื่อเทคโนโลยีในการสอนและควรคำนึงถึงวัยของผู้เรียนและความเข้าใจในสื่อที่จะนำมาถ่ายทอด^{๖๗} ต้องมีความรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของโลกในปัจจุบัน เพื่อจะได้นำความรู้มาถ่ายทอดให้กับนักเรียน และใช้สื่อเทคโนโลยีต่างๆที่ทันสมัยมาถ่ายทอดให้กับนักเรียน เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียนให้มากที่สุด^{๖๘} ต้องช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองได้สูงสุดเท่าที่เป็นไปได้หรือกล่าวอีกอย่างว่าต้องช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพของ

^{๖๑} สัมภาษณ์ นางจรรยา จารุสาร, ๒ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^{๖๒} สัมภาษณ์ นายอภิรักษ์ กงทอง, ๗ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^{๖๓} สัมภาษณ์ นางนันทนา ชมชื่น, ๙ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^{๖๔} สัมภาษณ์ นายสุชีพ บุญวงษ์, ๑๓ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^{๖๕} สัมภาษณ์ นางปราณี กระจ่มเขตต์, ๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^{๖๖} สัมภาษณ์ นายถาวร ทิพย์โส, ๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^{๖๗} สัมภาษณ์ นายสุวพันธ์ ผลวงศ์, ๒๐ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^{๖๘} สัมภาษณ์ นางปริศนา สุขสุสาน, ๒๒ สิงหาคม ๒๕๖๑.

เขา^{๖๙} ต้องพัฒนาตนเองในด้านเทคโนโลยี วิชาการ เพื่อนำนวัตกรรมไปพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้และเข้าใจในบทเรียนมากยิ่งขึ้นและยังถือได้ว่าครูเป็นผู้พัฒนาตนเองอยู่เสมอ^{๗๐}

สรุปวิเคราะห์ส่งเสริมความรู้และการพัฒนาครูตามความต้องการ ตามได้ ดังนี้

๑. จัดให้มีการปฐมนิเทศครูใหม่และทำความเข้าใจในปรัชญา จุดมุ่งหมาย หลักสูตร และวิธีการเรียนการสอน

๒. กำหนดจำนวนนักเรียนต่อครูให้เหมาะสม

๓. พัฒนาและจัดสื่อการสอนที่มีคุณภาพสอดคล้องกับเนื้อหาสาระวิชา

๔. ครูทุกคนต้องได้รับการพัฒนา

๕. พัฒนาตนเองต้องอยู่ในการกำกับดูแลของศึกษานิเทศก์และผู้บริหาร

๖. มีการใช้สื่อเทคโนโลยีในการสอน

๗. ครูบรรจุใหม่ต้องผ่านการอบรมตามโปรแกรมการอบรมเพื่อฝึกหัดการสอน

๘. มีความรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของโลกในปัจจุบัน

๙. ช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองได้สูงสุดเท่าที่เป็นไปได้

๑๐. พัฒนาตนเองในด้านเทคโนโลยี วิชาการ เพื่อนำนวัตกรรมไปพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้และเข้าใจในบทเรียนมากยิ่งขึ้น

๔.๓.๔ การเสริมสร้างประสิทธิภาพการใช้ครูแบ่งออกได้ ดังนี้

ก. เตรียมครูและสนับสนุนการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพ

ครูทุกคนต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู^{๗๑} กำหนดให้ครูประถมศึกษาอย่างน้อย ต้องจบปริญญาตรี ครูระดับมัธยมศึกษาต้องจบสูงกว่าปริญญาตรี^{๗๒} จัดให้มีการปฐมนิเทศครูใหม่และทำความเข้าใจใน ปรัชญา จุดมุ่งหมาย หลักสูตรและวิธีการเรียนการสอน จิตวิญญาณและความเป็นครูที่ดี^{๗๓} กำหนดจำนวนนักเรียนต่อครูให้เหมาะสมและสอดคล้องกับการเรียนการสอน^{๗๔} พัฒนาและจัดสื่อการสอนที่มีคุณภาพสอดคล้องกับเนื้อหาสาระวิชาทั้งที่เป็นสื่อเนื้อหาและสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย^{๗๕} ผู้สอนแจกใบงานซึ่งเป็นประเด็นคำถามที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาที่ให้ผู้เรียนอ่านมาก่อน ได้แก่ การกำหนดจุดมุ่งหมาย การออกแบบการสอนที่เป็นระบบ หลักการเลือกเนื้อหาและประสบการณ์การเรียนรู้^{๗๖} ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มได้เสนอผลงานที่ได้เตรียมไว้ โดยให้นำเสนอกลุ่มละ ๑๐ นาที พร้อม

^{๖๙} สัมภาษณ์ นายสมชาย คำรักษ์, ๒๓ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^{๗๐} สัมภาษณ์ นายภาณุวัฒน์ เขียวนาค, ๒๔ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^{๗๑} สัมภาษณ์ นางจรรุญ จารุสาร, ๒ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^{๗๒} สัมภาษณ์ นายอภิรักษ์ กงทอง, ๗ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^{๗๓} สัมภาษณ์ นางนันทนา ชมชื่น, ๙ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^{๗๔} สัมภาษณ์ นายสุชีพ บุญวงษ์, ๑๓ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^{๗๕} สัมภาษณ์ นางปราณี กระทุ้มเขตต์, ๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^{๗๖} สัมภาษณ์ นายถาวร ทิพย์โส, ๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๑.

ทั้งให้ร่วมกันอภิปราย^{๗๗} ผู้สอนร่วมกับผู้เรียนร่วมกันสรุปแนวคิด หลักการ และสรุปเนื้อหาตามหลักสูตร^{๗๘} เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ซักถามประเด็นที่สงสัยทั้งหมด โดยเฉพาะในจุดที่ยังไม่เข้าใจ โดยผู้สอนจะอธิบายเพิ่มเติมจนผู้เรียนเกิดความเข้าใจทั้งหมดอย่างชัดเจน^{๗๙} ผู้สอนได้มอบหมายงานให้ผู้เรียนแต่ละคนไปเตรียมวางแผน และเขียนแผนการสอน สำหรับสอนครั้งต่อไปคนละ ๑๐ นาที^{๘๐}

สรุปวิเคราะห์เตรียมครูและสนับสนุนการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพ ได้ ดังนี้

๑. ต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู
๒. ต้องมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป
๓. มีการปฐมนิเทศครูใหม่
๔. กำหนดจำนวนนักเรียนต่อครูให้เหมาะสม
๕. มีใบงานซึ่งเป็นประเด็นคำถามที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหา
๖. พัฒนาและจัดสื่อการสอนที่มีคุณภาพสอดคล้องกับเนื้อหาสาระวิชา
๗. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มได้เสนอผลงานที่ได้เตรียมไว้
๘. ผู้สอนร่วมกับผู้เรียนร่วมกันสรุปแนวคิด หลักการ
๙. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ซักถามประเด็นที่สงสัยทั้งหมด
๑๐. ผู้สอนได้มอบหมายงาน ให้ผู้เรียนแต่ละคนไปเตรียมวางแผน

ข. ปฏิรูปห้องเรียน

ปรับเปลี่ยนรูปแบบการสอนของครูให้เป็นผู้จัดกระบวนการเรียนรู้แทนการสอนแบบดั้งเดิม^{๘๑} จัดระบบเครือข่ายและนิเทศการสอนภายในสถานศึกษา (ห้องเรียน) ให้มีประสิทธิภาพ^{๘๒} จัดให้มีครูต้นแบบ (Master teachers) เพื่อเป็นที่ปรึกษาและช่วยเหลือทางวิชาการ/การจัดการเรียนรู้ของครู^{๘๓} มีสภาพแวดล้อมเชื้อเชิญให้ผู้เรียนเกิดความต้องการที่จะเรียนรู้ และเอื้อให้ครูกับนักเรียนใกล้ชิดกันมากที่สุด โดยกระทรวงศึกษาได้กำหนดจำนวนที่เหมาะสมของนักเรียนต่อห้องเรียน^{๘๔} ครูเป็นผู้ที่มีบทบาทหลักในการวางแผนและออกแบบการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน รวมทั้งการวางกฎเกณฑ์กระบวนการ และแจ้งให้ผู้เรียนทราบถึงกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นตลอดปีการศึกษา ทั้งนี้ควรติดประกาศไว้ในที่ที่ง่ายต่อการมองเห็น^{๘๕} ในห้องเรียนควรมีบรรยากาศการเคลื่อนไหว เสียงหัวเราะ แม้แต่การพูดคุยส่งเสียงดังก็ยังได้ เพราะมันแสดงให้เห็นถึงการเรียนรู้ในเชิงรุก ซึ่งแตกต่างจากห้องเรียนที่เงียบ

^{๗๗} สัมภาษณ์ นายสุวัฒน์ พลวงค์, ๒๐ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^{๗๘} สัมภาษณ์ นางปริศนา สุขสุสาน, ๒๒ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^{๗๙} สัมภาษณ์ นายสมชาย คำรักษ์, ๒๓ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^{๘๐} สัมภาษณ์ นายภาณุวัฒน์ เขียวนาค, ๒๔ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^{๘๑} สัมภาษณ์ นางจรรยา จารุสาร, ๒ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^{๘๒} สัมภาษณ์ นายอภิรักษ์ กงทอง, ๗ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^{๘๓} สัมภาษณ์ นางนันทนา ชมชื่น, ๙ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^{๘๔} สัมภาษณ์ นายสุชีพ บุญวงศ์, ๑๓ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^{๘๕} สัมภาษณ์ นางปราณี กระจ่มเขตต์, ๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๑.

สงบอย่างเช่นในอดีต^{๘๖} นักเรียนในห้องเรียนนี้ควรได้รับอนุญาตให้ลุกขึ้นหรือนั่งลงบนเก้าอี้ของตัวเองได้ตามใจ เพื่อจะสร้างการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่พวกเขาสนใจและส่งเสริมให้พวกเขาคิดและรู้จักค้นคว้าด้วยตนเอง^{๘๗} คุณครูและนักเรียนปฏิบัติต่อกันด้วยความเคารพและให้เกียรติกัน ผ่านทางการปฏิบัติและทางวาจา รวมทั้งน้ำเสียงเวลาพูดคุยกัน และนอกจากการพูดจาอย่างสุภาพต่อกันแล้ว นักเรียนยังส่งเสียงแสดงความคิดเห็นและความต้องการของตนเองด้วยน้ำเสียงที่แสดงถึงความมั่นใจ เพราะเสียงของพวกเขาทุกคนได้รับการฟังอย่างตั้งใจ^{๘๘} มีความเคารพระหว่างครูกับนักเรียนและนักเรียนยังเคารพซึ่งกันและกัน ยอมรับในความแตกต่างของเพื่อนอย่างเข้าอกเข้าใจ รวมถึงการมีความสามารถในการทำงานร่วมกันเป็นทีม^{๘๙} ห้องเรียนที่ดีที่สุดคือ ห้องเรียนที่นักเรียนในห้องเรียนฟังคุณครู แต่การฟังและการยอมปฏิบัติตามกติกาไม่ได้มาจากการกลัวการลงโทษ หรือแรงกระตุ้นเชิงลบ ในทางกลับกันนั้น นักเรียนได้รับการส่งเสริมให้มีความเข้าใจในความสำคัญของการประพฤติตัวที่ดีเพื่อผลดีที่จะเกิดขึ้นต่อตนเองในระยะยาว^{๙๐}

สรุปวิเคราะห์ปฏิรูปห้องเรียนได้ ดังนี้

๑. ปรับเปลี่ยนรูปแบบการสอนของคุณครู
๒. จัดระบบเครือข่ายและนิเทศการสอนภายในสถานศึกษา
๓. จัดให้มีครูต้นแบบ (Master teachers) เพื่อเป็นพี่เลี้ยงและช่วยเหลือทางวิชาการ
๔. มีสภาพแวดล้อมเชื้อเชิญให้ผู้เรียนเกิดความต้องการที่จะเรียนรู้
๕. วางแผนและออกแบบการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน
๖. มีบรรยากาศการเคลื่อนไหว เสียงหัวเราะ
๗. ได้รับอนุญาตให้ลุกขึ้นหรือนั่งลงบนเก้าอี้ของตัวเองได้ตามใจ
๘. คุณครูและนักเรียนปฏิบัติต่อกันด้วยความเคารพและให้เกียรติกัน
๙. มีความเคารพระหว่างครูกับนักเรียนและนักเรียนยังเคารพซึ่งกันและกัน
๑๐. ห้องเรียนที่นักเรียนในห้องเรียนฟังคุณครู แต่การฟังและการยอมปฏิบัติตามกติกาไม่ได้มาจากการกลัวการลงโทษ หรือแรงกระตุ้นเชิงลบ

^{๘๖} สัมภาษณ์ นายถาวร ทิพย์โสด, ๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^{๘๗} สัมภาษณ์ นายสุวพันธ์ ผลวงค์, ๒๐ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^{๘๘} สัมภาษณ์ นางปริศนา สุขสุสาสน์, ๒๒ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^{๘๙} สัมภาษณ์ นายสมชาย คำรักษ์, ๒๓ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^{๙๐} สัมภาษณ์ นายภาณุวัฒน์ เขียวนาค, ๒๔ สิงหาคม ๒๕๖๑.

๔.๓.๕ การส่งเสริมและพัฒนาสิทธิครู แบ่งออกได้ ดังนี้

ก. เสริมสร้างสิทธิครู

จัดตั้งและพัฒนากองทุนพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา เพื่อสิทธิในการได้รับการส่งเสริมและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง^{๙๑} จัดตั้งองค์กรเพื่อรักษา สนับสนุนและปกป้องสิทธิครูเมื่อเผชิญกับสถานการณ์เปลี่ยนแปลงสถานภาพ ภาวะวิกฤติหรือภัยอันตรายที่มีผลกระทบต่อการปฏิบัติงาน ขวัญกำลังใจของครู^{๙๒} จัดสวัสดิการ สวัสดิภาพ สิทธิประโยชน์เกื้อกูลอื่น และส่งเสริมความมั่นคงแก่ครูและบุคลากรทางการศึกษา^{๙๓} ส่งเสริมความสามัคคี ยกย่องเชิดชูและผดุงเกียรติครูและบุคลากรทางการศึกษา^{๙๔} ส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาการจัดการสวัสดิการ สวัสดิภาพและคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา^{๙๕} ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาในเรื่องสื่อการเรียนการสอนและเรื่องอื่นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา^{๙๖} สนับสนุนการเพิ่มวิทยฐานะ^{๙๗} เมื่อมีการประชุมหรือทำงานนอกเวลาจ่ายค่าเบี้ยประชุมหรือค่าทำงานนอกเวลา^{๙๘} ให้ทุนการรักษาพยาบาล^{๙๙} ส่งเสริมให้บุคลากรได้ศึกษาเพิ่มเติมเพื่อให้มีความเชี่ยวชาญกับตำแหน่งหน้าที่ที่ทำอยู่^{๑๐๐}

สรุปวิเคราะห์เสริมสร้างสิทธิครูได้ ดังนี้

๑. จัดตั้งกองทุนพัฒนาครู
๒. ให้ขวัญกำลังใจของครู
๓. ส่งเสริมความมั่นคงแก่ครู
๔. เชิดชูเกียรติครู
๕. ส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาวิจัย
๖. ส่งเสริมเรื่องสื่อการเรียนการสอน
๗. สนับสนุนการเพิ่มวิทยฐานะ
๘. จ่ายค่าทำงานนอกเวลา
๙. ดูแลค่ารักษาพยาบาล
๑๐. ส่งเสริมให้บุคลากรได้ศึกษาเพิ่มเติม

^{๙๑} สัมภาษณ์ นางจรรยา จารุสาร, ๒ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^{๙๒} สัมภาษณ์ นายอภิรักษ์ กงทอง, ๗ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^{๙๓} สัมภาษณ์ นางนันทนา ชมชื่น, ๙ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^{๙๔} สัมภาษณ์ นายสุชีพ บุญวงษ์, ๑๓ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^{๙๕} สัมภาษณ์ นางปราณี กระทุ้มเขตต์, ๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^{๙๖} สัมภาษณ์ นายถาวร ทิพย์โส, ๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^{๙๗} สัมภาษณ์ นายสุวัฒน์ ผลวงศ์, ๒๐ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^{๙๘} สัมภาษณ์ นางปริศนา สุขสุสาน, ๒๒ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^{๙๙} สัมภาษณ์ นายสมชาย คำรักษ์, ๒๓ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^{๑๐๐} สัมภาษณ์ นายภาณุวัฒน์ เขียวนาค, ๒๔ สิงหาคม ๒๕๖๑.

ข. รักษาและปกป้องสิทธิครู

ตั้งคณะกรรมการแก้ปัญหาของครู^{๑๐๑} เรียกร้องสิทธิประโยชน์ที่ครูอันจะพึงได้^{๑๐๒} อำนวยความสะดวกการเดินทางมาสอนของครู^{๑๐๓} ส่งเสริมให้ครูได้มีโอกาสได้รับสวัสดิการเต็มที่^{๑๐๔} ส่งเสริมบุตรธิดาของครูให้มีการศึกษาจนจบระดับปริญญาตรี^{๑๐๕} อำนวยความสะดวกให้พ่อแม่ของครูได้รักษาฟรี^{๑๐๖} จัดสรรบ้านพักให้อยู่ใกล้โรงเรียน^{๑๐๗} เงินเดือนของครูควรเพิ่มมากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่^{๑๐๘} ครูควรได้สิทธิการลดค่าน้ำค่าไฟครึ่งหนึ่ง^{๑๐๙} การเลื่อนตำแหน่งทางวิชาการ คุณครูทุกคนควรมีสิทธิเลื่อนตามวุฒิการศึกษา^{๑๑๐}

สรุปวิเคราะห์รักษาและปกป้องสิทธิครูได้ ดังนี้

๑. ตั้งคณะกรรมการแก้ปัญหาของครู
๒. เรียกร้องสิทธิประโยชน์ที่ครูอันจะพึงได้
๓. อำนวยความสะดวกการเดินทางมาสอนของครู
๔. ส่งเสริมให้ครูได้มีโอกาสได้รับสวัสดิการเต็มที่
๕. ส่งเสริมบุตรธิดาของครูให้มีการศึกษาจนจบระดับปริญญาตรี
๖. อำนวยความสะดวกให้พ่อแม่ของครูได้รักษาฟรี
๗. จัดสรรบ้านพักให้อยู่ใกล้โรงเรียน
๘. เงินเดือนของครูควรเพิ่มมากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่
๙. ครูควรได้สิทธิการลดค่าน้ำค่าไฟครึ่งหนึ่ง
๑๐. การเลื่อนตำแหน่งทางวิชาการ คุณครูทุกคนควรมีสิทธิเลื่อนตามวุฒิการศึกษา

^{๑๐๑} สัมภาษณ์ นางจรรยา จารุสาร, ๒ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^{๑๐๒} สัมภาษณ์ นายอภิรักษ์ กงทอง, ๗ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^{๑๐๓} สัมภาษณ์ นางนันทนา ชมชื่น, ๙ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^{๑๐๔} สัมภาษณ์ นายสุชีพ บุญวงษ์, ๑๓ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^{๑๐๕} สัมภาษณ์ นางปราณี กระทุ้มเขตต์, ๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^{๑๐๖} สัมภาษณ์ นายถาวร ทิพย์ไสตุ, ๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^{๑๐๗} สัมภาษณ์ นายสุวัฒน์ ผลวงษ์, ๒๐ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^{๑๐๘} สัมภาษณ์ นางปริศนา สุขสุสาสน์, ๒๒ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^{๑๐๙} สัมภาษณ์ นายสมชาย คำรักษ์, ๒๓ สิงหาคม ๒๕๖๑.

^{๑๑๐} สัมภาษณ์ นายภาณุวัฒน์ เขียวนาค, ๒๔ สิงหาคม ๒๕๖๑.

๔.๔ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการนำเสนอการพัฒนาครูเพื่อคุณภาพผู้เรียน ในศตวรรษที่ ๒๑

การสนทนากลุ่มเฉพาะเรื่องการพัฒนาครูเพื่อคุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ ประกอบด้วยประเด็นการสนทนากลุ่ม จากผู้สนทนาจำนวน ๑๐ รูป/คน โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสนทนากลุ่ม โดยมีประเด็นคำถามการสนทนากลุ่มตามการพัฒนาครูเพื่อคุณภาพผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ ประกอบด้วย ๑) การสร้างมาตรฐานวิชาชีพครูให้เป็นที่ยอมรับ ๒) การผลิตครูให้ได้มาตรฐานเพื่อรองรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ ๓) การพัฒนาครูให้เกิดทักษะการจัดการเรียนรู้เพื่อทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ ๔) การเสริมสร้างประสิทธิภาพการใช้ครู ๕) การส่งเสริมและพัฒนาสิทธิครู

แต่ละประเด็นล้วนเป็นที่น่าสนใจ ซึ่งมีผู้ร่วมสนทนาได้ให้ข้อเสนอแนะอยู่ประเด็น ผู้วิจัยได้สรุปประมวลข้อคิดเห็นดังกล่าวไว้ ดังนี้

๑. การสร้างมาตรฐานวิชาชีพครูให้เป็นที่ยอมรับ จากการสนทนากลุ่มจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๑๐ ท่าน สรุปได้ ดังนี้ จัดให้มีการสอบเพื่อรับและต่อใบอนุญาตประกอบวิชาชีพแทนการได้รับแบบอัตโนมัติ กำหนดให้ครูทุกคนต้องพัฒนาตนเองทุกปี ผลการพัฒนาครูเชื่อมโยงกับผลงานวิทยฐานะและการต่อใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู พัฒนาระบบเงินเดือน การตอบแทนครูที่เหมาะสมยึดโยงกับผลงานและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนตามสภาพจริง ประเมินผลการทำงานของครูด้วยวิธีการประเมินแบบค่าสัมพัทธ์ ที่คำนึงถึงความต่างระหว่างผลผลิตกับปัจจัยพัฒนาระบบการจูงใจให้คนเก่งมาเรียนครูและจัดสรรตำแหน่งที่เหมาะสมรองรับเมื่อจบการศึกษา โดยคัดสรรจากผู้มีผลการเรียนระดับสูงสุดเข้าเรียน ปรับระบบการยกย่องและเชิดชูเกียรติครูที่มีผลงานดีเด่นด้วยระบบแมวมองแทนการเสนอตนเองของครู และมีสวัสดิการตอบแทนต่อเนื่อง ส่งเสริมให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย บุคคลองค์กร หรือชุมชนภายนอกเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรที่มีความหลากหลาย สอดคล้องกับนโยบายทางการศึกษาและความต้องการของสังคมทั้งในระดับปริญญาตรีและบัณฑิตศึกษาที่เน้นการวิจัย ส่งเสริมให้มีการประเมินหลักสูตรตามกำหนดระยะเวลา สนับสนุนให้คณาจารย์จัดกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนการสอนแบบบูรณาการที่สอดแทรกคุณธรรม เน้นการปฏิบัติในแหล่งเรียนรู้ชุมชนในสภาพการณ์จริง และใช้กระบวนการวิจัยในการสอน

๒. การผลิตครูให้ได้มาตรฐานเพื่อรองรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ โดยศึกษาจากการผลิตครูให้ได้มาตรฐานเพื่อรองรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ ข้อค้นพบเห็นว่าการพัฒนาระบบการสรรหาและคัดเลือกอาจารย์โดยเน้นการประเมินผลการปฏิบัติงานสอนอย่างมีส่วนร่วม ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาอาจารย์โดยจัดกิจกรรมการจัดการความรู้เชิงบูรณาการให้ครอบคลุมทุกสาขาวิชา ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาอาจารย์ให้มีเจตคติที่ดีต่อการทำงาน มีความรักองค์กร มีความสุขในการทำงาน รู้จักรักษาสุขภาพแบบองค์รวม รู้จักทำงานเป็นทีมและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน กระตุ้นการเพิ่มคุณวุฒิและตำแหน่งทางวิชาการให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานของ สกอ. พัฒนาศักยภาพอาจารย์ด้านการเขียนตำราและเอกสารทางวิชาการ และการใช้ภาษาต่างประเทศ ส่งเสริมและสนับสนุนอาจารย์ด้านการวิจัยพัฒนาและเผยแพร่นวัตกรรมการเรียนการสอน ทำกิจกรรมทางวิชาการร่วมกับสถาบันทั้งในและต่างประเทศ พัฒนาแนวทางส่งเสริมการคัดเลือกบุคคลต้นแบบในวิชาชีพครูให้เป็นที่ยอมรับในวงการวิชาชีพ พัฒนาระบบและกลไกการคัดเลือกและพัฒนาอาจารย์เพื่อให้ได้อาจารย์ที่มีความรู้ความสามารถเชิงวิชาการ มีคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ รัก

การสอนและการวิจัย ใฝ่รู้ และพัฒนาตนเองให้มีความเชี่ยวชาญในด้านการจัดการเรียนการสอนและการวิจัยอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ เป็นแบบอย่างของครูที่ดี ผลิตและพัฒนางานวิจัยของอาจารย์และบุคลากรให้ได้องค์ความรู้ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา และนำผลไปใช้พัฒนาการปฏิบัติงาน

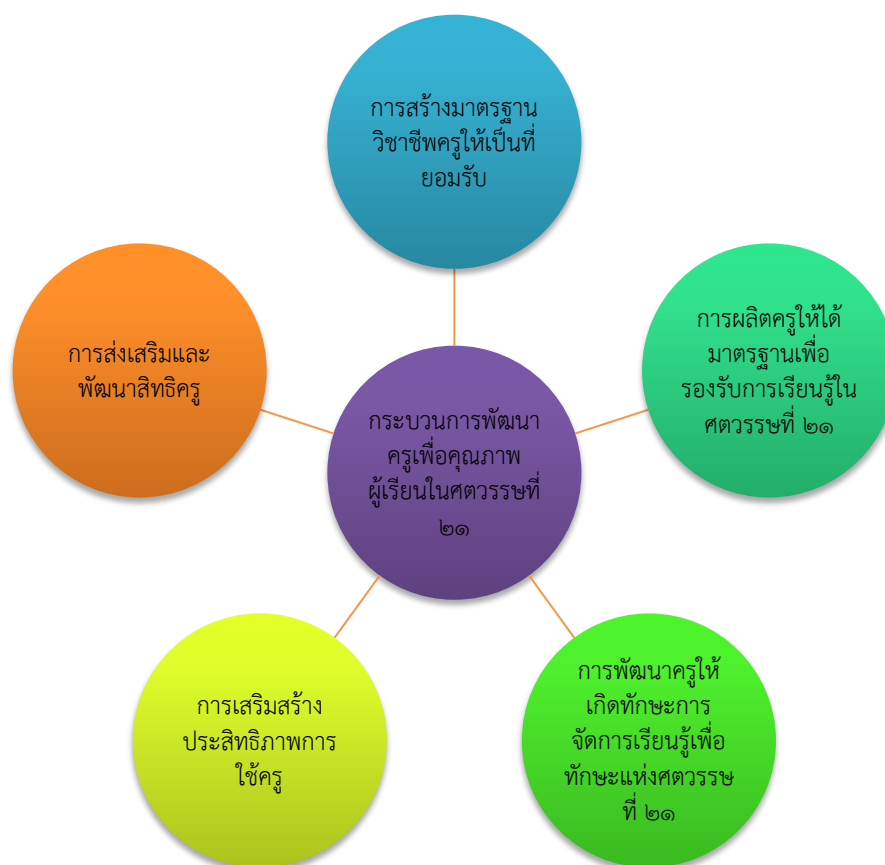
๓. การพัฒนาครูให้เกิดทักษะการจัดการเรียนรู้เพื่อทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ จากข้อสรุปจากผลการสนทนากลุ่มของผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า การกระตุ้นให้อาจารย์และบุคลากรเห็นความสำคัญของการทำงานวิจัยเพื่อให้ได้องค์ความรู้ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา และนำผลไปใช้พัฒนาการปฏิบัติงาน พัฒนาระบบการเรียนรู้อันเป็นการผลิตบัณฑิต และพัฒนาวิชาชีพศึกษาศาสตร์ สร้างความร่วมมือกับองค์กรวิชาชีพอื่น ๆ เพื่อกำหนดหัวข้อวิจัยให้สอดคล้องกับความต้องการและนำไปสู่การใช้ประโยชน์ จัดหาแหล่งทุนและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อสนับสนุนให้อาจารย์และบุคลากรสามารถผลิตผลงานวิจัยได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ จัดทำฐานข้อมูลงานวิจัย เพื่อรวบรวมข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับงานวิจัย สร้างเครือข่ายวิจัยทั้งในและต่างประเทศ เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการผลิตและการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย รวมทั้งการใช้ข้อมูลสารสนเทศและสิ่งอำนวยความสะดวกในการวิจัยร่วมกัน จัดตั้งทีมพี่เลี้ยงงานวิจัยเพื่อให้คำปรึกษาและคำแนะนำแก่นักวิจัยรุ่นใหม่ ส่งเสริมให้มีการเขียนโครงการวิจัยและผลิตงานวิจัยร่วมกับนักวิจัยต่างชาติ เพื่อให้สามารถผลิตงานวิจัยที่มีมาตรฐานนานาชาติโดยมีแหล่งทุนสนับสนุนจากองค์กรระหว่างประเทศ จัดทำฐานข้อมูลงานวิจัย เพื่อรวบรวมข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับงานวิจัย ส่งเสริมและสนับสนุนการเผยแพร่ผลงานวิจัยให้เป็นที่ยอมรับทั้งในระดับชาติและนานาชาติ โดยจัดประชุมวิชาการด้านวิชาชีพศึกษาศาสตร์ สนับสนุนให้อาจารย์และบุคลากรเข้าร่วมประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานในการประชุมวิชาการทั้งในระดับชาติและนานาชาติ จัดให้มีการประชาสัมพันธ์ผลงานวิจัยผ่านสื่อต่างๆ จัดกิจกรรมยกย่องเชิดชูเกียรตินักวิจัยที่มีงานวิจัยเป็นที่ยอมรับ เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจแก่นักวิจัยรวมทั้งเป็นการสร้างแรงจูงใจและการเป็นแบบอย่างแก่อาจารย์และบุคลากรในการทำงานวิจัย

๔. การเสริมสร้างประสิทธิภาพการใช้ครู สรุปผลการวิเคราะห์จากการสนทนากลุ่มพบว่า สร้างเสริมปริมาณครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา การขออัตรากำลังข้าราชการ พนักงานราชการให้พอเพียง การขอร้งบประมาณค่าจ้างชั่วคราวครูและเจ้าหน้าที่ ส่งเสริมการศึกษาต่อ การฝึกอบรมและการปฏิบัติงานการกำหนดมาตรการให้มีการนำผลสัมฤทธิ์ที่เกิดต่อผู้เรียนไปใช้ในการพิจารณาความดีความชอบ เลื่อนขั้นเงินเดือน ให้ค่าตอบแทน การขอมิและเลื่อนวิทยฐานะ สร้างโอกาสและความร่วมมือในการสร้างเสริมคุณภาพครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา สร้างโอกาสและความร่วมมือกับภาคเอกชนและชุมชน การกำหนดหลักเกณฑ์ในการแต่งตั้งการทดสอบการฝึกอบรมและการออกใบรับรองการเป็นครู ฝึกในสถานประกอบการ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเผยแพร่ภูมิปัญญาระหว่างภาคเอกชน ชุมชนและ สถานศึกษา การส่งเสริมความร่วมมือการจัดการเรียนการสอนร่วมกับสถานประกอบการ หน่วยงานภาครัฐและเอกชน

๕. การส่งเสริมและพัฒนาสิทธิครู สรุปผลการวิเคราะห์จากการสนทนากลุ่ม พบว่า จัดระบบการเรียนการสอน และระบบกระบวนการผลิตและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา คุณภาพ และมาตรฐานให้มีความพร้อมอยู่ตลอดเวลา ปรับปรุงให้สถาบันที่ผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์รวมทั้งบุคลากรทางการศึกษา มีความพร้อมและความเข้มแข็ง ในการเตรียมบุคลากรใหม่ การพัฒนา

บุคลากรประจำการอย่างต่อเนื่อง และจัดตั้งกองทุนพัฒนา ครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา การกำหนดมาตรการให้มีการนำผลสัมฤทธิ์ที่เกิดต่อผู้เรียนไปใช้ในการพิจารณาความดีความชอบ เลื่อนขั้นเงินเดือน ให้ค่าตอบแทน การขอมิและเลื่อนวิทยฐานะ สร้างโอกาสและความร่วมมือในการสร้างเสริมคุณภาพครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา ให้ทุนการศึกษาเพื่อการศึกษาต่อที่สาขาที่จบมา โครงสร้างคณะกรรมการเสริมสร้างสมรรถนะการปฏิบัติงานของครูใหม่ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเผยแพร่ภูมิปัญญาระหว่างภาคเอกชน ชุมชนและ สถานศึกษา จัดหาที่พักอาศัยบริเวณรอบโรงเรียนซึ่งไม่ไกลจากโรงเรียนมากนัก ให้ทุนการศึกษาแก่บุตรธิดาให้มีการศึกษาในระดับปริญญา

สรุปผลการนำเสนอการพัฒนาครูเพื่อคุณภาพผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ จากการสนทนากลุ่มสรุปดังสรุปในภาพที่ ๔.๑

ภาพที่ ๔.๑ การพัฒนาครูเพื่อคุณภาพผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑

จากภาพที่ ๔.๑ อธิบายได้ว่า การพัฒนาครูเพื่อคุณภาพผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ พบว่า มีความเหมาะสมที่จะนำไปพัฒนาครูได้ โดยมีหลัก ๕ ประการ ดังนี้

๑. การสร้างมาตรฐานวิชาชีพครูให้เป็นที่ยอมรับ

ก. จัดระบบการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ เงินเดือน และวิทยฐานะ

๑) มีการสอบเพื่อรับและต่อใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ

๒) กำหนดให้ครูทุกคนต้องพัฒนาตนเองทุกปี

- ๓) พัฒนาระบบเงินเดือน การตอบแทนครูที่เหมาะสม
  - ๔) ประเมินผลการทำงานของครูด้วยวิธีการประเมินแบบค่าสัมพัทธ์
  - ๕) จัดสรรค่าตอบแทนและสวัสดิการให้สามารถดึงดูดคนเก่งและดีมาเป็นครู
  - ๖) มีระบบประกันและรับรองคุณภาพมาตรฐานวิชาชีพครูและสถาบันผลิตครู
  - ๗) วางแผนการผลิตครู การพัฒนาและการใช้อย่างเป็นระบบ
  - ๘) จัดระบบเพื่อให้บัณฑิตสาขาอื่นได้เป็นครู
  - ๙) มีพัฒนาระบบการผลิตครู อาจารย์ที่สอนในระดับสูงกว่าการศึกษาขั้นพื้นฐาน
  - ๑๐) สนับสนุนให้เกิดการต่อยอด เพื่อให้เกิดความเจริญก้าวหน้า
- ข. จูงใจให้คนเก่งคนดีเข้าสู่อาชีพครู
- ๑) เพิ่มอัตราเงินเดือนของอาชีพครู
  - ๒) สนับสนุนให้ครูมีการพัฒนาความรู้ให้สูงขึ้น
  - ๓) เพิ่มสวัสดิการอาชีพครูให้มากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่
  - ๔) มีการพัฒนาระบบการเลื่อนตำแหน่งทางวิชาการให้เป็นระบบ
  - ๕) มีการเพิ่มตำแหน่งครูให้เพียงพอต่อการจบการศึกษาของนิสิต
  - ๖) การสอบคัดเลือกบรรจุครูต้องให้ตรงตามสาขาวิชาที่จบมา
  - ๗) มีตำแหน่งอัตรากำลังเพียงพอต่อจำนวนที่นักศึกษาที่เรียนครู
  - ๘) นักศึกษาที่มีเกรดเฉลี่ยสูงสามารถบรรจุครูได้เลย
  - ๙) มีการส่งเสริมการสอบคัดเลือกครูคืนถิ่น
  - ๑๐) นิสิตที่จบจากสาขาอื่นมีโอกาสสอบครูได้
- ค. ยกย่องและเชิดชูเกียรติครูที่มีผลงานดีเด่น คุณธรรม และจรรยาบรรณ
- ๑) มีการคุ้มครอง พิทักษ์สิทธิของครูเมื่อได้รับการร้องขอ
  - ๒) ให้การยกย่อง เชิดชูเกียรติให้กับครูที่ทำประโยชน์แก่วงการการศึกษา
  - ๓) ให้การช่วยเหลือครูที่ประสบภัยพิบัติต่าง ๆ
  - ๔) มีประกาศยกย่องครูให้รางวัลแก่บุคคลหรือหน่วยงานที่มีผลงานดีเด่น
  - ๕) ให้รางวัลและยกย่องครูแห่งชาติและครูต้นแบบ
  - ๖) จัดงานวันครูเพื่อเป็นการยกย่องให้สังคมเห็นความสำคัญของวิชาชีพครู
  - ๗) ประกาศเกียรติคุณครูอาวุโส เป็นการยกย่องผู้ประกอบการวิชาชีพทางการศึกษา
  - ๘) มีการยกย่องให้เกียรติผู้อื่น
  - ๙) ประกาศเกียรติคุณผู้ประกอบการวิชาชีพทางการศึกษารับรางวัลครูสภา
  - ๑๐) ประกาศเกียรติคุณผู้ประกอบการวิชาชีพทางการศึกษารับเครื่องหมายเชิดชูเกียรติ

๒. การผลิตครูให้ได้มาตรฐานเพื่อรองรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑

- ก. การปฏิรูปครูศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ให้ทันสมัยกับวิทยาการการเรียนรู้
  - ๑) พัฒนาหลักสูตรให้ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน และผู้เรียน
  - ๒) พัฒนาบุคลากรให้ได้มาตรฐานอุดมศึกษาทั้งด้านคุณวุฒิ และตำแหน่งทางวิชาการ
  - ๓) ส่งเสริมสนับสนุนให้คณาจารย์ทำวิจัย
  - ๔) นำองค์ความรู้ที่ได้จากงานวิจัยมาใช้ในการเรียนการสอน

- ๕) พัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้
  - ๖) จัดอบรมบริการวิชาการ/วิชาชีพทางด้านวิชาชีพครูให้กับชุมชน
  - ๗) เสริมสร้างประสิทธิภาพการบริหารจัดการคณะครุศาสตร์
  - ๘) กำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการต่างๆ รวมไปถึงเกณฑ์การประเมินและพัฒนา
  - ๙) ปฏิรูปการเรียนรู้ให้ผู้เรียนรู้จักคิด มีการฝึกปฏิบัติจริง
  - ๑๐) ปลุกฝังให้นักศึกษา เห็นคุณค่าของภูมิปัญญาและศิลปวัฒนธรรมไทย
- ข. ลดการผลิตครูเชิงปริมาณและผลิตครูสาขาขาดแคลน ให้สอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษา
- ๑) ปรับระบบการผลิต การคัดสรร ค่าตอบแทนและสวัสดิการ
  - ๒) พัฒนาและการใช้ครูให้สอดคล้องกับความต้องการทั้งการศึกษาขั้นพื้นฐาน
  - ๓) จัดให้มีสถาบันระดับชาติเพื่อส่งเสริมและพัฒนาคณาจารย์ในสถาบันผลิตครู
  - ๔) ส่งเสริมสถาบันอุดมศึกษาที่ผลิตครูให้มีความเป็นเลิศในการผลิตและพัฒนาครู
  - ๕) ปรับปรุงและพัฒนาระบบและเกณฑ์การประเมินสมรรถนะวิชาชีพครู
  - ๖) พัฒนาครูที่สอนไม่ตรงวุฒิให้มีความรู้ความสามารถสอดคล้องกับสาขาวิชาที่สอน
  - ๗) จัดระบบเพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษาสาขาอื่นที่มีใจรักในวิชาครูมาเป็นครู
  - ๘) ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษานอกระบบ
  - ๙) พัฒนาและการใช้ครู อย่างเป็นระบบให้สอดคล้องกับความต้องการ
  - ๑๐) ตั้งกองทุนพัฒนาและกองทุนส่งเสริมครู
- ๓. การพัฒนาครูให้เกิดทักษะการจัดการเรียนรู้เพื่อทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑**
- ก. ปฏิรูปวิธีการพัฒนาครูให้สอดคล้องกับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑
- ๑) ลด/ยกเลิกวิธีการพัฒนาที่เน้นการอบรม เป็นการพัฒนาครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ให้เกิดการพัฒนารับรู้ของครูที่โรงเรียน
  - ๒) นำเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนา
  - ๓) ส่งเสริมการพัฒนาตนเองของครูอย่างต่อเนื่อง
  - ๔) สร้างเครือข่ายการพัฒนาทั้งในและนอกสถานศึกษาเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้
  - ๕) พัฒนาร่วมมือกับสถาบันฝ่ายผลิตครูให้ผลิตในจำนวนที่พอเหมาะ
  - ๖) มีพัฒนาครูแบบมีส่วนร่วมขององค์กรในพื้นที่ทั้งภาครัฐ เอกชน และท้องถิ่น
  - ๗) ปรับปรุงหลักเกณฑ์การออก การต่ออายุ และการเพิกถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ ให้มีวิธีการใหม่ๆ
  - ๘) ปรับเงื่อนไขการรับรองประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู
  - ๙) นำปรับเกณฑ์การเทียบโอนและการทดสอบที่อนุญาตให้ผู้มีวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาตรี ที่ไม่ใช่ปริญญาทางการศึกษา สามารถขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูได้
  - ๑๐) แก้ไขปัญหากรณีผู้จบการศึกษาในสาขาวิชาเฉพาะที่ต้องการประกอบวิชาชีพครู

ข. ส่งเสริมความรู้และการพัฒนาครูตามความต้องการ

๑) จัดให้มีการปฐมนิเทศครูใหม่และทำความเข้าใจในปรัชญา จุดมุ่งหมาย หลักสูตรและวิธีการเรียนการสอน

๒) กำหนดจำนวนนักเรียนต่อครูให้เหมาะสม

๓) พัฒนาและจัดสื่อการสอนที่มีคุณภาพสอดคล้องกับเนื้อหาสาระวิชา

๔) ครูทุกคนต้องได้รับการพัฒนา

๕) พัฒนาตนเองต้องอยู่ในการกำกับดูแลของศึกษานิเทศก์และผู้บริหาร

๖) มีการใช้สื่อเทคโนโลยีในการสอน

๗) ครูบรรจุใหม่ต้องผ่านการอบรมตามโปรแกรมการอบรมเพื่อฝึกหัดการสอน

๘) มีความรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของโลกในปัจจุบัน

๙) ช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองได้สูงสุดเท่าที่เป็นไปได้

๑๐) พัฒนาตนเองในด้านเทคโนโลยี วิชาการ เพื่อนำนวัตกรรมไปพัฒนาผู้เรียน ให้มีความรู้และเข้าใจในบทเรียนมากยิ่งขึ้น

๔. การเสริมสร้างประสิทธิภาพการใช้ครู

ก. เตรียมครูและสนับสนุนการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพ

๑) ต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู

๒) ต้องมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป

๓) มีการปฐมนิเทศครูใหม่

๔) กำหนดจำนวนนักเรียนต่อครูให้เหมาะสม

๕) มีใบงานซึ่งเป็นประเด็นคำถามที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหา

๖) พัฒนาและจัดสื่อการสอนที่มีคุณภาพสอดคล้องกับเนื้อหาสาระวิชา

๗) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มได้เสนอผลงานที่ได้เตรียมไว้

๘) ผู้สอนร่วมกับผู้เรียนร่วมกันสรุปแนวคิด หลักการ

๙) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ซักถามประเด็นที่สงสัยทั้งหมด

๑๐) ผู้สอนได้มอบหมายงาน ให้ผู้เรียนแต่ละคนไปเตรียมวางแผน

ข. ปฏิรูปห้องเรียน

๑) ปรับเปลี่ยนรูปแบบการสอนของครู

๒) จัดระบบเครือข่ายและนิเทศการสอนภายในสถานศึกษา

๓) จัดให้มีครูต้นแบบ (Master teachers) เพื่อเป็นพี่เลี้ยงและช่วยเหลือทาง

วิชาการ

๔) มีสภาพแวดล้อมเชื้อเชิญให้ผู้เรียนเกิดความต้องการที่จะเรียนรู้

๕) วางแผนและออกแบบการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน

๖) มีบรรยากาศการเคลื่อนไหว เสียงหัวเราะ

๗) ได้รับอนุญาตให้ลุกขึ้นหรือนั่งลงบนเก้าอี้ของตัวเองได้ตามใจ

๘) คุณครูและนักเรียนปฏิบัติต่อกันด้วยความเคารพและให้เกียรติกัน

๙) มีความเคารพระหว่างครูกับนักเรียนและนักเรียนยังเคารพซึ่งกันและกัน

๑๐) ห้องเรียนที่นักเรียนในห้องเรียนฟังคุณครู แต่การฟังและการยอมปฏิบัติตามกติกาไม่ได้มาจากการกลัวการลงโทษ หรือแรงกระตุ้นเชิงลบ

๕. การส่งเสริมและพัฒนาสิทธิครู

ก. เสริมสร้างสิทธิครู

- ๑) จัดตั้งกองทุนพัฒนาครู
- ๒) ให้ขวัญกำลังใจของครู
- ๓) ส่งเสริมความมั่นคงแก่ครู
- ๔) เชิดชูเกียรติครู
- ๕) ส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาวิจัย
- ๖) ส่งเสริมเรื่องสื่อการเรียนการสอน
- ๗) สนับสนุนการเพิ่มวิทยฐานะ
- ๘) จ่ายค่าทำงานนอกเวลา
- ๙) ดูแลค่ารักษาพยาบาล
- ๑๐) ส่งเสริมให้บุคลากรได้ศึกษาเพิ่มเติม

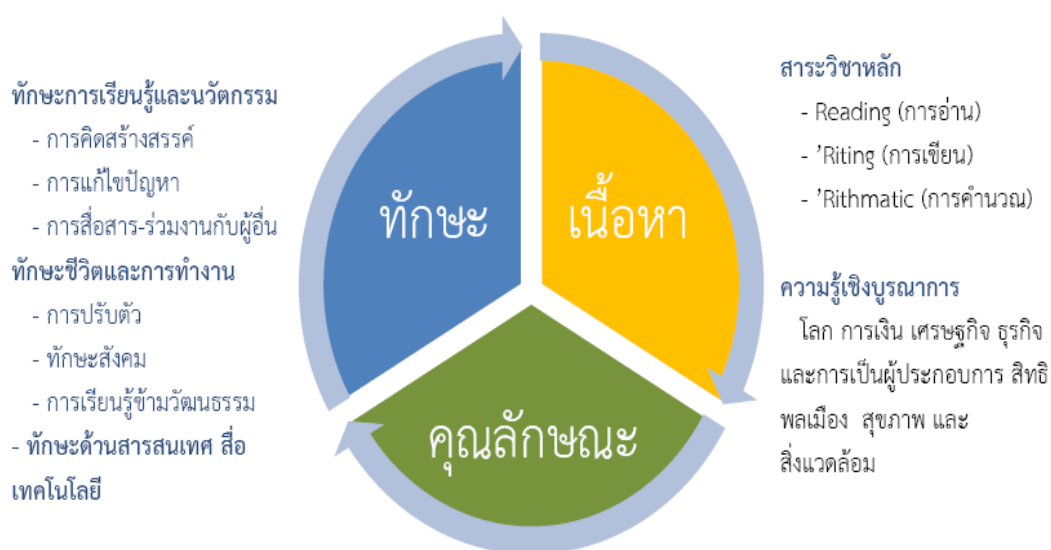
ข. รักษาและปกป้องสิทธิครู

- ๑) ตั้งคณะกรรมการแก้ปัญหาของครู
- ๒) เรียกร้องสิทธิประโยชน์ที่ครูอันจะพึงได้
- ๓) อำนวยความสะดวกการเดินทางมาสอนของครู
- ๔) ส่งเสริมให้ครูได้มีโอกาสได้รับสวัสดิการเต็มที่
- ๕) ส่งเสริมบุตรธิดาของครูให้มีการศึกษาจนจบระดับปริญญาตรี
- ๖) อำนวยความสะดวกให้พ่อแม่ของครูได้รักษาฟรี
- ๗) จัดสรรบ้านพักให้อยู่ใกล้โรงเรียน
- ๘) เงินเดือนของครูควรเพิ่มมากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่
- ๙) ครูควรได้สิทธิการลดค่าน้ำค่าไฟครึ่งหนึ่ง
- ๑๐) การเลื่อนตำแหน่งทางวิชาการ คุณครูทุกคนควรมีสิทธิเลื่อนตามวุฒิ

การศึกษา

๔.๕ องค์กรความรู้จากการวิจัย

การเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ ยังต้องมีการผสมผสานเทคโนโลยีเข้ากับเนื้อหาและวิธีการสอน โดยใช้เทคโนโลยีสนับสนุนทฤษฎีการเรียนรู้แบบใหม่ในการพัฒนาเนื้อหาและทักษะแบบใหม่อีกด้วย เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ ควรมีคุณลักษณะที่มีชีวิต มีพลวัต มีปฏิสัมพันธ์ การเชื่อมต่อและมีส่วนร่วม ใช้สื่อผสมอย่างหลากหลาย ปรับเปลี่ยนตามความสามารถและระดับของผู้เรียน มีเนื้อหาที่ไม่ยึดติดกับตัวสื่อ เลือกประกอบเนื้อหาได้เอง ค้นหา-แก้ไข-จัดบันทึกได้ เก็บประวัติการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ และมีระบบการประเมินผลการเรียนรู้ที่รวดเร็วและต่อเนื่อง

คุณลักษณะด้านการทำงาน การปรับตัว ความเป็นผู้นำ
 คุณลักษณะด้านการเรียนรู้ การค้นหาตนเอง การตรวจสอบการเรียนรู้ของตนเอง
 คุณลักษณะด้านศีลธรรม ความเคารพผู้อื่น ความซื่อสัตย์ สำนักพลเมือง

ภาพที่ ๔.๒ องค์กรความรู้จากการวิจัย

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาครูเพื่อคุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑” มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ (๑) เพื่อศึกษาสภาพการพัฒนาครูเพื่อคุณภาพผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ (๒) เพื่อศึกษากระบวนการพัฒนาครูเพื่อคุณภาพผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ (๓) เพื่อเสนอการพัฒนาครูเพื่อคุณภาพผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑

ประชากร (Population) ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓ จำนวน ๔๗ โรงเรียน รวมจำนวนประชากรที่เป็นผู้อำนวยการโรงเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษารวมประชากรทั้งสิ้น จำนวน ๓,๕๐๐ คน และกลุ่มตัวอย่าง (Sample) ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓ โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้คำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างง่าย โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ เครจซี และมอร์แกน (R.V.Krejcie & D.W.Morgan) ซึ่งได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๓๔๖ คน ผู้วิจัยขอใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง ๓๔๖ คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ของสถานศึกษา ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างง่าย (Simple Random Sampling) แต่ละสถานศึกษา ๔๗ สถานศึกษาโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ๑) แบบสัมภาษณ์ และ ๒) แบบสอบถามความคิดเห็น จำนวน ๓๐ ข้อ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) ด้วยวิธีการสกัดองค์ประกอบ PCA (Principal Components Analysis)

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาวิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลที่ผู้วิจัยสามารถตอบคำถามการวิจัยได้ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้สรุป ดังต่อไปนี้

๕.๑.๑ เพื่อศึกษาสภาพการพัฒนาครูเพื่อคุณภาพผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑

ผลการวิจัยพบว่า สภาพการพัฒนาครูเพื่อคุณภาพผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ พบว่าความเหมาะสมของการพัฒนาครูเพื่อคุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาด้าน พบว่า ด้านที่มีสภาพการพัฒนาอยู่ในระดับมากที่สุด ๓ ด้าน คือ การส่งเสริมและพัฒนาสิทธิครู การผลิตครูให้ได้มาตรฐานเพื่อรองรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ การสร้างมาตรฐาน

วิชาชีพครูให้เป็นที่ยอมรับ และด้านที่มีสภาพการพัฒนายู่ในระดับมาก ๒ ด้าน คือ การพัฒนาครูให้เกิดทักษะการจัดการเรียนรู้เพื่อทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ และการเสริมสร้างประสิทธิภาพการใช้ครู

๕.๑.๒ เพื่อศึกษากระบวนการพัฒนาครูเพื่อคุณภาพผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑

ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการพัฒนาครูเพื่อคุณภาพผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ ประกอบด้วย ๑) การสร้างมาตรฐานวิชาชีพครูให้เป็นที่ยอมรับ ๒) การผลิตครูให้ได้มาตรฐานเพื่อรองรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ ๓) การพัฒนาครูให้เกิดทักษะการจัดการเรียนรู้เพื่อทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ ๔) การเสริมสร้างประสิทธิภาพการใช้ครู ๕) การส่งเสริม และพัฒนาสิทธิครู

๕.๑.๓ เพื่อเสนอการพัฒนาครูเพื่อคุณภาพผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑

ผลการวิจัยพบว่า ผลการนำเสนอการพัฒนาครูเพื่อคุณภาพผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ พบว่า มีความเหมาะสมที่จะนำไปพัฒนาครูได้ โดยมีหลัก ๕ ประการ ดังนี้

๑. การสร้างมาตรฐานวิชาชีพครูให้เป็นที่ยอมรับ

- ก. จัดระบบการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ เงินเดือน และวิทยฐานะ
  - ๑) มีการสอบเพื่อรับ และต่อใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ
  - ๒) กำหนดให้ครูทุกคนต้องพัฒนาตนเองทุกปี
  - ๓) พัฒนาระบบเงินเดือน การตอบแทนครูที่เหมาะสม
  - ๔) จัดระบบเพื่อให้บัณฑิตสาขาอื่นได้เป็นครู
  - ๕) จัดสรรค่าตอบแทน และสวัสดิการให้สามารถดึงดูดคนเก่ง และดีมาเป็นครู
  - ๖) มีระบบประกัน และรับรองคุณภาพมาตรฐานวิชาชีพครู และสถาบันผลิตครู
  - ๗) วางแผนการผลิตครู การพัฒนา และการใช้อย่างเป็นระบบ
  - ๘) มีพัฒนาระบบการผลิตครู อาจารย์ที่สอนในระดับสูงกว่าการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- ข. จูงใจให้คนเก่งคนดีเข้าสู่อาชีพครู
  - ๑) เพิ่มอัตราเงินเดือนของอาชีพครู
  - ๒) สนับสนุนให้ครูมีการพัฒนาความรู้ให้สูงขึ้น
  - ๓) เพิ่มสวัสดิการอาชีพครูให้มากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่
  - ๔) มีการพัฒนาระบบการเลื่อนตำแหน่งทางวิชาการให้เป็นระบบ
  - ๕) มีการส่งเสริมการสอบคัดเลือกครูคืนถิ่น
  - ๖) นักศึกษาที่มีเกรดเฉลี่ยสูงสามารถบรรจุครูได้เลย
  - ๗) มีตำแหน่งอัตรากำลังเพียงพอต่อจำนวนที่นักศึกษาที่เรียนครู
- ค. ยกย่อง และเชิดชูเกียรติครูที่มีผลงานดีเด่น คุณธรรม และจรรยาบรรณ
  - ๑) มีการคุ้มครอง พิทักษ์สิทธิของครูเมื่อได้รับการร้องขอ
  - ๒) ให้การยกย่อง เชิดชูเกียรติให้กับครูที่ทำประโยชน์แก่วงการศึกษา
  - ๓) ให้การช่วยเหลือครูที่ประสบภัยพิบัติต่างๆ
  - ๔) มีประกาศยกย่องครูให้รางวัลแก่บุคคลหรือหน่วยงานที่มีผลงานดีเด่น
  - ๕) ให้รางวัล และยกย่องครูแห่งชาติ และครูต้นแบบ
  - ๖) จัดงานวันครูเพื่อเป็นการยกย่องให้สังคมเห็นความสำคัญของวิชาชีพครู

๒. การผลิตครูให้ได้มาตรฐานเพื่อรองรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑

ก. การปฏิรูปครูศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ให้ทันสมัยกับวิทยาการการเรียนรู้

- ๑) พัฒนาหลักสูตรให้ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน และผู้เรียน
- ๒) พัฒนาบุคลากรให้ได้มาตรฐานอุดมศึกษาทั้งด้านคุณวุฒิ และตำแหน่งทางวิชาการ
- ๓) ส่งเสริมสนับสนุนให้คณาจารย์ทำวิจัย

๔) นำองค์ความรู้ที่ได้จากงานวิจัยมาใช้ในการเรียนการสอน

๕) พัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้

๖) จัดอบรมบริการวิชาการ/วิชาชีพทางด้านวิชาชีพครูให้กับชุมชน

๗) เสริมสร้างประสิทธิภาพการบริหารจัดการคณะครุศาสตร์

๘) กำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการต่างๆ รวมไปถึงเกณฑ์การประเมิน และพัฒนา

๙) ปฏิรูปการเรียนรู้ให้ผู้เรียนรู้จักคิด มีการฝึกปฏิบัติจริง

๑๐) ปลูกฝังให้นักศึกษา เห็นคุณค่าของภูมิปัญญา และศิลปวัฒนธรรมไทย

ข. ลดการผลิตครูเชิงปริมาณ และผลิตครูสาขาขาดแคลน ให้สอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษา

๑) ปรับระบบการผลิต การคัดสรร ค่าตอบแทน และสวัสดิการ

๒) พัฒนา และการใช้ครูให้สอดคล้องกับความต้องการทั้งการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๓) จัดให้มีสถาบันระดับชาติเพื่อส่งเสริม และพัฒนาคณาจารย์ในสถาบันผลิตครู

๔) ส่งเสริมสถาบันอุดมศึกษาที่ผลิตครูให้มีความเป็นเลิศในการผลิต และพัฒนาครู

๕) ปรับปรุง และพัฒนาระบบ และเกณฑ์การประเมินสมรรถนะวิชาชีพครู

๖) พัฒนาคู่มือสอนไม่ตรงวุฒิให้มีความรู้ความสามารถสอดคล้องกับสาขาวิชาที่สอน

๗) จัดระบบเพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษาสาขาอื่นที่มีใจรักในวิชาครูมาเป็นครู

๘) ส่งเสริมให้ครู และบุคลากรทางการศึกษานอกระบบ

๙) พัฒนา และการใช้ครู อย่างเป็นระบบให้สอดคล้องกับความต้องการ

๑๐) ตั้งกองทุนพัฒนา และกองทุนส่งเสริมครู

๓. การพัฒนาครูให้เกิดทักษะการจัดการเรียนรู้เพื่อทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑

ก. ปฏิรูปวิธีการพัฒนาครูให้สอดคล้องกับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑

๑) ลด/ยกเลิกวิธีการพัฒนาที่เน้นการอบรม เป็นการพัฒนาครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ให้เกิดการพัฒนาศึกษาของครูที่โรงเรียน

๒) นำเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนา

๓) ส่งเสริมการพัฒนาตนเองของครูอย่างต่อเนื่อง

๔) สร้างเครือข่ายการพัฒนาทั้งใน และนอกสถานศึกษาเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

๕) พัฒนาคือร่วมมือกับสถาบันฝ่ายผลิตครูให้ผลิตในจำนวนที่พอเหมาะ

๖) มีพัฒนาครูแบบมีส่วนร่วมขององค์กรในพื้นที่ทั้งภาครัฐ เอกชน และท้องถิ่น

๗) ปรับปรุงหลักเกณฑ์การออก การต่ออายุ และการเพิกถอนใบอนุญาต

ประกอบวิชาชีพ ให้มีวิธีการใหม่ๆ

๘) ปรับเงื่อนไขการรับรองประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู

๙) นำปรับเกณฑ์การเทียบโอน และการทดสอบที่อนุญาตให้ผู้มีวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาตรี ที่ไม่ใช่ปริญญาทางการศึกษา สามารถขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูได้

๑๐) แก้ไขปัญหากรณีผู้จบการศึกษาในสาขาวิชาเฉพาะที่ต้องการประกอบวิชาชีพครู

ข. ส่งเสริมความรู้ และการพัฒนาครูตามความต้องการ

๑) จัดให้มีการปฐมนิเทศครูใหม่ และทำความเข้าใจในปรัชญา จุดมุ่งหมาย หลักสูตร และวิธีการเรียนการสอน

๒) กำหนดจำนวนนักเรียนต่อครูให้เหมาะสม

๓) พัฒนา และจัดสื่อการสอนที่มีคุณภาพสอดคล้องกับเนื้อหาสาระวิชา

๔) ครูทุกคนต้องได้รับการพัฒนา

๕) พัฒนาตนเองต้องอยู่ในการกำกับดูแลของศึกษานิเทศก์ และผู้บริหาร

๖) มีการใช้สื่อเทคโนโลยีในการสอน

๗) ครูบรรจุใหม่ต้องผ่านการอบรมตามโปรแกรมการอบรมเพื่อฝึกหัดการสอน

๘) มีความรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของโลกในปัจจุบัน

๙) ช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองได้สูงสุดเท่าที่เป็นไปได้

๑๐) พัฒนาตนเองในด้านเทคโนโลยี วิชาการ เพื่อนำนวัตกรรมไปพัฒนาผู้เรียน ให้มีความรู้ และเข้าใจในบทเรียนมากยิ่งขึ้น

๔. การเสริมสร้างประสิทธิภาพการใช้ครู

ก. เตรียมครู และสนับสนุนการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพ

๑) ต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู

๒) ต้องมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป

๓) มีการปฐมนิเทศครูใหม่

๔) กำหนดจำนวนนักเรียนต่อครูให้เหมาะสม

๕) มีใบงานซึ่งเป็นประเด็นคำถามที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหา

๖) พัฒนา และจัดสื่อการสอนที่มีคุณภาพสอดคล้องกับเนื้อหาสาระวิชา

๗) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มได้เสนอผลงานที่ได้เตรียมไว้

๘) ผู้สอนร่วมกับผู้เรียนร่วมกันสรุปแนวคิด หลักการ

๙) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ซักถามประเด็นที่สงสัยทั้งหมด

๑๐) ผู้สอนได้มอบหมายงาน ให้ผู้เรียนแต่ละคนไปเตรียมวางแผน

ข. ปฏิรูปห้องเรียน

๑) ปรับเปลี่ยนรูปแบบการสอนของครู

๒) จัดระบบเครือข่าย และนิเทศการสอนภายในสถานศึกษา

๓) จัดให้มีครูต้นแบบ (Master teachers) เพื่อเป็นพี่เลี้ยง และช่วยเหลือทางวิชาการ

๔) มีสภาพแวดล้อมเชื้อเชิญให้ผู้เรียนเกิดความต้องการที่จะเรียนรู้

๕) วางแผน และออกแบบการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน

๖) มีบรรยากาศการเคลื่อนไหว เสียงหัวเราะ

- ๓) ได้รับอนุญาตให้ลุกขึ้นหรือนั่งลงบนเก้าอี้ของตัวเองได้ตามใจ
- ๔) คุณครู และนักเรียนปฏิบัติต่อกันด้วยความเคารพ และให้เกียรติกัน
- ๕) มีความเคารพระหว่างครูกับนักเรียน และนักเรียนยังเคารพซึ่งกัน และกัน
- ๑๐) ห้องเรียนที่นักเรียนในห้องเรียนฟังคุณครู แต่การฟัง และการยอมปฏิบัติ ตามกติกาไม่ได้มาจากการกลัวการลงโทษ หรือแรงกระตุ้นเชิงลบ

๕. การส่งเสริม และพัฒนาสิทธิครู

ก. เสริมสร้างสิทธิครู

- ๑) จัดตั้งกองทุนพัฒนาครู
- ๒) ให้ขวัญกำลังใจของครู
- ๓) ส่งเสริมความมั่นคงแก่ครู
- ๔) เชิดชูเกียรติครู
- ๕) ส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาวิจัย
- ๖) ส่งเสริมเรื่องสื่อการเรียนการสอน
- ๗) สนับสนุนการเพิ่มวิทยฐานะ
- ๘) จ่ายค่าทำงานนอกเวลา
- ๙) ดูแลค่ารักษาพยาบาล
- ๑๐) ส่งเสริมให้บุคลากรได้ศึกษาเพิ่มเติม

ข. รักษา และปกป้องสิทธิครู

- ๑) ตั้งคณะกรรมการแก้ปัญหาของครู
- ๒) เรียกเรื่องสิทธิประโยชน์ที่ครูอันจะพึงได้
- ๓) อำนวยความสะดวกการเดินทางมาสอนของครู
- ๔) ส่งเสริมให้ครูได้มีโอกาสได้รับสวัสดิการเต็มที่
- ๕) ส่งเสริมบุตรธิดาของครูให้มีการศึกษาจนจบระดับปริญญาตรี
- ๖) อำนวยความสะดวกให้พ่อแม่ของครูได้รักษาฟรี
- ๗) จัดสรรบ้านพักให้อยู่ใกล้โรงเรียน
- ๘) เงินเดือนของครูควรเพิ่มมากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่
- ๙) ครูควรได้สิทธิการลดค่าน้ำค่าไฟครึ่งหนึ่ง
- ๑๐) การเลื่อนตำแหน่งทางวิชาการ คุณครูทุกคนควรมีสิทธิเลื่อนตามวุฒิ

การศึกษา

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนาครูเพื่อคุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นสำคัญที่ค้นพบมาอภิปรายผลได้ดังนี้ (๑) การสร้างมาตรฐานวิชาชีพครูให้เป็นที่ยอมรับ (๒) การผลิตครูให้ได้มาตรฐานเพื่อรองรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ (๓) การพัฒนาครูให้เกิดทักษะการจัดการเรียนรู้เพื่อทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ (๔) การเสริมสร้างประสิทธิภาพการใช้ครู (๕) การส่งเสริม และพัฒนาสิทธิครู

การสร้างมาตรฐานวิชาชีพครูให้เป็นที่ยอมรับ คือ คุณครูต้องสร้างมาตรฐานวิชาชีพครูให้เป็นที่ยอมรับ จัดให้มีการสอบเพื่อรับ และต่อใบอนุญาตประกอบวิชาชีพแทนการได้รับแบบอัตโนมัติ กำหนดให้ครูทุกคนต้องพัฒนาตนเองทุกปีผลการพัฒนาครูเชื่อมโยงกับผลงานวิทยฐานะ และการต่อใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู นอกจากนั้นต้องมีการพัฒนาระบบเงินเดือน การตอบแทนครูที่เหมาะสมเชื่อมโยงกับผลงาน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนตามสภาพจริง ประเมินผลการทำงานของครูด้วยวิธีการประเมินแบบค่าสัมพัทธ์ที่คำนึงถึงความต่างระหว่างผลผลิตกับปัจจัย ปรับระบบการผลิต การคัดสรรค่าตอบแทน และสวัสดิการให้สามารถดึงดูดคนเก่ง และดี มีใจรักในวิชาชีพมาเป็นครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

สนับสนุนสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นเลิศด้านการผลิตครู วิจัย และพัฒนาเกี่ยวกับวิชาชีพครู รวมทั้งมีระบบประกัน และรับรองคุณภาพมาตรฐานวิชาชีพครู และสถาบันผลิตครู วางแผนการผลิตครู การพัฒนา และการใช้อย่างเป็นระบบ โดยระบบที่จะใช้กับครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา จะสอดคล้องกับความต้องการ ทั้งระดับพื้นฐานอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ และ การศึกษานอกระบบ จัดระบบเพื่อให้บัณฑิตสาขาอื่นได้เป็นครู ผู้สำเร็จ การศึกษาสาขาอื่นที่มีใจรักใน วิชาชีพครู สามารถศึกษาวิชาครู เพิ่มเติมตามเกณฑ์ที่กำหนด พัฒนาระบบการผลิตครู อาจารย์ที่สอน ในระดับสูงกว่าการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยพัฒนาระบบการผลิตครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา สำหรับการอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา โดยเชื่อมโยงความสามารถในการสอน การบริหารจัดการความรู้ และการถ่ายทอด ผนวกเข้ากับประสบการณ์จากการฝึกสอน ฝึกงาน สหกิจศึกษา หรือการปฏิบัติงาน กำหนดให้มีสถานศึกษาเฉพาะทาง และส่งเสริมให้ผู้ที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะทางเข้าไปศึกษา ในสถานศึกษานั้น และสนับสนุนให้เกิดการต่อยอดเพื่อให้เกิดความเจริญก้าวหน้าสอดคล้องกับ วนิช นิรันดรานนท์^๑ ได้ศึกษา รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษา และพลศึกษาที่มีประสิทธิผลสำหรับโรงเรียนขนาดเล็กในเขตบริการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดุรธานี เขต ๑ พบว่า รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครู ๓ รูปแบบ คือ การฝึกอบรม การใช้ Coaching และการ เรียนรู้ด้วยตนเอง ผลการนำรูปแบบที่สร้างขึ้นไปได้ พบว่า ครูมีสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้ในกลุ่ม สาระการเรียนรู้สุขศึกษา และพลศึกษาในระดับมากที่สุด และผลสัมฤทธิ์หลังการอบรมของครูผู้เข้าร่วม พัฒนาสมรรถนะตามรูปแบบสูงกว่าก่อนการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ ๐.๑

^๑วนิช นิรันดรานนท์, “รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษา และพลศึกษาที่มีประสิทธิผลสำหรับโรงเรียนขนาดเล็กในเขตบริการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดุรธานี เขต ๑”, วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาคุณวุฒิปริญญาตรี, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๕๖).

การผลิตครูให้ได้มาตรฐานเพื่อรองรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ พบว่า ปรับปรุง/พัฒนาหลักสูตรให้ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน และผู้เรียน และให้ทันสมัยสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพเศรษฐกิจสังคม และเทคโนโลยี พัฒนาบุคลากรให้ได้มาตรฐานอุดมศึกษาทั้งด้านคุณวุฒิ และตำแหน่งทางวิชาการ ส่งเสริมสนับสนุนให้คณาจารย์ทำวิจัย สนับสนุนให้นำองค์ความรู้ที่ได้จากงานวิจัยมาใช้ในการเรียนการสอน เร่งรัดพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ และมุ่งเน้นการประกันคุณภาพทางวิชาการ จัดอบรมบริการวิชาการ/วิชาชีพทางด้านวิชาชีพครูให้กับชุมชน และหน่วยงานภายนอก เสริมสร้างประสิทธิภาพการบริหารจัดการคณะครุศาสตร์ มีการกำหนดหลักเกณฑ์คุณสมบัติ และวิธีการต่างๆ รวมไปถึงเกณฑ์การประเมิน และพัฒนาแจ้งให้ที่ประชุมรับทราบ และใช้ภาวะผู้นำโดยคำนึงถึงประโยชน์ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ปฏิรูปการเรียนรู้ให้ผู้เรียนรู้จักคิด มีการฝึกปฏิบัติจริง และมีการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ปลูกฝัง และเสริมสร้างให้นักศึกษา เห็นคุณค่าของภูมิปัญญา และศิลปวัฒนธรรมไทยสอดคล้องกับ ภิญญ โลงศรี^๒ ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมกรทำวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอนในโรงเรียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต ๑-๕ พบว่า ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมกรทำวิจัยในชั้นเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๑ คือ คุณลักษณะของผู้วิจัย กระบวนการทำงาน การได้รับการยอมรับ การได้รับการสนับสนุนจากบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ความต้องการความก้าวหน้าในอาชีพ

การพัฒนาครูให้เกิดทักษะการจัดการเรียนรู้เพื่อทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ พบว่า ลด/ยกเลิกวิธีการพัฒนาที่เน้นการอบรม เป็นการพัฒนาครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ให้เกิดการพัฒนาการเรียนรู้อของครูที่โรงเรียน เช่น จัดระบบการจัดการความรู้ภายในสถานศึกษา จัดตั้งชุมชนแห่งการเรียนรู้ นำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อการพัฒนา โดยพัฒนาระบบออนไลน์เพื่อการพัฒนาครู จัดตั้งคลังเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาให้ครูสามารถใช้บริการเพื่อการจัดการเรียนรู้ได้อย่างทันสมัย และคล่องตัว ส่งเสริมการพัฒนาตนเองของครูอย่างต่อเนื่อง เช่น การเข้าประชุม สัมมนา ศึกษาต่อ ดูงาน และเปลี่ยนเรียนรู้ ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง สร้างเครือข่ายการพัฒนาทั้งใน และนอกสถานศึกษาเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เช่น เครือข่ายเสมือนจริง (ออนไลน์) พัฒนาครูแบบมีส่วนร่วมขององค์กรในพื้นที่ทั้งภาครัฐ เอกชน และท้องถิ่น พัฒนาความร่วมมือกับสถาบันฝ่ายผลิตครูให้ผลิตในจำนวนที่พอเหมาะ เน้นคุณภาพสูง โดยให้ปริมาณการผลิตครูสอดคล้องกับความต้องการใช้ครู ปรับปรุงหลักเกณฑ์การออก การต่ออายุ และการเพิกถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ ให้มีวิธีการใหม่ๆ เพื่อการแก้ไขปัญหาที่ประสบอยู่ในปัจจุบัน ปรับเงื่อนไขการรับรองประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู เพื่อแก้ไขปัญหาสถาบันรับจำนวนไม่ตรงกับที่ได้รับการรับรองสถาบัน จัดการเรียนการสอนก่อนที่ครูสภาจะรับรองหรือบางแห่งจัดการเรียนการสอนโดยไม่ขอรับรองจากรัฐสภา ปรับเกณฑ์การเทียบโอน และการทดสอบที่อนุญาตให้ผู้มีวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาตรี ที่ไม่ใช่ปริญญาทางการศึกษา สามารถขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูได้โดยไม่ผ่านการศึกษตามหลักสูตร หาวิธีการแก้ไขปัญหากรณีผู้จบการศึกษาในสาขาวิชาเฉพาะ เช่น วิทยาศาสตร์

^๒ ภิญญ โลงศรี, “ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมกรทำวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต ๑-๕”, *วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, ๒๕๔๙).

คณิตศาสตร์ อักษรศาสตร์ ที่ต้องการประกอบวิชาชีพครูสอดคล้องกับธีรวัฒน์ หอมสมบัติ^๓ ได้ศึกษา งานวิจัย เรื่อง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการบริหารจัดการสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารจัดการสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา ครูที่รับผิดชอบหรือเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หนองคาย เขต ๓ จำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่า การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารจัดการสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา ครูที่รับผิดชอบหรือเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษา ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๑

การเสริมสร้างประสิทธิภาพการใช้ครู พบว่าครูทุกคนต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู กำหนดให้ครูประถมศึกษาอย่างน้อย ต้องจบปริญญาตรี ครูระดับมัธยมศึกษาต้องจบสูงกว่าปริญญาตรี จัดให้มีการปฐมนิเทศครูใหม่ และทำความเข้าใจใน ปรัชญา จุดมุ่งหมาย หลักสูตร และวิธีการเรียนการสอน จิตวิญญาณ และความเป็นครูที่ดี กำหนดจำนวนนักเรียนต่อครูให้เหมาะสม และสอดคล้องกับการเรียนการสอน พัฒนา และจัดสื่อการสอนที่มีคุณภาพสอดคล้องกับเนื้อหาสาระวิชาทั้งที่เป็นสื่อเนื้อหา และสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย ผู้สอนแจกใบงานซึ่งเป็นประเด็นคำถามที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาให้ผู้เรียนอ่านมาก่อน ได้แก่ การกำหนดจุดมุ่งหมาย การออกแบบการสอนที่เป็นระบบ หลักการเลือกเนื้อหา และประสบการณ์การเรียนรู้ ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มได้เสนอผลงานที่ได้เตรียมไว้ โดยให้นำเสนอกลุ่มละ ๑๐ นาที พร้อมทั้งให้ร่วมกันอภิปราย ผู้สอนร่วมกับผู้เรียนร่วมกันสรุปแนวคิด หลักการ และสรุปเนื้อหาตามหลักสูตร เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ซักถามประเด็นที่สงสัยทั้งหมด โดยเฉพาะในจุดที่ยังไม่เข้าใจ โดยผู้สอนจะอธิบายเพิ่มเติมจนผู้เรียนเกิดความเข้าใจทั้งหมดอย่างชัดเจน ผู้สอนได้มอบหมายงานให้ผู้เรียนแต่ละคนไปเตรียมวางแผน และเขียนแผนการสอน สำหรับสอนครั้งต่อไปคนละ ๑๐ นาที สอดคล้องกับ สมจิต บุตรทองทิพย์^๔ กล่าวว่า ในการพัฒนาศักยภาพด้านการจัดทำนวัตกรรมการสอน คือ ผลการพัฒนาศักยภาพการเรียนการสอน ด้านการจัดทำ E-Book การทำบทเรียน CAI การจัดทำ Home Page หลังการฝึกอบรมกลุ่มเป้าหมายทุกคนสามารถปฏิบัติจัดทำสื่อวัตกรรมการได้ทุกขั้นตอน

การส่งเสริม และพัฒนาสิทธิครูพบว่าการจัดตั้ง และพัฒนากองทุนพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา เพื่อสิทธิในการได้รับการส่งเสริม และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จัดตั้งองค์กรเพื่อรักษา สนับสนุน และปกป้องสิทธิครูเมื่อเผชิญกับสภาวะการณ์เปลี่ยนแปลงสถานภาพ ภาวะวิกฤติหรือภัยอันตรายที่มีผลกระทบต่อการทำงาน ขวัญกำลังใจของครู จัดสวัสดิการ สวัสดิภาพ สิทธิประโยชน์ เกื้อกูลอื่น และส่งเสริมความมั่นคงแก่ครู และบุคลากรทางการศึกษา ส่งเสริมความสามัคคี ยกย่องเชิดชู

^๓ธีรวัฒน์ หอมสมบัติ, “การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต ๓”, *วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต การบริหารการศึกษา*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยนครพนม, ๒๕๕๔).

^๔สมจิต บุตรทองทิพย์, “การพัฒนาศักยภาพครูด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการใช้สื่อวัตกรรมการในโรงเรียนเดชอุดม”, *วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, ๒๕๕๐).

และผดุงเกียรติครู และบุคลากรทางการศึกษา ส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาการจัดสวัสดิการ สวัสดิภาพ และคุณภาพครู และบุคลากรทางการศึกษา ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาในเรื่องสื่อการเรียนการสอน และเรื่องอื่นที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษา สนับสนุนการเพิ่มวิทยฐานะ เมื่อมีการประชุมหรือทำงานนอกเวลาจ่ายค่าเบี้ยประชุมหรือค่าทำงานนอกเวลา ให้ทุนการรักษาพยาบาล ส่งเสริมให้บุคลากรได้ศึกษาเพิ่มเติมเพื่อให้ความเชี่ยวชาญกับตำแหน่งหน้าที่ที่ทำอยู่สอดคล้องกับไฟทิวรี มาวรงค์^๕ กล่าวว่า ความต้องการของครูในการทำวิจัยในชั้นเรียนทั้ง ๓ ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านการสนับสนุนการทำวิจัยในชั้นเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด พบว่าครูมีความต้องการได้รับความรู้ และพัฒนาทักษะในการทำวิจัยในชั้นเรียนในทุกๆ เรื่องโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องการสรุปผล และการเขียนรายงานการวิจัย และการวิเคราะห์ข้อมูลในการทำวิจัย และต้องการได้รับการสนับสนุนมากที่สุดในเรื่องจัดหาบุคลากรมาให้ความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาครูเพื่อคุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ การเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ เป็นการกำหนดแนวทางยุทธศาสตร์ในการจัดการเรียนรู้ โดยร่วมกันสร้างรูปแบบและแนวปฏิบัติในการเสริมสร้างประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ การเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ โดยเน้นที่องค์ความรู้ทักษะ ความเชี่ยวชาญ และสมรรถนะที่เกิดกับตัวผู้เรียน เพื่อใช้ในการดำรงชีวิตในสังคมแห่งความเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน โดยจะอ้างอิงรูปแบบ (Model) ที่พัฒนามาจากเครือข่ายองค์กรความร่วมมือเพื่อทักษะแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ (Partnership For 21st Century Skills) ที่มีชื่อย่อว่า เครือข่าย P21 ซึ่งได้พัฒนารอบแนวคิดเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ โดยผสมผสานองค์ความรู้ ทักษะเฉพาะด้าน ความชำนาญการ และความรู้เท่าทันด้านต่างๆ เข้าด้วยกัน เพื่อความสำเร็จของผู้เรียนทั้งด้านการทำงาน และการดำเนินชีวิต การเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ ต้องก้าวข้าม “สาระวิชา” ไปสู่การเรียนรู้ “ทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑” ซึ่งครูจะเป็นผู้สอนไม่ได้ แต่ต้องให้นักเรียนเป็นผู้เรียนเป็นผู้เรียนรู้ด้วยตนเอง โดยครูจะออกแบบการเรียนรู้ ฝึกฝนให้ตนเองเป็นโค้ช และอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้แบบ PBL (Problem-Based Learning) ของนักเรียน ซึ่งสิ่งที่เป็นตัวช่วยของครูในการจัดการเรียนรู้คือ ชุมชนการเรียนรู้ครูเพื่อศิษย์ (Professional Learning Communities : PLC)

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

ความเหมาะสมของการพัฒนาครูเพื่อคุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

๑. ส่งเสริม และพัฒนาสิทธิครู
๒. ผลิตรีบทให้ได้มาตรฐานเพื่อรองรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑

---

^๕ไฟทิวรี มาวรงค์, “ศักยภาพ และความต้องการในการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูโรงเรียนบ้านสันติสุข อำเภอบึง จังหวัดพะเยา”, วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, ๒๕๕๒).

๓. สร้างมาตรฐานวิชาชีพครูให้เป็นที่ยอมรับ
๔. พัฒนาครูให้เกิดทักษะการจัดการเรียนรู้เพื่อทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑
๕. เสริมสร้างประสิทธิภาพการใช้ครู

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

ผลการวิจัย ได้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประเด็นปัญหาที่ควรศึกษาวิจัยต่อไปในอนาคตเพื่อเป็นประโยชน์ทางวิชาการ และทางการบริหารในอันที่จะต้องค้ำความรู้ และข้อยืนยันที่กว้างขวางชัดเจนยิ่งขึ้น ผู้วิจัย จึงขอเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

๑. ควรทำการวิจัยสภาพการพัฒนาคุณภาพของครูในศตวรรษที่ ๒๑ ในทักษะด้านใดด้านหนึ่ง เพื่อให้เล็งเห็นถึงแนวทางของการพัฒนาที่มีความละเอียด และสามารถนำผลการวิจัยนั้นไปพัฒนาให้เกิดประโยชน์ได้จริงมากขึ้น

๒. ควรมีการศึกษา และสำรวจกลุ่มสาระใดสาระหนึ่งที่เฉพาะเจาะจง เนื่องจากครูแต่ละกลุ่มสาระมีพื้นฐานต่างกัน

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ๒๕๓๙.

ชู.ชา.ไทย ๒๘/๒๔๐/๘๖.

อง. ต.ก. ไทย ๒๐/๒๐/๑๖๓.

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ

(๑) หนังสือ :

กระทรวงศึกษาธิการ. แนวทางการพัฒนาครูแกนนำเพื่อเป็นครูต้นแบบปฏิบัติการเรียนรู้และเกณฑ์
คุณลักษณะของครูแกนนำเพื่อพัฒนาเป็นครูต้นแบบ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรม
ศาสนา, ๒๕๔๓.

พงษ์ ภาวิจิตร. ก้าวแห่งศตวรรษใหม่ : 21st Century Skills. กรุงเทพมหานคร: ซีเอ็ดวานซ์
อินเตอร์ พริ้นติ้ง, ๒๕๕๕.

พระเทพเวที (ป.อ. ปยุตโต). การศึกษาที่สากลบนฐานแห่งภูมิปัญญาไทย. กรุงเทพมหานคร : บริษัท
อมรินทร์ พริ้นติ้ง กรุ๊ป จำกัด, ๒๕๓๒.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม, พิมพ์ครั้งที่ ๑๖
กรุงเทพมหานคร : บริษัท เอส. อาร์. พริ้นติ้ง แมส โปรดักส์ จำกัด, ๒๕๕๑.

ไพฑูรย์ สินลารัตน์. การศึกษาไทย ๔.๐ : การศึกษาเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ. กรุงเทพมหานคร
: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๖.

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ. ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑.
กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ประกันคุณภาพการศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
พระนครเหนือ, ๒๕๕๗.

ลัดดาวัลย์ เพชรไพโรจน์ สุภมาศ อังศุโชติ และอัจฉรา ชำนิประศาสน์. สถิติสำหรับการวิจัยและ
เทคนิคการใช้ SPSS, ฉบับปรับปรุงครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร: เจริญดีมั่นคงการพิมพ์,
๒๕๕๕.

วิจารณ์ พานิช. วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์, (พิมพ์ครั้งที่ ๓). กรุงเทพมหานคร: ฝ่ายโรงพิมพ์ บริษัท
ตลาดตา พับลิเคชั่น, ๒๕๕๖.

วิโรจน์ สารรัตนะ. กระบวนการทัศน์ใหม่ทางการศึกษา กรณีที่เสนอต่อการศึกษาศตวรรษที่ ๒๑.
กรุงเทพมหานคร : ทิพย์วิสุทธิ์, ๒๕๕๖.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓. ข้อมูลโรงเรียนมัธยมศึกษา ปีการศึกษา ๒๕๖๐.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. ประสิทธิภาพการบริหาร. กรุงเทพมหานคร: สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, ๒๕๕๖.

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. **มาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว. ๒๕๔๘.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, ๒๕๕๑; สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, ๒๕๕๒ และสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน), ๒๕๕๔.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. **ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง** (พ.ศ. ๒๕๕๒-๒๕๖๑). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, ๒๕๕๓.

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. **ประกาศในราชกิจจานุเบกษา** เล่ม ๑๓๑/ตอนพิเศษที่ ๑๘๐ ง/หน้า ๑ - ๒๑/๑๒ กันยายน ๒๕๕๗.

สุนทร สีนพานนท์และคณะ. **พัฒนาทักษะการคิดตามแนวปฏิรูปการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : ๙๑๑๙ เทคนิคพรินติ้ง, ๒๕๕๕.

สุทธิพร จิตต์มิตรภาพ. **การเปลี่ยนแปลงโลกของการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ และการพัฒนาสู่ “ครูมืออาชีพ”**. สมาคมเครือข่ายการพัฒนาวิชาชีพอาจารย์และองค์กรอุดมศึกษาแห่งประเทศไทย. สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษากระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๕๓.

สุรศักดิ์ ปาเฮ. **การพัฒนามาตรฐานวิชาชีพครูสู่ยุคปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ ๒** (เอกสารประกอบการประชุมสัมมนาทางวิชาการ การพัฒนาครูทั้งระบบตามยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษา ทศวรรษที่ ๒). แพร่: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต ๑-๒, ๒๕๕๖.

National Institute of Education. **Graduating Student Teachers Encouraged to Engage in Lifelong Learning**. Singapore: Nanyang Technological University (NIE/NTU), 2008-2009.

WHOQOL Group. **WHOQOL-BREF Introduction. Administration. Scoring and Generic Version of the Assessment**. Geneva. Switzerl: Field trail version World Health Organization, 1996.

(๒) บทความ/วารสาร

Plook Teacher. **สรุปสถิติการเข้าอบรมหลักสูตรการพัฒนาข้าราชการครู สพฐ. ที่ผ่านเกณฑ์การรับรองโดยสถาบันครูพัฒนา**. [ออนไลน์] < <http://www.trueplookpanya.com/blog/content/61576/-teanew->>. ๑๓ มกราคม ๒๕๖๒.

กรุงเทพธุรกิจ. **อนาคตของเศรษฐกิจไทยกับ บทบาทของภาครัฐ** (๑๕ มกราคม ๒๕๕๘). [ออนไลน์] <<http://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/๖๒๘๖๖๖>>. ๐๙ ธันวาคม ๒๕๖๑.

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. **หลักสูตรในศตวรรษที่ ๒๑**. [ออนไลน์] <<http://www.gotoknow.org/posts/535839>>. ๐๙ ธันวาคม ๒๕๖๑.

ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๕ ที่ ๘๒ ก. **ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐)**. ๑๓ ตุลาคม ๒๕๖๑: [ออนไลน์] <http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2561/A/082/T_0001.PDF>. ๑๓ มกราคม ๒๕๖๒.

วรางคณา ทองนพคุณ. **ทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ ความท้าทายในอนาคต 21 Century Skills: The Challenges Ahead.** [ออนไลน์] <<http://www.education.pkur.ac.th>. หน้า ๘-๙. ๐๙ ธันวาคม ๒๕๖๑.

สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน. **๑๐ วิถีทัศน์ประเทศต้นแบบการปฏิรูปการศึกษาที่ประสบความสำเร็จ.** [ออนไลน์] <<http://www.qlf.or.th/Home/Contents/1174>>. ๐๙ ธันวาคม ๒๕๖๑.

สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน. **ทักษะแห่งอนาคตใหม่การเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑.** [ออนไลน์] <<http://www.qlf.or.th/home/contents/417>>. ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑.

สุนันท์ สังข์อ่อง. **หลักสูตรและการสอนสำหรับศตวรรษที่ ๒๑.** (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. ๒๕๕๕). หน้า ๓๔-๓๖. [ออนไลน์] <www.gotoknow.org>. ๐๙ ธันวาคม ๒๕๖๑.

สุภาพร ศรศิลป์. (ม.ป.ป). **ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม.** [ออนไลน์] <<https://www.gotoknow.org/posts/5098888>>. ๐๙ ธันวาคม ๒๕๖๑.

อนุชา โสมาบุตร. **แนวคิดการจัดการเรียนรู้สำหรับครูในศตวรรษที่ ๒๑.** [ออนไลน์] <<https://teacherweekly.wordpress.com>>. ๐๙ ธันวาคม ๒๕๖๑.

Partnership for 21st Century Skills. **Framework for 21 st Century Learning.** [ออนไลน์] <[://www.p21.org/storage/documents/P๒๑_Framework_Definitions.pdf](http://www.p21.org/storage/documents/P๒๑_Framework_Definitions.pdf)>. 09 December 2018.

(๓) วิทยานิพนธ์/งานวิจัย:

นันทวัน จันทร์กลิ่น. การศึกษาปัญหาและแนวทางการบริหารจัดการคุณภาพในการพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ โรงเรียนบ้านเนินมะปรางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต ๒. **วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต** สาขาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, ๒๕๕๗.

ปรีดา กลั่นแก้ว. รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดของนักเรียนระดับมัธยมของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์. **วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต** สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, ๒๕๕๒.

วณิช นรินทร์รานนท์. รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาที่มีประสิทธิภาพสำหรับโรงเรียนขนาดเล็กในเขตบริการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี เขต ๑. **วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต** บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๕๒.

วิภาวี ศิริลักษณ์. การพัฒนาตัวบ่งชี้ทักษะของนักเรียนในศตวรรษที่ ๒๑. **วิทยานิพนธ์ ปริญญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต** วิจัยและประเมินผลการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๒๕๕๗.

- ศิริลักษณ์ นาทัน. การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อ
ของโรงเรียนต้นแบบในโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๐.
- สุกิจ โพธิ์ศิริกุล. การพัฒนาตัวบ่งชี้ทักษะในการดำเนินชีวิตของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ ปร.ด.. มหาวิทยาลัยบูรพา,
๒๕๕๓.
- สุนันทา บุญประสิทธิ์. รูปแบบการพัฒนาคูรูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ ๑-๒ สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต ๓. ปริญญาครุศาสตร์มหาบัณฑิต บริหาร
การศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, ๒๕๔๘.
- อาชัญญา รัตนอุบลและคณะ. รายงานการวิจัยการพัฒนารูปแบบการรู้สารสนเทศสำหรับ
สังคมไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, ๒๕๕๐.

๒. ภาษาอังกฤษ

- Amin. J. N. **Redefining the role of teachers in the digital era.** The international
journal of Indian psychology. 3(3). 2016.
- Cronbach. Lee J. **Essentials of psychological testing**, 4th ed. New York: Harper &
Row, 1971.
- Denise Harshbarger and Rodey Harshbarger. **Learning in the 21st century: a study
addressing educational trends and implications.** The Degree of Doctor
of Education in the College of Education and Human Performance at the
University of Central Florida Orlando. Florida, 2016.
- Gerritsen. S. Plug. E. & Webbink. D. **Teacher quality and student achievement: Evidence
from a sample of Dutch twins.** Journal of applied econometrics, 2016.
- Krejcie. R. V. & Morgan. D. W. **Determining Sample Size for Research Activities.**
Educational and Psychological Measurement. 30(3), 1970.
- Pacific Policy Research Centre. **21st century skills for students and teachers.**
Honolulu: Kamehameha Schools. Research and Evaluation Division, 2010.
- Trilling. B. & Fadel. C. **21st century skills: Learning for life in our times.**
San Francisco. CA: Jossey-Bass a Wiley imprint, 2009.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- แบบสอบถาม
- แบบสัมภาษณ์
- แบบสนทนากลุ่ม

แบบสอบถามสำหรับหาค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์เป็นราย (IOC)

เรื่อง **สภาพ**การพัฒนาครูเพื่อคุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับที่ตรงกับการพิจารณาของท่านเกี่ยวกับการพัฒนาครูเพื่อคุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ ซึ่งมีระดับเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

- +๑ หมายถึง ข้อคำถามสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ หรือใช้ได้
- ๐ หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ หรือต้องปรับปรุง
- ๑ หมายถึง ข้อคำถามไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือต้องตัดทิ้ง

๑. แบบสอบถามชุดนี้เป็นแบบสอบถามสำหรับงานวิจัย เรื่อง **สภาพ**การพัฒนาครูเพื่อคุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ เพื่อใช้ประกอบการศึกษาตามหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาพุทธบริหารการศึกษา เท่านั้น คำตอบที่ได้จะไม่มีผลกระทบทางลบต่อตัวท่านโปรดตอบแลลสอบถามตามความคิดเห็นที่จริงกับตัวท่านให้มากที่สุด

ตัวอย่าง

ข้อ	รายการ	ระดับพิจารณา			
		+๑	๐	-๑	หมายเหตุ
๐	ต้องการเรียนรู้ในสิ่งใหม่ ๆ อยู่เสมอ				

จากตัวอย่าง

ข้อ ๐ ท่านเห็นว่า ต้องการเรียนรู้ในสิ่งใหม่ ๆ อยู่เสมอ อยู่ในระดับใช้ได้

พระสมุห์นริศ นรินโท
 นิสิตปริญญาเอก สาขาพุทธบริหารการศึกษา
 คณะครุศาสตร์
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ตอนที่ ๒ สภาพการพัฒนาคูเพื่อคุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านที่สุดเพียงข้อเดียว โดยมี
หลักเกณฑ์การพิจารณาดังนี้

- +๑ หมายถึง ข้อคำถามสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ หรือใช้ได้
๐ หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ หรือต้อง
ปรับปรุง
-๑ หมายถึง ข้อคำถามไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือต้องตัดทิ้ง

ข้อ	รายการ	ระดับพิจารณา			
		+๑	๐	๑	หมายเหตุ
การสร้างมาตรฐานวิชาชีพครูให้เป็นที่ยอมรับ					
๑	จัดให้มีการสอบเพื่อรับและต่อใบอนุญาตประกอบวิชาชีพแทน การได้รับแบบอัตโนมัติ				
๒	กำหนดให้ครูทุกคนต้องพัฒนาตนเองทุกปี ผลการพัฒนาครู เชื่อมโยงกับผลงานวิทยฐานะและการต่อใบประกอบวิชาชีพครู				
๓	พัฒนาระบบเงินเดือน การตอบแทนครูที่เหมาะสม ยึดโยงกับ ผลงานและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนตามสภาพจริง				
๔	ประเมินผลการทำงานของครูด้วยวิธีการประเมินแบบค่า สัมพัทธ์ (Relative) ที่คำนึงถึงความต่างระหว่างผลผลิตกับ ปัจจัย (Net gain)				
๕	พัฒนาระบบการจูงใจให้คนเก่งมาเรียนครูและจัดสรรตำแหน่ง ที่เหมาะสมรองรับเมื่อจบการศึกษา โดยคัดสรรจากผู้มีผลการ เรียนระดับสูงสุดเข้าเรียนครู				
๖	ปรับระบบการยกย่องและเชิดชูเกียรติครูที่มีผลงานดีเด่นด้วย ระบบมุมมองแทนการเสนอตนเองของครูและมีสวัสดิการตอบ แทนต่อเนื่อง				
การผลิตครูให้ได้มาตรฐานเพื่อรองรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑					
๑	พัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับการเรียนรู้แบบใหม่ในศตวรรษ ที่ ๒๑				
๒	พลิก/พัฒนารูปแบบและวิธีการสอนของครูให้เป็นผู้จัด กระบวนการเรียนรู้				
๓	จัดระบบการฝึกสอนและมีนิเทศให้มีประสิทธิภาพ				
๔	สร้างงานวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับวิวัฒนาการ ทางความรู้และเทคโนโลยี				
๕	พัฒนาคณาจารย์ให้มีความก้าวหน้าทางวิชาการและการสร้าง				

ข้อ	รายการ	ระดับพิจารณา			
		+๑	๐	๑	หมายเหตุ
	องค์ความรู้ใหม่				
๖	วางแผนลดและดำเนินการตามแผนการผลิตครูที่สอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของสถานศึกษา ทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพโดยเฉพาะสาขาขาดแคลนอย่างมีประสิทธิภาพ				
การพัฒนาครูให้เกิดทักษะการจัดการเรียนรู้เพื่อทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑					
๑	ลด/ยกเลิก วิธีการพัฒนาที่เน้นการอบรม เป็นการพัฒนาครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานให้เกิดการพัฒนาการเรียนรู้ของครูที่โรงเรียน เช่น จัดระบบการจัดการความรู้ภายในสถานศึกษา จัดตั้งชุมชนแห่งการเรียนรู้ จัดตั้งคลินิกครูเพื่อการเรียนรู้ จัดระบบครูพี่เลี้ยง เพื่อนช่วยเพื่อน การนิเทศภายใน				
๒	นำเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนา โดยพัฒนาระบบออนไลน์เพื่อการการพัฒนาครู จัดตั้งคลังเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาให้ครูสามารถใช้บริการ เพื่อการจัดการเรียนรู้ได้อย่างทันสมัยและคล่องตัว				
๓	ส่งเสริมการพัฒนาตนเองของครูอย่างต่อเนื่อง เช่น การเข้าประชุม สัมมนา ศึกษาต่อ ดูงานแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง รับการนิเทศโดยเฉพาะการเรียนรู้จากการปฏิบัติงานจนเกิดความชำนาญ				
๔	สร้างเครือข่ายการพัฒนาทั้งในและนอกสถานศึกษาเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เช่น เครือข่ายเสมือนจริง (ออนไลน์) เครือข่ายครูเฉพาะสาขาวิชา เครือข่ายครูสอนดี เครือข่ายครู				
๕	พัฒนาครูแบบมีส่วนร่วมขององค์กรในพื้นที่ทั้งภาครัฐ เอกชน และท้องถิ่น				
๖	วิจัยและพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ และการเรียนการสอนของครูให้ทันสมัยและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงและความก้าวหน้าทางการศึกษาและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง				
๗	จัดให้มีคู่มือการพัฒนาประจำปี จัดสรรให้ครูแต่ละบุคคลตามความต้องการเฉพาะให้ครูทุกคน ต้องได้รับการพัฒนาและนำ				

ข้อ	รายการ	ระดับพิจารณา			
		+๑	๐	๑	หมายเหตุ
	เป็นส่วนหนึ่งของการประเมินผลงาน				
การเสริมสร้างประสิทธิภาพการใช้ครู					
๑	จัดให้มีการปฐมนิเทศครูใหม่และทำความเข้าใจในปรัชญา จุดมุ่งหมาย หลักสูตรและวิธีการเรียนการสอน จิตวิญญาณและ ความเป็นครูที่ดี				
๒	กำหนดจำนวนนักเรียนต่อครูให้เหมาะสมและสอดคล้องกับการ เรียนการสอน				
๓	พัฒนาและจัดสื่อการสอนที่มีคุณภาพสอดคล้องกับเนื้อหาสาระ วิชาทั้งที่เป็นสื่อเนื้อหา และสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย				
๔	ปรับเปลี่ยนรูปแบบการสอนของครูให้เป็นผู้จัดกระบวนการ เรียนรู้แทนการสอนแบบดั้งเดิม				
๕	จัดระบบเครือข่ายและนิเทศการสอนภายในสถานศึกษา (ห้องเรียน) ให้มีประสิทธิภาพ				
๖	จัดให้มีครูต้นแบบ (Master Teachers) เพื่อเป็นพี่เลี้ยงและ ช่วยเหลือทางวิชาการ/การจัดการเรียนรู้ของครู				
การส่งเสริมและพัฒนาสิทธิครู					
๑	จัดตั้งและพัฒนากองทุนพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากร ทางการศึกษา เพื่อสิทธิในการได้รับการส่งเสริมและพัฒนาอย่าง ต่อเนื่อง				
๒	จัดตั้งองค์กรเพื่อรักษา สนับสนุนและปกป้องสิทธิครู เมื่อเผชิญ กับสถานการณ์เปลี่ยนแปลงสภาพภาวะวิกฤติ หรือ ภัยอันตรายที่มีผลกระทบต่อการปฏิบัติงาน ขวัญกำลังใจของครู				

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง การพัฒนาครูเพื่อคุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑

คำชี้แจง

๑. แบบสอบถามชุดนี้เป็นแบบสอบถามสำหรับงานวิจัย เรื่อง การพัฒนาครูเพื่อคุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ เพื่อใช้ประกอบการศึกษาตามหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาพุทธบริหารการศึกษา เท่านั้น คำตอบที่ได้จะไม่มีผลกระทบต่อตัวท่านโปรดตอบและสอบถามตามความคิดเห็นที่จริงกับตัวท่านให้มากที่สุด

๒. แบบสอบถามแบ่งเป็น ๓ ตอน

ตอนที่ ๑ สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒ ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการพัฒนาเพื่อคุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑

ตอนที่ ๓ ข้อเสนอแนะ

ขออนุโมทนาขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้

พระสมุห์นริศ นริทโท

นิสิตปริญญาเอก สาขาพุทธบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง การพัฒนาครูเพื่อคุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑

ตอนที่ ๑ สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ของแต่ละข้อตามความเป็นจริงกับสถานภาพของท่าน

๑. เพศ

- ( ) ชาย
- ( ) หญิง

๒. อายุ

- ( ) ต่ำกว่า ๓๐ ปี
- ( ) ๓๐ - ๓๙ ปี
- ( ) ๔๐ - ๔๙ ปี
- ( ) ๕๐ ปีขึ้นไป

๓. วุฒิการศึกษา

- ( ) ปริญญาตรี
- ( ) ปริญญาโท
- ( ) ปริญญาเอก

๔. ตำแหน่ง

- ( ) ผู้อำนวยการโรงเรียน
- ( ) ครู
- ( ) บุคลากรทางการศึกษา

๕. ประสบการณ์การทำงาน

- ( ) ต่ำกว่า ๑๐ ปี
- ( ) ๑๐ ปีขึ้นไป

ตอนที่ ๒ แนวคำถามเกี่ยวกับสภาพการพัฒนาคูเพื่อคุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องระดับความต้องการของแต่ละข้อโดยใช้เกณฑ์ดังนี้

- ๕ หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด
 ๔ หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก
 ๓ หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง
 ๒ หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย
 ๑ หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ที่	แนวคำถาม	ระดับความคิดเห็น				
		๕	๔	๓	๒	๑
การสร้างมาตรฐานวิชาชีพครูให้เป็นที่ยอมรับ						
๑	จัดให้มีการสอบเพื่อรับและต่อใบอนุญาตประกอบวิชาชีพแทนการได้รับแบบอัตโนมัติ					
๒	กำหนดให้ครูทุกคนต้องพัฒนาตนเองทุกปี ผลการพัฒนาคูเชื่อมโยงกับผลงานวิทยฐานะและการต่อใบประกอบวิชาชีพครู					
๓	พัฒนาระบบเงินเดือน การตอบแทนครูที่เหมาะสม ยึดโยงกับผลงานและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนตามสภาพจริง					
๔	ประเมินผลการทำงานของครูด้วยวิธีการประเมินแบบค่าสัมพัทธ์ (Relative) ที่คำนึงถึงความต่างระหว่างผลผลิตกับปัจจัย (Net gain)					
๕	พัฒนาระบบการจูงใจให้คนเก่งมาเรียนครูและจัดสรรตำแหน่งที่เหมาะสมรองรับเมื่อจบการศึกษา โดยคัดสรรจากผู้มีผลการเรียนระดับสูงสุดเข้าเรียนครู					
๖	ปรับระบบการยกย่องและเชิดชูเกียรติครูที่มีผลงานดีเด่นด้วยระบบแมวมองแทนการเสนอตนเองของครูและมีสวัสดิการตอบแทนต่อเนื่อง					
การผลิตครูให้ได้มาตรฐานเพื่อรองรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑						
๑	พัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับการเรียนรู้แบบใหม่ในศตวรรษที่ ๒๑					
๒	พลิก/พัฒนารูปแบบและวิธีการสอนของครูให้เป็นผู้จัดการกระบวนการเรียนรู้					
๓	จัดระบบการฝึกสอนและมีนิเทศให้มีประสิทธิภาพ					

ที่	แนวคำถาม	ระดับความคิดเห็น				
		๕	๔	๓	๒	๑
๔	สร้างงานวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับวิวัฒนาการทางความรู้และเทคโนโลยี					
๕	พัฒนาคณาจารย์ให้มีความก้าวหน้าทางวิชาการและการสร้างองค์ความรู้ใหม่					
๖	วางแผนลดและดำเนินการตามแผนการผลิตครูที่สอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของสถานศึกษา ทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพโดยเฉพาะสาขาขาดแคลนอย่างมีประสิทธิภาพ					
การพัฒนาครูให้เกิดทักษะการจัดการเรียนรู้เพื่อทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑						
๑	ลด/ยกเลิก วิธีการพัฒนาที่เน้นการอบรม เป็นการพัฒนาครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานให้เกิดการพัฒนาการเรียนรู้ของครูที่โรงเรียน เช่น จัดระบบการจัดการความรู้ภายในสถานศึกษา จัดตั้งชุมชนแห่งการเรียนรู้ จัดตั้งคลินิกครูเพื่อการเรียนรู้ จัดระบบครูพี่เลี้ยง เพื่อนช่วยเพื่อน การนิเทศภายใน					
๒	นำเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนา โดยพัฒนาระบบออนไลน์เพื่อการการพัฒนาครู จัดตั้งคลังเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาให้ครูสามารถใช้บริการ เพื่อการจัดการเรียนรู้ได้อย่างทันสมัยและคล่องตัว					
๓	ส่งเสริมการพัฒนาตนเองของครูอย่างต่อเนื่อง เช่น การเข้าประชุม สัมมนา ศึกษาต่อ ดูงานแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง รับการนิเทศโดยเฉพาะการเรียนรู้จากการปฏิบัติงานจนเกิดความชำนาญ					
๔	สร้างเครือข่ายการพัฒนาทั้งในและนอกสถานศึกษาเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เช่น เครือข่ายเสมือนจริง (ออนไลน์) เครือข่ายครูเฉพาะสาขาวิชา เครือข่ายครูสอนดี เครือข่ายครู					
๕	พัฒนาครูแบบมีส่วนร่วมขององค์กรในพื้นที่ทั้งภาครัฐ เอกชนและท้องถิ่น					
๖	วิจัยและพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ และการเรียนการสอนของครูให้ทันสมัยและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงและความก้าวหน้าทางการศึกษาและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง					
๗	จัดให้มีคู่มือการพัฒนาประจำปี จัดสรรให้ครูแต่ละบุคคลตามความต้องการเฉพาะให้ครูทุกคน ต้องได้รับการพัฒนาและนำเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินผลงาน					

ที่	แนวคำถาม	ระดับความคิดเห็น				
		๕	๔	๓	๒	๑
การเสริมสร้างประสิทธิภาพการใช้ครู						
๑	จัดให้มีการปฐมนิเทศครูใหม่และทำความเข้าใจในปรัชญา จุดมุ่งหมาย หลักสูตรและวิธีการเรียนการสอน จิตวิญญาณ และความเป็นครูที่ดี					
๒	กำหนดจำนวนนักเรียนต่อครูให้เหมาะสมและสอดคล้องกับการเรียนการสอน					
๓	พัฒนาและจัดสื่อการสอนที่มีคุณภาพสอดคล้องกับเนื้อหาสาระวิชาทั้งที่เป็นสื่อเนื้อหา และสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย					
๔	ปรับเปลี่ยนรูปแบบการสอนของครูให้เป็นผู้จัดกระบวนการเรียนรู้แทนการสอนแบบดั้งเดิม					
๕	จัดระบบเครือข่ายและนิเทศการสอนภายในสถานศึกษา (ห้องเรียน) ให้มีประสิทธิภาพ					
๖	จัดให้มีครูต้นแบบ (Master Teachers) เพื่อเป็นพี่เลี้ยงและช่วยเหลือทางวิชาการ/การจัดการเรียนรู้ของครู					
การส่งเสริมและพัฒนาสิทธิครู						
๑	จัดตั้งและพัฒนากองทุนพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา เพื่อสิทธิในการได้รับการส่งเสริมและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง					
๒	จัดตั้งองค์กรเพื่อรักษา สนับสนุนและปกป้องสิทธิครู เมื่อเผชิญกับสภาวะการณ์เปลี่ยนแปลงสถานภาพภาวะวิกฤติ หรือภัยอันตรายที่มีผลกระทบต่อการทำงาน ขวัญกำลังใจของครู					

ตอนที่ ๓ ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ข

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิและหนังสือเชิญ

- รายชื่อผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์
- รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิสนทนากลุ่ม
- หนังสือเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ

ประวัติผู้วิจัย

- ชื่อ-ฉายา/นามสกุล : พระนริศ นรินโท (แช่น้ำ)
- ว/ด/ป (เกิด) : ๘ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๓๐
- ภูมิลำเนา : ๔๒ หมู่ที่ ๔ ตำบลพรหมบุรี อำเภอพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี
- การศึกษา : นักธรรมชั้นตรี สำนักเรียนคณะจังหวัดสิงห์บุรี
: บริหารธุรกิจบัณฑิต (การบริหารทรัพยากรมนุษย์)
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
: พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา)
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- ตำแหน่ง/ประสบการณ์ทำงาน : พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ในเขตอำเภอเมืองสิงห์บุรี
- อุปสมบท : ๓ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๖ ณ พัทธสีมาวัดกลางพรหมนคร จังหวัดสิงห์บุรี
- สังกัด : วัดกลางพรหมนคร ตำบลพรหมบุรี อำเภอพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี
- ปีที่เข้าศึกษา : ปีการศึกษา ๒๕๕๙
- ปีที่สำเร็จการศึกษา : ปีการศึกษา ๒๕๖๑
- ที่อยู่ปัจจุบัน : วัดกลางพรหมนคร ตำบลพรหมบุรี อำเภอพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี
: โทร.- ๐๘๕-๑๗๑-๗๘๗๘
: e-mail: narit_๑๙๘๗@hotmail.com